

**UNIVERZITA KARLOVA**

**Právnická fakulta**

**Jiří Bálek**

**Postavení kontrolního orgánu akciové společnosti  
řídící koncern**

Disertační práce

Školitel: Prof. JUDr. Stanislava Černá, Csc.

Studijní program: Teoretické právní vědy – Obchodní právo

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 05. 05. 2024

Prohlašuji, že jsem předkládanou disertační práci vypracoval/a samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 355 117 znaků včetně mezer.

*Jiří Bálak*  
disertant

V Praze dne 5. 5. 2024

Tímto děkuji své školitelce prof. JUDr. Stanislavě Černé, Csc. za odborné vedení, její cenné rady a připomínky, kterými přispěla k vytvoření této práce.

Rovněž děkuji své rodině a mým nejbližším za podporu v průběhu mých studií.

## Obsah:

Obsah:.....	4
<b>1. Úvod .....</b>	<b>7</b>
<b>2. Kontrolní orgán akciové společnosti .....</b>	<b>13</b>
2.1. Postavení kontrolního orgánu akciové společnosti ve světle principů <i>corporate governance</i> .....	13
2.1.1. Základní vymezení principů <i>corporate governance</i> dle OECD.....	14
2.1.2. Specifika působnosti kontrolního orgánu dle Německého kodexu <i>corporate governance</i> .....	16
2.1.3. Specifika působnosti kontrolního orgánu dle Kodexu správy a řízení společností ČR	17
2.2. Obecně k akciové společnosti a její vnitřní struktuře.....	19
2.3. Obecně k působnosti kontrolního orgánu akciové společnosti .....	20
2.3.1. Charakteristika a působnost dozorčí rady akciové společnosti .....	22
2.3.1.1. Základní vymezení působnosti dozorčí rady akciové společnosti.....	23
2.3.1.1.1. Způsob dohledu nad výkonem působnosti představenstva.....	25
2.3.1.1.2. Způsob dohledu nad činností společnosti .....	30
2.3.1.1.3. Způsob výkonu kontrolní činnosti dozorčí rady a její práva a povinnosti ve vztahu k valné hromadě .....	31
2.4. Obecně k tvorbě fakultativních kontrolních orgánů .....	33
<b>3. Postavení kontrolní orgánu akciové společnosti řídicí koncern .....</b>	<b>34</b>
3.1. Obecně k podnikatelskému seskupení .....	34
3.2. Obecně ke struktuře a organizaci koncernu.....	36
3.2.1. Centrum sdílených služeb (tzv. servisní společnosti) .....	38
3.3. Role řídicí osoby a jednotné řízení koncernu .....	39
3.4. Obecně ke kontrolnímu orgánu řídicí osoby .....	41
3.4.1. Obecně k tvorbě fakultativních orgánů v koncernu .....	43
3.4.2. Postavení a působnost dozorčí rady akciové společnosti řídicí koncern .....	44
3.4.3. Dohled dozorčí rady řídicí osoby nad činnostmi koncernu.....	45
3.4.3.1. Kritéria pro výkon koncernové kontroly ze strany dozorčí rady řídicí osoby .	49
3.4.3.2. Koncernová kontrola realizovaná prostřednictvím dozorčí rady řízené osoby	54
3.4.3.3. Udělování a kontrola koncernových pokynů .....	55
3.4.3.3.1. Nositel oprávnění k udělení koncernového pokynu.....	55
3.4.3.3.2. Lokalizace poradního orgánu k udělení koncernového pokynu .....	57
3.4.3.3.3. Role kontrolního orgánu při tvorbě koncernových pokynů .....	57

3.4.4.	Zvláštní kontrolní činnosti v působnosti kontrolního orgánu řídicí osoby .....	58
3.4.4.1.	Preventivní kontrolní působnost s akcentem na jednotné řízení.....	58
3.4.4.1.1.	Rozsah obecný – dle českého korporativního práva .....	59
3.4.4.1.2.	Rozsah obecný – dle rakouského akciového práva.....	59
3.4.4.1.3.	Rozsah obecný – dle německého práva .....	60
3.4.4.1.4.	Rozsah koncernový (ve vztahu k řízeným osobám) .....	61
3.4.4.2.	Následná kontrolní působnost s akcentem na jednotné řízení .....	77
3.4.4.2.1.	Obecně k přezkumu účetní závěrky .....	77
3.4.4.2.2.	Oprávnění kontrolního orgánu řídicí osoby ve věci přezkumu konsolidované účetní závěrky.....	79
3.4.4.2.3.	Přezkum zprávy o vztazích mezi propojenými osobami .....	81
3.4.4.2.4.	Přezkum výkonu působnosti představenstva na žádost .....	83
3.4.4.2.5.	Přezkum rozhodnutí o odmítnutí vysvětlení .....	85
3.5.	Koncernový zájem a jeho role při vymezení působnosti kontrolního orgánu.....	86
3.5.1.	Koncernový zájem.....	86
3.5.2.	Typy koncernových struktur a jejich vliv na intenzitu koncernového zájmu .....	87
3.5.3.	Prosazování koncernového zájmu .....	88
3.5.3.1.	Jednotná politika a koordinace.....	88
3.5.3.2.	Pokyny sledující koncernový zájem v rámci koncernu .....	89
3.5.3.3.	Požadavek kontroly prosazování koncernového zájmu .....	89
3.5.4.	Prostředky kontroly prosazování koncernového zájmu .....	90
3.5.4.1.	Vnitřní kontrola ze strany obligatorních orgánů řídicí osoby .....	90
3.5.4.2.	Kontrola řídicích pokynů v reflexi koncernového zájmu .....	91
3.6.	Výbory kontrolního orgánu akciové společnosti a jejich role v koncernu .....	94
3.6.1.	Působnost a organizační struktura výborů kontrolního orgánu v koncernu.....	95
<b>4.</b>	<b>Dodatečné kontrolní mechanismy bránící zájmy akcionářů a investorů .....</b>	<b>101</b>
4.1.	Postavení a role interního auditu v rámci kontrolních mechanismů koncernu.....	101
4.1.1.	Interní audit jako kontrolní funkce.....	102
4.1.2.	Role Interního auditu.....	102
4.1.3.	Interní audit ve vnitřní struktuře společnosti.....	104
4.1.3.1.	Statutární orgán pověřený výkonem Interního auditu .....	105
4.1.3.2.	Kontrolní orgán pověřený výkonem Interního auditu .....	106
4.1.4.	Institucionalizace Interního auditu v rámci koncernu .....	107
4.2.	Lead Independent Director .....	109
4.2.1.	Role a postavení LID.....	112
4.2.2.	LID v evropském právním prostředí .....	113
4.2.2.1.	LID v rámci právní úpravy akciové společnosti dle německého práva .....	115

4.2.2.2. LID v rámci právní úpravy akciové společnosti dle českého práva .....	119
<b>5. Závěr .....</b>	<b>122</b>
Seznam zkratek .....	127
Seznam použitých zdrojů .....	130
Název, abstrakt a klíčová slova v českém jazyce .....	145
Název, abstrakt a klíčová slova v anglickém jazyce .....	148

# 1. Úvod

*„Podnikatelské seskupení je bráno jako legitimní nástroj podnikatelské struktury, který by měl sloužit k lepší efektivnosti (řízení) podnikání skupiny a také ke snižování jejich nákladů.“<sup>1</sup>*

Již sám zákonodárce potvrzuje legitimitu podnikatelského seskupení jakožto efektivního nástroje podnikového řízení. Různá intenzita vzájemných vazeb a odlišných kvalit uplatňovaného vlivu vůči ovládané nebo řízené osobě účastníci se na podnikatelském seskupení je klíčovou složkou soudobého korporálního práva. Právní úprava má v tomto ohledu za úkol především usměrňovat, případně sanovat, potenciální excesy a určovat základní mantinely pro vztahy vznikající mezi jednotlivými účastníky podnikatelského seskupení. Právní regulace podnikatelských seskupení rovněž funkčně doplňuje pravidla o odpovědnosti a ručení nejen členů volených orgánů obchodní korporace při realizaci základních principů práva obchodních korporací.<sup>2</sup> Nutno však podotknout, že *„začlenění do skupiny ohrožuje jak seskupené obchodní korporace v ovládaném či řízeném postavení, tak jejich členy, věřitele či zaměstnance a další s nimi obligačně i jinak spojené osoby.“<sup>3</sup>* Právě z toho důvodu je postavení kontrolního orgánu uvnitř podnikatelského seskupení v mnoha případech rozhodující a neodmyslitelné, zejména pak pro realizaci ochranné a reparační funkce, kterou má právní úprava podnikatelských seskupení naplňovat.

Nejvyšší stupeň podnikatelského seskupení, koncern, *„je zákonem chápán jako ekonomická jednotka s pevnějším stupněm vnitřní konzistence než jiná podnikatelská seskupení. Účelem § 79 v návaznosti na § 72 a 81 je vytvořit pravidla pro funkční existenci koncernu, kde jsou řízené osoby podřízeny soudržné (nikoliv nahodilé) politice s jednotným hospodářským účelem, a kde jsou případné vnitřní výhody a nevýhody sanovány v rámci celého koncernu tak, aby nedošlo k úpadku členů koncernu.“<sup>4</sup>* Dochází tudíž ke střetu mezi (i) formováním vnitřní struktury každého jednotlivého člena koncernu včetně osob(y) řídící<sup>5</sup>, a (ii) postavením koncernu, tj. jeho

---

<sup>1</sup> Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

<sup>2</sup> Srov. ČECH, Petr a Petr ŠUK. Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní). Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová - Bova Polygon, 2016. s. 186. ISBN 978-80-7273-177-0.

<sup>3</sup> ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 206. ISBN 978-80-7478-735-5.

<sup>4</sup> ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. § 79. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 222. ISBN 978-80-7400-540-4.

<sup>5</sup> Poznámka autora: V rámci obsahu disertační práce používá autor označení "řídící osoba" a nikoli "řídící osoba", jak z gramatického hlediska termín definuje zákon o obchodních korporacích. Auto vychází z výkladu jazykové

členů podrobených jednotnému řízení a osob(y) řídicí, jako funkční ekonomické jednotky, kdy zájmová jednota celku přerůstá zájmy jednotlivců i samotné osoby řídicí.<sup>6</sup>

Klíčový význam kontrolního orgánu je z pohledu teorie i praxe spíše opomíjen. Dosavadní přístupy k nastavení obecných pravidel (vytyčených zákonodárcem), zavádějící do českého právního řádu ochranné schéma obchodní korporace vůči jakémukoliv vlivu (nezávisle na nositeli jeho výkonu), považují kontrolní orgán z hlediska jeho působnosti za tzv. orgán druhotný/sekundární. Je to právě kontrolní orgán, jehož elementárním úkolem a účelem je zajistit dostatečnou míru kontroly statutárního orgánu (ve věci přezkum výkonu působnosti statutárního orgánu, apod.)<sup>7</sup> či jiných osob v obdobném postavení. V našem případě právě ve vztahu k akciové společnosti řídicí koncern a v rámci onoho synergického vztahu mezi koncernem (jako celkem), jeho dílčími členy, orgány těchto členů, a osobami, jež jsou nositeli kvalifikovaného vlivu (např. významní věřitelé a investoři), zajistit přijatelnou a účelnou míru dozoru. Otázka zásadního postavení kontrolního orgánu v rámci právní úpravy koncernových vztahů však zůstává ve většině případů nedotčena, byť kontrolní činnost (spočívající v několika stupních kontroly realizované prostřednictvím kontrolního orgánu) je eminentním a vůdčím prvkem dohledu a jakousi prodlouženou rukou akcionářů při ochraně jejich zájmů.<sup>8</sup> Právě proto může být působnost a postavení kontrolního orgánu v mnoha otázkách vertikálního či horizontálního podnikatelského seskupení klíčovým prvkem pro zajištění kontrolní koncernové synergie.

Tuzemská doktrína<sup>9</sup> ani judikatura nevěnují dostatečnou pozornost otázce působnosti kontrolního orgánu řídicí osoby a s ní související přenositelnosti či omezení odpovědnosti v reflexi nastavení struktury vztahů mezi členy statutárního a kontrolního orgánu řízené osoby a řídicí osobou (resp. jejími orgány) při realizaci běžných a mimořádných jednání nesoucích koncernovou kvalifikaci (např. koncernový zájem). V tuzemské odborné literatuře proto monografickou práci vztahující se k otázkám působnosti kontrolního orgánu řídicí osoby nenalezneme. Právní úprava ani doktrína dosud nezaujala jednoznačné stanovisko k otázce, zdali míra vnitřní či vnější kontroly

---

poradny Ústavu pro jazyk český. Online. Dostupné z: [https://dotazy.ujc.cas.cz/odpovedi/?id\\_klicove\\_slovo=1159&filter=1](https://dotazy.ujc.cas.cz/odpovedi/?id_klicove_slovo=1159&filter=1). [citováno 2024-05-01].

<sup>6</sup> ČECH, P., ŠUK, P. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*, s. 223.

<sup>7</sup> Srov. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 10. 3. 2010, sp. zn. 29 Cdo 2533/2008.

<sup>8</sup> Viz. LASÁK, Jan. *Kontrola řízení a správy akciové společnosti a postavení dozorčí rady*. Praha: Wolters Kluwer, 2023. s. 124. ISBN 978-80-7676-566-5.

<sup>9</sup> Poznámka autora: Okrajově se v rámci tuzemské doktríny problematice věnuje právě LASÁK ve vztahu ke kontrolní působnosti dozorčí rady mateřské společnosti vůči společnostem dceřiným (viz. LASÁK, J. *Kontrola řízení a správy akciové společnosti a postavení dozorčí rady*, s. 146-168.). Ve vztahu k přenosu působnosti představenstva k provedení organizační změny na dozorčí radu – je to dobrý nápad?. *Bulletin advokacie*, 2023, č. 7-8, s. 37-40, avšak zde se domnívám, že zde se jedná spíše o minoritní názor ovlivněný fakticitou praxe, který předpokládám že v rámci striktní oddělitelnosti statutární a kontrolní působnosti orgánů akciové společnosti neobstojí.



prováděná členy kontrolního orgánu řídicí osoby v rámci koncernu (např. ve vztahu k preventivní kontrolní činnosti) může ve svém důsledku omezit rozsah odpovědnosti jiných osob, jako např. členů statutárního či kontrolního orgánu řízené osoby nebo nositele kvalifikovaného vlivu. Judikatura o přenosu fiduciárních povinností při splnění podmínky fakticity výkonu funkce člena voleného orgánu pojednává pouze okrajově, avšak nikoli ve vztahu k právní úpravě podnikatelských seskupení.<sup>10</sup> Vůle zákonodárce však v souladu s běžnou praxí směřuje k rozšíření fiduciárních povinností na osoby stojící mimo volený orgán (k němuž sanační mechanismus pro vyrovnání újmy vzniklé ovlivněním poskytuje právní úprava podnikatelských seskupení), byť fakticky jako jeho člen jednájí, a tímto vytváří širší prostor pro dohledovou činnost vykonávanou členy onoho kontrolního orgánu.<sup>11</sup>

Hlavním výzkumným cílem této disertační práce je podrobně analyzovat působnost kontrolního orgánu akciové společnosti řídicí koncern, a to včetně rozsahu práv a povinností jeho členů v rámci právní úpravy koncernu, jakožto podnikatelského seskupení, v reflexi jeho formování, struktury a koncernových vztahů. V rámci tohoto výzkumného cíle disertační práce jsem si položil následující výzkumné otázky:

- Jaké je postavení kontrolního orgánu akciové společnosti řídicí koncern v rámci české právní úpravy?
- Umožňuje tuzemská právní úprava koncernu (resp. podnikatelských seskupení) zřídit v rámci koncernu tzv. "nejvyšší či ústřední" kontrolní orgán s dozorčími oprávněními vůči jednotlivým členům koncernu?
- Jaká kontrolní oprávnění svěřuje tuzemská právní úprava řídicí osobě (resp. jejímu kontrolnímu orgánu) ve vztahu ke konkrétnímu právnímu jednání statutárního orgánu řízené osoby spadající do tzv. "koncernové kvalifikace"?
- Jaká práva a povinnosti náleží členovi kontrolního orgánu akciové společnosti řídicí koncern ve vztahu k řízeným osobám?
- Jak působí vyšší míra kontroly ze strany kontrolního orgánu řídicí osoby na omezení odpovědnosti člena statutárního nebo kontrolního orgánu řízené osoby při porušení fiduciárních povinností?

První výzkumná otázka tudíž představuje výzkumnou otázku hlavní (nosnou) a následující výzkumné otázky představují výzkumné otázky dílčí.

---

<sup>10</sup> Viz. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 3. 2017, sp. zn. 29 Cdo 4095/2016.

<sup>11</sup> Srov. Důvodová zpráva k § 62 vládního návrhu zákona kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony.

Metodologické zázemí pro řešení problematiky postavení kontrolního orgánu akciové společnosti řídící koncern, a tedy teoretické vědecké metody výzkumu, tvoří zejména metoda analýzy (kterou tvoří klasifikační analýza, vztahová analýza a kauzální analýza) a kombinovaně i komparace a indukce. V návaznosti na vědecké metody použité pro shromáždění jednotlivých poznatků byla pro účely zobecnění získaných závěrů následně užita vědecká metoda syntézy (v podobě analyticko-syntetických poznávacích postupů), abstrakce a dedukce. Ve vztahu k výkladu právního textu, resp. jeho interpretace, byl použit výklad jazykový, logický, formálně systematický, subjektivně historický a objektivně teleologický společně s výkladem komparativním. Při užití komparativního výkladu (v návaznosti na vědeckou metodu komparativní) bylo zohledněno především právo německé a rakouské. V kapitole věnující se problematice interního auditu bylo krajově nahlédnuto do práva švýcarského. Co se týče problematiky tzv. „*Lead Independent Director*“, zde příslušná kapitola vychází i z práva Spojených států amerických. V disertační práci je taktéž reflektováno právo Evropské Unie, a to zejména v kapitole týkající se principů *corporate governance*.

Mimo úvodu a závěru je disertační práce rozdělena do tří částí. Každá část je dále členěna na kapitoly, a dále i dílčí podkapitoly až do páté úrovně vnitřní struktury disertační práce.

**Část 2** předně vymezuje hranice fenoménu (principů) *corporate governance* a jeho vliv na formování práv a povinností kontrolního orgánu v dualistickém a monistickém systému řízení akciové společnosti. Část 2 (a její dílčí kapitoly) blíže rozebírá efektivní a účinnou koncepci kontroly a postavení kontrolního orgánu, která je vnímána jako primát moderní akciové společnosti. Samotná myšlenka řádné správy a řízení společnosti souvisí s tzv. „*agency problem*“ neboli problematikou střetu zájmů projevující se převážně mezi akcionářem (jakožto osobou držící určitý počet akcií ve společnosti)<sup>12</sup> a osobami zastupujícími zájmy akcionáře ve společnosti. Principy *corporate governance* jsou následně promítnuty do formování vnitřní struktury akciové společnosti a jejich kontrolních orgánů – předně dozorčí rady v dualistickém systému vnitřní struktury akciové společnosti. Správní rada kombinující prvky výkonné a nevýkonné působnosti *ex lege* označována jako statutární orgán je ekvivalentem právní struktury společnosti, ve které

---

<sup>12</sup> Poznámka autora: Akcie představuje podíl akcionáře ve společnosti a ztělesňuje práva a povinnosti s podílem spojené jak blíže rozvádí PIHERA, Vlastimil. 1. Charakteristika a náležitosti akcií. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan, PIHERA, Vlastimil, LÁLA, Daniel et al. *Akciové společnosti*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 59, marg. č. 248., na něhož lze navázat analýzou ust. § 31 z.o.k. ohledně charakteru podílu a rozsahu jeho zákonného vymezení, kterou uvádí HAVEL, Bohumil. § 31 [Vymezení podílu]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 78, marg. č. 4. ISBN 978-80-7400-914-3.

kontrolní orgán *de facto* neexistuje.<sup>13</sup> Splynutím statutární a kontrolní funkce v monistickém systému vnitřní struktury akciové společnosti dochází ke ztrátě kooperačního a informačního mezikroku (včetně striktního oddělení statutární a kontrolní působnosti), v důsledku čehož se kontrolní funkce správní rady stává do jisté míry obsolentní – v podobě v jaké ji realizuje dozorčí rada – avšak co do efektivity výkonu kontroly příznivější. Vzhledem k minimalizaci charakteru správní rady jakožto kontrolního orgánu akciové společnosti je tato disertační práce zaměřena převážně na problematiku dozorčí rady akciové společnosti, její charakteristiky a působnosti, kterou funkčně doplňuje o otázky působnosti správní rady a fakultativních orgánů. Následně je tudíž analyzována působnost dozorčí rady akciové společnosti z obecného hlediska (zohledňující vazby na kontrolu výkonu působnosti představenstva a činnosti akciové společnosti).

**Část 3** ve vztahu k jednotnému řízení a postavení kontrolního orgánu řídicí osoby podává obraz komplexnosti matrixu vnitřních vztahů podnikatelského seskupení v kvalitě koncernu a právních/faktických vztahů jeho členů. V reflexi komparativního pohledu do německého a rakouského akciového práva autor vymezuje kvalifikaci kontrolního orgánu akciové společnosti řídicí koncern z pohledu doplňkové „koncernové“ působnosti vůči řízeným osobám v korporacním právu tuzemském. Cílem Kapitoly je vypořádat se s kvalifikací kontrolního orgánu řídicí osoby jakožto orgánu koncernového a vytyčením mezi jeho kontrolních oprávnění vůči řízeným osobám Zákon stanoví pro práva a povinnosti kontrolního orgánu jen obecné mantinely, přičemž platí zásada, že „každý může činit, co není zákonem zakázáno...“ a „*nezakazuje-li to zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona...*“<sup>14</sup> Stupeň volnosti při formování vnitřní struktury koncernu (jeho jednotlivých členů) je však omezený s ohledem na kogentní a dispozitivní ustanovení z.o.k., zejména co se týče statusových otázek právnických osob. Působnost kontrolního orgánu lze v rámci koncernu, zvláště s přihlédnutím k postavení osoby řídicí, diverzifikovat na řadu obecných a zvláštních kontrolních činností, přičemž tyto činnosti zahrnují mimo jiné předběžnou, průběžnou a následnou kontrolu společně s řadou informační povinností, které jsou klíčové pro efektivitu mechanismů jednotného řízení. Vzhledem k potenciální míře ingerence kontrolní působnosti řídicí osoby do působnosti orgánů osoby řízené poskytuje Část 3, jakožto nosná část této disertační práce, komplexní pohled na koncernovou kontrolní působnost řídicí osoby a současně vliv úrovně koncernové kontroly<sup>15</sup> na intenzitu

---

<sup>13</sup> ŠTENGLOVÁ, Ivana. § 456 [Správní rada]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 967, marg. č. 10. ISBN 978-80-7400-799-6; a dále LASÁK, Jan. 1. Charakteristika správní rady. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 575, marg. č. 1960.

<sup>14</sup> Ust. § 1 odst. 2) občanského zákoníku.

<sup>15</sup> Poznámka autora: Kapitola 3.5 týkající se koncernového zájmu byla publikována autorem v rámci příspěvku ve sborníku viz. BÁLEK, Jiří. Kontrola prosazování koncernových zájmů ze strany orgánů řídicí osoby. In

(omezení či přenosu) odpovědnosti členů statutárního či kontrolního orgánu řízené osoby za případné porušení fiduciárních povinností a souvisejícího vypořádání újmy, tj.: (i) jak působí vyšší míra kontroly ze strany kontrolního orgánu řídicí osoby na omezení odpovědnosti člena statutárního nebo kontrolního orgánu při porušení fiduciárních povinností?; (ii) jaký rozsah působnosti dává zákon členům kontrolního orgánu akciové společnosti řídicí koncern pro výkon práv a povinností uvnitř koncernu; a (iii) jaká práva a povinnosti náleží členovi kontrolního orgánu akciové společnosti řídicí koncern ve vztahu k ostatním členům koncernu?

**Část 4** vyzdvihuje důležitost koncepce komunikace s investory a prostředky prosazení instrumentů nezávislosti do struktury obligatorních orgánů (především) akciové společnosti prosazující prvky *corporate governance*. Praxe promítá prvky dodatečné (investiční/akcionářské) nezávislosti do funkcí Interního auditu<sup>16</sup> a tzv. (lead) independent direktora (LID)<sup>17</sup>, jehož primární rolí je být mediátorem a strážcem nezávislosti mezi akcionáři / investory a statutárním orgánem s cílem zajistit efektivní informační synchronizaci.<sup>18</sup>

V závěru jsou shrnuty poznatky získané analýzou výzkumných otázek a současně též odpovědi na jednotlivé výzkumné otázky, kterou jsou stěžejní pro dosažení výzkumného cíle disertační práce.

---

ŠKRABKA, Jan a VACUŠKA, Lukáš (ed.). *Právo v podnikání vybraných členských států Evropské unie. Sborník příspěvků k XII. ročníku mezinárodní vědecké konference*. Praha: TROAS, s.r.o., 2020, s. 12-22, ISBN: 978-80-88055-10-5.

<sup>16</sup> Poznámka autora: Kapitola 4.1 týkající se Interního auditu byla publikována autorem v rámci příspěvku ve sborníku viz. BÁLEK, Jiří. Position and role of internal audit within the business group controlling mechanisms. In ŠKRABKA, Jan, GRMELOVA, Nicole (ed.). *Challenges of Law in Business and Finance. Conference proceedings 13th International Scientific Conference "Law in Business of Selected Member States of the European Union"*. Bucharest, Paris, Calgary: ADJURIS – International Academic Publisher, 2021, s. 147-157, ISBN: 978-606-95351-1-0 (E-Book).

<sup>17</sup> Poznámka autora: Kapitola 4.2 týkající se role Lead Independent Director byla publikována autorem v rámci odborného článku viz. BÁLEK, Jiří. Lead Independent Director – strážce nezávislosti, či přežitek corporate governance?. *Právní rozhledy*, 2023, č. 15-16, s. 547-551. ISSN: 1210-6410.

<sup>18</sup> PLOUHINEC, Marion. *The Role of the Lead Independent Director*. Online. Harvard Law School Forum on Corporate Governance, 2018. s. 1. Dostupné z: <https://corpgov.law.harvard.edu/2018/11/25/the-role-of-the-lead-independent-director/>. [citováno 2022-12-10].

## 2. Kontrolní orgán akciové společnosti

### 2.1. Postavení kontrolního orgánu akciové společnosti ve světle principů *corporate governance*

Efektivní a účinná koncepce kontroly a postavení kontrolního orgánu je vnímána jako primát moderní akciové společnosti. Samotná myšlenka řádné správy a řízení společnosti souvisí s tzv. "*agency problem*" neboli problematikou střetu zájmů projevující se převážně mezi akcionářem (jakožto osobou držící určitý počet akcií ve společnosti)<sup>19</sup> a osobami zastupujícími zájmy akcionáře ve společnosti (v tradičním angloamerickém pojetí). V mnoha případech však není nositelem nedostatečné regulace principů *corporate governance* uvedený *agency problem*, avšak nedostatečná flexibilita strukturálního nastavení vztahů v rámci korporálního práva.<sup>20</sup>

Základní parametry moderní akciové společnosti (především kótovaných akciových společností) stojí na pilířích řádné správy a řízení obchodní korporace, neboli *corporate governance*. Koncept *corporate governance* však zaznamenal zásadní vývoj v americkém<sup>21</sup> a později i v evropském<sup>22</sup> právním prostředí reagující na tzv. akcionářský non-aktivismus („*If I do not like the company, I walk*“) projevující se racionální apatií akcionářů v akciové společnosti s rozptýlenou vlastnickou strukturou, a kterou si kladla za cíl napravit reforma nedostatečně funkčního systému principů a pravidel *corporate governance* devadesátých let.<sup>23</sup> Cílem reformy konceptu *corporate governance* a jeho právní institucionalizace na přelomu milénia bylo zejména upravit parametry role nevýkonných členů volených orgánů (tzv. *non-executive directors*), předávání informací a transparentnosti, procesu a role interního a externího auditu, systémů řízení

---

<sup>19</sup> Poznámka autora: Akcie představuje podíl akcionáře ve společnosti a ztělesňuje práva a povinnosti s podílem spojené jak blíže rozvádí PIHERA, Vlastimil. 1. Charakteristika a náležitosti akcií. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 59, marg. č. 248., na něhož lze navázat analýzou ust. § 31 z.o.k. ohledně charakteru podílu a rozsahu jeho zákonného vymezení, kterou uvádí HAVEL, Bohumil. § 31 [Vymezení podílu]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 78, marg. č. 4.

<sup>20</sup> DUBE, Indrajit. *Is Corporate Governance the Answer to Corporate Structural Failure?*. Online. US-China Law Review, vol. 8, no. 5, 2011, s. 430. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/uschinalrw8&i=422>. [citováno 2023-04-30].

<sup>21</sup> Srov. HERTIG, Gerard. *Corporate Governance in the United States as Seen from Europe*. Online. Columbia Business Law Review, vol. 1998, no. 1, 1998, s. 30. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/colb1998&i=43>. [citováno 2023-04-30].

<sup>22</sup> Viz. HOPT, Klaus J. *Corporate Governance in Europe: A Critical Review of the European Commission's Initiatives on Corporate Law and Corporate Governance*. Online. New York University Journal of Law and Business, vol. 12, no. 1, 2015, s. 139-214. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/nyujolbu12&i=143>. [citováno 2023-04-30].

<sup>23</sup> SPEECKAERT, Patrick. *Corporate Governance in Europe*. Online. Fordham Finance, Securities & Tax Law Forum, vol. 2, 1997, s. 31-32. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/fjcf2&i=41>. [citováno 2023-04-30].

rizik včetně důsledků porušení fiduciárních povinností (to zejména ve vztahu ke statutárnímu orgánu).<sup>24</sup>

Výslovnou definici pojmu *corporate governance* v rámci právní úpravy nenalezneme,<sup>25</sup> avšak dle OECD<sup>26</sup> je představována komplexním spojením principů transparentnosti, odpovědnosti, dohledu nad statutárním orgánem, respektováním práv zainteresovaných osob neboli *stakeholders* (a dalších aktérů ovlivňujících chod společnosti, jako např. zaměstnanců, významných věřitelů – např. bankovních či obdobných finančních institucí<sup>27</sup> majících zásadní vliv na ekonomickou aktivitu společnosti)<sup>28</sup>, které tvoří základ pro funkční systém řízení a kontroly (akciové) společnosti.<sup>29</sup> LASÁK pak definuje *corporate governance* jako „...souhrn veškerých opatření, institucionálních nástrojů a jiných mechanismů, které ovlivňují:...” (i) způsob řízení moderní společnosti; (ii) vnitřní procesy rozhodování (s ohledem na strukturu korporálních vztahů); a (iii) způsob kontroly *existujícího řízení*.<sup>30</sup>

### 2.1.1. Základní vymezení principů *corporate governance* dle OECD

Primárním účelem principů *corporate governance*, které předkládá OECD ve vztahu k veřejně obchodovaným (kótovaným) společnostem, je poskytnout zákonodárci<sup>31</sup> pomocnou ruku při vyhodnocení a zdokonalení právního, regulatorního a institucionálního rámce *corporate governance* k zajištění ekonomické efektivity, udržitelného růstu a finanční stability akciových společností.<sup>32</sup> Klíčem k zajištění implementace principů *corporate governance* do struktury řízení a kontroly akciové společnosti je jistě poskytnutí rámce (tzv. systému "brzd a protiváh") zajišťujícího rovnováhu v dělbě moci mezi jednotlivými aktéry vnitřní struktury akciové

<sup>24</sup> MENDOZA, Jose Miguel, VAN DER ELST, Christoph, VERMEULEN, Erik P.M. *Entrepreneurship and Innovation: The Hidden Costs of Corporate Governance in Europe*. Online. South Carolina Journal of International Law and Business, vol. 7, no. 1, 2010, s. 2. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/scjilb7&i=3>. [citováno 2023-04-30].

<sup>25</sup> Srov. HURYCHOVÁ, Klára. OECD zveřejnila revidované Principy corporate governance. *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 10, s. 302-304. ISSN: 1803-6554.

<sup>26</sup> Poznámka autora: Neboli Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj („*Organisation for Economic Co-operation and Development*“). Dostupné online z: <https://www.oecd.org/about/>.

<sup>27</sup> Srov. SPEECKAERT, P. *Corporate Governance in Europe*, s. 34.

<sup>28</sup> Popřípadě usilující o prosazení vlivu na ekonomické aktivitě společnosti prostřednictvím zastoupení ve volených orgánech společnosti, jež blíže rozvádí WILLIAMSON, Oliver. *Corporate Governance*. Online. Yale Law Journal, vol. 93, no. 7, 1984, s. 1229. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/ylr93&i=1219>. [citováno 2023-04-30].

<sup>29</sup> Viz. OECD. *G20/OECD Principles of Corporate Governance*. Online. OECD Publishing, Paris, 2015, s. 3. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264236882-en>. [citováno 2023-04-30].

<sup>30</sup> LASÁK, J. *Kontrola řízení a správy akciové společnosti a postavení dozorčí rady*, s. 7.

<sup>31</sup> Pro nekótované akciové společnosti může být za oprávněnou osobu považován orgán odpovědný za vnitřní nastavení struktury akciové společnosti ve stavu při jejím formování (zejména akcionáři v okamžiku založení akciové společnosti) či po jejím vzniku (zejména orgány společnosti oprávněné v rámci vertikální delegace ovlivňovat vnitřní strukturu akciové společnosti – převážně statutární orgán v otázkách obchodního vedení akciové společnosti).

<sup>32</sup> OECD. *G20/OECD Principles of Corporate Governance*, s. 9.

společnosti.<sup>33</sup> Těmi jsou především akcionáři, členové statutárního orgánu, členové kontrolního orgánu, zaměstnanci, významní věřitelé a investoři.<sup>34</sup> (Nekótované) akciové společnosti, které nejsou povinny řídit se principy *corporate governance*, se mohou z vlastní vůle těmto principům podřídit – zejména budou-li se jimi chtít inspirovat či se jednoduše přiblížit standardu řádné správy a kontroly moderní akciové společnosti, které tato koncepce představuje.

OECD principy *corporate governance* rozděluje do následujících kategorií<sup>35</sup>:

- **Zajištění základu pro efektivní rámec podnikového řízení** [rámec *corporate governance* by měl pozitivně působit k podpoře transparentnosti, spravedlivého nastavení trhu a efektivního přidělování zdrojů, a to za současného dodržování principů právního státu (tzv. *rule of law*). Takto strukturované podnikové řízení má za cíl podporovat účinný dohled a vymáhání právních závazků a povinností];
- **Práva a spravedlivé zacházení s akcionáři a klíčovými vlastnickými funkcemi** (rámec *corporate governance* by měl chránit a usnadňovat výkon práv akcionářů a zajistit rovné zacházení se všemi akcionáři - včetně menšinových a zahraničních akcionářů. Všichni akcionáři by měli mít možnost domoci se účinné nápravy svých porušených práv);
- **Institucionální investoři, akciové trhy a další zprostředkovatelé** (rámec správy a řízení společností by měl poskytovat spolehlivé pobídky<sup>36</sup> v celém investičním řetězci a zajišťovat fungování akciových trhů způsobem, který přispívá k dobré správě společnosti);
- **Role zúčastněných stran ve správě společnosti** (rámec správy a řízení společnosti by měl uznávat práva zainteresovaných stran založená zákonem nebo prostřednictvím vzájemných dohod a podporovat aktivní spolupráci mezi korporacemi a zainteresovanými stranami při vytváření zisku, pracovních míst a udržitelnosti finančně zdravých podniků);
- **Zveřejňování a transparentnost** (rámec správy a řízení společnosti by měl zajistit včasné a přesné zveřejnění všech podstatných záležitostí týkajících se společnosti, včetně finanční situace, výkonnosti, vlastnictví a správy společnosti);

---

<sup>33</sup> Tamtéž.

<sup>34</sup> Srov. BORKOVEC, Aleš. Corporate governance v roce 2004: inspirace z OECD. *Bulletin advokacie*, 2005, č. 2, s. 52-55. ISSN: 1210-6348.

<sup>35</sup> Revidované znění principů rozebírá blíže HURYCHOVÁ, K. *OECD zveřejnila revidované Principy corporate governance*, s. 302-304; autor dále z originální anglického znění překládá vymezení základní struktury principů corporate governance dle OECD, *G20/OECD Principles of Corporate Governance*, s. 13-54.

<sup>36</sup> Srov. definici pobídky dle ust. § 15 odst. 3 z.p.k.t.

- **Povinnosti (a odpovědnost) statutárního orgánu** (rámec *corporate governance* by měl zajišťovat strategické vedení společnosti, efektivní monitorování managementu představenstvem a založení odpovědnosti představenstva vůči společnosti a jejím akcionářům).

Jedním ze základních stavebních prvků principů *corporate governance* je nastavení kontrolních mechanismů řízení akciové společnosti, tedy požadavek na existenci kontroly řízení. Požadavek kontroly však nelze pojmut individuálně, jelikož se skrze parametry jednotlivých principů koncepčně promítá napříč celým spektrem *corporate governance*.

### 2.1.2. Specifika působnosti kontrolního orgánu dle Německého kodexu *corporate governance*

Německý kodex *corporate governance*<sup>37</sup> oproti principům *corporate governance* dle OECD vymezuje aspekty *corporate governance* po vzoru OECD, avšak specificky ve vztahu k německému právnímu prostředí. *Corporate governance* následně definuje jakožto právní a faktický regulatorní rámec řízení a kontroly korporace. Jednotlivé principy *corporate governance* pak německý kodex aplikuje přímo na dualistický systém vnitřní struktury akciové společnosti (tj. představenstvo a dozorčí radu), kterým má být dosaženo řízení korporace v jejím nejlepším zájmu.

Zvláštní důraz ve vztahu k působnosti dozorčí rady věnuje po obsahové stránce především princip č. 6 Německého kodexu *corporate governance*, který ji člení do tří základních okruhů:

- (i) působnost dozorčí rady týkající se jmenování a odvolání členů představenstva; dozoru a poradenství ve vztahu k otázkám řízení korporace, včetně participace na rozhodnutích zásadního významu pro korporaci. Působnost dozorčí rady v rámci její dozorové a poradenské role pak výslovně zahrnuje veškeré záležitosti týkající se otázek udržitelnosti (které se promítají ve znalostních požadavcích pro řádný výkon funkce člena dozorčí rady);
- (ii) stanovy a/nebo přímo dozorčí rada může svým rozhodnutím vymezit rozsah transakcí (právních jednání) zásadního významu, které podléhají jejímu (předchozímu) souhlasu;

---

<sup>37</sup> Viz. Deutsches Aktieninstitut e.V. *Regierungskommission Deutscher Corporate Governance Kodex*. Online. Dostupné z: [https://www.dcgk.de/files/dcgk/usercontent/en/download/code/220627\\_German\\_Corporate\\_Governance\\_Cod\\_e\\_2022.pdf](https://www.dcgk.de/files/dcgk/usercontent/en/download/code/220627_German_Corporate_Governance_Cod_e_2022.pdf). [citováno 2023-04-30].



- (iii) transakce (právní jednání) se spřízněnými osobami<sup>38</sup> mohou být podmíněny předchozím souhlasem dozorčí rady dle platných a účinných právních předpisů.

### 2.1.3. Specifika působnosti kontrolního orgánu dle Kodexu správy a řízení společností ČR

Primárním cílem Kodexu správy a řízení společností ČR<sup>39</sup> je zakotvit do českého právního prostředí základní atributy *corporate governance* mezi něž patří požadavky transparentnosti, odpovědnosti a udržitelnosti (resp. dlouhodobé perspektivy a "životaschopnosti" společnosti). Obdobně jako principy *corporate governance* OECD a Německý kodex *corporate governance*, i Kodex ČR směřuje primárně na stanovení podmínek pro veřejně obchodované společnosti podléhající regulaci ve smyslu ust. § 118 odst. 1 z.p.k.t., dle něhož mají povinnost zveřejňovat výroční finanční zprávu emitenta, jejíž nedílnou součástí tvoří vždy dle ust. § 118 odst. 4 z.p.k.t. výkaz o řízení a správě společnosti. Dále jsou požadavky Kodexu ČR závazné i pro jiné subjekty či společnosti, pro které požadavek k uplatňování standardů řádné správy a řízení vyplývá: (i) ze zvláštního právního předpisu;<sup>40</sup> (ii) zakladatelského dokumentu; či (iii) z jejich účasti v podnikatelském seskupení<sup>41</sup>.<sup>42</sup> Nutno však zmínit, že Kodex ČR ve svém základě představuje jakousi transpozici výše uvedených kodexů, kdy se inspiruje právě principy *corporate governance* OECD, německým a rakouským kodexem s reflexí tuzemské a evropské legislativy.<sup>43</sup>

Požadavky kontroly promítá Kodex ČR jak ve vztahu k orgánu statutárnímu (představenstvo či správní radě – resp. jejím výkonným členům) tak i kontrolnímu (dozorčí rada či správní radě – resp. jejím nevýkonným členům pověřených kontrolní působností v rámci horizontální delegace).<sup>44</sup> Úkolem představenstva (v dualistickém systému vnitřní struktury) či správní rady (v monistickém systému vnitřní struktury) je zajistit zřízení efektivního

<sup>38</sup> Poznámka autora: Ve smyslu ust. § 111a odst. 1, druhá věta a § 111b Německého AktG, reaguje tento princip na okolnosti střetu zájmů obdobně jako tomu činí tuzemské korporativní právo v ust. § 54 z.o.k.

<sup>39</sup> Czech Institute of Directors. *Kodex správy a řízení společností ČR (2018)*. Online. 2018. ISBN 978-80-270-4403-0. Dostupné z: [https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/2018\\_Kodex-spravy-a-rizeni-spolecnosti-CR.pdf](https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/2018_Kodex-spravy-a-rizeni-spolecnosti-CR.pdf). [citováno 2023-04-30].

<sup>40</sup> Srov. požadavky zákona o investičních společnostech a investičních fondech.

<sup>41</sup> Poznámka autora: Domnívám se, že ve vztahu k podnikatelskému seskupení bude požadavek k prosazování principů *corporate governance* vyplývat právě z jednotného řízení (v rámci koncernu). Z praxe lze tento požadavek sledovat právě u řídicích osob, jejichž akcie jsou kótovány na burze, a tudíž se musí řídit principy řádné správy a řízení společnosti. Řízené osobě tudíž vznikem účasti na koncernu (či jiné formě podnikatelské seskupení) nevzniká automaticky požadavek na zavedení principů *corporate governance*, avšak řídicí osoba bude zpravidla o takové dobrovolné podřízení se principům *corporate governance* u řízených osob usilovat – srov. Škoda Auto, a.s. *Výroční zpráva 2023*. Online. Dostupné z: [https://cdn.skoda-storyboard.com/2024/03/Skoda\\_Auto-Annual\\_Report-2023\\_CZ\\_eeb13d52.pdf#?s\\_aid=951hilhf-5xcr-5vy3-kvxp-hq5dmjsop8a2\\_260\\_1](https://cdn.skoda-storyboard.com/2024/03/Skoda_Auto-Annual_Report-2023_CZ_eeb13d52.pdf#?s_aid=951hilhf-5xcr-5vy3-kvxp-hq5dmjsop8a2_260_1). [citováno 2024-03-31], a dále srov. i předpoklad akcelerace užití amerického modelu *corporate governance* dle SPEECKAERT, P. *Corporate Governance in Europe*, s. 39.

<sup>42</sup> Czech Institute of Directors. *Kodex správy a řízení společností ČR (2018)*, s. 15.

<sup>43</sup> Tamtéž.

<sup>44</sup> Srov. novelu zákona o obchodních korporacích, která zrušila funkci statutárního ředitele.

organizačního uspořádání společnosti včetně souvisejícího systému vnitřní kontroly (tj. zejména zajištění kontroly řízení, procesů, rizik, *compliance* a zřízení interního auditu).<sup>45</sup> Dozorčí rada (v dualistickém systému vnitřní struktury) pak dohlíží nad řádným výkonem působnosti představenstva a činností společnosti. Dle čl. 6.1.2 Kodexu ČR by měla dokonce dohlížet nad nestranností, resp. absencí konfliktu zájmů či ovlivnění, na straně představenstva při přijetí jednotlivých rozhodnutí. Kodex ČR předjímá, že rozhodnutí představenstva může být ovlivněno vlivem jednoho z členů představenstva, úzkou skupinou členů představenstva, popř. nepřipustným vlivem jiných osob.<sup>46</sup> Obdobné požadavky nestrannosti při rozhodování klade Kodex ČR v čl. 8.2.3 i správní radě<sup>47</sup>. Významným aspektem monistického systému vnitřní struktury společnosti je však požadavek čl. 8.6 Kodexu ČR oddělující působnost správní rady mezi výkonné a nevýkonné členy, čímž nepřímo reflektuje parametry dualistického systému vnitřní struktury společnosti mezi členy správní rady, a to prostřednictvím požadavku horizontální delegace výkonné a nevýkonné působnosti.

Zvláštním požadavkem Kodexu ČR (Kapitola 7) je institucionalizace spolupráce mezi představenstvem a dozorčí radou v rámci dualistického systému vnitřní struktury společnosti. Kodex ČR tak podtrhuje významnost vnitro-společenské spolupráce mezi představenstvem a dozorčí radou (ve významných strategických a koordinačních otázkách směřování společnosti) a především s cílem zajištění jednotné správy a řízení společnosti v jejím zájmu. Spolupráce by pak měla spočívat ve **vzájemné koordinaci** hlavní strategie společnosti a významných změnách řízení společnosti (zejména prostřednictvím koordinace a informační synergie při pravidelné revizi a projednávání těchto významných změn).<sup>48</sup> Rozhodnutí představenstva zásadního významu (např. významné změny majetkové struktury společnosti ovlivňující zásadním způsobem finanční nebo příjmovou situaci společnosti) mohou být podmíněna **předchozím souhlasem dozorčí rady**.<sup>49</sup> Založení omezení jednatelského oprávnění představenstva v podobě požadavku předchozího souhlasu dozorčí rady však klade zvýšené nároky na odbornou způsobilost jejích členů.<sup>50</sup> Dozorčí rada by měla být dle čl. 7.1.3 Kodexu taktéž oprávněna sledovat přijímání důležitých rozhodnutí

---

<sup>45</sup> Czech Institute of Directors. *Kodex správy a řízení společností ČR (2018)*, s. 35 a 42.

<sup>46</sup> Srov. ust. § 71 a násl. zákona o obchodních korporacích.

<sup>47</sup> Respektive i osobě zastávající funkci statutárního ředitele, která již byla novelou zákona o obchodních korporacích zrušena.

<sup>48</sup> Srov. Článek 7.1.1. In. Czech Institute of Directors. *Kodex správy a řízení společností ČR (2018)*, s. 39.

<sup>49</sup> Srov. Článek 7.1.2. In. Czech Institute of Directors. *Kodex správy a řízení společností ČR (2018)*, s. 39. a obdobně taktéž tento požadavek vyplývá z ust. § 49 z.o.k.

<sup>50</sup> Srov. REUTER, Alexander. Entlastet die Zustimmung des Aufsichtsorgans den Geschäftsleiter im Rahmen der Business Judgment Rule?. *Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht*. 2/2023, s. 51.; a dále GRUBER, Johannes Peter. Die Zustimmung des Aufsichtsrats im Konzern. *Aufsichtsrat aktuell*. 2/2021. s. 82.

a v případě potřeby k nim **poskytovat** (v rámci tzv. kvazi-poradenské činnosti)<sup>51</sup> **svá stanoviska**. Pro účely zajištění dostatečné informovanosti dozorčí rady jde však k tíži představenstva **„poskytovat dozorčí radě periodicky a včasné srozumitelné informace o všech relevantních skutečnostech především ve vztahu ke strategii, plánování, vývoji podnikání, hospodářským výsledkům, rizikovým událostem a systému vnitřní kontroly včetně řízení rizik, interního auditu a compliance ve společnosti a ve společnostech, které tato společnost ovládá“** (zvýrazněno autorem).<sup>52</sup> Dozorčí rada se však nemůže v každém případě spoléhat na úplnost poskytnutých informací ze strany představenstva a musí vždy sama vyhodnotit, zdali jsou jí poskytnuté informace přiměřené. Informační povinnost představenstva představuje základní pilíř koncernové kontroly, který jak je patrné úzce souvisí s nastavením vnitřních toků informací a vůlí představenstva k řádné realizaci předmětné povinnosti.

## 2.2. Obecně k akciové společnosti a její vnitřní struktuře

Akciová společnost, jakožto právnická osoba,<sup>53</sup> je organizovaný útvar (ust. § 20 o.z.), jejímž kontrolním orgánem je dozorčí rada, popř. je kontrolní funkce svěřena správní radě (srov. ust. § 44 odst. 2 z.o.k.). Kontrolní orgán akciové společnosti lze kategorizovat z mnoha hledisek. Mezi základní hlediska kategorizace řadíme např.: (i) zdali se kontrolní orgán zřizuje obligatorně (dozorčí rada, popř. správní rada nabytá kontrolní působností) či fakultativně; (ii) způsob obsazování do funkce<sup>54</sup> – volbou [např. valné hromady – ust. § 421 odst. 2 písm. f) z.o.k.; zaměstnanců – ust. 448a z.o.k v případě dozorčí rady]; jmenováním (např. vysílacím právem akcionáře – ust. § 448b); či jiným povoláním (srov. ust. § 454 z.o.k.); (iii) počet členů – individuální a kolektivní (srov. ust. § 448 z.o.k.)<sup>55</sup>; a (iv) volbu systému vnitřní struktury akciové společnosti (viz. ust. § 396 z.o.k.) – dualistický (ust. § 446 a násl. z.o.k.), v němž je obligatorně

---

<sup>51</sup> Viz. argumentace LASÁKA svěřující dozorčí radě v tuzemském korporacním právu tzv. poradenskou roli - LASÁK, J. *Kontrola řízení a správy akciové společnosti a postavení dozorčí rady*, s. 134., se kterou se však bez dalšího neztotožňujeme (viz. konzultace autora s prof. JUDr. Stanislavou Černou, CSc. ze dne 11.12.2023), zejména s ohledem na nefunkční aplikaci koncepce právního transplantátu, jak ji popisuje HAVEL, Bohumil. Chiméra neproniknutelnosti obchodního vedení ve společnosti s ručením omezeným (?). *Obchodněprávní revue*, 2019, č. 6, s. 151-155. ISSN: 1803-6554.

<sup>52</sup> Článek 7.2. In: Czech Institute of Directors. *Kodex správy a řízení společností ČR (2018)*, s. 39.

<sup>53</sup> Viz. HURDÍK, Jan, HENDRYCH, Dušan, GERLOCH, Aleš. Právnická osoba. In: HENDRYCH, Dušan; BĚLINA, Miroslav; FIALA, Josef; ŠÁMAL, Pavel; ŠTENGLOVÁ, Ivana et al. *Právnický slovník*. 3. podstatně rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-059-1.

<sup>54</sup> Poznámka autora: Platí však, že s ohledem na obsazování dozorčí rady je dozorčí rada obecně považována za orgán volený – obdobně viz. JOSKOVÁ, Lucie. 1.1.2 Volené a nevolené orgány. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 388. marg. č. 1277.

<sup>55</sup> Poznámka autora: Zákon v ust. § 448 odst. 1 z.o.k. nevyklučuje, aby dozorčí rada měla i pouze jednoho člena. V takovém případě se bude jednat o orgán individuální. V případě mnohosti členů dozorčí rady budeme naopak hovořit o orgánu kolektivním – srov. ŠTENGLOVÁ, Ivana. § 448 [Obsazování dozorčí rady]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 950, marg. č. 1.

zřizována dozorčí rada nadaná působností kontrolního orgánu; a – monistický (ust. § 456 a násl. z.o.k.), v němž dochází ke kumulaci statutárního a kontrolního orgánu v podobě správní rady.<sup>56</sup>

### 2.3. Obecně k působnosti kontrolního orgánu akciové společnosti

Působnost kontrolního orgánu akciové společnosti určuje volba vnitřního systému společnosti na dualistický či monistický. Obecně však platí, že rolí kontrolního orgánu je dohled nad výkonem působnosti statutárního orgánu a činností společnosti.<sup>57</sup> V rámci dualistického systému vnitřní struktury akciové společnosti náleží tato dohledová/kontrolní působnost dozorčí radě, jako (specializovanému)<sup>58</sup> kontrolnímu orgánu. Monistický systém vnitřní struktury akciové společnosti naproti tomu působnost statutárního a kontrolního orgánu sjednocuje do působnosti statutárního orgánu,<sup>59</sup> kterým je správní rada,<sup>60</sup> již *přísluší obchodní vedení<sup>61</sup> a dohled nad činností společnosti<sup>62</sup>* (§ 456 odst. 1 a 2 z.o.k.).<sup>63</sup> Správní rada je z pozice statutárního orgánu společnosti oprávněna k dohledu nad činností společnosti. ŠTENGLOVÁ tvrdí, že správní rada je v důsledku novely zákona o obchodních korporacích „*současně statutárním a kontrolním orgánem.*“<sup>64</sup> LASÁK<sup>65</sup> dovozuje, že pozice správní rady jakožto statutárního orgánu: (i) potírá hranice kontrolní (dohledové) působnosti správní rady v rámci akciové společnosti; a (ii) opravňuje správní radu jednat napřímo vůči zaměstnancům společnosti (prostřednictvím tzv. nařizovacího oprávnění). „*V zásadě se tak řízení a správa akciové společnosti s monistickým systémem*

<sup>56</sup> JOSKOVÁ, Lucie. 1. Organizační struktura akciové společnosti. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 387, marg. č. 1275.

<sup>57</sup> Srov. ust. § 446 odst. 1 z.o.k., a popřípadě v rámci kontrolního oprávnění správní rady viz. ust. § 456 odst. 2 z.o.k.; a dále JOSKOVÁ, Lucie. 1.1.1 Rozdělení orgánů podle působnosti. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 388, marg. č. 1276.

<sup>58</sup> Srov. speciální klasifikaci dozorčí rady, jakožto kontrolního orgánu akciové společnosti dle JOSKOVÁ, Lucie. 1.1.1 Rozdělení orgánů podle působnosti. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 388, marg. č. 1276.

<sup>59</sup> V rámci členění vnitřní struktury správní rady, jakožto „kombinovaného“ správního orgánu s kontrolní funkcí jsou pak členové správní rady řízení jednotnou logikou pro dosažení zisku společnosti. Kontrolní oprávnění (poznámka autora: svěřená zpravidla nevykonným členům správní rady) správní rady pak musí v rámci jejího vnitřního členění sloužit ke kontrole výkonných členů a realizace obchodního vedení, jak uvádí MALÝ, Milan In: HURYCHOVÁ, Klára a BORSÍK, Daniel. *Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 60. ISBN 978-80-7478-654-9.

<sup>60</sup> Srov. BORKOVEC, Aleš. *Akciová společnost a rozptýlené vlastnictví*. Praha: Leges, 2013. s. 104. ISBN 978-80-7502-019-2.

<sup>61</sup> Viz. LASÁK, Jan. 2.1 Vnitřní řídicí působnost. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 576, marg. č. 1963.

<sup>62</sup> LASÁK, Jan. 2.2 Vnitřní kontrolní působnost. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 577, marg. č. 1969.

<sup>63</sup> Srov. Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 19. 4. 2021, sp. zn. 22 Co 75/2021; a ŠTENGLOVÁ, Ivana. § 456 [Správní rada]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 967, marg. č. 10.

<sup>64</sup> ŠTENGLOVÁ, Ivana. § 456 [Správní rada]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 967, marg. č. 10.

<sup>65</sup> LASÁK, Jan. 2.2 Vnitřní kontrolní působnost. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 577, marg. č. 1969-1970.

(z hlediska kontroly uskutečňované ze strany volených orgánů) odehrává v podobném aranžmá jako ve společnosti s ručením omezeným, není-li ve společnosti s ručením omezeným zřízena dozorčí rada. I v takovém případě **není ve společnosti obligatorní kontrolní orgán**. Exekutivní kontrolu vykonávají jednatele podobně, jako ji v monistickém systému vnitřního řízení uskutečňuje správní rada.“<sup>66</sup> (zvýrazněno autorem). Ze stejného důvodu zákon o obchodních korporacích nesvěřuje správní radě *výslovné kontrolní (dohlížecí) nástroje*, jako tomu je v případě dozorčí rady (srov. ust. § 447 z.o.k. – oprávnění nahlížet do všech dokladů a záznamů týkajících se činnosti společnosti a kontrolovat účetnictví, a zdali je činnost společnosti v souladu s právními předpisy a stanovami; obdobně pak i § 404 z.o.k. – oprávnění svolat valnou hromadu; § 438 odst. 2 z.o.k. – oprávnění k volbě členů představenstva náležející výhradně dozorčí radě). Individuální kontrolní oprávnění správní rady je však zpravidla vnitřně<sup>67</sup> svěřeno tzv. nevýkonným členům správní rady.<sup>68</sup> Regulační rámec vymezující "ideální" nastavení vnitřních vztahů a kontrolních mechanismů nesoucí prvky řádné správy a řízení společnosti (tzv. *corporate governance*) nabízí "soft-law" neboli měkké právo doporučujícího charakteru v Doporučení komise ze dne 15. února 2005.

Vzhledem k výše uvedenému se proto v rámci rozboru postavení kontrolního orgánu akciové společnosti řídicí koncern bude po obsahové stránce tato disertační práce věnovat zejména postavení dozorčí rady, jakožto obligatorního kontrolního orgánu akciové společnosti v dualistickém systému vnitřní struktury (popř. okrajově i postavení fakultativního kontrolního orgánu řídicí osoby). Kde bude pro účely analýzy (posouzení) úplného komparativního pohledu poukázat na funkční odlišnosti dualistického a monistického systému řízení akciové společnosti, tam tato disertační práce takový pohled výslovně poskytne.

---

<sup>66</sup> LASÁK, Jan. 1. Charakteristika správní rady. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 575, marg. č. 1960.

<sup>67</sup> V kontrastu horizontální delegace mezi jednotlivé členy správní rady, kterou předpokládá kombinace výkonné (statutární) a nevýkonné (kontrolní) působnosti v monistickém systému vnitřní struktury akciové společnosti vylučuje LASÁK, provést obdobnou horizontální delegaci základního kontrolního oprávnění v případě dozorčí rady (např. na výbor či komisi dozorčí rady), nejedná-li se o „...provedení dílčích kontrolních akcí (např. provedení konkrétní kontroly)...“. Z funkčního pohledu by delegace výkonu základní kontrolní působnosti uvnitř dozorčí rady znamenala nepřípustný zásah do distribuce působnosti dozorčí rady – srov. LASÁK, J. *Kontrola řízení a správy akciové společnosti a postavení dozorčí rady*. s. 124-125.

<sup>68</sup> LASÁK, Jan. 1. Charakteristika správní rady. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 575, marg. č. 1961; JOSKOVÁ, Lucie. 1.1.1 Rozdělení orgánů podle působnosti. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 388, marg. č. 1276.

S ohledem na zvláštní postavení (*sui generis*) výboru pro audit, které mu svěřuje tuzemské právo,<sup>69</sup> JOSKOVÁ<sup>70</sup> a LASÁK<sup>71</sup> výčet kontrolních orgánů akciové společnosti uzavírají s tím, že výbor pro audit nelze považovat za kontrolní orgán ve smyslu ust. § 44 odst. 2 z.o.k. JOSKOVÁ<sup>72</sup> argumentuje i absencí povinnosti k zápisu členů výboru pro audit do obchodního rejstříku (srov. § 25 odst. 1 písm. h) z.v.r.). Obecně však lze považovat volbu vnitřního systému akciové společnosti za vcelku flexibilní atribut, který není neměnný, jelikož volba systému vnitřní struktury akciové společnosti závisí primárně na vůli zakladatele (a po vzniku společnosti akcionáře)<sup>73</sup> akciové společnosti, který je oprávněn ji rozhodnutím v působnosti valné hromady kdykoliv dle svého uvážení změnit.<sup>74</sup>

### 2.3.1. Charakteristika a působnost dozorčí rady akciové společnosti

Dozorčí radu akciové společnosti lze charakterizovat několika parametry: (i) je kontrolním orgánem akciové společnosti (§ 44 odst. 2 z.o.k.); a (ii) v rámci dualistického systému vnitřního řízení akciové společnosti je dozorčí rada zřizována jakožto jeden ze tří obligatorních orgánů akciové společnosti.<sup>75</sup> LASÁK<sup>76</sup> dále v souvislosti s judikaturou Nejvyššího soudu<sup>77</sup> poukazuje na fakt, že dozorčí rada musí být v akciové společnosti zřízena (a i obsazena) po celou dobu její existence, bez ohledu na skutečnosti, zdali je akciová společnost v úpadku či likvidaci.

Základní působnost dozorčí rady vymezuje ust. § 446 a 447 z.o.k., přičemž stanovy mohou v souladu s § 438 z.o.k. dále dozorčí radě svěřit i tzv. působnost personální k volbě a odvolání členů představenstva a s tím související schválení smlouvy o výkonu funkce. LASÁK<sup>78</sup> personální

---

<sup>69</sup> Srov. § 44a. zákona o auditorech; PIHERA, Vlastimil, KOKEŠ, Jiří. Výbor pro audit v aktuální perspektivě českého práva obchodních korporací. *Obchodněprávní revue*, 2019, č. 9, s. 213-218. ISSN 1803-6554.; a ČERNÁ, Stanislava. Výbory pro audit v zahraničních a tuzemských akciových společnostech. *Obchodněprávní revue*, 2010, č. 8, s. 223-232. ISSN 1803-6554.

<sup>70</sup> Viz. JOSKOVÁ, Lucie. 1.1.1 Rozdělení orgánů podle působnosti. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 388, marg. č. 1276.

<sup>71</sup> LASÁK, Jan. [Výčet orgánů obchodních korporací]. In: LASÁK, Jan., DĚDIČ, Jan., POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, SKÁLOVÁ, Jana et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*. Systém ASPI. Wolters Kluwer. ASPI\_ID KO90\_2012CZ. Dostupné z: [www.aspi.cz](http://www.aspi.cz). ISSN 2336-517X. [citováno 2024-1-6].

<sup>72</sup> Viz. JOSKOVÁ, Lucie. 1.1.1 Rozdělení orgánů podle působnosti. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 388, marg. č. 1276.

<sup>73</sup> Poznámka autora: Pro účely simplifikace tohoto příkladu pracujeme s předpokladem, že akciová společnost má pouze jednoho zakladatele či akcionáře. Tento koncept bude však funkční obdobně i v případě akciových společností s roztržštěnou vlastnickou strukturou.

<sup>74</sup> Srov. DVOŘÁK, Tomáš. In: HURYCHOVÁ, K., BORSÍK, D. *Corporate governance: kolektivní monografie*, s. 34.

<sup>75</sup> LASÁK, Jan. 2.1 Charakteristika a působnost dozorčí rady. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 559, marg. č. 1913.

<sup>76</sup> Tamtéž.

<sup>77</sup> Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 12. 2005, sp. zn. 29 Odo 149/2005.

<sup>78</sup> LASÁK, Jan. 2.1 Charakteristika a působnost dozorčí rady. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 559, marg. č. 1913.

působnost dozorčí rady<sup>79</sup> označuje jako tzv. "německý systém" řízení akciové společnosti odvíjející se od silnějšího postavení dozorčí rady. Nad rámec základní a personální působnosti dozorčí radě dále náleží i působnost zvláštní, vyplývající z právních předpisů mimo regulační rámec z.o.k. (srov. působnost v procesu nabídky převzetí, při přeměně společnosti a podle zákona o podnikání na kapitálovém trhu),<sup>80</sup> a konečně dodatečnou působnost vyplývající z existence podnikatelského seskupení ve smyslu ust. § 71 a násl. z.o.k., kterou však z.o.k. nevymezuje přímo (srov. blíže Kapitoly 3.1.-3.2.). Pro účely této dizertační práce se však budeme věnovat výhradně působnosti "koncernové" (viz. ust. § 79 a násl. z.o.k.) zasazené do matrixu komplexních vztahů podnikatelských seskupení.

### 2.3.1.1. Základní vymezení působnosti dozorčí rady akciové společnosti

Dozorčí rada, jakožto kontrolní orgán akciové společnosti, dohlíží na výkon působnosti představenstva a na činnost společnosti (§ 446 odst. 1 z.o.k.). Její hlavní úlohou je tedy dohledová (kontrolní) činnost,<sup>81</sup> která se následně dle LASÁKA promítá v oprávněních dozorčí rady:

- *„kontrolovat, zda se podnikatelská či jiná činnost společnosti uskutečňuje v souladu s právními předpisy a stanovami (obecně zakladatelskými dokumenty), v té souvislosti se dotazovat členů představenstva, případně zaměstnanců společnosti na skutečnosti týkající se činnosti společnosti, respektive*
- *nahlížet do veškerých dokladů, dokumentů, smluv a záznamů týkajících se činnosti společnosti a*
- *navrhovat či uskutečňovat v návaznosti na provedené kontroly nápravná opatření<sup>82</sup> (přímo či nepřímo).“<sup>83</sup> (zvýrazněno autorem)*

Při výkonu kontrolní činnosti se dozorčí rada řídí zásadami schválenými valnou hromadou společnosti (pokud nejsou v rozporu se z.o.k. nebo stanovami společnosti – pak nemá povinnost

---

<sup>79</sup> DVOŘÁK správně poukazuje na skutečnost, že dozorčí rada tzv. personální působnost bez dalšího (tj. jejího založení ve stanovách akciové společnosti) nemá viz. DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. s. 689. ISBN 978-80-7478-961-8.

<sup>80</sup> LASÁK, Jan. 2.1.6 Zvláštní kontrolní působnost. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 568, marg. č. 1936.

<sup>81</sup> LASÁK, Jan. § 446 Dozorčí rada. In: LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*; a dále k roli dozorčí rady v dualistickém systému jak ji popisuje RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. Online. Systém ASPI. Linde Praha. ASPI\_ID MN18155CZ. Dostupné z: [www.aspi.cz](http://www.aspi.cz). ISSN 2336-517X. [citováno 2024-2-27].

<sup>82</sup> Povinnost informovat představenstvo o potřebě nápravných opatření vyplývá dle LASÁKA z povinnosti členů dozorčí rady jednat s péčí řádného hospodáře - LASÁK, J. *Kontrola řízení a správy akciové společnosti a postavení dozorčí rady*. s. 134-135.

<sup>83</sup> LASÁK, Jan. 2.1 Charakteristika a působnost dozorčí rady. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 559, marg. č. 1914.

se takovými zásadami řídit) (§ 446 odst. 2 z.o.k). Aby bylo dosaženo nezávislosti dozorčí rady při výkonu její kontrolní činnosti, je výslovně zakázáno udělovat dozorčí radě pokyny týkající se její zákonné povinnosti ke kontrole výkonu působnosti představenstva (§ 446 odst. 3 z.o.k). Bude-li takový pokyn dozorčí radě udělen, nemá dozorčí rada povinnost se jím řídit. Zákon formuluje zákaz k udělování pokynů dozorčí radě způsobem zakazujícím komukoliv pokyn zasahující do výkonu kontroly působnosti představenstva udělit. Obdrží-li dozorčí rada pokyn v rozporu se zákonným zákazem, pokyn nemá tento pokyn vůči dozorčí radě právní následky a dozorčí rada nemá povinnost taková pokyn realizovat.<sup>84</sup>

LASÁK poukazuje na skutečnost, že zákon o obchodních korporacích oproti obchodnímu zákoníku nepožaduje promítnout vymezení působnosti dozorčí rady do stanov akciové společnosti, jelikož takové vymezení nepředstavuje zákonný požadavek na dosažení jejich úplnosti a platnosti.<sup>85</sup> Zákon o obchodních korporacích současně umožňuje působnost dozorčí rady prostřednictvím stanov společnosti rozšířit [zejména ve vztahu k volbě a odvolání členů představenstva, udělování předchozího souhlasu či vyslovení zákazu k určitému právnímu jednání představenstva (srov. § 49 z.o.k.) či souhlasu k převoditelnosti akcií (srov. § 272 z.o.k.)].<sup>86</sup> ŠTENGLOVÁ pak hovoří o tzv. zvláštní působnosti dozorčí rady, za kterou považuje mimo jiné i oprávnění dozorčí rady vážící se k pravidlům o střetu zájmů a jejich vypořádání (srov. § 54 – § 57 z.o.k.).<sup>87</sup>

Působnost dozorčí rady lze vymezit i z časového hlediska primárně jakožto kontrolu předběžnou a kontrolu následnou. Kontrola může být též individuální (případně *ad hoc* – neboli iniciativní - nad rámec běžné kontrolní činnosti, vyžadují-li to zájmy společnosti) či jednorázová, popř. i kontinuální. Při posouzení výsledků realizované kontrolní činnosti dozorčí rady pak dle POKORNÉ platí, že „dozorčí rada nemůže přímo přikázat představenstvu, jaká opatření mají být k odstranění případných nedostatků přijata, disponuje řadou organizačních oprávnění, která jí umožňují přímý zásah do činnosti společnosti.“<sup>88</sup> POKORNÁ obdobně jako LASÁK<sup>89</sup>

---

<sup>84</sup> Srov. zásahy do obchodního vedení představenstva dle GÜRLICH, Richard. Akciová společnost – představenstvo a dozorčí rada. *Novinky z rekodifikace - advokátní kancelář GÜRLICH & Co.*, 2014, č. 28, s. 1.

<sup>85</sup> LASÁK, Jan. § 446 In: LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*.

<sup>86</sup> Srov. Tamtéž.

<sup>87</sup> ŠTENGLOVÁ, Ivana. § 446 [Působnost]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 947, marg. č. 3.

<sup>88</sup> POKORNÁ, Jarmila. Dozorčí rada akciové společnosti a ochrana práv menšinových akcionářů. *Bulletin advokacie*, 2003, č. 1, s. 68-72. ISSN: 1210-6348. (poznámka autora: byt se závěry POKORNÉ vztahují k právní úpravě dozorčí rady a její působnosti dle ObchZ, lze tyto závěry obdobně použít i pro účely vymezení působnosti dozorčí rady dle z.o.k.).

<sup>89</sup> LASÁK, Jan. 2.1 Charakteristika a působnost dozorčí rady. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 560, marg. č. 1916; a dále LASÁK, J. *Kontrola řízení a správy akciové společnosti a postavení dozorčí rady*. s. 134.



v souvislosti s nápravnými opatřeními dozorčí rady zastávají názor, že dozorčí radě nepřísluší přímo vytvářet a realizovat nápravná opatření, která mají napravit kontrolní nález (porušení zákona, stanov apod.) na straně představenstva či v důsledku činnosti společnosti. Mám však za to, že dozorčí rada v mezích svých oprávnění a povinností může docílit toho, aby k přijetí nápravných opatření na úrovni představenstva došlo a jejich realizaci, jsou-li v zájmu společnosti, si za určitých podmínek přímo (srov. personální působnost dle ust. § 438 z.o.k), popřípadě nepřímo prostřed. valné hromady (srov. právo a případně i povinnost svolat valnou hromadu dle ust. § 404 z.o.k. apod.) vynutit.

#### 2.3.1.1.1. Způsob dohledu nad výkonem působnosti představenstva

Dozorčí radě v rozsahu vymezení kontrolní působnosti vůči představenstvu (resp. jeho veškeré působnosti) náleží oprávnění ke kontrole:

- **výkonu působnosti představenstva** v otázkách obchodního vedení.

Abychom porozuměli rozsahu působnosti představenstva co do otázek obchodního vedení, musíme nejprve tento pojem definovat. Obecnou definici obchodního vedení však zákon nevymezuje. Judikatura a odborná literatura jej proto definuje v rozsahu, kterým uvádím níže:

- **Definice dle Nejvyššího soudu ČR:** „*Obchodním vedením akciové společnosti je organizování a řízení její běžné podnikatelské činnosti, zejména rozhodování o provozu podniku (závodu) společnosti a s tím souvisejících vnitřních záležitostech společnosti, a to bez ohledu na to, zda je vykonává samo představenstvo společnosti či samostatně představenstvem pověřený člen představenstva anebo třetí osoba.*“<sup>90</sup>

V mezích konstantní judikatury tuzemských soudů pak lze **obchodní vedení** definičně ohraničit a klasifikovat jako:

- **rozhodování o personálních záležitostech** (včetně řízení zaměstnanců a rozhodování o provozních záležitostech, mezi které patří i otázky vzniku a zániku pracovního poměru, tvorba a přidělování pracovních úkolů, vzdělávání a rozvoj zaměstnanců, jejich hodnocení či odměňování, apod.),<sup>91</sup>
- **rozhodování o nabývání majetku a jeho převodu** na třetí osoby,<sup>92</sup>
- **rozhodování o finančních otázkách** (zabezpečování financování chodu závodu v mezích obvyklého rámce podnikání, který zahrnuje rozhodování o přijetí úvěru,

<sup>90</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 9. 2019, sp. zn. 31 Cdo 1993/2019.

<sup>91</sup> Shodně viz. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2015, sp. zn. 29 Cdo 250/2015.

<sup>92</sup> Viz. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2012, sp. zn. 29 Cdo 3223/2010.

vymáhání pohledávek, úhradu dluhů, atd., a tvoří součást řízení podnikatelské činnosti společnosti),<sup>93</sup>

- **rozhodování o uplatnění práva u soudu** (tj. zejména vymáhání pohledávek,<sup>94</sup> a obdobně i ve vztahu k úhradě či prominutí dluhu<sup>95</sup>),
- **rozhodování o obchodních a provozních záležitostech** (zejména zajišťování nákupu, prodeje, marketingu či provozních služeb, IT),<sup>96</sup>
- **rozhodování o přemístění provozovny** společnosti do nových prostor,<sup>97</sup> či
- **zajišťování vedení účetnictví** (srov. ust. § 435 odst. 4 z.o.k.).<sup>98</sup>

Prostředky realizace kontroly výkonu působnosti představenstva je však dozorčí rada oprávněna realizovat pouze v zákonném rozsahu (popř. v rozsahu vymezeném stanovami společnosti, který nepřesahuje hranice vymezené zákonem),<sup>99</sup> a to zejména prostřednictvím následujících dozorčích oprávnění:

- dozorčí rada je oprávněna kontrolovat **dodržování platných a účinných právních předpisů, stanov společnosti a zásad** schválených valnou hromadou společnosti [např. zavedení *Compliance management* systému (CMS), systém protikorupčního managementu, systému řízení rizik či reportingu apod.], a to včetně plnění povinností společnosti vůči svým zaměstnancům, odborovým organizacím a akcionářům;<sup>100</sup>
- pokud je dozorčí rada oprávněna **volit a odvolávat členy představenstva** [ve smyslu § 421 odst. 2 písm. e) a navazujícího § 438 odst. 1 z.o.k.], pak ji náleží i oprávnění

<sup>93</sup> Viz. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2018, sp. zn. 29 Cdo 3325/2016.

<sup>94</sup> Viz. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. 29 Cdo 4276/2009; a dále i Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3139/2007.

<sup>95</sup> Srov. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2007, sp. zn. 29 Odo 1108/2005.

<sup>96</sup> Srov. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2007, sp. zn. 29 Odo 1108/2005 ve spojení s Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2015, sp. zn. 29 Cdo 5330/2014; a dále obdobně ŠTENGLOVÁ, Ivana. § 435 [Postavení představenstva]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 927.

<sup>97</sup> Viz. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2014, sp. zn. 29 Cdo 1104/2014.

<sup>98</sup> Obdobně viz. LASÁK, Jan. 1.2.1 Obchodní vedení společnosti. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 534–535, marg. č. 1827.; a dále obdobně v rámci právní úpravy společnosti s ručením omezeným Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2021, sp. zn. 27 Cdo 2887/2020; a blíže také shrnutí judikatury Nejvyššího soudu v otázkách vymezení obchodního vedení DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan. *Právo kapitálových obchodních společností: přehled judikatury s komentářem*. Praha: Linde, 2010. s. 859 – 990. ISBN 978-80-7201-781-2; Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 9. 2019, sp. zn. 31 Cdo 1993/2019; a konečně i ČERNÁ, Stanislava. Kde jsou hranice obchodního vedení?. *Právní fórum*, 2008, č. 11, s. 453-459. ISSN: 1214-7966. Ve vztahu k vedení účetnictví pak zákon nezabývá statutární orgán odpovědnosti za efektivní kontrolu realizace vedení účetnictví, je-li jeho vedením pověřena jiná osoba, jak blíže rozebírá Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2012, sp. zn. 29 Cdo 134/2011.

<sup>99</sup> LASÁK, Jan. § 446 [Působnost]. In: LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*.

<sup>100</sup> Viz. LASÁK, Jan. In: POKORNÁ, Jarmila; LASÁK, Jan, KOTÁSEK, Josef. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. s. 376. ISBN 978-80-7400-867-2.

schvalovat smlouvy o výkonu funkce členů představenstva - včetně související výše plnění ze smlouvy o výkonu funkce za podmínek § 61 z.o.k. (dozorčí rada však v souladu s § 61 odst. 2 z.o.k. není oprávněna rozhodnout o poskytnutí plnění v případě, že výkon funkce člena představenstva zřejmě přispěl k nepříznivému hospodářskému výsledku společnosti)<sup>101</sup>;

- dozorčí rada je oprávněna **svolat valnou hromadu společnosti**, jestliže to vyžadují zájmy společnosti nebo v dalších případech stanovených zákonem, a navrhuje potřebná opatření. Než dozorčí rada učiní potřebné kroky pro svolání valné hromady v zájmu společnosti (mám za to, že toto oprávnění využije dozorčí rada až jako prostředek *ultima ratio* pokud bude mít významné a podložené obavy, že představenstvo významným zásadním způsobem porušuje své povinnosti při výkonu funkce, resp. pokud dochází k zásadním pochybením v rámci činnosti společnosti, a představenstvo nečiní potřebné kroky k zajištění nápravy), je oprávněna pro objasnění záležitostí ohledně výkonu působnosti představenstva či činnosti společnosti požadovat od členů představenstva, aby se dostavili na zasedání dozorčí rady<sup>102</sup> a podali vysvětlení týkající se skutečnosti, která souvisí se společností nebo s její činností;
- dozorčí rada určuje dle § 313 z.o.k. obecně uznávaného nezávislého odborníka, který přezkoumává zprávu podle § 311 písm. d) z.o.k. týkající se **poskytnutí finanční asistence** „členu představenstva nebo správní rady, osobě společnost ovládající, členu jejího statutárního orgánu nebo osobě, která jedná se společností nebo s kteroukoli z výše uvedených osob ve shodě, nebo osobě, která jedná vlastním jménem, ale na účet výše uvedených osob,“<sup>103</sup>
- dozorčí rada **přezkoumává zprávu o vztazích**, je-li akciová společnost ovládanou osobou (ve smyslu ust. § 74 a násl. z.o.k.). Výsledkem přezkumu zprávy o vztazích dozorčí radou je povinnost k poskytnutí informace o výsledku tohoto přezkumu valné hromadě společnosti. Je-li předmětem přezkumu zprávy o vztazích dozorčí radou i vypořádání újmy (dle ust. § 71 nebo 72 z.o.k.), vyhotoví dozorčí rada své stanovisko obsahující názor dozorčí rady, jak má být s touto újmou naloženo.<sup>104</sup> HAVEL pak

---

<sup>101</sup> Obdobně KRŽÍŽ, Radim. Díl 1 [Charakteristika a působnost dozorčí rady]. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 464.; a dále DVORÁK, T. *Akciová společnost*, s. 686.

<sup>102</sup> Poznámka autora: Z praxe lze předpokládat, že dozorčí rada je oprávněna realizovat své zasedání prezenčně či virtuálně prostřednictvím elektronických komunikačních prostředků (např. MS Teams apod.).

<sup>103</sup> Ust. § 313 z.o.k.; a dále též ŠTENGLOVÁ, Ivana. § 446 [Působnost]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 947, marg. č. 3.

<sup>104</sup> Viz. ust. § 83 odst. 1 z.o.k.

dodává, že „zákon nicméně neklade další limity a kontrolní orgán se může vyjadřovat k jakékoliv informaci uvedené ve zprávě, zejména bude-li to potřebné pro celkové posouzení důsledků seskupení.“<sup>105</sup>

- ve vymezených případech, tj. uplatní-li se na společnost podmínky stanovené zákonem o podnikání na kapitálovém trhu, je dozorčí rada oprávněna **stanovit vnitřní postup** umožňující pravidelně posuzovat, zda jsou splněny podmínky dle § 121v odst. 1 z.p.k.t.;
- dozorčí rada uděluje představenstvu **předchozí souhlas** (§ 49 z.o.k.) k jednáním, u kterých to vyžaduje zákon nebo stanovy společnosti. Zákon o obchodních korporacích však v rozsahu svých ustanovení souhlas kontrolního orgánu s jednáním představenstva nevyžaduje.<sup>106</sup> Stanovy však mohou požadavek předchozího souhlasu dle zákonného předpokladu zakotvit (viz. blíže v podkapitole 3.4.4.1.);
- dozorčí rada je oprávněna **kontrolovat způsob výkonu vlastnických práv** ve společnostech, v nichž drží společnost majetkovou účast (tj. vykonává společnická či akcionářská práva v dalších společnostech. Do jaké míry se toho oprávnění vztahuje i na případy, v nichž dozorčí rada vystupuje v pozici kontrolního orgánu akciové společnosti řídicí koncern popisuje blíže Kapitola 3.4.);
- dozorčí rada je oprávněna **navrhovat představenstvu opatření**, která považuje v zájmu společnosti za důležitá (zpravidla se bude jednat o návrhy opatření, která mají napravit nedostatky identifikované dozorčí radou v rámci kontrolní činnosti a mohou být výstupem z analýzy řízení rizik společnosti, interního auditu apod.);
- dozorčí rada, určí-li tak stanovy, může být v podstatných záležitostech společnosti, které nevyžadují její předchozí stanovisko nebo souhlas, ale jsou zásadní pro řádný výkon kontrolní činnosti dozorčí rady, informována představenstvem na základě stanovami založené informační povinnosti. **Informační povinnost představenstva** mohou stanovy v reflexi přístupu praxe založit např. v následujících záležitostech: (i) schválení interních předpisů společnosti upravující vnitřní řád a fungování interních procesů společnosti [např. stanovující pravidla jednotlivých divizí, podpisová pravidla, pracovní řád, volební řád (ve smyslu ust. § 448a odst. 2 a násl. z.o.k. pro účely kodeterminace) a obdobné interní předpisy v rámci vertikální delegace působnosti

---

<sup>105</sup> HAVEL, Bohumil. § 83 [Přezkum zprávy o vztazích kontrolním orgánem]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 271, marg. č. 4.

<sup>106</sup> ŠTENGLOVÁ, Ivana. § 49 [Souhlas kontrolního orgánu]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 160, marg. č. 2.

představenstva]; (ii) změny ve výši základního kapitálu společnosti (zejména zvýšení základního kapitálu z vlastních zdrojů vykázaných ve schválené řádné, mimořádné nebo mezitímní účetní závěrce ve vlastním kapitálu společnosti, kdy je nutné zajistit, aby vlastní zdroje použité ke zvýšení základního kapitálu nebyly účelově vázané k účelu odlišnému od tohoto zvýšení); (iii) použití prostředků z rezervního fondu; (iv) dlouhodobých závazků společnosti převyšujících určité předem stanovené časové období, určitou peněžitou částku či závazek na dodání či prodej služeb vztahující se ke klíčovým záležitostem společnosti; (v) o výsledcích kolektivního vyjednávání; (vi) vyhlášení voleb členů dozorčí rady volených zaměstnanci ve smyslu § 448a z.o.k.; (vii) jmenování či odvolání člena dozorčí rady akcionářem ve smyslu § 448b z.o.k.; (viii) nabytí (včetně zvýšení základního kapitálu), zcizení, zrušení nebo zastavení majetkové účasti na společnosti, která je řízenou osobou (§ 79 odst. 1 z.o.k.) nebo ovládanou osobou (§ 74 odst. 1 z.o.k.), popřípadě snížení základního kapitálu takové osoby; (ix) poskytnutí peněžitého či nepeněžitého příplatku na vytvoření vlastního kapitálu mimo základní kapitál osoby přímo ovládané společností a/nebo o udělení souhlasu společnosti s poskytnutím peněžitého či nepeněžitého příplatku poskytovatelem příplatku na vytvoření vlastního kapitálu mimo základní kapitál osoby nepřímo ovládané společností (srov. § 162 a násl. z.o.k.)<sup>107</sup>; (x) strukturu příjmů, podmínkách určujících výši mezd, odměn za splnění stanovených cílů a o podmínkách spojených s ukončením výkonu funkce nebo pracovního poměru členů představenstva, ředitelů divizí, ředitelů útvarů, ředitelů organizačních jednotek (s ohledem na strukturu vnitřního členění a uspořádání organizační struktury koncernu); (xi) investičních projektech a jejich realizaci, o jejichž uskutečnění rozhodlo představenstvo; (xii) vývoji pohledávek a dluhů po lhůtě splatnosti; (xiii) průběhu a výsledcích jednání představenstva společnosti;<sup>108</sup>

- stanovy mohou dále nad rámec základního vymezení zákonné působnosti určit (s ohledem na přístup praxe) záležitosti, u kterých je vyžadováno **projednání a následné stanovisko dozorčí rady** před přijetím rozhodnutí představenstva. Představenstvo v takových otázkách musí zajistit, že záležitost vyžadující projednání

---

<sup>107</sup> Uplatní se v souladu s předpokladem teorie i na případy poskytnutí příplatku mimo základní kapitál akciové společnosti, byť jej z.o.k. výslovně v hlavě páté (Akciová společnost §243-551) neupravuje – srov. HAVEL, Bohumil. § 162 [Příplatková povinnost]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 387, marg. č. 3.

<sup>108</sup> Viz. Stanovy ČEZ, a.s. Online. Dostupné z: [https://www.cez.cz/edee/content/file/investori/stanovy\\_cez\\_cz.pdf](https://www.cez.cz/edee/content/file/investori/stanovy_cez_cz.pdf). [citováno 2024-2-27].

a stanovisko dozorčí rady je dozorčí radě předložena řádně a včas. Mezi záležitosti, které mohou spadat do vymezení dodatečné "konzultační/poradenské" působnosti dozorčí rady, které je představenstvo s dozorčí radou povinno před učiněním rozhodnutí o jejich realizaci konzultovat, lze s ohledem na příklady praxe zařadit např.:

- (i) otázky podstatné změny organizačního řádu či vnitřní organizační struktury společnosti;
- (ii) návrhy významných investičních a provozních rozpočtů společnosti;
- (iii) pravidla pro tvorbu a použití fondů společnosti;
- (iv) návrh strategie společnosti nebo její podstatné změny zohledňující koncepci podnikatelské činnosti schválenou valnou hromadou společnosti;
- (v) návrh podnikatelského plánu společnosti či návrh koncepce podnikatelské činnosti;
- (vi) návrh koncepce (a změn) podnikatelské činnosti společnosti ve vztahu k ovládaným osobám (viz. ust. § 74 a násl. z.o.k.), ve kterých současně společnost drží majetkovou účast jakožto společník či akcionář;
- (vii) návrhy předkládané představenstvem společnosti valné hromadě (mezi které lze zahrnout i žádosti o udělení pokynu k obchodnímu vedení ve smyslu § 51 odst. 2 z.o.k.);
- (viii) návrh představenstva na udělení koncernového pokynu k obchodnímu vedení ve smyslu § 81 odst. 1 z.o.k.<sup>109</sup>

#### 2.3.1.1.2. Způsob dohledu nad činností společnosti

Dozorčí radě náleží oprávnění: (i) k **nahlížení do všech dokladů a záznamů** týkajících se činnosti společnosti (tj. účetních a obchodních knih, smluv a jiných dokumentů v listinné či elektronické podobě);<sup>110</sup> a (ii) ke **kontrole řádného vedení účetních zápisů** – tj. oblast kontroly vztahující se k revizi vedení účetních zápisů a jejich souladu se skutečností; a dále oblast vztahující se k podnikatelské nebo jiné činnosti společnosti a jejímu souladu s právními předpisy a stanovami společnosti (§ 447 odst. 2 z.o.k.). Tato oprávnění se aktivují na základě předchozího rozhodnutí dozorčí rady,<sup>111</sup> ledaže dozorčí rada není schopna plnit své povinnosti – pak individuální nahlížecké oprávnění náleží jejím jednotlivým členům.<sup>112</sup> To neplatí v případech, kdy není dozorčí rada schopna plnit své funkce – pak není předchozí rozhodnutí dozorčí rady k výkonu kontrolních oprávnění vyžadováno. Dozorčí rada oprávnění k dohledu nad činností společnosti vykonává prostřednictvím všech nebo jen některých svých jednotlivých členů. Provádění individuální

---

<sup>109</sup> Tamtéž.

<sup>110</sup> Srov. DVORÁK, T. *Akciová společnost*, s. 685.

<sup>111</sup> Viz. ust. § 447 odst. 2 z.o.k. a dále LASÁK, Jan. 2.2.2 Nahlížecké oprávnění dozorčí rady. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 570, marg. č. 1944.

<sup>112</sup> Srov. ŠTENGLOVÁ, Ivana. § 447 [Některá práva dozorčí rady]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 949, marg. č. 2.

kontroly tak může dozorčí rada svěřit v rámci horizontální delegace usnesením pouze vybraným členům dozorčí rady. Pro zajištění efektivity realizace kontroly prováděné prostřednictvím vybraných členů dozorčí rady by dozorčí rada měla předem o takovém usnesení informovat valnou hromadu a představenstvo.<sup>113</sup> Členové dozorčí rady pak mají právo pro účely realizace kontroly vstupovat do prostor sídla společnosti, jejích provozoven a závodů a vyžadovat příslušné doklady a záznamy (specifika realizace kontrolní činnosti může dozorčí rada v mezích své působnosti stanovit vnitřním předpisem). Zbývající členové dozorčí rady, jimž v rámci usnesení dozorčí rady nebyla svěřena pravomoc k výkonu individuální kontroly, neztrácejí odpovědnost, která jim náleží z titulu výkonu funkce člena dozorčí rady – a stále odpovídají za řádný výkon kontrolní činnosti (bez ohledu na horizontální delegaci).

V souvislosti s řádným vedením účetních zápisů náleží dozorčí radě působnost k přezkumu řádné, mimořádné, konsolidované, popřípadě také mezitímní účetní závěrky a návrhu na rozdělení zisku nebo jiných vlastních zdrojů nebo na úhradu ztráty, přičemž dozorčí rada své vyjádření v těchto otázkách předkládá valné hromadě společnosti (§ 447 odst. 3 z.o.k.). Dozorčí rada je v této souvislosti oprávněna provádět kontroly z vlastní iniciativy (např. přepočtení stavu hotovosti v pokladně společnosti, vyžádat si podklady ohledně stavu majetku společnosti apod.).<sup>114</sup>

#### 2.3.1.1.3. Způsob výkonu kontrolní činnosti dozorčí rady a její práva a povinnosti ve vztahu k valné hromadě

V rámci vymezení vztahů vnitřní struktury společnosti plní dozorčí rada vůči valné hromadě zejména informační a kooperační funkci způsobem, který pro ni vyplývá z povahy její působnosti a výsledků její kontrolní činnosti. Dozorčí rada pak zejména:

- **Informuje** valnou hromadu (popř. jediného akcionáře) o výsledcích přezkumu zprávy o vztazích ve smyslu ust. § 83 odst. 1 z.o.k. a sdělí jí (mu) své stanovisko;
- **Přezkoumává** (na žádost akcionáře) splnění podmínek pro odmítnutí vysvětlení ve smyslu ust. § 360 odst. 2 z.o.k., nebylo-li takové vysvětlení akcionáři dle ust. § 357 odst. 1 z.o.k. na valné hromadě poskytnuto;
- **Přezkoumává** (na žádost kvalifikovaného akcionáře) výkon působnosti představenstva ve smyslu ust. § 370 z.o.k.

---

<sup>113</sup> Srov. informační povinnost představenstva ve vztahu k dozorčí radě dle SEMLER, Johannes. § 111. In. KROPFF, Bruno, SEMLER, Johannes. *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz*. Bd. 1, §§ 1-53. 2. Aufl. München: Beck, c2000. s. 1017. ISBN 3-406-45301-5.

<sup>114</sup> DVORÁK, T. *Akciová společnost*, s. 685.

- **Uplatňuje** právo na náhradu újmy vůči členům představenstva nebo na splacení emisního kursu (§ 374 odst. 3 z.o.k.) po obdržení informace o úmyslu kvalifikovaného akcionáře podat akcionářskou žalobu ve smyslu ust. §§ 371-372 z.o.k.
- **Svolává** valnou hromadu (§ 404 z.o.k.) v případě, kdy: (i) společnost nemá zvolené představenstvo; (ii) zvolené představenstvo dlouhodobě neplní své povinnosti a valnou hromadu nesvolá ani jeho člen; (iii) to vyžadují zájmy společnosti. Dozorčí rada současně navrhne potřebná opatření. „*Pokud dozorčí rada valnou hromadu nesvolá, může ji svolat kterýkoliv člen dozorčí rady*“;<sup>115</sup>
- **Předkládá** valné hromadě vyjádření k přezkumu řádné, mimořádné, konsolidované, popřípadě takové mezitimní účetní závěrky a návrh na rozdělení zisku nebo jiných vlastních zdrojů nebo úhrady ztráty ve smyslu ust. § 447 odst. 3 z.o.k.;
- **Účastní se** (její členové) valné hromady a pověřený člen dozorčí rady seznamuje valnou hromadu s výsledky činnosti dozorčí rady ve smyslu § 449 odst. 1 z.o.k.
- **Vznáší protest** (každý její člen) na valné hromadě a může požádat o jeho zanesení do zápisu z valné hromady (§ 423 odst. 2 písm. f z.o.k.);
- **Dovolává se neplatnosti** (každý člen) usnesení valné hromady ve smyslu ust. § 428 odst. 1 z.o.k.<sup>116</sup>

Jak již bylo uvedeno výše, dozorčí rada je oprávněna navrhopvat valné hromadě opatření (§ 404 z.o.k.), která považuje v zájmu společnosti za důležitá. Toto navrhovací oprávnění má zásadní význam v případech, kdy dozorčí rada přímo nedisponuje působností předmětné opatření přijmout a jeho realizaci prosadit. Domnívám se však, že nesnese-li přijetí opatření ze strany valné hromady odkladu (a stanovy informační povinnost dozorčí rady vůči valné hromadě/jedinému akcionáři procedurálně nevymezují), musí dozorčí rada s ohledem na plnění svých fiduciárních povinností i v tomto případě informovat valnou hromadu (např. poskytnutím zápisu o jednání dozorčí rady) vymežující nález dozorčí rady a návrh řešení k mitigaci rizik.<sup>117</sup> Za taková opatření lze považovat oprávnění spadající primárně do působnosti valné hromady, např. volba a odvolání členů představenstva [§ 421 odst. 2 písm. e) z.o.k.], pochybnosti v záležitostech schválení převodu nebo zastavení závodu [§ 421 odst. 2 písm. m) z.o.k.], rozhodnutí o přeměně společnosti [§ 421 odst. 2 písm. q) z.o.k.] a podobně. Dozorčí rada je oprávněna, určí-li tak stanovy, navrhnout valné

<sup>115</sup> Ust. § 404 z.o.k.

<sup>116</sup> Srov. LASÁK, Jan. 2.1.4 Oprávnění dozorčí rady ve vztahu k valné hromadě. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 567, marg. č. 1932.

<sup>117</sup> Srov. LASÁK, J. *Kontrola řízení a správy akciové společnosti a postavení dozorčí rady*, s. 123.



hromadě určení auditora k provedení povinného auditu - přitom zohlední doporučení výboru pro audit (je-li zřízen, a to bez ohledu na jeho právní formu, tj. jakožto samostatného orgánu zřízeného mimo obligatorní vnitřní strukturu společnosti nebo výboru dozorčí rady v rámci vertikální delegace kontrolní působnosti). Rozhodne-li se ale dozorčí rada, že v rámci svého návrhu nezohlední doporučení výboru pro audit (tj. navrhne v rozporu s doporučením výboru pro audit valné hromadě jiného auditora), musí takový návrh řádně odůvodnit (např. specifikovat kvalifikační důvody, které ji vedly přehodnocení doporučení výboru pro audit – včetně rizik pro společnost spojených s akceptací původního návrhu výboru pro audit).

#### 2.4. Obecně k tvorbě fakultativních kontrolních orgánů

Povahu kontrolního orgánu lze rozlišovat dle povinnosti k jeho zřízení na obligatorní (povinně zřizované orgány – jako např. dozorčí rada akciové společnosti) a fakultativní (dobrovolně zřizované a zákonem nepředvídané orgány). Základní kontrolní působnost kontrolního orgánu akciové společnosti považuje teorie za statusovou otázku (srov. ust. § 1 odst. 2 o.z.), kterou nelze kontrolnímu orgánu odebrat a vyčlenit do orgánu fakultativního.<sup>118</sup> LASÁK<sup>119</sup> připouští, že statusová povaha základní kontrolní působnosti nevyklučuje zřízení specifického fakultativního orgánu, jehož úkolem bude funkčně doplnit kontrolní působnost náležející obligatornímu kontrolnímu orgánu akciové společnosti. Připustíme-li však dualitu kontrolní působnosti v podobě souběžné existence dozorčí rady a specializovaného (fakultativního) kontrolního orgánu akciové společnosti, musíme se současně ptát: (i) jak vymezit tuto "specializovanou" kontrolní působnost; (ii) kde leží její hranice při zachování integrity základní kontrolní působnosti (bereme-li v úvahu její statusovou povahu); (iii) jaký by byl vzájemný vztah dozorčí rady a specializovaného kontrolního orgánu (včetně práv a povinností jejích členů); popř. (iv) prostřednictvím jakého mechanismu by docházelo k obsazování onoho specializovaného kontrolního orgánu. Byť mám za to, že zřízení specializovaného (fakultativního) kontrolního orgánu akciové společnosti není vyloučeno, domnívám se, že v rámci vymezení výše uvedených vztahových aspektů obligatorního a fakultativního kontrolního orgánu akciové společnosti bude velice omezený prostor pro realizaci fakultativní kontrolní působnosti – aby nedocházelo do zásahu kontrolní působnosti obligatorní (srov. dále podkapitulu 3.4.1).

---

<sup>118</sup> Viz. argumentace LASÁKA ve vztahu ke kontrolní působnosti dozorčí rady akciové společnosti, kterou lze dle mého názoru generalizovat pro účely akciové společnosti jako celku (tj. i kontrolní působnosti správní rady v monistickém systému vnitřní struktury akciové společnosti) - LASÁK, J. *Kontrola řízení a správy akciové společnosti a postavení dozorčí rady*, s. 124; a dále viz. argumentace ve vztahu k vymezení orgánů právnické osoby viz. ŠUK, Petr. *Kogentnost a dispozitivita korporátního práva – hledání hranic. Ad Notam*, 2019, č. 3, s. 3-12. ISSN: 1211-0558.

<sup>119</sup> LASÁK, J. *Kontrola řízení a správy akciové společnosti a postavení dozorčí rady*, s. 124.

Nad rámec orgánů společnosti lze jako součást vnitřní organizační struktury zřídit i tzv. organizační jednotky (neboli výbory, komise, rady atd.).<sup>120</sup> Tyto organizační jednotky vnitřní struktury akciové společnosti jsou však funkčně podřízeny orgánu, který rozhodl o jejich zřízení a disponují výhradně výkonem derivativní působnosti, kterou organizační jednotce "zřizující orgán" svěřil (resp. jejímž výkonem organizační jednotku pověřil). Stejný závěr přijímá i JOSKOVÁ<sup>121</sup>, která poukazuje na absenci obdobného postavení mezi členy volených orgánů a členů organizační jednotky.<sup>122</sup>

### 3. Postavení kontrolní orgánu akciové společnosti řídicí koncern

#### 3.1. Obecně k podnikatelskému seskupení

Česká právní úprava situuje otázky koncernu a koncernového řízení do dílu č. 9 – Podnikatelská seskupení z.o.k., v rámci něhož zákonodárce vymezil jednotlivé vrstvy a úrovně vlivu na chování či jednání společnosti a s ním spojené důsledky takového ovlivnění. Zákon o obchodních korporacích rozlišuje mezi: (i) ovlivněním (ust. § 71 a násl.); (ii) ovládnutím (ust. § 74 a násl.); a konečně (iii) koncernem (ust. § 79 a násl.), přičemž u každé úrovně v kategorii podnikatelského seskupení stanoví kvalitu vlivu jakožto nezbytného kvalifikačního požadavku pro podřazení do příslušné úrovně podnikatelského seskupení. S podřízením se jednotlivým kategoriím jsou pak spojeny sekundární důsledky (včetně např. odpovědnosti za realizaci ovlivnění, povinnosti k vypořádání vzniklé újmy, možnost udělovat koncernové pokyny v rámci koncernu apod.). Ohledně stupňovitosti podnikatelského seskupení však nepanuje akademická shoda. ČERNÁ<sup>123</sup> hovoří pouze o dvoustupňové koncepci podnikatelských seskupení (tvořených ovládnutím a koncernem), přičemž ovlivnění chápe jakožto prostředek či způsob, kterým je vliv v rámci ovládnutí/koncernu v příslušné kvalitě realizován. V tomto následně ČERNÁ uzavírá, že vzhledem k nahodilosti ovlivnění a charakteru jeho realizace nelze označovat ovlivnění ve smyslu ust. § 71 z.o.k. za podnikatelské seskupení. Obdobný závěr činí i ČECH a ŠUK<sup>124</sup> avšak s tím

---

<sup>120</sup> JOSKOVÁ, Lucie. 1.1.3 Obligatorní a fakultativní orgány, další organizační jednotky. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 388, marg. č. 1279.

<sup>121</sup> Tamtéž.

<sup>122</sup> Poznámka autora: Nutno však zmínit, že členové organizační jednotky mohou být současně členy voleného orgánu (např. výbor právní rady). Funkčně se však postavení člena organizační jednotky váže postavení člena voleného orgánu, který pověřil organizační jednotku výkonem svěřené působnosti. Organizační jednotka však není oprávněna rozhodovat o otázkách, které náleží do působnosti orgánu, jehož je organizační jednotkou. Takový postup by byl aplikovatelný jen v případě, kdy volený orgán rozhodne o horizontální či vertikální delegaci specializované oblasti působnosti, kterou pověří organizační jednotku.

<sup>123</sup> Konzultace autora s prof. JUDr. Stanislavou Černou, CSc. ohledně aspektů ovlivnění a jeho funkčnímu začlenění do problematiky podnikatelských seskupení, kdy máme za to, že ovlivnění ve smyslu ust. § 71 z.o.k. představuje pouze prostředek vlivu, který se promítá do ovládnutí či koncernu. Ovlivnění může být jistě i nahodilé a jednorázové, avšak v takovém případě jej nelze označovat za „podnikatelské seskupení“.

<sup>124</sup> Viz. ČECH, P., ŠUK, P. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*, s. 190.

rozdílem, že ovlivnění (§ 71 z.o.k.) považují též za samostatnou skutkovou podstatu. HAVEL<sup>125</sup> se též přiklání k faktickému dvojstupňovému modelu podnikatelského seskupení, za který považuje ovlivnění a koncern, přičemž ovládání (a s ním související jednání ve shodě – ust. § 78 z.o.k.) lze subsumovat pod úpravu ovlivnění. Závěrem však dodává, že „*ovládání je nicméně kvalifikovanější než ovlivnění a koncern kvalifikovanější než ovládání...*“<sup>126</sup> Opačný názor než ČERNÁ pak zastává DOLEŽIL když tvrdí, že označovat ovlivnění jako prvek či prostředek ovládání „*není zcela výstižné z důvodu odlišné kvality a intenzity vlivu.*“<sup>127</sup>

Mám za to, že na problematiku regulace podnikatelských seskupení v dílu č. 9 z.o.k. je nutné nahlížet z dvojího pohledu. Zákonodárce strukturoval tento díl do tří subkategorií (ovlivnění, ovládání, koncern), které představují (a pro naplnění kvalifikačního požadavku také vyžadují) určitou intenzitu a kvalitu (např. časový požadavek) vlivu. Tvrdí-li ČERNÁ<sup>128</sup>, že ovlivnění je pouze prostředkem realizace vlivu v rámci ovládání či koncernu, a dále HAVEL, že „*že každé ovládání může být současně ovlivněním a každý aktivní koncern je současně ovlivněním, nikoliv však vice versa,*“<sup>129</sup> není vyloučeno, abychom pohlíželi na koncept podnikatelského seskupení formalisticky – tedy jako na strukturu 3-stupňovou, kdy každý intenzivnější stupeň podnikatelského seskupení v sobě subsumuje stupně předcházející.<sup>130</sup> Tento koncept řeší otázku ovlivnění (ust. § 71 z.o.k.) jakožto: (i) samostatné skutkové podstaty pro náhradu újmy vzniklé (byť nahodilým) ovlivněním (srov. ust. § 71 odst. 2 z.o.k.) a případným vznikem ručení vlivné osoby vůči věřitelům osoby ovlivněné (srov. ust. § 71 odst. 3 z.o.k.); a dále (ii) prostředku ovládání či koncernového řízení<sup>131</sup>. Kvalitě podnikatelského seskupení typu koncernu pak ČECH a ŠUK<sup>132</sup>

---

<sup>125</sup> HAVEL, Bohumil. § 71 [Ovlivnění]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 238, marg. č. 1.

<sup>126</sup> Tamtéž.

<sup>127</sup> DOLEŽIL, Tomáš. § 71 [Ovlivnění]. In: LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*.

<sup>128</sup> Konzultace autora s prof. JUDr. Stanislavou Černou, CSc. ze dne 13.9. 2022, ohledně aspektů ovlivnění a jeho funkčnímu začlenění do problematiky podnikatelských seskupení, kdy máme za to, že ovlivnění ve smyslu ust. § 71 z.o.k. představuje pouze prostředek vlivu, který se promítá do ovládání či koncernu. Ovlivnění může být jistě i nahodilé a jednorázové, avšak v takovém případě jej nelze označovat za „podnikatelské seskupení“.

<sup>129</sup> HAVEL, Bohumil. § 71 [Ovlivnění]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 238, marg. č. 1.

<sup>130</sup> Srov. „*Koncern dovádí ovládání dále, neboť je používá jako základ pro jednotné řízení.*“ jak uvádí ČERNÁ, Stanislava. O variantách uspořádání podnikatelského seskupení. Online. 1/2015. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno. s. 16. ISSN: 1805-2789. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/5351>. [citováno 2024-1-6].

<sup>131</sup> Rozsudek (Rc) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 25.01.2012, sp. zn. 29 Cdo 3661/2010, ve kterém Nejvyšší soud uzavírá, že „*ačkoliv jsou členové podnikatelského seskupení právně samostatnými subjekty, může vést výkon jednotného řízení v rámci daného seskupení k oslabení právního postavení věřitelů nebo společníků jednotlivých členů seskupení (obvykle ovládaných osob). Jednání ovládané osoby nelze přičítat osobě ovládající.*“

<sup>132</sup> Srov. ČECH, P., ŠUK, P. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*, s. 222.

přikládají jako rozhodující požadavek existence koncernového zájmu, bez něhož lze uvažovat o členech podnikatelského seskupení nanejvýše jakožto o ovládané skupině.<sup>133</sup>

### 3.2. Obecně ke struktuře a organizaci koncernu

V českém korporátní právu je organizace koncernu (ust. § 79 a násl. z.o.k.) v návaznosti na jeho definici chápána primárně jako uspořádání podnikatelského seskupení vertikálně – tedy formou vertikálního typu.<sup>134</sup> Podnikatelským seskupením se však obecně dle ČERNÉ rozumí „seskupení právně samostatných obchodních korporací spojených vztahy ovládaní či jednotného řízení.“<sup>135</sup> Nastavení vztahů jednotlivých členů koncernu a související organizační struktura však může být značně různorodá (vertikální, horizontální, kombinovaná, křížová, smíšená, apod.).

Klíčovým znakem uspořádání členů koncernu je účast jedné či více osob řízených (podrobených jednotnému řízení koncernu), nad nimiž vykonává řídicí vliv jedna či více osob řídicích. ŠTAŇKO<sup>136</sup> považuje za základní znak organizace koncernových vztahů právě spolupráci statutárních orgánů jednotlivých členů koncernu, která se se promítá do hierarchické struktury vztahů koncernu a jeho členů podrobených jednotnému řízení. Charakter koncernu pak dle ŠTAŇKO<sup>137</sup> určují aspekty: (i) volby organizačního uspořádání koncernu; a (ii) intenzity jeho řízení - což se následně projevuje v právech a povinnostech členů (statutárních) orgánů. Cílem koncernové organizační struktury je nalézt a prosadit synergie mezi činnostmi jednotlivých členů koncernu, efektivně řídit a alokovat rizika spojená s činnostmi koncernu,<sup>138</sup> a konečně i vypořádat újmu vzniklou v důsledku koncernového řízení respektive v zájmu koncernu jako celku.<sup>139</sup>

Typy organizačních struktur koncernu mohou být různorodé, přičemž ČERNÁ<sup>140</sup> uvádí následující klasifikaci, kterou autor doplňuje ve vztahu k německé právní úpravě podnikatelských seskupení koncernového typu:

---

<sup>133</sup> Poznámka autora: Platí však, že pro účely tohoto závěru považujeme kvalitu ovlivnění realizovanou mezi jednotlivými osobami jako významný rozhodující vliv (srov. § 74 a násl. z.o.k.).

<sup>134</sup> ČERNÁ, Stanislava. O koncernu, koncernovém řízení a vyrovnání újmy. *Obchodněprávní revue*, 2014, č. 2, s. 33-41. ISSN 1803-6554.

<sup>135</sup> ČERNÁ, S. *O variantách uspořádání podnikatelského seskupení*, s. 14.

<sup>136</sup> ŠTAŇKO, Silvie. Kapitola III. [Organizace koncernu a řízení odpovědnosti]. In: ŠTAŇKO, Silvie. *Právní postavení člena statutárního orgánu řízené akciové společnosti*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 72.

<sup>137</sup> Tamtéž.

<sup>138</sup> Srov. teorii korporátních skupin WITTING, Christian. THE CORPORATE GROUP: SYSTEM, DESIGN AND RESPONSIBILITY. Online. *The Cambridge Law Journal*. 2021; 80(3):587-588. doi:10.1017/S0008197321000787. Dostupné z:

<https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/camlj80&id=809&collection=journals&index=>. [citováno 2024-1-6].

<sup>139</sup> Ust. § 81 ve spojení s ust. § 71 a § 79 odst. 3 z.o.k.

<sup>140</sup> ČERNÁ, S. *O variantách uspořádání podnikatelského seskupení*, s. 14-18.

- **Podřízený koncern** (vertikálního typu) – je charakteristický především přímým vertikálně sestupujícím propojením pyramidového typu. Na úrovni dceřiných, vnukovských, a dále vertikálně řízených společností se můžeme setkat s vzájemnými prolínajícími se majetkovými účastmi v těchto společnostech. Majetkové prolínání účastí v řízených společnostech může být realizováno horizontálně (charakteristické vzájemnými účastmi řízených společností mezi sebou) či "křížově" (srov. § 19 německý AktG - *Wechselseitig beteiligte Unternehmen*);
- **Nepodřízený koncern** (horizontálního typu) – charakteristickým znakem nepodřízeného koncernu je existence několika právně nezávislých společností uspořádaných horizontálně [tj. s absencí vzájemné majetkové účasti jako je tomu např. v případě křížově propojených společností (viz. § 19 německý AktG)], které jsou vzájemně podrobeny jednotnému řízení (srov. § 18 odst. 2 německý AktG – *Gleichordnungskonzern, Koordinationskonzern*)<sup>141</sup>. Dle ČERNÉ nespojuje německá právní úprava akciového práva vznik nepodřízeného koncernu s právní domněnkou, jelikož jeho existence „*musí být prokázána*“<sup>142</sup>;
- **Kombinované podnikatelské seskupení** (tvořící z části ovládanou skupinu a z části koncern) – ovládaná skupina společností a koncern mohou být vzájemně kombinovány tak, že část skupiny společností tvoří ovládanou skupinu a část koncern. Hovoříme zde v podstatě o strukturálním členění skupiny společností, které mezi sebou mají ekonomické vazby;
- **Multi-koncernové podnikatelské seskupení** (dvě a více oddělených skupin společností v rámci tého podnikatelského seskupení, kdy každá ze skupin je podrobena samostatnému a odlišnému jednotnému řízení).<sup>143</sup> Rozhodujícím znakem jsou odlišné linie jednotného řízení pro každou z vertikálně sestupujících částí podnikatelského seskupení tvořící samostatný koncern. Pro dosažení sjednocujícího prvku podnikatelského seskupení bude zpravidla na vrcholu podnikatelského seskupení stát řídicí osoba realizující jednotné řízení odlišné kvality vůči každému z koncernů, které tvoří součást podnikatelského seskupení. ČERNÁ doplňuje, že v případě, kdy řídicí osoba pouze koordinuje činnosti jednotlivých "vnitřních koncernů" jakožto

<sup>141</sup> EMMERICH, Volker. § 18. In: EMMERICH, Volker, HABERSACK, Mathias. *Aktien- und GmbH-Konzernrecht: [Kommentar]*. 6., überarb. Aufl. München: C.H. Beck, 2010. s. 66. ISBN 978-3-406-59905-7; a obdobně ČERNÁ, S. *O variantách uspořádání podnikatelského seskupení*, s. 14.

<sup>142</sup> ČERNÁ, S. *O variantách uspořádání podnikatelského seskupení*, s. 14-18.

<sup>143</sup> Srov. obdobně v rámci německé právní úpravy koncernového práva tzv. koncern v koncernu jak jej popisuje EMMERICH, Volker. In: EMMERICH, V., HABERSACK, M. *Aktien- und GmbH-Konzernrecht: [Kommentar]*, s. 72.

podsystemů podnikatelského seskupení, nelze hovořit o multi-koncernovém podnikatelském seskupení;<sup>144</sup>

- **"Spádové" podnikatelské seskupení** (osoba stojící na vrcholu podnikatelského seskupení ovládá dceřiné společnosti, které z pozice řídicí osoby realizují jednotné řízení svých individuálních koncernů).

ČERNÁ tak poukazuje na značnou variabilitu při tvorbě vnitřní organizace podnikatelského seskupení s kvalitou koncernu, které ovlivňují zejména faktory existence vztahu ovládaní či jednotného řízení.<sup>145</sup> ŠTAŇKO sumarizuje koncernové struktury do čtyřech základních typů mezi které lze zařadit: „(i) **pyramidální strukturu**, kdy na nejvyšším stupni hierarchie stojí řídicí osoba koncernu, (ii) **radiální strukturu**, kdy všechny řízené osoby mají vazbu přímo na řídicí osobu, (iii) **strukturu kruhovou**, kdy má řídicí osoba přímé vazby na některé řízené osoby, ty jsou však propojeny v delším řetězci vztahů, který se opět vrací k řídicí osobě koncernu, a (iv) **strukturu komplexní**, která kombinuje ve složitém uspořádání všechny ostatní typy struktur. Struktura komplexní bývá pak nejrozšířenější, zejména mezi velkými mezinárodními koncerny.“<sup>146</sup> (zvýrazněno autorem).

### 3.2.1. Centrum sdílených služeb (tzv. servisní společnosti)

V podnikatelských seskupeních koncernového typu je velmi obvyklým standardem zřízení tzv. centra sdílených služeb, neboli funkční jednotky začleněné do vnitřní struktury koncernu, jejímž úkolem je poskytovat služby servisního typu (např. služby právního oddělení, IT oddělení, oddělení kyberbezpečnosti, personální oddělení – HR, mzdové oddělení apod.) napříč koncernovou strukturou. „*Součástí řádné péče správních orgánů členů koncernu je pak vyřešit otázku make or buy, tedy jaké služby si budou zajišťovat v rámci koncernu a které se outsourcují.*“<sup>147</sup> Zřízení centra sdílených služeb je zpravidla projevem jednotného řízení koncernu, resp. koordinace některých oblastí fungování koncernu, kdy řídicí osoba sledující koncernový zájem vytvoří (či nepřímo prosadí vytvoření) funkční (právně samostatnou) jednotku v rámci

<sup>144</sup> ČERNÁ, S. *O variantách uspořádání podnikatelského seskupení*, s. 14-18.

<sup>145</sup> EMMERICH dále pro účely německého koncernového práva doplňuje, že koncerny lze dělit na smluvní (*Vertragskonzerne*) a faktické (*faktische Konzerne*). Přičemž smluvní (*Vertragskonzerne*) budou vždy zřízené v souladu s ust. § 291 odst. 1 německého AktG; §§ 319 a 320 německého AktG. Všechny ostatní koncerny je tudíž nutno považovat za faktické (*faktische Konzerne*) – srov. §§ 291 – 292 německého AktG a dále § 318 německého AktG (viz. EMMERICH, Volker. In: EMMERICH, V., HABERSACK, M. *Aktien- und GmbH-Konzernrecht: [Kommentar]*, s. 72.

<sup>146</sup> ŠTAŇKO, Silvie. 1. Volba organizačního uspořádání. In: ŠTAŇKO, S. *Právní postavení člena statutárního orgánu řízené akciové společnosti*, s. 29, marg. č. 78.

<sup>147</sup> ŠTAŇKO, Silvie. 2. Centra sdílených služeb. In: ŠTAŇKO, S. *Právní postavení člena statutárního orgánu řízené akciové společnosti*, s. 31, marg. č. 84.

vnitřní struktury koncernu. Hovoříme-li o tzv. "servisní společnosti", rozumí se jí obchodní korporace založená výhradně za účelem poskytování služeb servisního typu ostatním členům koncernu. Řídící osoba prostřednictvím centra sdílených služeb usiluje o konsolidaci, centralizaci a především internalizaci servisních služeb napříč koncernem, jejímž výsledkem je omezení outsourcingu služeb (a tedy financování externích subjektů). Jelikož společnosti servisního typu typicky nevytváří zisk, je pravděpodobné, že členové koncernu benefitující z interního poskytování služeb budou přispívat poměrnou částí na provoz servisní společnosti (např. formou přistoupení k "vnitropodnikové" smlouvě či jejím uzavřením s řídící osobou), popř. že se ztráta servisní společnosti vypořádá v rámci koncernu jiným způsobem (např. formou cash-poolingu, kterou dojde ke koncernové optimalizaci nákladů servisní společnosti). V rámci mezinárodních koncernových struktur jsou servisní společnosti zakládány v nejrůznějších jurisdikcích reflektujících např. lokální regulatorní či finanční zátěž, daňové výhody, náklady vydané na zaměstnance, apod.

### 3.3. Role řídící osoby a jednotné řízení koncernu

Řídící osoba vystupuje v rámci problematiky koncernu (ust. § 79 a násl. z.o.k.) jakožto vykonavatel jednotného řízení koncernu. Platí, že je vždy též ovládající osobou, a z pohledu právní formy jí může být v podstatě kdokoli (tj. fyzická osoba, právnická osoba, stát nebo veřejnoprávní korporace, osoba podnikající či nepodnikající, umístěná v tuzemsku či zahraničí).<sup>148</sup> Hlavní rolí řídící osoby (jakožto i její kvalifikační požadavek předpokládaný ust. § 79 odst. 1 z.o.k.) je uplatňovat rozhodující a systematický vliv na osobu či osoby řízené, a to za účelem vytvoření jednotně řízeného ekonomického celku.<sup>149</sup> S tím souvisí: (i) dlouhodobé „*prosazování koncernových zájmů v rámci jednotné politiky koncernu*“,<sup>150</sup> a (ii) „*koordinace a koncepční řízení alespoň jedné z významných složek nebo činností v rámci podnikání koncernu.*“<sup>151</sup> Teorie se shoduje, že jednotné řízení spojuje členy koncernu především systémově a dopadá tak na (většinou

---

<sup>148</sup> LASÁK, Jan. 3.1 Řídící a řízená osoba. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 184, marg. č. 633. a shodně též DOLEŽIL, Tomáš. § 79 [Koncern a jednotné řízení]. In: LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*; a HAVEL, Bohumil. § 79 [Pojem koncern]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 260, marg. č. 4.

<sup>149</sup> Srov. ČERNÁ, S. *O koncernu, koncernovém řízení a vyrovnání újm*, s. 33-41.; a DOLEŽIL, Tomáš. § 79 [Koncern a jednotné řízení]. In: LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*; a HAVEL, Bohumil. § 79 [Pojem koncern]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 259, marg. č. 2.; a dále i ROZEHNAL, Aleš. *Obchodní právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. s. 602. ISBN 978-80-7380-524-1.

<sup>150</sup> Ust. § 79 odst. 2 z.o.k.

<sup>151</sup> Tamtéž.

každý aspekt) provozování podniku osoby řízené.<sup>152</sup> Řídící osoba aspekty jednotného řízení realizuje prostřednictvím:

- (i) „výkonu působnosti valné hromady,
- (ii) volbou členů volených orgánů řízené společnosti,
- (iii) jednotně schvalovanou mzdovou politikou,
- (iv) **vymezováním působnosti valné hromady či dozorčí rady (tj. vymezováním kontrolní působnosti těchto orgánů),**
- (v) vzájemnou koordinací (například prostřednictvím nejrůznějších schůzek zástupců řídicí osoby se zástupci řízené osoby),
- (vi) vytyčováním rámcových koncernových cílů,
- (vii) vydáváním nejrůznějších metodik koordinujících postup jednotlivých členů koncernu ve vymezených oblastech...“<sup>153</sup>; (zvýrazněno autorem) a
- (viii) koncernových pokynů řídicí osoby (srov. ust. § 81 z.o.k.).

Výše uvedené prostředky jednotného řízení lze shrnout jako určování strategického směřování koncernu<sup>154</sup> a sním související správu portfolia podílů/akcií v řízených osobách, včetně distribuce jejich zisku a ztráty.<sup>155</sup> LASÁK<sup>156</sup> označuje koncernové pokyny za *dílčí nástroj realizace koncernové politiky*, které slouží parciálně k realizaci jednotného řízení, avšak pouze pro konkrétní *ad hoc* záležitosti týkající se koncernu. HAVEL<sup>157</sup> však nevyklučuje realizaci souboru koncernových pokynů, které na sebe mohou funkčně či systematicky navazovat. Oprávnění k udělování koncernových pokynů na straně řídicí osoby (ve vztahu k orgánům osoby řízené – srov. § 81 z.o.k.) má primárně statutární orgán řídicí osoby.<sup>158</sup> V teorii převládá názor, že koncernové pokyny jsou jakožto projev jednotného řízení pro orgány řízené osoby závazné a ty se

<sup>152</sup> Srov. ČERNÁ, S. *O koncernu, koncernovém řízení a vyrovnání újm*, s. 33-41; a DOLEŽIL, Tomáš. § 79 [Koncern a jednotné řízení]. In LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář.*; a HAVEL, Bohumil. § 79 [Pojem koncern]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 259, marg. č. 2.; a LASÁK, Jan. 3.1 Řídící a řízená osoba. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 184, marg. č. 633.

<sup>153</sup> LASÁK, Jan. 3.1 Řídící a řízená osoba. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 186, marg. č. 641.

<sup>154</sup> Viz. HAVEL, Bohumil. § 79 [Pojem koncern]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 260, marg. č. 7.

<sup>155</sup> Srov. ŠTAŇKO, Silvie. 2. Obchodní vedení společností v koncernu. In: ŠTAŇKO, S. *Právní postavení člena statutárního orgánu řízené akciové společnosti*, s. 39, marg. č. 100.

<sup>156</sup> Srov. LASÁK, Jan. 3.1 Řídící a řízená osoba. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 186, marg. č. 641.

<sup>157</sup> Viz. HAVEL, Bohumil. § 81 [Pokyny týkající se obchodního vedení řízených osob]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 264, marg. č. 8-9.

<sup>158</sup> Viz. LASÁK, Jan. 3.4 Pokyny řídicí osoby k obchodnímu vedení. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 188, marg. č. 651.



jimi proto musí řídit.<sup>159</sup> V mezích obchodního zákoníku a ovládací smlouvy (§ 194 odst. 4 spolu s § 190b odst. 2 ObchZ) pak ČECH a ČERNÁ dovozovali, že i sama dozorčí rada je oprávněna udělit závazné pokyny k obchodnímu vedení představenstvu (a to v režimu ust. § 191 odst. 2 ObchZ).<sup>160</sup> Zdali a v jakém rozsahu je kontrolní orgán (dozorčí či správní rada) akciové společnosti řídicí koncern oprávněn udělit pokyn k obchodnímu vedení v režimu zákazu právního jednání či předchozího souhlasu napříč podnikatelským seskupením rozebírá blíže podkapitola 3.4.4.1.

Ze strany řízené osoby pak není na místě, aby v rámci koncernu a prostředků realizace jednotného řízení [jako je koordinace činností a zavádění jednotných politik prostřednictvím ekonomických či personálních nástrojů (např. dvojitých mandátů)]<sup>161</sup> tyto projevy koncernového řízení odmítla. LASÁK<sup>162</sup> tuto tichou akceptaci přirovnává k absenci požadavku na udělení formálního (explicitního) souhlasu pro podrobení se koncernovému řízení. Možnost odmítnutí projevů jednotného řízení ze strany řízené osoby by tak fakticky znamenalo nenaplnění kvalifikačních parametrů existence koncernu dle ust. § 79 odst. 1 z.o.k.

### 3.4. Obecně ke kontrolnímu orgánu řídicí osoby

Nahlížíme-li na problematiku koncernu z pohledu jeho ekonomické jednoty, musíme se ptát zda a do jaké míry lze považovat (obligatorní či fakultativní) kontrolní orgán akciové společnosti řídicí koncern za kontrolní orgán takzvaně koncernový. České korporální právo explicitně problematiku koncernového kontrolního orgánu nevymezuje (srov. § 79 a násl. z.o.k.). Stěžejním důvodem je především absence právní osobnosti koncernu, která se projevuje zachováním majetkové samostatnosti jeho členů.<sup>163</sup> Obecně platí, že působnost kontrolního orgánu řídicí osoby se bez dalšího v důsledku vzniku koncernu a existence jednotného řízení netransformuje v kontrolní působnost koncernovou.<sup>164</sup> Pohledem německé a rakouské právní úpravy, jejíž výkladové závěry nelze (byť v důsledku jejího inspiračního vlivu na formování českého

---

<sup>159</sup> Viz. DOLEŽIL, Tomáš, SZTEFEK, Martin. In: EICHLEROVÁ, Kateřina. *Rekodifikace obchodního práva - pět let poté*. Praha, 2019. s. 240. ISBN 978-80-7598-426-5.

<sup>160</sup> Srov. ČECH, Petr, ČERNÁ, Stanislava. Ke způsobům prosazování rozhodujícího vlivu v ovládané akciové společnosti, jeho podmínkám a důsledkům. *Obchodněprávní revue*, 2009, č. 1, s. 10-17. ISSN: 1803-6554.

<sup>161</sup> Srov. HORÁČEK, Vít. § 79. In: BĚLOHLÁVEK, Alexander J.; HORÁČEK, Tomáš, HORÁČEK, Vít. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. s. 449. ISBN 978-80-7380-451-0.

<sup>162</sup> Viz. LASÁK, Jan. 3.1 Řídicí a řízená osoba. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 185, marg. č. 638.

<sup>163</sup> Viz. ČERNÁ, S. *O koncernu, koncernovém řízení a vyrovnání újm*, s. 33-41.

<sup>164</sup> LASÁK, J. *Kontrola řízení a správy akciové společnosti a postavení dozorčí rady*. s. 146.

korporačního práva) bez kritického zhodnocení převzít při výkladu práva českého,<sup>165</sup> nabývá kontrolní orgán řídicí osoby vznikem koncernu dodatečných oprávnění/povinností. Dle rakouského akciového práva a rakouské doktríny je působnost kontrolního orgánu akciové společnosti řídicí koncern rozšířena o kontrolní působnost ve vztahu ke koncernovým otázkám spadajícím do působnosti statutárního orgánu řídicí osoby.<sup>166</sup>

Domnívám se, že postavení kontrolního orgánu akciové společnosti řídicí koncern není v koncepci českého práva významně odlišné od koncepce německé či rakouské, byť není co do důsledků jeho projevů totožné.<sup>167</sup> V praxi se proto setkáme s inkorporací kontrolních mechanismů umožňujících kontrolnímu orgánu řídicí osoby fakticky prolomit hranici právní samostatnosti řízených osob a především na základě smluvních<sup>168</sup> či faktických vazeb podřízenosti a nadřízenosti napříč strukturou vnitřních vztahů koncernu realizovat široké kontrolní oprávnění jednotného řízení. Legitimní výkon "koncernové" kontrolní působnosti není neomezený a jeho hranice tvoří: (i) právní instrumenty umožňující kontrolnímu orgánu řídicí osoby legitimní a efektivní (byť omezenou) kontrolu členů koncernu; a současně (ii) afirmační vůle řízených osob a jejich volených orgánů se takové kontrole ze strany řídicí osoby (resp. jejího kontrolního orgánu v mezích rozsahu jeho působnosti) podrobit.<sup>169</sup>

Pohlížíme-li na "koncernovou" kontrolní působnost z pohledu poradenské (konzultační) či informační funkce, nabízí se v návaznosti na výše uvedenou argumentaci konstrukt "koncernového" fakultativního orgánu – tedy fakultativního orgánu řízené osoby, jehož členem je řídicí osoba. Konstrukt, jakým lze "fakultativní" koncept koncernového orgánu začlenit do vnitřní struktury koncernu, může mít minimálně dvojí rozměr: (i) **"koncernový" fakultativní orgán řízené osoby** – koncepce představuje účast řídicí osoby ve fakultativním orgánu řízené osoby, přičemž společenská smlouva či stanovy musí vymezit rozsah dodatečné působnosti fakultativního orgánu a jeho funkční propojení do rozhodovacích či kontrolních procesů orgánů obligatorních (např. založit informační povinnost statutárního orgánu o strategických či koncepčních

---

<sup>165</sup> Viz. HAVEL, B. *Chiméra neproniknutelnosti obchodního vedení ve společnosti s ručením omezeným (?)*, s. 151-155.

<sup>166</sup> Srov. KALSS, Susanne. *Leitung und Überwachung im Konzern. Aufsichtsrechtsaktuell*. Wien: Linde, 3/2009, s. 4.

<sup>167</sup> Poznámka autora: Obecně platí, že právní samostatnost členů koncernu bez dalšího brání monokratickému zásahu kontrolního orgánu řídicí osoby do otázek kontrolní působnosti orgánů řízené osoby.

<sup>168</sup> Stěžejním argumentem pro možnou aplikaci faktického prolomení konceptu právní samostatnosti je realizace autonomie vůle a smluvní volnosti, která stranám (řídicí a řízené osobě) umožňuje upravit si smluvně či fakticky vztahy vzájemné spolupráce odlišně či v případě „koncernové“ kontrolní působnosti kontrolního orgánu řídicí osoby spíše dodatečně – srov. BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Autonomie vůle v civilním právu, její ústavněprávní základ a upřednostnění částečné neplatnosti právního jednání před neplatností celkovou. Právní rozhledy*, 2020, č. 23-24, s. 801-808. ISSN: 1210-6410.

<sup>169</sup> Blíže rozebírá Část 3 ohledně konkrétních parametrů koncernové působnosti kontrolního orgánu akciové společnosti řídicí koncern, a to v reflexi argumentace LASÁKA (viz. LASÁK, J. *Kontrola řízení a správy akciové společnosti a postavení dozorčí rady*, s. 146-150).

rozhodnutích s dopadem na koncernový zájem / jednotnou koncernovou politiku či povinnost statutárního orgánu vyžádat si před realizací rozhodnutí o obchodním vedení "koncernového" charakteru předchozí stanovisko fakultativního orgánu); a/nebo (ii) "**koncernový**" **fakultativní orgán řídicí osoby** – koncepce představuje koordinovanou účast členů volených orgánů (statutárního či kontrolního orgánu) řízené osoby ve fakultativním orgánu osoby řídicí. Fakultativní orgán řídicí osoby tak může představovat efektivní nástroj výměny informací mezi (mimo jiné zejména) kontrolními orgány řídicí a řízené osoby. Za stěžejní roli fakultativního orgánu, určí-li tak stanovy, pak lze považovat poskytování stanovisek k významným rozhodnutím ohledně koncernového řízení. Členové "koncernového" fakultativního orgánu se mohou účastnit, připustí-li-li to stanovy či rozhodnutí příslušného orgánu, jednání obligatorních orgánů řídicí osoby a vyjadřovat se k jednotlivým bodům jednání. Taková účast může být praktická např. při rozhodování dozorčí rady řídicí osoby o udělení souhlasu ke "koncernovému" právnímu jednání řízené osoby (srov. podkapitulu 3.4.4.1).

### 3.4.1. Obecně k tvorbě fakultativních orgánů v koncernu

V rámci jednotného řízení a organizační struktury koncernu lze uvažovat nad aspektem zřízení fakultativního orgánu řízené osoby, jehož členem je právě řídicí osoba. Řídicí osoba by při v otázce zřízení fakultativních orgánů na úrovni řízených osob musela zohlednit: (i) **realizační aspekt** – zdali je z pozice společníka či akcionáře řízené osoby oprávněna **přímo** rozhodnout o zřízení fakultativního orgánu, popř. **nepřímo** ovlivnit rozhodnutí o zřízení fakultativního orgánu využitím řídicího vlivu v řízených osobách; a (ii) **obsahový aspekt** – kterým je vymezení působnosti fakultativního orgánu (resp. rozsah práv a povinností jeho členů). Fakultativní orgán nesmí přejímat základní působnost obligatorních orgánů řízené osoby, avšak může sloužit jako dodatečný informační kanál pro zprostředkování koncernové strategie, koordinačních a koncepčních otázek a naopak poskytovat řídicí osobě obraz o realizaci koncernových zájmů a jednotné politice koncernu. Vzhledem k omezené míře možného zásahu do právní samostatnosti řízené osoby a statusovému charakteru základní působnosti obligatorních orgánů řízené osoby je vymezení působnosti fakultativního orgánu klíčové (tj. jaký je konkrétní účel a role řídicí osoby ve vnitřní struktuře řízené osoby).<sup>170</sup> Vyšší intenzity vlivu by řídicí osoba jistě dosáhla prosazením účasti ve statutárním či kontrolním orgánu prostřednictvím vysílacího práva spojeného s podílem

---

<sup>170</sup> Viz. polemika nad podmínkami zřízení fakultativního orgánu akciové společnosti a účasti právnické osoby v takovém orgánu dle DVOŘÁK, T. *Akciová společnost*, s. 434.

v řízené osobě.<sup>171</sup> Přímo účastí ve voleném orgánu by řídicí osoba měla právo spolupodílet se na rozhodování orgánu včetně přístupu k nezbytným informacím. Koncepce přímé účasti (dvojitého mandátu) členů statutárního orgánu řídicí osoby však z operabilního pohledu nemusí být vždy (s ohledem na roli řídicí osoby) efektivním způsobem prosazení koncernového řízení. Bude-li vůlí řídicí osoby vymezen v rámci vnitřní struktury řízené osoby pouze výšeč dodatečné působnosti zajišťující výhradně informační kanál napříč koncernovou strukturou bez nutnosti výkonu povinností člena statutárního či kontrolního orgánu, lze fakultativní "koncernový" orgán považovat za administrativně a odpovědnostně nenáročné řešení.<sup>172</sup>

### 3.4.2. Postavení a působnost dozorčí rady akciové společnosti řídicí koncern

Pojem koncernu a jeho definiční znaky stanoví § 79 a násl. z.o.k., jakožto podrobení jedné či více řízených osob jednotnému řízení řídicí nebo řídicích osob. Za jednotné řízení § 79 odst. 2 z.o.k. považuje „vliv řídicí osoby na činnost řízené osoby sledující za účelem dlouhodobého prosazování koncernových zájmů v rámci jednotné politiky koncernu koordinaci a koncepční řízení alespoň jedné z významných složek nebo činností v rámci podnikání koncernu.“

Koncern však čistě v dikci tuzemské právní úpravy korporálního práva nevytváří vnitřní organizační strukturu zřizující koncernové obligatorní orgány – tento koncept, jak již bylo uvedeno výše, zákon s ohledem na právní samostatnost členů koncernu nepředpokládá. Nelze proto hovořit o koncernové dozorčí radě jakožto individualizovaném orgánu koncernu (v mezích ust. § 79 z.o.k.) nabytém vlastní působností.<sup>173</sup> Podnikatelské seskupení (typu koncernu) tvořené a sjednocené jednotným řízením vystupuje dle českého korporálního práva v otázkách právní samostatnosti jako seskupení samostatných korporací. Na právní úpravu regulující problematiku podnikatelských seskupení (srov. § 71–91 z.o.k.) proto nelze nahlížet z pohledu organizačního. Mám tudíž za to, že cílem zákona není poskytnout rámec pro tvorbu vnitřní organizační struktury koncernu, jakožto podnikatelského seskupení, avšak výhradně vymezen vztahy vyplývající pro řídicí osobu či osoby řízené z účasti v koncernu a důsledků projevu jednotného řízení.

Dozorčí radu, zastávající roli kontrolního orgánu řídicí osoby (v souladu s pravidly vnitřní struktury orgánů řídicí osoby), tudíž z důvodu: (i) absence právní osobnosti koncernu; a současné

<sup>171</sup> Srov. právní úpravu vysílacího práva společníka/akcionáře dle ust. § 194a (jednatel), §438a (představenstvo), §201 odst. 5 a § 448b odst. 1 (dozorčí rada) a § 458 odst. 1 (správní rada) z.o.k.

<sup>172</sup> Poznámka autora: Řídicí osoba bude i v takovém případě nucena vytvořit procedurální podmínky pro koordinovanou činnost fakultativních orgánů řízených osob – např. (i) založit povinnost statutárního orgánu řízené osoby poskytovat fakultativnímu „koncernovému“ orgánu stanoviska na průběžné bázi, (ii) povinnost statutárního orgánu vyžádat si stanovisko fakultativního orgánu před rozhodnutím o obchodním vedení, které mohou mít významný dopad na koncern jakožto celek, apod.

<sup>173</sup> Viz. jak obdobně dle německého akciového (koncernového) práva uvádí SEMLER, Johannes. § 111. In. KROPFF, B., SEMLER, J. *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz*, s. 1010.

(ii) právní samostatnosti řídicí osoby, by ji bez dalšího nemělo být možné považovat za "koncernovou" dozorčí radu, jelikož její působnost je ohraničena výlučně právní integritou řídicí osoby. V rozsahu základního vymezení působnosti dozorčí rady řídicí osoby<sup>174</sup> se lze domnívat, že dozorčí radě na úrovni řídicí osoby náleží pouze působnost dohledu nad výkonem působnosti představenstva a činnost řídicí osoby (v rámci níž je dozorčí rada zřízena). *A contrario* neměla by dozorčí radě řídicí osoby náležet působnost dohledu nad výkonem působnosti statutárního orgánu řízené osoby a činnosti této řízené osoby. Dojdeme-li k závěru, že dozorčí radu řídicí osoby nelze považovat za tzv. koncernovou dozorčí radu či kontrolní orgán koncernu, mohli bychom uzavřít, že dozorčí radě řídicí osoby nenáleží povinnost k realizaci kontroly na úrovni osob řízených. Takový závěr však není zcela přesný, jelikož dozorčí radě v důsledku lokalizace na úrovni osoby řídicí a dohledu nad působností představenstva řídicí osoby včetně její činnosti může náležet tzv. rozšířená (koncernová) působnost dohledu. Rozšíření působnosti dohledu dozorčí rady se uplatní na: (i) výkon působnosti představenstva řídicí osoby; a dále (ii) činnost společnosti; vztahující se k jednotnému řízení koncernu a prosazování koncernového zájmu (viz. blíže v podkapitole 3.5.).

Obecně lze uzavřít, že kontrolní (resp. dohledová) působnost dozorčí rady se rozšíří, dojde-li k takovému rozšíření prostřednictvím výkonu působnosti představenstva řídicí osoby a činností společnosti v rámci jednotného řízení koncernu (neboli rozhodnutí představenstva, které je projevem jednotného řízení a dopadá na řízenou osobu). Koncernová působnost dozorčí rady sleduje koncernovou působnost představenstva [co do jednotného řízení, koordinace a určování jednotné politiky koncernu, včetně (přímého/nepřímého) nakládání s podíly v řízených společnostech včetně vypořádání zisku či ztráty]. Můžeme hovořit o tzv. *zrcadlovém efektu*, kdy v důsledku rozšiřující se působnosti představenstva řídicí osoby musí přímo úměrně docházet k odpovídajícímu rozšíření dohledového (kontrolního) oprávnění dozorčí rady řídicí osoby.<sup>175</sup> To však nesmí znamenat ultimátní zásah či převzetí dohledové (kontrolní) působnosti kontrolního orgánu řízené osoby.

### 3.4.3. Dohled dozorčí rady řídicí osoby nad činnostmi koncernu

Role a působnost dozorčí rady řídicí osoby je v rámci koncernu dvojitá: (i) dozorčí rada dohlíží na výkon působnosti představenstva a na činnost společnosti (§ 446 odst. 1 z.o.k.); a dále (ii) dohlíží na výkon působnosti představenstva řídicí osoby ve vztahu k jednotnému řízení koncernu. Dojde-li k aplikaci ustanovení § 79 a násl. z.o.k. ve vztahu k jednotnému řízení

---

<sup>174</sup> Za kterou pro účely tohoto textu považujeme akciovou společnost dle § 243 a násl. z.o.k.

<sup>175</sup> Srov. obdobně SEMLER, Johannes. § 111. In. KROPFF, B., SEMLER, J. *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz*, s. 981.

a existenci koncernu, dozorčí rada do své působnosti automaticky subsumuje kontrolní pravomoci vztahující se k realizaci jednotného řízení a prosazování koncernového zájmu ze strany představenstva řídicí osoby, přičemž působnost dozorčí rady se fakticky rozšíří o určité aspekty koncernových otázek (srov. blíže v podkapitole 3.4 a 3.5.). Je však nutné poznamenat, jakým způsobem se faktické rozšíření kontrolní působnosti dotkne jednotlivých členů koncernu, a to zejména řízených osob. Jak bylo již poznamenáno výše, členové koncernu si společně se začleněním do koncernu ponechávají svou vlastní autonomii a vnitřní strukturu obligatorních orgánů respektující právní samostatnost členů koncernu. Jednotná (dodatečná) vnitřní struktura koncernu, v rámci které by docházelo ke vzniku nových koncernových orgánů a současně k přenosu působnosti obligatorních orgánů řízených osob na obligatorní orgány osoby řídicí, v důsledku jednotného řízení ze zákona výslovně nevzniká. Není však vyloučeno, aby si členové koncernu nad rámec svých obligatorních orgánů zřídili orgán (fakultativního typu) či útvar bez právní subjektivity a příslušnosti k obligatornímu orgánu společnosti, jemuž členové koncernu na základě koncernové smluvní dohody (ovládací smlouvy) svěří kontrolní působnost nad vymezeným okruhem otázek koncernu. Takové smluvní ujednání by však nesmělo odporovat zákonu a zasahovat do působnosti obligatorních orgánů členů koncernu.<sup>176</sup>

Řízené osoby si ponechávají autonomní působnost vlastních kontrolních orgánů, která není jednotným řízením dotčena. Dozorčí rada řídicí osoby se vznikem koncernu netransformuje do koncernového kontrolního orgánu.<sup>177</sup> Domnívám se však, že rozšířená kontrolní působnost dozorčí rady řídicí osoby může zasáhnout do kontrolní autonomie řízené osoby, zejména v zásadních otázkách jednotného řízení, nikoli však aby suplovala autonomní kontrolu kontrolního orgánu na straně řízených osob.

(Dodatečná koncernová) působnost dozorčí rady řídicí osoby v rámci koncernových otázek, tj. zejména s ohledem na aspekty jednotného řízení, může zahrnovat zejména následující oblasti:

- **Dohled nad výkonem působnosti představenstva** řídicí osoby vztahující se výhradně k otázkám jednotného řízení a jeho prosazování ze strany představenstva řídicí osoby;
- **Dohled nad strukturou koncernu a jeho vnitřním a funkčním členěním** (např. ve vztahu k nastavení a fungování vnitřní struktury koncernu; zřízení a efektivity funkčnosti informačních kanálů napříč koncernovou strukturou, zřízení a efektivity

---

<sup>176</sup> Srov. možnost členů koncernu upravit si *jakýmkoliv způsobem* vzájemná práva a povinnosti i bez výslovného zákonného zakotvení ovládací smlouvy v z.o.k., jak uvádí HORÁČEK, Vit. § 79. In: BĚLOHLÁVEK, A. J.; HORÁČEK, T., HORAČEK, V. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*, s. 450.

<sup>177</sup> Srov. shodně LASÁK, J. *Kontrola řízení a správy akciové společnosti a postavení dozorčí rady*, s. 146.

funkčnosti koncernových systémů compliance – tedy systému dodržování a zajištění souladu s vnitřními předpisy, platnými a účinnými právními předpisy a jinými zákonnými či regulatorními požadavky);

- **(intenzivnější) Dohled nad vztahem řídicí osoby a vybraných řízených osob** (zejména vzhledem k jejich klíčovým aktivitám v rámci prosazování jednotného řízení a přímým dopadům na činnost koncernu – jako např. servisní společnosti, společnosti spravující majetkové / nemovitostní portfolio koncernu, apod.), jejichž aktivity mají přímý ekonomický, finanční či funkční dopad na existenci koncernu a prosazování jednotného řízení, a kde lze předpokládat vyšší aktivitu řídicí osoby s ohledem na projevy jednotného řízení (jako např. koncernové pokyny, vnitropodnikové smlouvy mezi řídicí a řízenou osobou apod.). Mám tudíž za to, že v otázkách strategického směřování koncernu bude v otázkách intenzivnější "pozornosti" dozorčí rady řídicí osoby zaměřit se v rozsahu přiznané kontrolní působnosti právě na řízené osoby, jejichž existence a kontinuita činnosti je pro koncern jako celek stěžejní (srov. např. princip ziskovosti níže). Rakouská doktrína tuto výšeč působnosti představenstva řídicí osoby klasifikuje jakožto tzv. esenciální otázky koncernového financování (srov. ust. § 15 Rakouský AktG) zahrnující aspekty ekonomického výkonu jednotlivých složek koncernu (řízených osob). Rolí dozorčí rady řídicí osoby je pak zejména kontrola strategického směřování koncernu, neboli zda představenstvo řídicí osoby při výkonu své působnosti a realizaci jednotného řízení v konkrétním případě (např. realizace zahraniční expanze, vývoje nového produktu apod.) v souladu s koncernovým zájmem zohledňuje aspekty úspěšnosti jednotlivého projektu či iniciativy a souvisejících rizik. Součástí posouzení rizik je pak jistě i jejich dopad na řízené osoby.<sup>178</sup> Domnívám se, že "ochranná" kontrolní funkce dozorčí rady řídicí osoby se uplatní obdobně i v tuzemském korporáčním právu, přičemž pro dozorčí radu řídicí osoby bude klíčovým předmětem kontroly právě: (i) výkon působnosti představenstva řídicí osoby při (koncernovém) podnikatelském rozhodování; a dále (ii) realizace projevů jednotného řízení a minimalizace rizik na úrovni řízených osob (např. kontrola realizace koncernových pokynů či uzavřených "vnitropodnikových" smluv mezi řídicí a řízenou osobou, kontrola finančních otázek a rizik v rámci koncernového reportingu - prostřednictvím představenstva řídicí osoby, jakožto "prodloužené ruky" dozorčí rady řídicí osoby);

---

<sup>178</sup> Srov. KALSS, Susanne, KUNZ, Peter. *Handbuch für den Aufsichtsrat*. Österreich. 2016. 2. Auflage. Facultas (Verlag). s. 868. ISBN: 978-3-7089-1362-9.

- **Dohled nad výkonem působnosti představenstva řídicí osoby ve vztahu k řízeným osobám a udělování koncernových pokynů k obchodnímu vedení** (tj. jejich zákonnosti a souladu s koncernovými zájmy).<sup>179</sup> Dozorčí rada řídicí osoby může realizovat dohledovou působnost vůči řízeným osobám, resp. členům jejich orgánů a zaměstnancům nepřímo prostřednictvím představenstva řídicí osoby. Efektivita způsobů a prostředků k realizaci koncernové kontroly dozorčí radou řídicí osoby proto bude mnohem nižší než kontrola realizovaná přímo na úrovni řízené osoby autonomním kontrolním orgánem této řízené osoby. Nutno však uzavřít, že kontrolní působnost bude ze strany dozorčí rady řídicí osoby aplikovatelná pouze na případy významně dopadající či mající významný vliv na chod a fungování koncernu. Předpokladem efektivity této koncernové kontroly však bude tzv. "pomocná ruka" představenstva, jelikož dozorčí radě dle zákona o obchodních korporacích nenáleží přímé kontrolní oprávnění vůči členům koncernu a jejich obligatorním orgánům;
- **Poskytování stanovisek a doporučení představenstvu řídicí osoby v zásadních otázkách koncernu** [např. co se týče formování podoby budoucí strategie koncernu, podnikatelských záměrů koncernu, revize investičních záměrů koncernu – i ve vztahu k akvizici či prodeji řízených osob koncernu, resp. podílů představujících účast řídicí osoby, jakožto akcionáře, ve společnosti (popř. podílů, které řídicí osoba drží nepřímo prostřednictvím dceřiných společností či společností, v nichž vykonává řídicí osoba jednotné řízení) a práv a povinností z těchto podílů plynoucích (srov. § 31 z.o.k.), koncernových závodů apod.].<sup>180</sup> Můžeme ji považovat za jakousi "poradní funkci" dozorčí rady, založí-li ji stanovy. Obecně poradní funkce dozorčí rady pramení z principů *corporate governance* (srov. podkapitolu 2.1.). Zákon o obchodních korporacích však tuto povinnost dozorčí radě výslovně nesvěřuje. Opačně nahlíží na problematiku poradenské role LASÁK,<sup>181</sup> který poradní roli dozorčí rady slučuje s návrhem nápravných opatření, jimiž dozorčí rada doporučuje představenstvu odstranit nedostatky identifikované v rámci výstupů z kontrolní činnosti. Je nicméně na vůli jediného akcionáře či valné hromady akciové společnosti řídicí koncern, aby poradní funkci dozorčí rady ukotvil/a ve stanovách a stanovil/a parametry její realizace.

<sup>179</sup> Viz. obdobně SEMLER, Johannes. § 111. In. KROPFF, B., SEMLER, J. Münchener Kommentar zum Aktiengesetz, s. 1014.

<sup>180</sup> Srov. Tamtéž.

<sup>181</sup> LASÁK, J. *Kontrola řízení a správy akciové společnosti a postavení dozorčí rady*, s. 134-135.



Výše uvedené otázky vymezující hranice kontrolní působnosti dozorčí rady ve vztahu ke koncernové kontrole lze považovat za užší a doplňkové vymezení kontrolní působnosti dozorčí rady oproti obecnému rozsahu generální kontrolní působnosti (srov. § 446 odst. 1 z.o.k.).

#### **3.4.3.1. Kritéria pro výkon koncernové kontroly ze strany dozorčí rady řídicí osoby**

Stanovení kritérií, na základě kterých bude dozorčí rada řídicí osoby vykonávat své kontrolní pravomoci, tj. dohlížet na výkon působnosti představenstva řídicí osoby a činnosti řídicí osoby, bude založeno na identických požadavcích, kterými se musí řídit dozorčí rada bez ohledu na existenci jednotného řízení. V případech nedostatečné vyspělosti implementace kontrolních mechanismů koncernu (kdy zakladatelské právní jednání mlčí a neposkytuje právní rámec otázek spadajících do kontrolní působnosti dozorčí rady řídicí osoby) bude dozorčí rada nucena vyhodnotit a stanovit (zákonně) meze pro realizaci jejich kontrolních oprávnění. Vodítkem pro vymezení hranic "koncernové" kontrolní působnosti mohou být kritéria řádné kontroly, mezi které řadíme především: **zákonnost, efektivitu, ziskovost a podnikatelské riziko.**

**Princip zákonnosti:** Dozorčí rada je povinná pro účely řádného výkonu své dohledové (kontrolní) působnosti posuzovat naplnění požadavku zákonnosti v rámci: (i) výkonu působnosti představenstva řídicí osoby; a (ii) činnosti řídicí osoby (společnosti), a to jak ve vztahu k samotné řídicí osobě, tak současně zohlednit i aktivity a činnosti mající přesah v rámci záležitostí koncernu do celého jednotného řízení koncernu. V případech, kdy podnikatelská činnost koncernu přesahuje hranice jednoho státu, případně pokud jsou jednotliví členové koncernu umístěni v různých státech a aplikují se na řídicí osobu/osoby či řízené osoby/řízenou osobu požadavky rozdílného právního prostředí, odlišné jurisdikce a místní právní předpisy, musí dozorčí rada řídicí osoby zajistit, že při provádění dohledu (v rámci své kontrolní působnosti) budou zohledněny právní požadavky místních právních předpisů, a tedy realizuje kontrolu v souladu s těmito zákonnými požadavky.

Dozorčí rada řídicí osoby musí taktéž v rámci výkonu své kontrolní působnosti dohlížet na dodržování pravidel o střetu zájmů, a to bez ohledu na skutečnost, zdali jsou dle místních právních předpisů pro příslušnou řízenou či řídicí osobu aplikovatelné principy řádné správy a řízení (*corporate governance*).

**Princip efektivit:** Dozorčí rada řídicí osoby dohlíží, zdali představenstvo řídicí osoby v rámci výkonu své působnosti činní jednotlivá rozhodnutí a kroky při vytváření vnitřní struktury a organizačních parametrů koncernu s nejvyšší mírou efektivit tak, aby docházelo k zajištění efektivního řízení a fungování koncernu. Představenstvo řídicí osoby musí při horizontální a vertikální delegaci obchodního vedení (§ 435 odst. 2 z.o.k.) a dalších svých zákonných povinností (§ 435 a násl. z.o.k.) jednat v souladu s fiduciárními povinnostmi svých členů

a současně promítat do vnitřní struktury koncernu a jeho jednotlivých členů základní požadavky principů řádné správy a řízení (*corporate governance*). V rámci principu efektivnosti pak dozorčí radě náleží např. povinnost dohlížet na: (i) splnění požadavku na zřízení a efektivní činnost interního auditu koncernu; a dále (ii) vypořádání vztahů k náhradě újmy v rámci koncernu, tj. dohled nad vypořádáním újmy vzniklé v důsledku jednotného řízení mezi řídicí a řízenou osobou, zejména s ohledem na vznik a vyrovnání újmy (§ 71 z.o.k.) či zproštění povinnosti k jejímu vyrovnání (§ 72 z.o.k.).

**Princip ziskovosti:** Dozorčí rada řídicí osoby dohlíží v rámci výkonu působnosti představenstva na jednání představenstva vedoucí k naplňování účelu akciové společnosti. Vzhledem ke skutečnosti, že akciová společnost je zpravidla založena za účelem podnikání<sup>182</sup>, kdy status podnikatele dle tuzemského práva nabývá fikcí při zapsání do obchodního rejstříku (srov. § 421 odst. o.z.) a není proto rozhodující, zdali podnikatelskou činnost skutečně vykonává či nikoliv.<sup>183</sup> Účel dosažení zisku, který pro akciovou společnost vyplývá z definice podnikání (§ 420 odst. 1 o.z.), která v sobě však zahrnuje i problematiku jednotného řízení koncernu a související kontroly ze strany dozorčí rady řídicí osoby. Představenstvo řídicí osoby, které prostřednictvím svého vlivu realizuje jednotné řízení řízených osob musí při tomto řízení zohlednit naplňování účelu řídicí osoby. Jak bylo již uvedeno výše, účelem akciové společnosti jakožto podnikatele bude dosažení zisku, kterého však nemusí dle PELIKÁNOVÉ a PELIKÁNA být nutně v závěru dosaženo.<sup>184</sup> Činnost koncernu, resp. jeho jednotlivých členů (zohledňující hospodářské výsledky), se bude odrážet v dosažení zisku na straně řídicí osoby při výplatě podílu na zisku napříč koncernem (srov. § 34 a násl., § 40 z.o.k.) – pokud platí, že osobou oprávněnou k podílu na zisku nebo na jiných vlastních zdrojích je společník či akcionář řízené osoby (v závěru tedy osoba řídicí). Centralizovaně směřovaná výplata podílu na zisku však bude narušena, pokud řízená osoba zřídí oprávnění k podílu na zisku jiné osobě, než společníkovi či akcionáři. „*Není přitom rozhodné, zda se jedná o osobu, která je stranou jiného přímého právního vztahu s obchodní korporací (například člen statutárního či dozorčího orgánu obchodní korporace – tzv. tantiémy, zaměstnanec nebo věřitel obchodní korporace atp.), nebo takový vztah nemá (zaměstnanec jiné právnické osoby*

<sup>182</sup> ŠTENGLOVÁ, Ivana. Kapitola 3. Předmět podnikání (činnosti). In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 3.

<sup>183</sup> ZAPLETAL, Jiří. § 421 [Podnikatelé podle formy a osoby mající podnikatelské oprávnění]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír, BAJER, Jan, BALARIN, Jan et al. *Občanský zákoník*. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022.

<sup>184</sup> PELIKÁNOVÁ, Irena, PELIKÁN, Robert. § 420. In: DAVID, Ondřej, DEVEROVÁ, Lenka, DOLANSKÁ BANYAIOVÁ, Lucie, DVOŘÁK, Jan, DVOŘÁK, Tomáš, et al. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654)*. Online. Systém ASPI. Wolters Kluwer. ASPI\_ID KO89\_a2012CZ. Dostupné z: [www.aspi.cz](http://www.aspi.cz). ISSN 2336-517X. [citováno 2023-3-5].

ze skupiny obchodní korporace, věřitel společníka atp.).<sup>185</sup> Zůstává tedy otázkou, zdali v případě odklonění práva na podíl na zisku a jiných vlastních zdrojích ze společnosti, která je řízenou osobou a svou hospodářskou činností nepřímo přispívá k naplňování účelu dosažení zisku na straně řídicí osoby, náleží dozorčí radě řídicí osoby působnost dohledu nad výplatou podílu na zisku a jiných vlastních zdrojích těmto třetím osobám. Mám za to, že kritérium ziskovosti při stanovení podmínek pro výkon koncernové kontroly bude naplněno i v případě odklonění podílu na zisku a jiných vlastních zdrojích mimo řízenou osobu, bude-li takové odklonění nepřímo zasahovat do naplňování účelu řídicí osoby z pohledu dosahování zisku či významně ovlivňovat ekonomickou stabilitu koncernu.<sup>186</sup> Typicky půjde o případy, kdy k výplatě podílu na zisku řízené osoby dochází koordinovaně v souladu a za podmínek "vnitropodnikové" smlouvy mezi řídicí a řízenou osobou. V takovém případě se domnívám, že dozorčí radě řídicí osoby náleží právo nahlížet do této smlouvy a dohlížet prostřednictvím svěřených kontrolních opatření na její řádné plnění (např. pokud by představenstvo řídicí osoby v působnosti valné hromady řízené osoby rozhodlo o výplatě podílu na zisku a jiných vlastních zdrojích třetí osobě, čímž by ohrozilo plnění "vnitropodnikové" smlouvy pro nedostatek prostředků). Kontrolní oprávnění dozorčí rady řídicí osoby je však omezeno pouze na projevy jednotného řízení a nemůže zasahovat do základní kontrolní působnosti kontrolního orgánu osoby řízené.

**Princip podnikatelského rizika:** Dozorčí rada řídicí osoby má za povinnost v rozsahu své kontrolní působnosti dohlížet na výkon působnosti představenstva z pohledu dodržování pravidel podnikatelského úsudku při podnikatelském rozhodování. Chceme-li promítnout hranice kontrolní působnosti dozorčí rady řídicí osoby do požadavků, které stanoví pravidlo podnikatelského úsudku, musíme nejprve vymežit případy, pro které se pravidlo podnikatelského úsudku (ve smyslu § 51 odst. 1 z.o.k.) uplatní. Ust. § 51 odst. 1 z.o.k. vymezuje pravidlo podnikatelského úsudku jakožto: (i) jednání pečlivě a s potřebnými znalostmi (ii) při podnikatelském rozhodování; (iii) kdy jednající osoba v dobré víře rozumně předpokládá; že (iv) jednání je informované a v obhajitelném zájmu společnosti. Naplnění podmínek pravidla podnikatelského úsudku však vylučuje absence nezbytné loajality (srov. úpravu korporační loajality členů korporace ve smyslu § 212 odst. 1 o.z.). Povinnost péče řádného hospodáře (ust. § 159 odst. 1 o.z.) náleží výhradně členům volených orgánů obchodní korporace<sup>187</sup>, avšak LASÁK připouští, že fiduciární povinnosti

---

<sup>185</sup> KUHN, Petr. § 34 [Podíl na zisku a jiných vlastních zdrojích]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 93, marg. č. 42.

<sup>186</sup> S informační povinností představenstva (založenou stanovami) spojuje LASÁK výměnu informací ohledně základních plánů řídicí společnosti (a společností dceřiných) zaměřených na investiční, finanční, personální otázky, a dále např. průběžné hospodářské výsledky – srov. LASÁK, J. *Kontrola řízení a správy akciové společnosti a postavení dozorčí rady*, s. 140-141.

<sup>187</sup> Srov. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne: 30.11.2010, sp. zn. / č.j.: 29 Cdo 3376/2009.

náležící členů volených orgánů obchodní korporace (včetně péče řádného hospodáře a povinnosti loajality) se na tyto členy volených orgánů uplatní po celou dobu, po kterou jsou tito členové ve funkci.<sup>188</sup> Pravidlo podnikatelského úsudku funkčně navazuje na obecné ukotvení péče řádného hospodáře v ust. § 159 odst. 1 o.z. Dle LASÁKA platí, že „*podnikatelský úsudek se do konceptu péče řádného hospodáře dostává skrze vymezení požadavku pečlivosti, resp. jednání s potřebnými znalostmi. Pravidlo podnikatelského úsudku koncepčně odpovídá tzv. principu hospodářského rizika.*“<sup>189</sup> Co do konkrétního vymezení aplikace pravidel podnikatelského úsudku pak ŠTENGLOVÁ a HAVEL doplňují, že za podnikatelské rozhodnutí nelze zpravidla považovat „*jednání dovnitř korporace, které má za cíl pouze vnitřní organizaci, technické fungování korporace apod. Naopak například personální politika již podnikatelským rozhodováním zpravidla bude.*“<sup>190</sup> Lze proto uzavřít, že pravidlo podnikatelského úsudku ve smyslu ust. § 51 odst. 1 z.o.k. stanoví, co musí být splněno, aby mohl být učiněn závěr, že člen orgánu jednal s péčí řádného hospodáře, tudíž neporušil svoji povinnost. Naplněním požadavků ust. § 51 odst. 1 z.o.k. dochází k situaci, kdy chybí jeden z předpokladů povinnosti nahradit společnosti vzniklou škodu.

Dozorčí rada řídicí osoby pak v rozsahu své kontrolní působnosti ve vztahu ke koncernovým otázkám bude oprávněna posuzovat, zdali podnikatelské rozhodování představenstva řídicí osoby naplňuje (tzv. předběžná/průběžná kontrola) či naplnilo (tzv. následná kontrola) znaky ust. § 51 odst. 1 z.o.k. Tím však není dotčena možnost uplatnit pravidla předběžné kontroly dozorčí rady, která může určité podnikatelské rozhodnutí představenstva podmínit svým předchozím souhlasem či poskytnutím stanoviska (určí-li tak stanovy). Dozorčí rada řídicí osoby tak bude zejména dohlížet nad tím, zdali představenstvo před realizací podnikatelského rozhodnutí zvážilo: (i) veškerá rizika a dopady podnikatelského rozhodnutí ve vztahu k řídicí osobě a osobám řízeným; (ii) provedlo důkladnou analýzu rizik souvisejících s různými alternativami podnikatelského rozhodnutí; (iii) zdali bude na základě podnikatelského rozhodnutí dosaženo požadovaného cíle; a (iv) rizika a potenciální dopady na koncern jako celek a/nebo jeho jednotlivé složky a posouzení, zdali bylo ze strany představenstva pro toto podnikatelské rozhodnutí vyžádáno posouzení těchto rizik a potenciálních dopadů třetí osobou s odbornými znalostmi. Má-li se však dozorčí rada dívat na podnikatelské rozhodování představenstva optikou pravidel podnikatelského úsudku (zejména v případě preventivní kontroly, tj. udělování předchozího

---

<sup>188</sup> LASÁK, Jan. § 51. In: LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář.*

<sup>189</sup> Tamtéž.

<sup>190</sup> ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil. § 51 [Pravidlo podnikatelského úsudku a pokyny nejvyššího orgánu]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 167, marg. č. 13.

souhlasu k právnímu jednání), je otázkou, zdali a do jaké míry náleží dozorčí radě řídicí osoby povinnost kontrolovat naplnění požadavků ust. § 51 odst. 1 z.o.k. ze strany představenstva řídicí osoby. Obdobně jako SCHIMA<sup>191</sup> se domnívám, že není primárním úkolem dozorčí rady řídicí osoby posuzovat, zdali představenstvo řídicí osoby při podnikatelském rozhodování naplnilo požadavky ust. § 51 odst. 1 z.o.k. Mám však za to, že dozorčí rada řídicí osoby může (a bude dokonce pro naplnění účelu ust. § 51 odst. 1 z.o.k. v určitých specifických případech povinna) posuzovat, zdali došlo k naplnění aspektů pravidla podnikatelského úsudku (např. při udělování předchozího souhlasu), avšak nesmí být v důsledku aplikace ust. § 51 odst. 1 z.o.k. představenstvem řídicí osoby omezena v řádné realizaci své kontrolní působnosti (např. v možnosti udělit či neudělit souhlas s konkrétním právním jednáním). S ohledem na výše uvedené lze učinit dva závěry:

- Dozorčí rada bude povinna posuzovat (zejména při udělení předchozího souhlasu k právnímu jednání představenstva), zdali byly naplněny požadavky pravidla podnikatelského úsudku. Pokud bychom dovodili, že dozorčí radě oprávnění k posouzení splnění podmínek pravidla podnikatelského úsudku nenáleží, docházelo by k narušení řádného chodu (správy a řízení) společnosti a její podnikatelské činnosti. *Ad absurdum* by například dozorčí rada vždy mohla dospět k negativnímu rozhodnutí o udělení souhlasu k právnímu jednání, které by naplnilo požadavky pravidla podnikatelského úsudku, by ve výsledku mohlo mít negativní efekt na chod společnosti. Je proto nutné, aby představenstvo a dozorčí rada při realizaci podnikatelského rozhodování a jeho kontroly hleděly na pravidla jeho realizace optikou totožných parametrů (to nevylučuje, aby spolu oba orgány pro dosažení efektivního podnikatelského rozhodování představenstva řádně komunikovali – tedy představenstvo příslušně odůvodnilo parametry předkládaného rozhodnutí, než jej předloží dozorčí radě k posouzení).
- Požadavek povinnosti dozorčí rady řídicí osoby přezkoumávat naplnění podmínek pravidla podnikatelského úsudku však nesmí vést k neopodstatněné zátěži dozorčí rady při zkoumání předpokladů pro vznik či zánik odpovědnosti členů představenstva k náhradě škody řídicí osobě (tedy blokaci dozorčí rady při výkonu její kontrolní působnosti). Dozorčí rada tudíž nemůže být při svém rozhodování (v rámci realizace kontrolní činnosti) omezena například neaktivitou

---

<sup>191</sup> Viz. SCHIMA, Georg. Zustimmungsvorbehalte als Steuerungsmittel des Aufsichtsrates in der AG und im Konzern, *GesRZ*, 2012, s. 40.

představenstva k poskytnutí nezbytných informací pro posouzení, zdali podnikatelské rozhodnutí představenstva naplňuje či nenaplňuje požadavky pravidla podnikatelského úsudku. Bude-li mít dozorčí rada za to, že pravidlo podnikatelského úsudku není naplněno (byť představenstvo řídicí osoby tvrdí opak), musí být dozorčí rada řídicí osoby oprávněna učinit vlastní posouzení a příslušně v rámci kontrolní působnosti rozhodnout (např. o neudělení předchozího souhlasu k právnímu jednání).

#### **3.4.3.2. Koncernová kontrola realizovaná prostřednictvím dozorčí rady řízené osoby**

Dozorčí rada řízené osoby (srov. ust. § 44 odst. 2, § 201 a násl., § 446 a násl. z.o.k.) vykonává svou kontrolní působnost v zákonném rozsahu a v souladu se zakladatelským právním jednáním (společenskou smlouvou či stanovami) ve vztahu ke statutárnímu orgánu společnosti. Kontrolní působnost dozorčí rady řízené osoby není začleněním řízené osoby do koncernu a jednotným řízením omezena či rozšířena. Domnívám se, že existencí kontrolní působnosti dozorčí rady na úrovni řídicí osoby nedochází k omezení kontrolní působnosti dozorčí rady řízené osoby. Dohled dozorčí rady řídicí osoby je jakousi funkční nadstavbou kontrolní působnosti kontrolního orgánu řídicí osoby a působí jakožto dodatečný kontrolní mechanismus zasahující svou kontrolní působností pouze do otázek souvisejících s koncernem a jednotným řízením. V případě překrývání kontrolní působnosti dozorčí rady řídicí osoby a dozorčí rady řízené osoby lze hovořit o tzv. dualitě dohledu spočívajícím v účelovém odlišení povahy této kontroly.

Problematický aspekt duálního dohledu však může představovat projev jednotného řízení v koncernovém zájmu na úrovni statutárního orgánu (představenstva či jednatele) řízené osoby. Bude-li tak statutární orgán řízené osoby v rámci výkonu své působnosti realizovat prvky jednotného řízení, bude mít dozorčí rada řízené osoby povinnost zohlednit při výkonu své kontrolní působnosti veškeré zákonné požadavky související s realizací jednotného řízení a posoudit, zdali statutární orgán jednal v souladu s požadavky právních předpisů a v koncernovém zájmu (např. ve vztahu k realizaci koncernových pokynů dle ust. § 81 z.o.k.). Obdobně jako v případě realizace preventivní kontrolní působnosti ve vztahu k právnímu jednání koncernové kvalifikace bude dozorčí rada (je-li zřízena) při výkonu své základní kontrolní působnosti nucena zohlednit vliv jednotného řízení na činnost společnosti a výkon působnosti statutárního orgánu. Pro účely naplnění předpokladů jednání s péčí řádného hospodáře lze očekávat intenzivní komunikaci mezi dozorčí radou a představenstvem (či jednatelem) řízené osoby, které dále může žádat řídicí osobu (její statutární orgán) o dodatečné informace nezbytné

pro učinění informovaného rozhodnutí dozorčí rady řízené osoby (srov. koncept udělování předchozího souhlasu s koncernovou kvalifikací apod.). Pokud má dozorčí rada řízené osoby sloužit jako "prodloužená" ruka kontrolní působnosti osoby řídící, musí řídící osoba zajistit prostředky a způsoby pro efektivní sdílení informací (srov. Kapitulu 4 ohledně dodatečných mechanismů sdílení informací v rámci vnitřní struktury koncernu).

### **3.4.3.3. Udělování a kontrola koncernových pokynů**

#### **3.4.3.3.1. Nositel oprávnění k udělení koncernového pokynu**

Oprávnění k udělování koncernových pokynů náleží dle ust. § 81 odst. 1 z.o.k. orgánu řídící osoby. LASÁK<sup>192</sup> tvrdí, že dle jazykového výkladu a úmyslu zákonodárce je orgánem oprávněných k udělení koncernového pokynu (orgán řídící osoby) a orgánem, jež je adresátem takového koncernového pokynu vždy statutární orgán. Dle HAVLA<sup>193</sup> je úprava ust. § 81 odst. 1 z.o.k. širší, a tedy opravňuje k udělení koncernového pokynu takový orgán, jehož členové mají povinnost jednat s péčí řádného hospodáře. Pohled DOLEŽILA,<sup>194</sup> dle něhož je k udělení koncernového pokynu oprávněn jakýkoliv orgán řídící osoby (zejména statutární a kontrolní), doplňuje funkčně argumentaci HAVLA<sup>195</sup>. DOLEŽIL a SZTEFEK<sup>196</sup> však následně svou argumentaci přibližují argumentaci HAVLA<sup>197</sup> a LASÁKA<sup>198</sup>, přičemž příkládají oprávnění k udělení koncernového pokynu statutárnímu orgánu řídící osoby, jejímž členům přísluší jednat s péčí řádného hospodáře. Nutno však uzavřít, že nejvyšší orgán řídící osoby k udělení koncernového pokynu oprávněn (přímo) nebude. Doktrína se shoduje, že nejvyšší orgán řídící osoby (jediný akcionář či valná hromada) by pro udělení pokynu musel využít jiný orgán nadaný povinností jednat s péčí řádného hospodáře (popř. postupovat v souladu s ust. § 51 odst. 2 z.o.k.,

---

<sup>192</sup> Srov. LASÁK, Jan. 3.4 Pokyny řídící osoby k obchodnímu vedení. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 188, marg. č. 650.

<sup>193</sup> Srov. HAVEL, B. § 81 [Pokyny týkající se obchodního vedení řízených osob]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 263, marg. č. 4.

<sup>194</sup> Srov. DOLEŽIL, T. § 81 [Pokyny v rámci koncernu]. In: LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*.

<sup>195</sup> Srov. HAVEL, Bohumil. § 81 [Pokyny týkající se obchodního vedení řízených osob]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 263, marg. č. 4.

<sup>196</sup> DOLEŽIL, T., SZTEFEK, M. In: EICHLEROVÁ, K. *Rekodifikace obchodního práva - pět let poté*, s. 238-240.

<sup>197</sup> Srov. HAVEL, B. § 81 [Pokyny týkající se obchodního vedení řízených osob]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 263, marg. č. 4.

<sup>198</sup> Srov. LASÁK, Jan. 3.4 Pokyny řídící osoby k obchodnímu vedení. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 188, marg. č. 650.

bude-li o udělení pokynu k obchodnímu vedení požádán).<sup>199</sup> ČERNÁ<sup>200</sup>, DOLEŽIL a SZTEFEK<sup>201</sup> uzavírají, že originárním nositelem oprávnění k udělení koncernového pokynu je ultimátně řídicí osoba a nikoli její orgán. Argumentace ČERNÉ, DOLEŽILA a SZTEFKA je podložena odpovědností řídicí osoby za vznik újmy v důsledku jednotného řízení (srov. § 71 odst. 1 až 3 ve spojení s § 72 odst. 1 z.o.k.). Tato koncepce reflektuje přičitatelnost právních jednání právnické osobě (obchodní korporaci) ve světle teorie fikce – členové orgánů akciové společnosti při udělení koncernového pokynu řídicí osobu zastupují a nahrazují její vůli.<sup>202</sup>

Výše uvedená analýza oprávnění k udělení koncernového pokynu je rozhodující pro určení, jakým směrem se bude posouvat hranice vymezující umístění poradního orgánu pro formování koncernových pokynů. Připojuji se k názoru ČERNÉ, DOLEŽILA a SZTEFKA, že nositelem oprávnění k udělení koncernového pokynu je řídicí osoba, která toto své oprávnění realizuje prostřednictvím svých orgánů. Souhlasím však převážně i s názorem LASÁKA a HAVLA, že členové orgánu udělující koncernový pokyn musí být nositeli povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře (§ 159 odst. 1 o.z.). Tato povinnost však nenáleží výhradně statutárnímu orgánu, nýbrž členům volených orgánů právnické osoby (pro účely tohoto textu akciové společnosti). Je proto k udělení koncernového pokynu ve smyslu ust. § 81 odst. 1 z.o.k. oprávněný i kontrolní orgán akciové společnosti řídicí koncern? Domnívám se, že nikoliv, jelikož jazykovým výkladem ust. § 81 odst. 1 z.o.k. lze dovodit, že koncernový pokyn se musí týkat výhradně obchodního vedení, které však náleží orgánu statutárnímu. V dualistickém systému vnitřní struktury akciové společnosti tak mám za to, že dozorčí rada řídicí osoby není oprávněna udělovat orgánům řízené osoby koncernové pokyny ve smyslu § 81 odst. 1 z.o.k. To však dozorčí radě nebrání, aby: (i) koncernový pokyn realizovala prostřednictvím představenstva řídicí osoby – na základě neformální spolupráce či kontrolního oprávnění, jež jí zakládají stanovy (popř. v rozsahu, který jí umožňuje zákon). Monistický systém vnitřní struktury akciové společnosti je v tomto ohledu z důvodu kumulace výkonné a kontrolní působnosti příznivější. Správní rada řídicí osoby proto

---

<sup>199</sup> Viz. LASÁK, J. 3.4 Pokyny řídicí osoby k obchodnímu vedení. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 188, marg. č. 650.; HAVEL, B. § 81 [Pokyny týkající se obchodního vedení řízených osob]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 263, marg. č. 4.; DOLEŽIL, T. § 81 [Pokyny v rámci koncernu]. In: LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*.

<sup>200</sup> Viz. ČERNÁ, S. *Ovlivnění jako klíčový pojem českého koncernového práva*, s. 14 a násl.

<sup>201</sup> DOLEŽIL, T., SZTEFEK, M. In: EICHLEROVÁ, K. *Rekodifikace obchodního práva - pět let poté*, s. 239.

<sup>202</sup> Srov. JANŮ, Petr. § 151 [Způsob a rozsah jednání]. In: PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V., BAJER, J., BALARIN, J. et al. *Občanský zákoník*, marg. č. 1.; LASÁK, Jan. § 151 [Vůle a dobrá víra právnické osoby]. In: LAVICKÝ, Petr, BODEČKOVÁ, Jana, BREJCHOVÁ, Gabriela, BRIM, Luboš, ČERNÝ, Michal et al. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 562, marg. č. 1. ISBN: 978-80-7400-852-8; a SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. § 151 [Rozhodování a nahrazování vůle]. In: SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, DEVEROVÁ, Lenka. *Právnické osoby v novém občanském zákoníku*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 76. ISBN: 9788074004452.



bude vždy orgánem řídicí osoby oprávněným k udělení koncernového pokynu dle § 81 odst. 1 z.o.k.<sup>203</sup>

#### 3.4.3.3.2. Lokalizace poradního orgánu k udělení koncernového pokynu

Doktrína se shoduje, že české korporální právo umožňuje oprávnění k tvorbě (udělování) pokynů k obchodnímu vedení delegovat napříč vnitřní strukturou statutárního orgánu horizontálně či vertikálně.<sup>204</sup> Statutární orgán je oprávněn rozhodnout o delegaci oprávnění k tvorbě koncernových pokynů v rámci vertikální delegace na funkčně podřízený útvar, oddělení, zaměstnance či pověřit „zvláštní těleso“ v rámci vnitřní struktury řídicí osoby k rozhodování o koncernových pokynech (např. v mezích generálního či individuálního oprávnění vůči specifické řízené osobě).<sup>205</sup> LASÁK jako příklad z praxe uvádí „...poradu finančních ředitelů“, z níž často vzešel (z hlediska tvorby vůle) konkrétní pokyn všem řízeným osobám v záležitostech jejich finančního řízení.“<sup>206</sup> DOLEŽIL a SZTEFEK<sup>207</sup> doplňují, že řídicí osoba (resp. její statutární orgán), může rozhodnout o delegaci oprávnění k udělování (tvorbě) koncernových pokynů mimo řídicí osobu – tedy na některou z řízených osob, a to prostřednictvím koncernového pokynu ve smyslu ust. § 81 odst. 1 z.o.k.

#### 3.4.3.3.3. Role kontrolního orgánu při tvorbě koncernových pokynů

Stěžejní role kontrolního orgánu v rámci udělování koncernových pokynů k obchodnímu vedení spočívá v preventivní (předběžný souhlas – srov. § 49 z.o.k., zákaz právního jednání – srov. § 54 a násl. z.o.k.) a následné kontrole rozhodnutí statutárního orgánu řídicí osoby o obsahu a důsledku koncernového pokynu (např. prokázání koncernového zájmu dle § 72 odst. 1 z.o.k.). Je-li vyžadován předchozí souhlas kontrolního orgánu k právnímu jednání s "koncernovou kvalifikací" (§ 49 z.o.k.), jehož udělení vyžaduje společenská smlouva (stanovy akciové společnosti), je kontrolní orgán povinen koncernový pokyn informovaně posoudit a rozhodnout o udělení či neudělení souhlasu k jeho realizaci. Kontrolní orgán však pro efektivní a odborné posouzení obsahu koncernového pokynu může zřídit specializovaný výbor/komisi, která předloží své

<sup>203</sup> Poznámka autora: Nutno však zmínit, že v důsledku horizontální delegace výkonných a nevýkonných povinností lze uvažovat vnitřním nastavením vztahů/oprávnění správní rady, které bude umožňovat výhradně výkonným členům správní rady hlasovat o obsahu a schválení koncernového pokynu.

<sup>204</sup> Viz. shodně LASÁK, J. 3.4 Pokyny řídicí osoby k obchodnímu vedení. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 188, marg. č. 652.; DOLEŽIL, T., SZTEFEK, M. In: EICHLEROVÁ, K. *Rekodifikace obchodního práva - pět let poté*, s. 239-240.

<sup>205</sup> Srov. LASÁK, J. 3.4 Pokyny řídicí osoby k obchodnímu vedení. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 188, marg. č. 652.

<sup>206</sup> LASÁK, J. 3.4 Pokyny řídicí osoby k obchodnímu vedení. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 188, marg. č. 653.

<sup>207</sup> Viz. DOLEŽIL, T., SZTEFEK, M. In: EICHLEROVÁ, K. *Rekodifikace obchodního práva - pět let poté*, s. 240.

doporučující stanovisko kontrolnímu orgánu k rozhodnutí (procedurální a obsahové otázky přezkumu koncernového pokynu a stanoviska výboru/komise stanoví kontrolní orgán vnitřním přepisem – standardně jednacím řádem).

#### **3.4.4. Zvláštní kontrolní činnosti v působnosti kontrolního orgánu řídicí osoby**

Mezi zvláštní kontrolní činnosti v působnosti kontrolního orgánu (dozorčí rady) akciové společnosti řadíme kontrolu předběžnou (neboli preventivní) a kontrolu následnou. Předběžná (preventivní) kontrolní působnost kontrolního orgánu vychází z principu prevence, tedy kontroly která předchází samotnému uskutečnění právního jednání. Preventivní kontrola se v rámci zákonné úpravy materializuje do oprávnění kontrolního orgánu určité právní jednání zakázat či s ním vyslovit (předchozí) souhlas.<sup>208</sup> Obecnou úpravu preventivní kontroly nalezneme v ust. § 49 z.o.k., které vymezuje okruh případů a důsledků této kontrolní působnosti. Vzhledem k obecné dikci zákona však bude nezbytné blíže rozebrat otázky rozsahu: (i) této preventivní kontrolní působnosti (např. vymezením právních jednání, u kterých je vyžadován předchozí souhlas kontrolního orgánu či která je kontrolní orgán oprávněn zakázat); (ii) spolupráce kontrolního a statutárního orgánu při realizaci preventivní kontroly; (iii) preventivní kontroly v rámci koncernu, tj. ve vztahu osoby řídicí a osoby řízené; a konečně (iv) odpovědnosti členů kontrolního a statutárního orgánu při aplikaci podmínek preventivní kontroly. Klíč k odpovědi na výše uvedené otázky se pokusíme nalézt i v německém a rakouském akciovém právu.

##### **3.4.4.1. Preventivní kontrolní působnost s akcentem na jednotné řízení**

(Předchozí) souhlas kontrolního orgánu představuje jakousi prevenční pojistku před svévolným a nekontrolovaným jednáním statutárního orgánu v otázkách, v nichž: (i) zákon; (ii) společenská smlouva (resp. stanovy); popř. (iii) kontrolní orgán<sup>209</sup> – pokud mu náleží dle stanov (resp. společenské smlouvy) oprávnění o takovém vymezení vlastním rozhodnutím rozhodnout; vyžaduje předchozí souhlas kontrolního orgánu. Obdobně tomu je v případě zákazu realizace právního jednání v mezích ust. § 49 z.o.k. Rozsah zakazujícího oprávnění ze zákona vyplývá výslovně ve smyslu ust. § 56 odst. 2 z.o.k. pro případy střetu zájmů člena voleného orgánu (tj. představenstva, dozorčí rady či jiného voleného orgánu).<sup>210</sup> Pro účely další analýzy mezi preventivního oprávnění kontrolního orgánu akciové společnosti však pracuji převážně s pojmem

---

<sup>208</sup> Viz. LASÁK, J. *Kontrola řízení a správy akciové společnosti a postavení dozorčí rady*, s. 169.

<sup>209</sup> Zejména s odkazem na příslušná ustanovení německého a rakouského akciového zákona. V rámci zákona o obchodních korporacích upravuje takové vymezení ust. § 49, jež rozebíráme níže.

<sup>210</sup> Srov. LASÁK, J. 2.1.1 Zvláštní kontrolní činnosti v působnosti dozorčí rady. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 560, marg. č. 1918.

předchozího souhlasu, který ve značné míře v rámci kontrolních mechanismů kontrolního orgánu v koncernu rozebírá německá a rakouská právní nauka. Dovolím si tvrdit, že byt' je koncept předchozího souhlasu v praxi častější než zákaz právního jednání, lze níže uvedené závěry týkající se předchozího souhlasu aplikovat obdobně na rozsah oprávnění kontrolního orgánu určité právní jednání zakázat.

#### **3.4.4.1.1.      Rozsah obecný – dle českého korporčního práva**

Obecná úprava (předchozího) souhlasu kontrolního orgánu v ust. § 49 z.o.k. stanoví podmínky pro případy, ve kterých jednání statutárního orgánu vyžaduje předchozí souhlas kontrolního orgánu. Požadavek takového souhlasu může vycházet ze zákona či společenské smlouvy<sup>211</sup>. Platí však, že z.o.k. v žádném ze svých ustanovení souhlas kontrolního orgánu (v parametrech ust. § 49 z.o.k.) nevyžaduje.<sup>212</sup> Zákonný požadavek souhlasu proto dle mého názoru z tohoto důvodu pro účely zákona o obchodních korporacích odpadá. Zákon ponechává na vůli společníků (resp. akcionářů), aby požadavek souhlasu založili ve společenské smlouvě a dle své vůle určili jeho rozsah (tj. právní jednání vyžadující předchozí souhlas kontrolního orgánu). Problematickým aspektem začlenění mechanismu předchozího souhlasu do koncepce vztahů vnitřní struktury koncernu však bude vymezení: (i) orgánů oprávněných k udělení předchozího souhlasu či zákazu právního jednání; (ii) vztahů mezi orgány řídicí a řízené osoby ovlivňující realizaci udělení (formu a obsah) předchozího souhlasu či zákazu právního jednání; a konečně i (iii) důsledky projevu mechanismu předchozí kontroly včetně přenosu odpovědnosti. Hranice kontrolních mechanismů v komparativním pohledu do německého a rakouského akciového práva popisují blíže v podkapitole 3.4.4.1.2 a 3.4.4.1.3.).

#### **3.4.4.1.2.      Rozsah obecný – dle rakouského akciového práva**

Koncept (předchozího) souhlasu kontrolního orgánu, resp. dozorčí rady v dualistickém systému vnitřní struktury akciové společnosti, upravuje rakouské akciové právo oproti tuzemské právní úpravě odlišně. Koncepčně představuje jakýsi střed mezi úpravou ust. § 49 z.o.k. a vymezením souhlasu kontrolního orgánu dle německého akciového práva. V ust. § 95 odst. 5 rakouského AktG tak dochází ke generalizovanému vymezení právních jednání (chcete-li

---

<sup>211</sup> Dle ust. § 3 odst. 1 zákona o obchodních korporacích, se společenskou smlouvou rozumí i stanovy nebo zakladatelská listina.

<sup>212</sup> Srov. souhlasně ŠTENGLOVÁ, I. § 49 [Souhlas kontrolního orgánu]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 160, marg. č. 1.; a LASÁK, J. § 49 [Souhlas kontrolního orgánu obchodní korporace]. In: LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*.

transakcí) v patnácti bodech, jež podléhají předchozímu souhlasu dozorčí rady. Zákon následně přenechává společenské smlouvě a/nebo dozorčí radě oprávnění k určení limitů některých právních jednání (např. právních jednání týkajících se výše investic společnosti v daném účetním období; výše půjček či úvěrů přijatých společností, případně poskytnutých společnostmi třetí osobě), jež aktivují požadavek předchozího souhlasu.

Problém spojený s generickým vymezením právních jednání vyžadujících předchozí souhlas dozorčí rady v rakouském akciovém právu však oproti českému korporativnímu modelu postrádá flexibilitu. Rakouský AktG tak dozorčí radě genericky předepisuje rozsah právních jednání, které podléhají jejímu souhlasu, čímž omezuje vůli akcionářů (ve stanovách) a dozorčí rady při stanovení vlastního portfolia právních jednání, jež nejsou uvedena v ust. § 95 odst. 5 rakouského AktG, a u nichž je právě požadavek předchozího souhlasu dozorčí rady opodstatněný. Toto definiční pojetí kritizuje SCHIMA<sup>213</sup>, když porovnáním s praxí poukazuje především na absenci úpravy tzv. neregulovaných právních jednání, která by vzhledem ke své povaze měla taktéž podléhat předchozímu souhlasu dozorčí rady. Patří mezi ně např. otázky pracovněprávních vztahů jakžto smlouvy s klíčovými zaměstnanci, právní vztahy kolektivní a obdobné povahy<sup>214</sup>, a konečně i vnitropodnikové smlouvy upravující vztahy mezi členy koncernu – např. smlouvy o vypořádání újmy, smlouvy o koncernovém řízení a podobně.

Šířeji než je tomu v případě právní úpravy českého korporativního práva (ust. § 49 z.o.k.), je dozorčí rada ve smyslu ust. § 95 odst. 5 rakouského AktG oprávněna vyhradit si určité typy právních jednání, které nad rámec zákonem vymezeného katalogu vyžadují její předchozí souhlas. Má-li však dozorčí rada v úmyslu rozšířit zákonem vymezený katalog právních jednání a podřídít je svému předchozímu souhlasu, musí náležitě posoudit, zdali lze předmětné (dodatečné) právní jednání bez dalšího podřadit pod tzv. "určité typy právních jednání" (*bestimmte Arten von Geschäften*).<sup>215</sup> Platí tedy, že dozorčí rada není oprávněna vyhradit si požadavek předchozího souhlasu k jakýmkoliv právním jednáním. Takový přístup by mohl znamenat zásah do obchodního vedení pro rozpor s ust. § 70 odst. 1 rakouského AktG, který v sobě kombinuje především požadavek řádného obchodního vedení společnosti v reflexi zájmů akcionářů, zájmů zaměstnanců a veřejného zájmu.

#### **3.4.4.1.3.      Rozsah obecný – dle německého práva**

---

<sup>213</sup> SCHIMA, G. *Zustimmungsvorbehalte als Steuerungsmittel des Aufsichtsrates in der AG und im Konzern*, s. 37.

<sup>214</sup> Srov. např. ust. § 1 písm. b), § 23 a násl. zákoníku práce upravující práva a povinnosti vyplývající z kolektivních poměrů a jednání s odborovými organizacemi a organizacemi zaměstnavatelů.

<sup>215</sup> Viz. ust. § 95 odst. 5 rakouského AktG. Přeloženo autorem z: „...*bestimmte Arten von Geschäften*...“.

Německé akciové právo staví podmínky konceptu (předchozího) souhlasu dozorčí rady na pomezí právní úpravy rakouské a české, avšak do značné míry koncepci rozpracovává ve vztahu k jejímu funkčnímu začlenění do koncernových vztahů. Stěžejním je ust. § 111 odst. 4 německého AktG, která obsahuje generální oprávnění dozorčí rady k udělení (předchozího) souhlasu s určitými typy právních jednání. Typy právních jednání podléhající souhlasu dozorčí rady mohou vymezit stanovy společnosti nebo dozorčí rada svým rozhodnutím. Dozorčí rada tak disponuje oprávněním určit svým rozhodnutím katalog právních jednání, která mají zásadní význam pro společnost a tudíž musí podléhat jejímu předchozímu souhlasu. Nutno poznamenat, že dozorčí rada nesmí ve svém rozhodnutí zasáhnout do právních jednání již vymezených stanovami či vyhradit si svůj (předchozí) souhlas v obecných záležitostech (tedy v mezích tzv. generálního souhlasu, kterým by dozorčí rada suplovala funkci představenstva ve vztahu k obchodnímu vedení). Zákon (§ 111 odst. 4 německého AktG) též požaduje, aby "katalog" právních jednání (transakcí) podléhající předchozímu souhlasu dozorčí rady byl specifický – *a contrario* generální oprávnění neobstojí. Obdobně jako v případě rakouského akciového práva (§ 95 odst. 5 rakouského AktG) musí dozorčí rada náležitě zvážit a vyhodnotit, zdali a do jaké míry lze podmínit určité typy právních jednání jejímu předchozímu souhlasu – aby nedošlo k nežádoucímu zásahu do otázek obchodního vedení a odpovědnosti představenstva ve smyslu ust. § 76 odst. 1 německého AktG.

#### **3.4.4.1.4. Rozsah koncernový (ve vztahu k řízeným osobám)**

Požadavek (předchozího) souhlasu kontrolního orgánu upravuje zákon (ve smyslu tuzemské právní úpravy korporčního práva) obecně ve vztahu ke společnosti (tj. taktéž i akciové společnosti), nikoli koncernu jakožto seskupení jednotně řízených společností. Chceme-li vymezit rozsah právních jednání, jež mohou podléhat předchozímu schválení kontrolního orgánu akciové společnosti řídící koncern, musíme rámcem této limitované preventivní kontrolní působnosti aplikovat výhradně na tzv. dodatečnou "koncernovou" kontrolní působnost náležející kontrolnímu orgánu řídící osoby. Právní jednání koncernového charakteru, jež bude podléhat (předchozímu) souhlasu dozorčí rady řídící osoby, musí splňovat následující kvalifikační požadavky („*koncernová kvalifikace*“):

- (i) Právní jednání je/má být realizováno na úrovni řídící či řízené osoby (resp. vůči řízeným osobám);
- (ii) Právní jednání má původ v kvalifikačním znaku koncernu – tj. (i) je projevem jednotného řízení; (ii) je realizováno za účelem dlouhodobého prosazování koncernových zájmů; (iii) je realizováno v rámci jednotné politiky koncernu; (iv)

sleduje koordinaci a koncepční řízení alespoň jedné z významných složek nebo činností v rámci podnikání koncernu (§ 79 odst. 2 z.o.k.).

Koncepci koncernové kvalifikace právního jednání poskytující bližší vymezení hranic rozsahu preventivní kontroly rozvádí blíže Kapitola 3.5. o kontrole aspektů koncernového zájmu a jeho vlivu.

#### 3.4.4.1.4.1. Předchozí souhlas kontrolního orgánu řídicí osoby

Vymezení konkrétních otázek koncernové kvalifikace, které mohou podléhat předchozímu souhlasu kontrolního orgánu v rámci koncernu, bude závislé na vymezení (koncernové) kontrolní působnosti příslušného orgánu řídicí osoby. Jelikož kontrolnímu orgánu řídicí osoby (tj. především dozorčí radě akciové společnosti) nenáleží bez dalšího "přímé" kontrolní oprávnění vůči řízeným osobám a jejich orgánům, bude k realizaci kontroly nezbytná součinnost statutárního orgánu.<sup>216</sup>

V rámci německé právní úpravy koncernového práva teorie dovozuje, že byť řídicí osoba může orgánům řízené osoby udělovat koncernové pokyny (§ 18 odst. 1 ve spojení s § 308 německého AktG), zůstává valná hromada a dozorčí rada řízené osoby téměř nedotčenými a autonomními orgány řízené osoby.<sup>217</sup> Preventivní působnost dozorčí rady řízené osoby spočívající v udělení předchozího souhlasu může být však na základě podmínek ovládací smlouvy omezena – respektive "přehlasována" představenstvem řídicí osoby (tzn. předchozí souhlas dozorčí rady řízené osoby se nevyžaduje), nebude-li dozorčí rada řízené osoby v přiměřeném časovém horizontu činná (srov. § 308 odst. 3 německého AktG). Řídicí osoba je ze zákona oprávněna domoci se provedení předmětného (**uděleného**) koncernového pokynu k obchodnímu vedení na úrovni řízené osoby bez nutnosti obdržení předchozího souhlasu její dozorčí rady, pokud: (i) koncernový pokyn **znovu** udělí; a (ii) má-li řídicí osoba dozorčí radu, musí ta vyslovit s koncernovým pokynem svůj předchozí souhlas. Dojde-li ke splnění obou podmínek, souhlas dozorčí rady na úrovni řízené osoby se dále nevyžaduje a představenstvo řízené osoby může přistoupit k realizaci koncernového pokynu. Domnívám se, že takový přístup je velice praktický z pohledu efektivního prosazování jednotného řízení, kdy přímo reaguje na nečinnost dozorčí rady řízené osoby a následný (být částečný) přenos odpovědnosti na členy orgánů řídicí osobu (srov.

---

<sup>216</sup> Poznámka autora: V tomto konkrétním případě bude statutárním orgánem akciové společnosti výhradně představenstvo v rámci dualistického systému vnitřní struktury akciové společnosti. Správní rada jakožto statutární orgán kombinující prvky statutární a kontrolní funkce obligatorního voleného orgánu akciové společnosti předmětnou míru součinnosti nevyžaduje.

<sup>217</sup> EMMERICH, V. In: EMMERICH, V., HABERSACK, M. *Aktien- und GmbH-Konzernrecht: [Kommentar]*, s. 133.

§ 309 odst. 2 německý AktG).<sup>218</sup> německý akciový zákon tak oproti tuzemské právní úpravě poskytuje výslovný rámec pro udílení koncernových pokynů a podmínek vypořádání vzniklé újmy.

#### 3.4.4.1.4.2. Předchozí souhlas kontrolního orgánu řízené osoby

AU CG Kodex ve vztahu ke koncernovému souhlasu kontrolního orgánu v čl. 35. presumuje, že se podmínky čl. 95 odst. 5 rakouského AktG uplatní na jakákoliv významná právní jednání řízených osob, která jsou relevantní pro koncern jako celek. SCHIMA<sup>219</sup> však tento koncept podrobuje kritické analýze z pohledu praktické realizace preventivní kontrolní působnosti v podobě koncernového souhlasu, které lze shrnout následovně: (i) problematickou může být separace působnosti (neboli samostanost) orgánů řízené osoby a orgánů osoby řídící – kterou může ovlivňovat i odlišná právní forma či právní režim (u zahraničních právnických osob), dle něhož byla řízená osoba (obchodní korporace) založena; a dále (ii) není zřejmý vztah mezi řízenou a řídící osobou při vymezení právních jednání, jež mohou podléhat koncernovému souhlasu (tj. souhlasu kontrolního orgánu řídící osoby), tzn.: – je kontrolní orgán řídící osoby oprávněn iniciovat, vymezit a prosadit prostřednictvím statutárního orgánu řídící osoby právních jednání, která na úrovni osob řízených musí vždy podléhat (předchozímu) souhlasu kontrolního orgánu osoby řídící?; a konečně (iii) disponuje kontrolní orgán řídící osoby dostatečnými oprávněními k tomu, aby mohl "koncernový" předchozí souhlas udělit?

Obdobně se musíme ptát i pro účely tuzemské právní úpravy. Má-li v jejím právním rámci být obdobný koncept preventivní kontroly funkční, bude v návaznosti na výše uvedené otázky rozhodující samotný proces realizace udělení (předchozího) souhlasu s právním jednáním v koncernové kvalifikaci. Podmínkou pro řádné začlenění funkčního procesu koncernového preventivního kontrolního mechanismu (tj. koncernového předchozího souhlasu) bude zejména: (i) **oprávněnost kontrolního orgánu řídící osoby vymezit právní jednání podléhající v důsledku koncernové kvalifikace souhlasu kontrolního orgánu** – vymezení kontrolního orgánu udělujícího souhlas ve smyslu této věty uvádím v podkapitole 2.3.; a (ii) **legitimita prosazení mechanismu souhlasu s vymezeným katalogem jednání** vůči osobám řízeným – neboli zákonnost způsobu, jakým budou založeny a vymezeny hranice preventivní kontroly (předchozího souhlasu) dozorčí rady s právním jednáním koncernové kvalifikace. Pro zákonné

---

<sup>218</sup> Poznámka autora: ust. § 309 odst. 2 německého AktG zakládá sdílenou odpovědnost členů statutárního orgánu řídící a řízené osoby v případě porušení péče řádného hospodáře.

<sup>219</sup> SCHIMA, G. *Zustimmungsvorbehalte als Steuerungsmittel des Aufsichtsrates in der AG und im Konzern*, s. 44.

a funkční začlenění takového kontrolního mechanismu předchozího souhlasu do koncernové vnitřní struktury musí být současně naplněny následující podmínky:

- (i) Dozorčí rada (akciové společnosti) řídicí osoby musí disponovat oprávněním vymezit právní jednání, jež podléhají jejímu předchozímu souhlasu (srov. např. ust. § 49 odst. 1 z.o.k., kdy podmínky preventivní kontroly mohou založit a vymezit stanovy);
- (ii) Představenstvo (akciové společnosti) řídicí osoby musí být výhradou souhlasu dozorčí rady vázáno;<sup>220</sup>
- (iii) Jedná-li se o právní jednání s koncernovou kvalifikací naplňující výše uvedené podmínky v bodech (i) a (ii), musí představenstvo řídicí osoby disponovat prostředky k prosazení výhrady (předchozího) souhlasu dozorčí rady řídicí osoby taktéž na úrovni osoby řízené. Tato podmínka bude relevantní v případech, kdy má dojít k: (i) právnímu jednání s koncernovou kvalifikací iniciovanému představenstvem řídicí osoby; a dále také (ii) právnímu jednání iniciovanému statutárním orgánem řízené osoby, pokud má takové jednání znaky koncernové kvalifikace, tj. jeho realizace má dopad na zásadní otázky vztahující se ke koncernu.<sup>221</sup>

Kumulativní splnění výše uvedených podmínek je rozhodující pro efektivní realizaci preventivní kontroly, tj. (předchozího) souhlasu, právního jednání s koncernovou kvalifikací. V monistickém systému vnitřní struktury akciové společnosti bude struktura podmínek jednodušší, a to v důsledku splynutí bodů (i) a (ii) do působnosti správní rady řízené osoby. Stejný závěr se uplatní i na právní jednání s koncernovou kvalifikací, která jsou iniciovaná správní radou řídicí osoby. U právních jednání vykazujících znaky koncernové kvalifikace a iniciovaných statutárním orgánem řízené osoby [u nichž došlo k vyhrazení (předchozího) souhlasu na úrovni řídicí osoby] však platí podmínky konceptu koncernových pokynů obdobně. Jediným simplifikačním rozdílem však bude, že (předchozí) souhlas s takovým právním jednáním,

---

<sup>220</sup> Poznámka autora: Variantou bodu (ii), resp. možností jeho absence při začlenění mechanismu preventivní kontroly do procedurálních otázek koncernové kvalifikace, může být přímé oprávnění dozorčí rady akciové společnosti řídicí koncern prosadit mechanismus předchozího souhlasu vůči orgánům řízené osoby.

<sup>221</sup> Viz. obdobně SEMLER, Johannes. § 111. (odstavec 399 a 415). In. KROPFF, Bruno, SEMLER, Johannes. *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz*. Bd. 3, §§ 76-117 AktG, MitbestG, § 76 BertVG 1952. 2. Aufl. München: Beck, c2004. ISBN 3-406-45303-1. Opačně se k problematice koncernového prosazení předchozího souhlasu dozorčí rady staví HABERSACK, Mathias. § 111 (odstavec 116, 118 a 121 ). In. KROPFF, Bruno, SEMLER, Johannes. *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz*. Bd. 3, §§ 76-117 AktG, MitbestG, § 76 BertVG 1952. 2. Aufl. München: Beck, c2004. ISBN 3-406-45303-1, který tvrdí, že požadavek vyhrazení si předchozího "koncernového" souhlasu a jeho prosazení vůči řízeným osobám není oprávněna činit (tj. iniciovat či prosadit) dozorčí rada řídicí osoby, ale výhradně představenstvo řídicí osoby.



dojdeme-li k závěru zákonnosti této koncepce, bude udělovat správní rada řídicí osoby v rámci své kontrolní působnosti.<sup>222</sup>

Rakouské (§ 95 odst. 5 rakouského AktG) a německé (§ 111 odst. 4 německého AktG) akciové právo je oproti české právní úpravě (§ 49 z.o.k.) co do rozsahu působnosti kontrolního orgánu (dozorčí rady) přívětivější, jelikož dozorčí radě dává flexibilitu vyhradit si určitá právní jednání, která budou podléhat jejímu (předchozímu) souhlasu. Dozorčí rada má proto silnější (zákonně) oprávnění instruovat představenstvo ohledně právních jednání, která vyžadují její předchozí souhlas. Rakouské doktrína, byť příznává, že rakouské akciové právo explicitně nevymezuje výkonné a kontrolní vztahy v rámci koncernu, nicméně obdobně jako české korporální právo přiznává statutárnímu orgánu (řídicí osoby) povinnost k vedení a nakládání s majetkovými účastmi v dceřiných společnostech, jež spadá do obchodního vedení statutárního orgánu (řídicí osoby). V rakouské doktríně převládá názor, že kontrolní oprávnění dozorčí rady akciové společnosti řídicí koncern (ve vztahu k jednotnému řízení) musí zahrnovat právo dozorčí rady instruovat představenstvo k zavedení mechanismu preventivní kontroly (předchozího souhlasu dozorčí rady) v řízených osobách, který dozorčí radě umožní vyhradit si předchozí souhlas s právním jednáním koncernové kvalifikace (tedy generálně vůči řízeným osobám a nikoli pouze vůči dceřiným společnostem).<sup>223</sup> KALSS a KUNZ<sup>224</sup> vychází z premisy, že rakouské AktG co do koncernového rámce preventivní kontroly nerozlišuje: (i) jaká je právní forma řízené osoby; (ii) v jaké jurisdikci je řízená osoba založena; či (iii) zdali se jedná o smluvní nebo faktický koncern. Utvrzují totiž, že primární vztah dozorčí rady řídicí osoby je funkčně provázán s představenstvem řídicí osoby. Dozorčí rada řídicí osoby proto nesmí v případě výkonu své (preventivní) kontrolní působnosti obejít představenstvo řídicí osoby a realizovat kontrolní činnost přímo vůči řízeným osobám (srov. ust. § 95 odst. 5 rakouského AktG). KALSS a KUNZ<sup>225</sup> dále upřesňují, že k založení mechanismu preventivní kontroly (tedy vymezení katalogu právních jednání, které vyžadují předchozí souhlas dozorčí rady řízené osoby a jeho závaznému ukotvení na úrovni řízené osoby) nedochází v mezích rakouského akciového zákona automaticky, a proto musí pro jeho řádnou aplikaci být takový mechanismus výslovně založen ve stanovách (popř. rozhodnutím dozorčí rady) řízené osoby. Tímto dochází k utvrzení jednotného řízení, jelikož

---

<sup>222</sup> Srov. ust. § 456 ve spojení s § 44 odst. 2 z.o.k.; dle kterého platí, že správní radě „přísluší jak působnost statutárního orgánu, tak působnost orgánu kontrolního“ jak uvádí ŠTENGLOVÁ, Ivana. § 456 [Správní rada]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 966–967, marg. č. 8.

<sup>223</sup> Srov. SCHIMA, G. *Zustimmungsvorbehalte als Steuerungsmittel des Aufsichtsrates in der AG und im Konzern*, s. 47.

<sup>224</sup> Srov. KALSS, S., KUNZ, P. *Handbuch für den Aufsichtsrat*, s. 863. marg. č. 20–21.

<sup>225</sup> Srov. KALSS, S., KUNZ, P. *Handbuch für den Aufsichtsrat*, s. 864. marg. č. 23.

představenstvo (v tomto případě řízené osoby) má ve smyslu ust. § 81 odst. 1 rakouského AktG povinnost reportovat dozorčí radě (v tomto případě řízené osoby) zásadní otázky týkající se budoucího vývoje podnikatelské činnosti společnosti (zejména ve vztahu k majetku, financím a zisku společnosti).<sup>226</sup> Tyto otázky (podnikatelské záměry) mohou mít přímý dopad na strategické směřování koncernu a tudíž lze předpokládat, že mohou být následně podmíněny přechodným souhlasem dozorčí rady řízené osoby (v rozsahu prosazeném řídicí osobou).

Byť německá doktrína, jakožto inspirační hybatel teze, že dozorčí rada řídicí osoby je v rámci své kontrolní působnosti oprávněna požadovat po představenstvu řídicí osoby prosazení požadavku předchozího souhlasu dozorčí rady (k právním jednáním koncernové kvalifikace) napříč koncernem, není zcela jednotná, přikláním se k názoru SCHIMY,<sup>227</sup> že dozorčí rada řídicí osoby tímto požadavkem nezasahuje do působnosti představenstva jakožto statutárního orgánu. Dozorčí rada řídicí osoby v tomto modelu řízení a kontroly akciové společnosti pouze utvrzuje své kontrolní postavení. V opačném případě bychom museli připustit, že dozorčí rada řídicí osoby není oprávněna po představenstvu řídicí osoby požadovat, aby se zasadilo o prosazení předchozího souhlasu dozorčí rady (s právním jednáním koncernové kvalifikace) napříč koncernem, jelikož takový požadavek by byl neoprávněným zásahem do obchodního vedení. Domnívám se, že stěžejním problematickým aspektem pro vymezení preventivní působnosti (předchozího souhlasu) dozorčí rady řídicí osoby ve vztahu k řízeným osobám je v díce rakouského akciového zákona právě oprávnění dozorčí rady si předchozí souhlas vyhradit. Praktickým řešením proto může být vymezení preventivní kontroly dozorčí rady řídicí osoby ve stanovách řídicí akciové společnosti, a to včetně způsobu spolupráce mezi představenstvem a dozorčí radou řídicí osoby. Obdobně v rámci německé doktríny rozvádí oprávnění k založení koncernového předchozího souhlasu (tzv. *Zustimmungsvorbehalt im Konzern*) BREUER a FRAUNE<sup>228</sup>, kteří vychází již ze samotné kontroly výkonu působnosti představenstva řídicí osoby (tj. včetně jednotného řízení). BREUER a FRAUNE<sup>229</sup> následně dovozují, že není-li ve vnitřních předpisech (jednacích řádech) řídicí či řízené osoby výslovně uvedeno, která právní jednání vyžadují předchozí souhlas kontrolního orgánu a ani dozorčí rada řídicí či řízené osoby katalog právních jednání explicitně nevymezila, bude nutné dospět k rozsahu preventivního kontrolního oprávnění výkladem. Předmětem posouzení pak bude zdali: (i) předmětné právní jednání má původ na úrovni řídicí osoby

---

<sup>226</sup> Viz. KALSS, S., KUNZ, P. *Handbuch für den Aufsichtsrat*, s. 864-865. marg. č. 23-24.

<sup>227</sup> Viz. SCHIMA, G. *Zustimmungsvorbehalte als Steuerungsmittel des Aufsichtsrates in der AG und im Konzern*, s. 47-48.

<sup>228</sup> BREUER, Stefan, FRAUNE, Christian. [§ 111. *Zustimmungsvorbehalt im Konzern*]. In. HEIDEL, Thomas et al. *Aktienrecht und Kapitalmarktrecht*, 6. Auflage, 2024, Buch, Kommentar. s. 614. ISBN: 978-3-7560-0091-3. marg. č. 39-40.

<sup>229</sup> Tamtéž.

a projevuje se na úrovni osoby řízené; (ii) je pro jeho realizaci nutná spolupráce řízené osoby; a případně zdali (iii) je předmětné právní jednání obdobného charakteru již upraveno v rámci katalogu právních jednání vyžadujících předchozí souhlas. Prosazení katalogu právních jednání vyžadujících předchozí souhlas dozorčí rady řízené osoby však předpokládá, že řídicí osoby je oprávněna udělovat řízeným osobám koncernové pokyny na základě "ovládací smlouvy" (srov. § 308 německého AktG). V případě faktického koncernu, kde ovládací smlouva chybí, pak připadá v úvahu pouze existence dvojitého mandátu (člen představenstva řídicí osoby, který je současně člen dozorčí rady řízené osoby), prostřednictvím které lze katalog právních jednání vyžadujících předchozí souhlas dozorčí rady řízené osoby prosadit. Člen voleného orgán zastávající dvojité mandát je však vázán fiduciárními povinnostmi separátně k řídicí a řízené osobě. Německý akciový zákon nicméně reflektuje existenci faktického ovlivnění v rámci koncernu (bez existence ovládací smlouvy), kdy v rámci ust. § 311 odst. 1 německého AktG ovlivnění projevující se nevýhodným právním jednáním (tzn. uzavřít nevýhodnou smlouvu, a dále přijmout či nepřijmout určitá opatření) pro řízenou osobu povoluje, bude-li vzniklá újma řízené osobě příslušně nahrazena.<sup>230</sup>

Česká právní úprava však dozorčí radě v obecné rovině neumožňuje vyhradit si (předchozí) souhlas s určitým typem právních jednání (srov. § 49 odst. 1 z.o.k.) bez dalšího. Není však vyloučeno, aby stanovy akciové společnosti takové oprávnění dozorčí radě založily. Domnívám se však, že generálně bude nutné při formování oprávnění dozorčí rady ke stanovení okruhu právní jednání představenstva vyžadujících předchozí souhlas dozorčí rady spíše restriktivně. Vzhledem k praxi a zákonnému oddělení výkonné a kontrolní působnosti (v rámci dualistického systému vnitřní struktury akciové společnosti) by v důsledku extenzivního oprávnění dozorčí rady k udělení předchozího souhlasu k právním jednáním představenstva akciové společnosti docházelo k potírání separace výkonné a kontrolní působnosti. Dozorčí rada nadaná preventivní působností v rozsahu ust. § 49 z.o.k. nabývá při udělení předchozího souhlasu prevenční působnosti (jakožto předstupeň působnosti výkonné), která se promítá v požadavku na aplikaci povinnosti péče řádného hospodáře, povinnosti loajality<sup>231</sup> a konečně i pravidel podnikatelského úsudku.<sup>232</sup> V reflexi německé a rakouské právní úpravy se otevírá otázka umístění preventivní kontrolní působnosti v rámci koncernu, neboli kterému kontrolnímu orgánu v rámci koncernové

---

<sup>230</sup> Tamtéž.

<sup>231</sup> Srov. ust. § 159 odst. 1 o. z. ve spojení s ust. § 52 z. o. k. Povinnost jednat s péčí řádného hospodáře v rámci udělování předchozího souhlasu s právním jednáním statutárního orgánu dovodíme i jazykovým výkladem ust. § 49 odst. 1 z.o.k., a tedy přenosem odpovědnosti za jednání ve standardu péče řádného hospodáře. Obdobně viz. konzultace s prof. JUDr. Stanislavou Černou, Csc. ze dne 11. 12. 2023.

<sup>232</sup> Srov. ust. § 51 z.o.k. a dále obdobně dle rakouské doktríny - SCHIMA, G. *Zustimmungsvorbehalte als Steuerungsmittel des Aufsichtsrates in der AG und im Konzern*, s. 38.

struktury by mělo preventivní kontrolní oprávnění náležet. Výše byla popsána koncepce s primátem dozorčí rady řídicí osoby a její role při iniciaci založení mechanismu preventivní kontroly napříč koncernem. V tuzemském korporálním právu je prerekvizitou takového "koncernového" kontrolního oprávnění výslovná úprava ve stanovách řídicí osoby (dozorčí rada řídicí osoby si bez výslovné dikce stanov řídicí osoby nemůže vyhradit předchozí souhlas k právnímu jednání představenstva řídicí osoby). Mám tudíž za to, že jakmile stanovy řídicí osoby vymezí<sup>233</sup> právní jednání s koncernovou kvalifikací (či svěří oprávnění pro určení konkrétního katalogu právních jednání dozorčí radě), nabývá dozorčí rada řídicí osoby dle tuzemského korporálního práva v takto vymezených otázkách kontrolní oprávnění obdobné kvality, jakou poskytuje rakouské či německé akciové právo.<sup>234</sup> Dozorčí rada řídicí osoby se následně bude nucena obrátit na představenstvo řídicí osoby s požadavkem na prosazení (preventivního) kontrolního oprávnění napříč koncernem za využití prostředků jednotného řízení (zejména ovlivnění obsahu společenské smlouvy či stanov řízených osob, aby docílila jednotné aplikace preventivní kontroly).<sup>235</sup> Dozorčí rada řídicí osoby jistě nemůže po představenstvu řídicí osoby požadovat, aby přistoupilo k založení mechanismu koncernového předchozího souhlasu na úrovni řízených osob bez výslovné úpravy ve stanovách. Jakmile však stanovy řídicí osoby oprávnění dozorčí rady ke koncernové preventivní kontrole založí, domnívám se, že požadavek k prosazení mechanismu preventivní kontroly na úrovni řízených osob je tímto na představenstvo řídicí osoby přenesen bez nutnosti ingerence dozorčí rady řídicí osoby. Ingerence dozorčí rady řídicí osoby však bude přicházet v úvahu v případě, kdy rámec mechanismu koncernového souhlasu bude pouze generální (tj. obecně ohraničen) s oprávněním dozorčí rady k vymezení konkrétních právních jednání, jež do něj budou spadat.

---

<sup>233</sup> LASÁK připouští i možnost korekce rozsahu právních jednání dozorčí radou podléhajících jejímu předchozímu souhlasu v průběhu trvání společnosti (srov. LASÁK, J. *Kontrola řízení a správy akciové společnosti a postavení dozorčí rady*, s. 170.).

<sup>234</sup> Poznámka autora: Podmínky (resp. dikce stanov akciové společnosti řídicí koncern) zakládající oprávnění dozorčí rady řídicí osoby k udělení předchozího souhlasu v rozsahu ust. § 49 z.o.k. a související rozsah kontrolního oprávnění bude odvislý od nastavení vnitřního modelu vztahů mezi představenstvem a dozorčí radou (srov. ust. § 1 odst. 2 z.o.k.). Domnívám se však, že byť již nastíněné koncepty *corporate governance* hovoří o blízké spolupráci mezi představenstvem a dozorčí radou (což se týká především vzájemných informačních a kooperačních povinností), je postavení dozorčí rady v německém a rakouském korporálním právu silnější než v novém korporálním právu českém (dle diskuze s prof. JUDr. Stanislavou Černou, Csc. ze dne 11. prosince 2023). Neplatí proto bez dalšího, že založením preventivní kontroly dozorčí rady (§ 49 z.o.k.) nabývá dozorčí rada řídicí osoby automaticky postavení odpovídající kvalitě dle německého či rakouského práva. Stanovy musí vnitřní vztahy nezbytné pro dosažení obdobné kvality založit. Ujednání ve stanovách však nebude závazné ve vztahu k třetím osobám.

<sup>235</sup> Poznámka autora: Nutno doplnit, že vymezením podmínek preventivní kontroly dozorčí rady řídicí osoby v rámci stanov řídicí osoby automaticky nedochází ke koncernové aplikaci toho oprávnění. Řídicí osoba musí prostřednictvím vhodného mechanismu (který popisují komparativně níže) zajistit, že i řízené osoby budou při realizaci právních jednání (dopadajících na koncern) aplikovat totožná pravidla kontroly.

Problematickým se však může zdát prosazení (preventivního) kontrolního oprávnění kontrolního orgánu řídicí osoby na úrovni osoby řízené. Koncern, jak bylo již uvedeno, představuje výhradně ekonomický a nikoli právní celek, který by disponoval samostatnou právní osobností. Jednotliví členové koncernu (řízené osoby) jsou stále samostatnými právními osobami podléhajícími jednotnému řízení řídicí osoby. Stejný koncept pojímá i německá a rakouská právní úprava a doktrína, avšak oproti tuzemskému korporáčnímu právu akciové právo německé a rakouské výslovně předpokládá přesah udělování předchozího souhlasu kontrolního orgánu řídicí osoby do oblasti koncernu (jednotného řízení), který se promítá na i na úrovni řízených osob. Německá doktrína ve vztahu ke "koncernovému" předchozímu souhlasu uvádí, že je-li k právnímu jednání koncernové kvalifikace řízené osoby vyžadován předchozí souhlas jejího kontrolního orgánu, je vzhledem k povaze právní samostatnosti řídicí a řízené osoby (tzv. *Trennungsprinzip*), oprávněno prosadit zajištění mechanismu předchozího souhlasu kontrolního orgánu řízené osoby výhradně představenstvem osoby řídicí. To však musí využít veškeré prostředky, které mu dává existence jednotného řízení, a zajistit, že prostřednictvím představenstva a dozorčí rady řízené osoby dojde k zavedení mechanismu<sup>236</sup> preventivní koncernové kontroly, tj. udělení předchozího souhlasu v rozsahu vymezeném řídicí osobou (resp. jejím kontrolním orgánem).<sup>237</sup>

Jelikož české korporáční právo výslovnou zákonnou úpravou mimo ust. § 49 z.o.k. nedisponuje, lze předpokládat, že řídicí osoba, resp. její statutární orgán ve spolupráci s kontrolním orgánem řídicí osoby respektujícím meze výkonné a kontrolní působnosti, využije k prosazení (preventivní) kontrolní působnosti k právním jednáním statutárního orgánu řízené osoby právě určitou formu vymezení katalogu právních jednání (s koncernovou kvalifikací). Pro zajištění **závaznosti a funkčnosti mechanismu koncernové preventivní kontroly** může řídicí osoba využít následující prostředky:

- (i) pokud je řídicí osoba jediným či většinovým společníkem či akcionářem řízené osoby s možností ovlivnit obsah společenské smlouvy řízené osoby – může statutární orgán řídicí osoby **prostřednictvím valné hromady** / či jako jediný společník/akcionář v působnosti valné hromady řízené osoby katalog právních jednání podléhajících (předchozímu) souhlasu kontrolního orgánu řízené osoby

---

<sup>236</sup> Poznámka autora: Mechanismem preventivní kontroly s akcentem na koncernová právní jednání se rozumí: (i) vymezení katalogu právních jednání, které podléhají předchozímu souhlasu kontrolního orgánu (řídicí či řízené osoby s ohledem na člena koncernu, který je iniciátorem předmětného právního jednání); a (ii) zajištění jednotné aplikace kontroly katalogem vymezených právních jednání napříč koncernem. Konkrétní forma mechanismu preventivní kontroly se však bude odvíjet od způsobu, jakým dojde k jeho prosazení (např. výslovnou úpravou ve stanovách řízené osoby, smlouvou mezi řídicí a řízenou osobou charakteru ovládací smlouvy apod.

<sup>237</sup> Srov. GRIGOLEIT, Hans Christoph, TOMASIC, Lovro. § 111. In. GRIGOLEIT, Hans Christoph; EHMANN, Erik; RIEDER, Markus S.; GANSMEIER, Johannes; SCHWENNICKE, Andreas et al. *Aktiengesetz: Kommentar*. 2. Auflage. München: C.H. Beck, 2019. s. 1201-1202. ISBN 978-3-406-68983-3.

vymežit ve společenské smlouvě řízené osoby. Tento postup předpokládá, že kontrolní orgán řízené osoby, je-li zřízen, bude v režimu ust. § 49 z.o.k. oprávněn realizovat "koncernovou" (preventivní) kontrolní působnost ve vztahu k právním jednáním statutárního orgánu řízené osoby, která naplňují kvalifikační požadavky zakotvené řídicí osobou ve společenské smlouvě;

- (ii) statutární orgán řídicí osoby **prostřednictvím jednotného řízení**, resp. koncernového pokynu (srov. § 81 odst. 1 z.o.k.), poskytne statutárnímu orgánu řízené osoby katalog právních jednání – naplňující podmínky koncernové kvalifikace – před jejichž realizací bude vždy vyžadován (předchozí) souhlas příslušného orgánu řídicí osoby. Byť se může zdát tato konstrukce značně komplikovaná, odráží nejspíše možnost řídicí osoby zasáhnout v rámci jednotného řízení do obchodního vedení řízené osoby. Statutární orgán řízené osoby tak v případě, že předvídané právní jednání naplní znaky vymezené koncernovým pokynem řídicí osoby, informuje řídicí osobu<sup>238</sup> (srov. kombinaci ust. § 51 odst. 2 a § 81 odst. 1 z.o.k.) o úmyslu k učinění předmětného právního jednání. Ust. § 51 odst. 2 z.o.k. lze využít pouze za předpokladu, že řídicí osoba je současně (jediným) společníkem řízené osoby disponující oprávněním k rozhodnutí o obsahu pokynu k obchodnímu vedení. Domnívám se proto, že má-li statutární orgán řízené osoby přistoupit k informační povinnosti řídicí osoby vyžadující její předchozí schválení, bude tak muset učinit neformalizovaným způsobem (např. v rámci vnitřních koncernových postupů, v souladu s interními směrnici, popř. prostou emailovou komunikací příslušnými orgány či jimi pověřenými zaměstnanci). Nevyžádání si souhlasu řídicí osoby s právním jednáním nebude dle mého názoru porušením fiduciárních povinností členů statutárního orgánu řízené osoby. Řídicí osoba však bude v důsledku jednotného řízení a neuposlechnutí koncernového pokynu (vymezeného katalogu právních jednání) ze strany řízené osoby moci přistoupit např. k personální obměně členů volených orgánu řízené osoby. Pokud řídicí osoba na základě informace o předvídaném právním jednáním koncernové kvality udělí

---

<sup>238</sup> Poznámka autora: Lze předpokládat, že příslušný komunikační kanál pro účely realizace právních jednání podléhajících vymezenému katalogu právního jednání koncernové kvality bude založen mezi statutárními orgány řídicí a řízené osoby. Tento závěr lze podložit i právní úpravou, která nepředpokládá možnost udělení koncernového pokynu ze strany dozorčí rady řídicí osoby dozorčí radě osoby řízené.

koncernový pokyn v rozsahu ust. § 81 odst. 1 z.o.k., nemůže statutární orgán řízené osoby pokyn řídicí osoby neuposlechnout<sup>239</sup>;

- (iii) **prostřednictvím vnitropodnikové smlouvy (tj. s materiálními znaky "ovládací smlouvy")**, která vymezení: (i) právní jednání vyžadující (předchozí) souhlas kontrolního orgánu řídicí osoby – prostřednictvím statutárního orgánu řídicí osoby (tedy smluvní podmínky omezení jednatelského oprávnění); a (ii) rozsah protiplnění (resp. výhody plynoucí řízené osobě ze smluvního závazku), které řízená osoba za řádné dodržení tohoto smluvního omezení jednatelského oprávnění obdrží. Existence "vnitropodnikové smlouvy" však nemůže vyloučit preventivní kontrolní působnost na straně řízené osoby.<sup>240</sup> Povinnosti jednotlivých smluvních stran a důsledky jejich porušení vymezení "vnitropodniková smlouva". Ta však nemůže vyloučit odpovědnost členů statutárního orgánu řízené osoby, resp. důsledky nedodržení jejich fiduciárních povinností.<sup>241</sup> Ust. § 53 odst. 2 z.o.k. stanoví výslovně, že „*k právním jednáním obchodní korporace omezujícím odpovědnost člena jejího voleného orgánu se nepřihlíží*“. Domnívám se proto, že pokud by řídicí a řízená osoba uzavřely "vnitropodnikovou smlouvu" omezující či dokonce vylučující odpovědnost členů statutárního orgánu řízené osoby při podnikatelském rozhodování, byla by takové smlouva z pohledu zákona o obchodních korporacích zdánlivým právním jednáním. V tuzemském právním prostředí proto tento koncept obdobný ovládací smlouvě dle ust. § 308 německého AktG dle mého názoru neobstojí. Řídicí a řízená osoba by v rámci "vnitropodnikové smlouvy" měly s ohledem na požadavky pro platné právní jednání vystavět parametry smlouvy na podmínkách ust. § 81 a § 72 z.o.k. Bude-li "vnitropodniková smlouva" upravovat rámec, v rámci něhož řídicí osoba uděluje orgánů řízené osoby koncernové pokyny (srov. § 81 odst. 1 z.o.k.) – tedy pouze formalizuje v podobě smlouvy způsob a obsah koncernových pokynů na straně první (např. vymezení právní jednání podléhající předchozímu souhlasu statutárního orgánu řídicí osoby), a dále na straně druhé utvrdí procedurální postup pro vyrovnání újmy

<sup>239</sup> V opačném případě by se nejednalo k podnikatelské skupení v kvalitě koncernu, srov. DOLEŽIL, T., SZTEFEK, M. In: EICHLEROVÁ, K. *Rekodifikace obchodního práva - pět let poté*, s. 241.

<sup>240</sup> Srov. KALSS, S., KUNZ, P. *Handbuch für den Aufsichtsrat. Österreich*, s. 869. marg. č. 36.

<sup>241</sup> Srov. LASÁK, J. DĚDIČ, J. § 53 [Porušení péče řádného hospodáře, smlouva o vypořádání újmy s obchodní korporací]. In: LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*; a ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B. § 53 [Porušení péče řádného hospodáře, smlouva o vypořádání újmy]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 181, marg. č. 2., což blíže co do právní úpravy omezení odpovědnosti vycházející společně z o.z. a z.o.k. rozebírá blíže i Rozsudek (Rc) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 21.11.2018 sp. zn. 29 Cdo 5943/2016.

v rámci členství řízené osoby v koncernu, tj. např. jaké protiplnění bude řízené osobě v důsledku plnění smlouvy a podvolení se řídicímu vlivu poskytnuto (srov. § 72 odst. 1 a 2 z.o.k.), mám za to, že takové smluvní ujednání obstojí. Platí však, že fiduciární povinnosti členů volených orgánů řízené osoby zůstávají v rozsahu vyžadovaném zákonem o obchodních korporacích nedotčeny – ti se však odpovědnosti za újmu mohou v případech předpokládaných zákonem zprostit (srov. § 81. odst. 2 z.o.k.).

Samotná konstrukce pro udělení souhlasu kontrolního orgánu řízené osoby k realizaci právního jednání statutárního orgánu řízené osoby odpovídající koncernové kvalifikaci (vymezené řídicí osobou) může být založena z procedurálního hlediska několika způsoby:

- (i) souhlas uděluje **kontrolní orgán řízené osoby**, přičemž podmínkou udělení takového souhlasu je "předchozí" udělení souhlasu kontrolním orgánem řídicí osoby (prostřednictvím statutárního orgánu řídicí osoby);
- (ii) souhlas uděluje **výhradně kontrolní orgán řízené osoby na základě katalogu** právních jednání definovaných řídicí osobou, resp. jejím kontrolním orgánem; a konečně
- (iii) souhlas uděluje **kontrolní orgán řízené osoby**, popřípadě **kontrolní orgán řídicí osoby prostřednictvím koncernového pokynu statutárního orgánu řídicí osoby**.<sup>242</sup>

Výše uvedené způsoby udělení souhlasu v sobě kombinují tři zásadní roviny, mezi které patří právní samostatnost členů koncernu, spolupráce orgánů řídicí a řízené osoby, a současně i dostatečná informovanost členů orgánů řídicí a řízené osoby pro účely udělení předchozího souhlasu k právnímu jednání, které lze považovat za "koncernové" (neboli právní jednání mající dopad či efekt na koncern jakožto ekonomickou jednotku). Řídicí a řízená osoba nedisponuje bez dalšího přímým oprávněním k vyžádání si nezbytných informací a spolupráce pro účely přijetí kvalifikovaného a náležitě odůvodněného rozhodnutí o udělení souhlasu. Zákon dává kontrolním orgánům k dispozici pouze preventivní kontrolní oprávnění spočívající ve vymezení kontrolní působnosti – přiznávají-li ji stanovy. Její realizaci napříč koncernem však zákon výslovně nereguluje. Zákon reguluje problematiku koncernových pokynů (ve smyslu § 81 odst. 1 z.o.k.),

---

<sup>242</sup> Poznámka autora: V rámci praktické realizace bodů (ii) a (iii) srov. přístup německé doktríny odkazující na primát kontrolní působnosti k preventivní kontrole na straně řízené osoby viz. SEMLER, J. § 111. In. KROPFF, B., SEMLER, J. *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz*, s. 1013.



kteře vřak není oprávněn udělit kontrolní orgán řídící osoby kontrolnímu orgánu osoby řízené a naopak. Mám tudíž za to, že aby mohl být koncept udělení (předchozího) souhlasu kontrolního orgánu k právnímu jednání týkající se koncernu funkční, musí spolu příslušné kontrolní orgány spolupracovat prostřednictvím statutárních orgánů řídící a řízené osoby. Má-li kontrolní orgán řídící osoby udělit souhlas s právním jednáním osoby řízené, musí od řízené osoby (resp. jejího statutárního orgánu) obdržet informace nezbytné k řádnému posouzení takové žádosti,<sup>243</sup> včetně jejích implikací pro ostatní členy koncernu, koncern jako celek či funkční část koncernu, která může být takovým rozhodnutím zasažena. Obdobně má-li kontrolní orgán řízené osoby rozhodovat o udělení souhlasu k právnímu jednání týkajícího se koncernu (z řídící osobou vymezeného katalogu právních jednání), může pro řádné posouzení dopadu takového právního jednání na jednotlivé složky koncernu či koncern jako celek požadovat dodatečné informace, jež má k dispozici pouze řídící osoba (resp. její příslušný orgán), a které jsou vzhledem k významu právního jednání nezbytné pro přijetí informovaného rozhodnutí. Bez náležité synergie a spolupráce statutárního a kontrolní orgánu na úrovni řídící a řízené osoby nemůže dle mého názoru být koncept tzv. koncernového souhlasu efektivní.

Významným aspektem pro efektivní funkční začlenění konceptu předchozího souhlasu kontrolního orgánu do struktury koncernu a realizace koncernového řízení je vymezení orgánů řídící osoby oprávněných k udělení koncernového pokynu a orgánů osoby řízené, které jsou adresáty takového pokynu (§ 81 z.o.k.). HAVEL<sup>244</sup> a DOLEŽIL<sup>245</sup> se domnívají, že orgánem oprávněným k udělení koncernového pokynu na úrovni řídící osoby je dle ust. § 81 odst. 1 z.o.k. jakýkoliv orgán (tj. mimo jiné statutární i kontrolní). HAVEL<sup>246</sup> pouze upřesňuje, že předmětem zkoumání dle orgánu řídící osoby, která je původcem koncernového pokynu, pak bude charakter pokynu (tj. zdali jej po obsahové stránce lze považovat za výkon obchodního vedení či nikoliv). Adresátem koncernového pokynu pak dle teorie mohou být výhradně orgány, kterým je svěřeno

---

<sup>243</sup> Poznámka autora: Německá doktrína polemizuje nad povinností představenstva či dozorčí rady prodiskutovat předmětné právní jednání s (velkými) akcionáři či investory. Kompetenci komunikace s akcionáři či investory (jakožto projevy vnější komunikace) náleží dle GRIGOLEITA a TOMASICE zejména představenstvu akciové společnosti. Ve vztahu k dozorčí radě a jejímu dialogu s akcionáři či investory se německé akciové právo staví zdrženlivě, byť jej v omezené míře nevylučuje – srov. GRIGOLEIT, H. C., TOMASIC, L. § 111. In. GRIGOLEIT, H. C.; EHMANN, E.; RIEDER, M. S.; GANSMEIER, J.; SCHWENNICK, A. et al. *Aktiengesetz: Kommentar*, s. 1190.

<sup>244</sup> HAVEL, B. § 81 [Pokyny týkající se obchodního vedení řízených osob]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 264, marg. č. 5.

<sup>245</sup> DOLEŽIL, T. § 81 [Pokyny v rámci koncernu]. In. LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*.

<sup>246</sup> HAVEL, B. § 81 [Pokyny týkající se obchodního vedení řízených osob]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 264, marg. č. 5.

obchodní vedení řízené osoby.<sup>247</sup> Zjednodušeně řečeno může být adresátem koncernového pokynu k obchodnímu vedení pouze orgán řízené osoby, který disponuje kompetencí k realizaci obsahu koncernového pokynu. Otázkou je, zdali kontrolní orgán v mezích preventivní působnosti nenabývá společně se statutárním orgánem *ad hoc* sdílenou působnost k obchodnímu vedení. Byť je kontrolní orgán povinen při udělování souhlasu (§ 49 z.o.k.) jednat s péčí řádného hospodáře (§ 159 odst. 1 o.z.) a současně aplikovat pravidla podnikatelského úsudku (§ 51 odst. 1 z.o.k.), nedomnívám se, že by nad rámec preventivní kontrolní funkce nabýval působnosti k obchodnímu vedení. Takové tvrzení by odporovalo oddělenému pojetí statutární a kontrolní působnosti (v dualistickému systému vnitřní struktury akciové společnosti).<sup>248</sup>

Vzhledem k výše uvedené analýze (mimo jiné popisující aspekty koncernových pokynů a transparentnosti při "koncernovém" rozhodování) je patrné, že každá z již výše uvedených koncepcí předchozího souhlasu k právnímu jednání statutárního orgánu řízené osoby s sebou nese procedurální a faktické překážky své účinné realizace.

**Ad (i): koncept "dvojitého souhlasu"**, kdy předchozí souhlas k právnímu jednání řízené osoby uděluje kontrolní orgán řízené osoby za předpokladu jeho předchozího schválení kontrolním orgánem osoby řídící (prostřednictvím statutárního orgánu řídící osoby). Prosazení požadavku na předchozí souhlas kontrolního orgánu řídící osoby spadá do nastavení vnitřních pravidel koncernu (zakotvených v důsledku rozhodnutí valné hromady řízené osoby ve společenské smlouvě řízené osoby, interním předpisu či jiné formě koncernového pokynu k obchodnímu vedení). Lze však předpokládat, že kontrolní orgán řízené osoby bude s ohledem na fiduciární povinnosti svých členů postupovat v mezích ust. § 49 z.o.k., kdy odpovědnost ponесou ti členové kontrolního orgánu řízené osoby, kteří nejednali s péčí řádného hospodáře. Členové kontrolního orgánu řídící osoby ze zákona řízené osobě neodpovídají (srov. § 81 odst. 2 ve spojení s § 72 z.o.k.), jelikož újma vzniklá řízené osobě v důsledku porušení fiduciárních povinností členů voleného orgánu řídící osoby nemůže být přímo sanována prostř. ust. § 72 z.o.k.<sup>249</sup> Samotné jednání statutárního orgánu řízené osoby je bezesporu ovlivněno (§ 71 z.o.k.) jednáním řídící osoby, resp. jejích volených

<sup>247</sup> Srov. HAVEL, B. § 81 [Pokyny týkající se obchodního vedení řízených osob]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 264, marg. č. 5.; ŠTAŇKO, S. 1. Zásahy do obchodního vedení: koncernové pokyny a vyžádané pokyny. In: ŠTAŇKO, S. *Právní postavení člena statutárního orgánu řízené akciové společnosti*, s. 92, marg. č. 224.; LASÁK, J. 3.4 Pokyny řídící osoby k obchodnímu vedení. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 187, marg. č. 649.

<sup>248</sup> Srov. SEMLER, J. § 111. (odstavec 178). In: KROPFF, B., SEMLER, J. *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz*; a LASÁK, J. *Kontrola řízení a správy akciové společnosti a postavení dozorčí rady*, s. 135.

<sup>249</sup> Viz. DOLEŽIL, T. § 81 [Pokyny v rámci koncernu]. In: LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*.

orgánů. Jak však shodně uvádí DOLEŽIL a SZTEFEK<sup>250</sup>, neuplatní se na takové případy (srov. ust. § 71 odst. 5 z.o.k.) právní úprava odpovědnosti za ovlivnění, a tudíž odpovědnost za porušení péče řádného hospodáře zůstává oddělena na úrovni řídicí a řízené osoby. Otázkou je, zdali se výše uvedený závěr změní a jaké bude mít případné důsledky pro odpovědnost členů kontrolního orgánu řízené a řídicí osoby přinese situace, kdy jeden z orgánů souhlas udělí a druhý orgán nikoliv. V druhém kroku se pak musíme ptát, jaké důsledky pro odpovědnost členů orgánů bude mít realizace či nerealizace právního jednání v mezích podmínek dle předchozí věty.

**Příklad 1:** Pokud kontrolní orgán řídicí osoby (prostřednictvím statutárního orgánu řídicí osoby) souhlas s právním jednáním neudělí (tedy v mezích koncernového pokynu realizaci předmětného právního jednání zakáže) a udělí jej pouze kontrolní orgán osoby řízené, lze z praxe předpokládat, že statutární orgán řízené osoby v důsledku jednotného řízení a vůle kontrolního orgánu řídicí osoby (prostřednictvím statutárního orgánu řídicí osoby) zpravidla k uskutečnění právního jednání nepřistoupí. Případná újma na straně řízené osoby pak bude vypořádána v mezích ust. § 72 odst. 1 a 2 z.o.k. Přistoupí-li však statutární orgán i přes absenci souhlasu kontrolního orgánu řídicí osoby k realizaci právního jednání (je-li tento požadavek zakotven ve společenské smlouvě řízené osoby), dojde ze strany statutárního orgánu k porušení vnitřního omezení jednatelského oprávnění a ponese z toho vzniklé důsledky (např. povinnost k úhradě vzniklé škody apod.).<sup>251</sup> Řídicí osoba bude potenciálně sankcionovat neuposlechnutí koncernového pokynu (§ 81 z.o.k.) personální obměnou členů statutárního orgánu řízené osoby, kteří hlasovali pro realizaci právního jednání i přes absenci souhlasu kontrolního orgánu řídicí osoby.

**Příklad 2:** V případě, kdy souhlas k právnímu jednání řízené osoby udělí kontrolní orgán řídicí osoby (prostřednictvím statutárního orgánu řídicí osoby) a nikoliv kontrolní orgán osoby řízené (§ 49 z.o.k.), bude mít porušení vnitřního omezení jednatelského oprávnění na úrovni řízené osoby účinky výhradně dovnitř společnosti (tedy na odpovědnost členů statutárního orgánu řízené osoby, kteří hlasovali pro realizaci neschváleného právního jednání) a nikoli vůči třetím osobám.<sup>252</sup>

---

<sup>250</sup> DOLEŽIL, T., SZTEFEK, M. In: EICHLEROVÁ, K. *Rekodifikace obchodního práva - pět let poté*, s. 243-244.

<sup>251</sup> Srov. ŠTENGLOVÁ, I. § 47 [Omezení jednatelského oprávnění]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 154, marg. č. 1.

<sup>252</sup> Viz. ŠTENGLOVÁ, Ivana. § 49 [Souhlas kontrolního orgánu]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 161, marg. č. 3.

**Ad (ii): předchozí souhlas uděluje kontrolní orgán řízené osoby na základě schváleného katalogu právních jednání,** k nimž je vyžadován předchozí souhlas kontrolního orgánu z důvodu tzv. "koncernové kvalifikace". Tento koncept respektuje podmínky ust. § 49 z.o.k. Předpokladem pro jeho realizaci je však vymezení katalogu právních jednání, pro který základní rámec musí stanovit společenská smlouva (resp. stanovy) řízené osoby. Společenská smlouva může určit, že pro právní jednání koncernové kvalifikace (mající významný dopad na koncern) je vyžadován předchozí souhlas kontrolního orgánu řízené osoby. Konkrétní rozpis právních jednání koncernové kvalifikace určí kontrolní orgán řídicí osoby prostřednictvím vnitřního předpisu (interní směrnice či jednací řád statutárního orgánu), jakožto projevu jednotného řízení.<sup>253</sup> Problematickým se však stává fáze samotného posouzení právního jednání na úrovni řízené osoby. Kontrolní orgán řízené osoby musí právní jednání posoudit z pohledu řádného hospodáře (včetně užití pravidla podnikatelského úsudku dle ust. § 51 odst. 1 z.o.k.) v rovině řízené osoby, a dále z pohledu koncernového zájmu. Bez bližší kooperace ze strany řídicí osoby však bude pro kontrolní orgán řízené osoby velmi obtížné řádně posoudit, zdali právní jednání splňuje požadavky koncernového zájmu, resp. zdali jeho realizace je v zájmu koncernu či nikoliv. Otázkou je, do jaké míry přísluší kontrolnímu orgánu řízené osoby posuzovat otázky koncernového zájmu, které z povahy věci spadají standardně do působnosti řídicí osoby (srov. ust. § 79 a násl. z.o.k.).

**Ad (iii): souhlas uděluje kontrolní orgán řízené osoby, popřípadě kontrolní orgán řídicí osoby prostřednictvím koncernového pokynu statutárního orgánu řídicí osoby.**

Jak bylo již uvedeno výše, kontrolní orgán řídicí osoby není kontrolním orgánem koncernu a jeho oprávnění zasáhnout do působnosti orgánů řízené osoby je omezený. Otázka udělení předchozího souhlasu k právnímu jednání statutárního orgánu řízené osoby kontrolním orgánem osoby řídicí přesahuje rámec ust. § 49 z.o.k. Zákon výslovně neupravuje možnost přenosu oprávnění k realizaci předběžné kontroly na třetí osobu. Takový přenos kontrolní působnosti by představoval zásah do statusové povahy preventivního kontrolního oprávnění kontrolního orgánu řízené osoby ve smyslu ust. § 49 z.o.k. Domnívám se, že společenská smlouva (popř. stanovy) může založit povinnost statutárního orgánu řízené osoby požádat o udělení předchozího souhlasu k realizaci právního jednání koncernové kvality – resp. obrátit se na příslušný orgán řídicí osoby s požadavkem na udělení předchozího souhlasu. Taková povinnost však nespadá pod rámec ust. § 49 z.o.k., nýbrž je projevem koncernového řízení (který prosadila řídicí osoba z pozice

---

<sup>253</sup> Srov. DOLEŽIL, T. § 81 [Pokyny v rámci koncernu]. In. LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*.

společníka/akcionáře řízené osoby rozhodnutím o změně společenské smlouvy či nepřímo ovlivnila obsah rozhodnutí o změně společenské smlouvy). Materiálně tak žádost o udělení souhlasu s právním jednáním koncernové kvality směřující vůči řídicí osobě může mít charakter: (i) žádosti o udělení pokynu ve smyslu ust. § 51 odst. 2 z.o.k. – to platí pouze za předpokladu, že řídicí osoba je jediným společníkem/akcionářem řízené osoby a pokyn k obchodnímu vedení uděluje v působnosti valné hromady řízení osoby a nikoli jako osoba řídicí (v mezích ust. § 81 odst. 1. z.o.k.); nebo (ii) neformalizované žádosti o udělení koncernového pokynu – udělí-li řídicí osoba souhlas s právním jednáním, bude takový souhlas nutno považovat materiálně za koncernový pokyn ve smyslu ust. § 81 odst. 1 z.o.k.

Německá právní úprava výše uvedený koncept formalizuje v podobě parametrů ovládací smlouvy (srov. § 308 odst. 1-3 německého AktG). Zákon s ohledem na tzv. "*risk-based approach*" stanoví, že neudělí-li kontrolní orgán řízené osoby předchozí souhlas k právnímu jednání koncernového typu (tj. jednání realizované na základě koncernového pokynu řídicí osoby) v rozumné době, má statutární orgán řízené osoby povinnost informovat o této skutečnosti řídicí osobu. Řídicí osoba je následně oprávněna koncernový pokyn zopakovat a "přehlasovat" kontrolní orgán řízené osoby, jehož předchozí souhlas se již dále nevyžaduje. Řídicí osoba je na základě regulace ovládací smlouvy oprávněna převzít riziko spojené s realizací "koncernového" právního jednání – a má-li sama kontrolní orgán, musí jej požádat o udělení téhož předchozího souhlasu, než přistoupí k opětovnému udělení koncernového pokynu.<sup>254</sup> Německá právní úprava tak v mezích ovládací smlouvy umožňuje řídicí osobě eskalovat přezkum koncernového pokynu (resp. právního jednání, jež je jeho obsahem) na vlastní kontrolní orgán, je-li zřízen, a přehlasovat jej. Členové statutárního orgánu jsou povinni jednat při udělení pokynu s péčí řádného hospodáře (§ 309 odst. 1 německý AktG). V opačném případě jsou povinni nahradit ovládané společnosti újmu vzniklou koncernovým pokynem společně a nerozdílně s řídicí osobou (srov. § 309 odst. 2 německý AktG). Tuzemské korporáčnické právo po vzoru německého korporáčnického práva tuto problematiku výslovně nereguluje.

#### **3.4.4.2. Následná kontrolní působnost s akcentem na jednotné řízení**

##### **3.4.4.2.1. Obecně k přezkumu účetní závěrky**

V dualistickém systému vnitřní struktury akciové společnosti náleží dozorčí radě, jako kontrolnímu orgánu, dohledové (kontrolní) oprávnění k přezkumu: (i) řádné, mimořádné, konsolidované, popřípadě i mezitímní účetní závěrky; (ii) návrhu na rozdělení zisku nebo jiných

---

<sup>254</sup> Ust. § 308 odst. 3 německého AktG.

vlastních zdrojů; a (iii) návrhu na úhradu ztráty (§ 447 odst. 3 z.o.k.). „Dozorčí rada je výslovně oprávněna kontrolovat, zda jsou účetní zápisy vedeny řádně a v souladu se skutečností, tj. zjednodušeně řečeno, zda představenstvo řádně plní svou povinnost vést účetnictví.“<sup>255</sup> LASÁK pak upřesňuje, že oprávnění dozorčí rady k přezkumu řádného vedení účetnictví ze strany představenstva zahrnuje i řádnou tvorbu rezerv a opravných položek dle účetních předpisů či stanov, a tedy odůvodněnost potenciálního snižování zisku společnosti *o jehož rozdělení může valná hromada rozhodnout*.<sup>256</sup> Dozorčí rada následně překládá své vyjádření ohledně přezkumu účetnictví valné hromadě.

V monistickém systému vnitřní struktury akciové společnosti je správní rada, jako statutární orgán s kontrolním oprávněním, sama povinna *zajišťovat řádné vedení účetnictví* a předložit valné hromadě ke schválení: (i) *řádou, mimořádnou, konsolidovanou, a případně mezitímní účetní závěrku*; a rozsahu dle stanov také (ii) *návrh na rozdělení zisku nebo jiných vlastních zdrojů*; (iii) *návrh na úhradu ztráty* (§ 456 odst. 5 z.o.k.).

Obsahové náležitosti účetní závěrky stanoví zvláštní právní předpis, kterým je pro účely řádného vedení účetnictví primárně zákon o účetnictví. Akciová společnost, jejíž účetní závěrka musí být ověřena auditorem (srov. § 469 odst. 2, § 497 odst. 1, § 567 odst. 2 z.o.k.; § 22 odst. 1 z.ú.) má povinnost vyhotovit tzv. výroční zprávu (§ 21 odst. 1 z.ú.) s náležitostmi dle zákona o účetnictví. Obdobnou povinnost má pak společnost sestavující tzv. konsolidovanou výroční zprávu (§ 22b odst. 2 z.ú.) a akciová společnost, která je emitentem v režimu ust. § 118 odst. 1 z.p.k.t.<sup>257</sup> V režimu jednotného řízení bude řídicí osoba **zpravidla povina k sestavení konsolidované účetní závěrky** (za využití metod konsolidace – srov. § 22 odst. 2 z.ú.). Rozhodujícím kvalifikačním požadavkem pro vznik povinnosti k vyhotovení konsolidované účetní závěrky je **existence vztahu ovládnutí** (srov. § 22 odst. 2 z.ú. ve spojení s § 74 a násl. z.o.k.), který koncern, jakožto nejvyšší stupeň podnikatelského seskupení jistě splňuje. Povinnost řídicí osoby k sestavení konsolidované účetní závěrky by odpadla pouze v případech předpokládaných zákonem o účetnictví (srov. §§ 22 odst. 3, 22a, 22aa z.ú.). Příkladem lze uvést případy, kdy řídicí osoba tvoří součást jiného konsolidačního celku (jako je holdingová společnost pouze držící podíly v řídicí společnosti, nebo společnost na vrcholu podnikatelského seskupení "spádového" typu) podrobeného povinnosti vyhotovit konsolidovanou účetní závěrku.

<sup>255</sup> LASÁK, J. 2.1.1 Zvláštní kontrolní činnosti v působnosti dozorčí rady. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 561, marg. č. 1919.

<sup>256</sup> LASÁK, J. 2.1.1 Zvláštní kontrolní činnosti v působnosti dozorčí rady. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 561, marg. č. 1919.

<sup>257</sup> LASÁK, J. 1.2.4 Zajišťování vypracování zpráv a jiných dokumentů týkajících se podnikatelské a jiné činnosti společnosti. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 537, marg. č. 1834.

Klíčovým aspektem konsolidace účetních závěrek členů koncernu na úrovni řídicí osoby (neboli představenstva konsolidující účetní jednotky) je povinnost řízených osob k poskytnutí účetních záznamů a ostatních dokumentů, které řídicí osoba vymeze a určí jako nezbytné pro účely úspěšného provedení konsolidace (§ 22b odst. 1 z.ú.). Zákon neumožňuje řízené osobě vystoupit z procesu konsolidace či účast v ní odmítnout. Splní-li řídicí a řízená osoba či osoby kvalifikační požadavky zakládající povinnost k sestavení konsolidované účetní závěrky, musí se jí řízené osoby podrobit (§ 22 odst. 3 z.ú.). Koncernová spolupráce řídicí a řízená osoby má oboustranný charakter. Řídicí osoba musí řízené osobě sdělit: (i) že bude konsolidována; (ii) informaci o vymezení konsolidačního celku; a (iii) určený rozsah pokladů požadovaných od řízené osoby pro sestavení konsolidované účetní závěrky či konsolidované výroční zprávy (srov. § 22b odst. 1 a 2 z.ú.); a řízená osoba má povinnost podklady ve vyžádaném rozsahu poskytnout. Zákon tak zakládá povinnost spolupráce, kterou mezi členy koncernu<sup>258</sup> vzniká dodatečný informační tok obsahující finanční a nefinanční informace podávající *věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace* řízené osoby (§ 7 odst. 1 z.ú.).

#### **3.4.4.2.2. Oprávnění kontrolního orgánu řídicí osoby ve věci přezkumu konsolidované účetní závěrky**

V dualistickém systému vnitřní struktury akciové společnosti spočívá dohledová (kontrolní) působnost v oprávnění dozorčí rady kontrolovat výkon působnosti představenstva a činnost společnosti (§ 446 odst. 1 z.o.k.), jež dozorčí rada realizuje prostřednictvím nahlížení do dokladů a záznamů společnosti (§ 447 odst. 1 z.o.k.). Součástí tohoto kontrolního oprávnění dozorčí rady tvoří i povinnost dozorčí rady ke kontrole účetnictví společnosti.<sup>259</sup> Má-li však dozorčí rada v rozsahu své zákonné působnosti řádně přezkoumat konsolidovanou účetní závěrku či konsolidovanou výroční zprávu, musí při realizaci tohoto kontrolního oprávnění efektivně nahlížet do souvisejících (účetních) dokladů, komunikovat s členy představenstva řídicí osoby (konsolidující účetní jednotky) a jejími zaměstnanci.<sup>260</sup> Koncepce zákonné úpravy kontrolního nahlíženího oprávnění vychází z premisy kooperace představenstva a dozorčí rady. Nepředpokládá se, že by představenstvo neumožnilo dozorčí radě náhled do dokladů v souladu se zákonem

---

<sup>258</sup> Poznámka autora: Mimo členů koncernu v rámci jednotného řízení bude tato povinnost náležet i konsolidovaným a konsolidujícím účetním jednotkám, které naplňují kvalifikační požadavky ovládnání či společného vlivu. Pro účely této práce se však dále budeme věnovat pouze podnikatelskému seskupení v kvalitě koncernu.

<sup>259</sup> Srov. LASÁK, J. §447 [Oprávnění dozorčí rady nahlížet do dokladů, přezkoumávat účetní závěrku a zastupovat společnost]. In: LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*.

<sup>260</sup> Srov. tamtéž.

umožnit (z tohoto důvodu ani dozorčí rada nedisponuje zvláštním právem na vysvětlení jako je tomu u *akcionářů společnosti dle § 357 a násl. z.o.k.*).<sup>261</sup>

Pokud by však představenstvo odmítlo vyhovět z části či zcela požadavku dozorčí rady: (i) k nahlédnutí do dokladů společnosti; či (ii) poskytnutí informací nezbytných pro posouzení řádného plnění povinností představenstva v rámci vedení účetnictví a činnosti společnosti (§ 435 odst. 4 z.o.k.), může se dozorčí rada obrátit na valnou hromadu (či jediného akcionáře). Dozorčí rada je oprávněna: (i) svolat valnou hromadu, vyžadují-li to zájmy společnosti (§ 404 z.o.k.); (ii) svolat valnou hromadu – neplní-li představenstvo dlouhodobě své povinnosti – platí, že valnou hromadu má primárně svolat člen představenstva a až v krajním případě dozorčí rada (§ 404 z.o.k.);<sup>262</sup> (iii) informovat valnou hromadu (jediného akcionáře) prostřednictvím vyjádření k přezkumu konsolidované účetní závěrky. Dozorčí rada může v souvislosti s řešením nedostatečné kooperace představenstva navrhnout valné hromadě (jedinému akcionáři) potřebná opatření (zpravidla personální obměny na straně členů představenstva). Svěřují-li stanovy dozorčí radě oprávnění k volbě či odvolání členů představenstva (§ 438 odst. 1 z.o.k.), bude jistě její nahlížecí oprávnění do dokladů společnosti silnější z pohledu přímého rizika personální obměny nespolupracujícího člena představenstva.

Zákon však dozorčí radě řídicí osoby (konsolidující účetní jednotky) nesvěřuje přímé kontrolní oprávnění k nahlížení do dokladů řízené osoby (konsolidované účetní jednotky). Dozorčí rada řídicí osoby se proto v rámci koordinace a spolupráce s představenstvem řídicí společnosti bude nucena obrátit na představenstvo řídicí osoby s požadavkem o zajištění přístupu k nahlédnutí do nezbytných dokladů řízené osoby. Představenstvo řídicí osoby bude funkčně jakýmsi prostředníkem mezi dozorčí radou řídicí osoby a osobou řízenou (resp. jejím statutárním orgánem). Vzhledem k tomu, že představenstvu řídicí osoby obecně nenáleží kontrolní oprávnění vůči řízeným osobám a výkonu působnosti jejich volených orgánů, je řídicí osoba (prostřednictvím svého představenstva) oprávněna po řízené osobě požadovat pouze účetní záznamy a ostatní dokumenty v rozsahu ust. § 22b odst. 1 z.ú. Jelikož vedení účetnictví kvalifikujeme jako součást obchodního vedení společnosti,<sup>263</sup> je možné uvažovat o dodatečné kontrole v rozsahu uděleného koncernového pokynu k obchodnímu vedení. Mám však za to, že kontrola provedená pouze co do koncernového pokynu nemůže představovat komplexní obraz vedení účetnictví na úrovni řízené

---

<sup>261</sup> Srov. tamtéž; a dále DVOŘÁK, T. *Akciová společnost*, s. 686.

<sup>262</sup> ŠUK, P. § 404 [Svolání valné hromady dozorčí radou]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 803, marg. č. 2.

<sup>263</sup> Shodně LASÁK, J. 1.2.1 Obchodní vedení společnosti. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 534–535, marg. č. 1827.



osoby, jelikož bude představovat pouze fragment vedení účetnictví (např. související s tvorbou konkrétní rezervy vytvořené v zájmu koncernu).

#### 3.4.4.2.3. Přezkum zprávy o vztazích mezi propojenými osobami

Povinnost k sestavení zprávy o vztazích za uplynulé účetní období (§ 82 z.o.k.) náleží statutárnímu orgánu ovládané osoby (§ 74 odst. 1 z.o.k.). V rámci podnikatelského seskupení koncernového typu (§ 79 a násl. z.o.k.) bude povinnost k vypracování zprávy o vztazích tížit řízené osoby. Za obsahové náležitosti zprávy o vztazích zákon vymezuje: (i) popis strukturálního rozložení vztahů mezi ovládanou (řízenou) a ovládající (řídící) osobou a dále i osobami ovládanými stejnou ovládající (řídící) osobou; (ii) popis úlohy ovládané (řízené) osoby; (iii) popis způsobu a prostředků ovládnutí; (iv) uvedení právních jednání učiněných na popud nebo v zájmu ovládající (řídící) osoby (v kvalitě dle ust. § 82 odst. 2 písm. d) z.o.k.); a konečně i (v) přehled vzájemných smluv mezi těmito osobami dle ust. § 82 odst. 1 z.o.k.).<sup>264</sup> Vyhotovená zpráva o vztazích musí být následně přezkoumána kontrolním orgánem ovládané osoby, je-li zřízen (v dualistickém systému vnitřní struktury akciové společnosti jím bude dozorčí rada, v monistickém systému vnitřní struktury akciové společnosti tento požadavek přezkumu logicky odpadá).

Účelem zprávy o vztazích je zajištění transparentnosti struktury a důsledků ovlivnění (v kvalitě ovládnutí či jednotného řízení) vůči společníkům/akcionářům, kteří mají právo se se zprávou o vztazích a výsledkem přezkumu ze strany kontrolního orgánu ovládané (řízené) osoby seznámit (§ 84 odst. 1 z.o.k.) a mohou uplatnit svá práva na přezkum znalcem (§ 85 a násl. z.o.k.) či požadovat odkoupení podílu ovládající osobou (§ 89 a násl. z.o.k.).<sup>265</sup> DOLEŽIL<sup>266</sup> pak ve vztahu ke koncernovému řízení upozorňuje na důležitost zprávy o vztazích pro statutární orgán řídící osoby, který by měl její obsah využít pro účely řádného zproštění se povinnosti k náhradě újmy (srov. ust. § 79 odst. 2 ve spojení s § 72 odst. 1 z.o.k.). Domnívám se, že část zprávy o vztazích týkající se vzniklé újmy v důsledku jednotného řízení je aspektem koncernového zájmu, a tudíž bude v zájmu koncernu i řídící osoby zajistit, aby přehled jednání učiněných na popud řídící osoby (srov. ust. § 82 odst. 2 písm. d) z.o.k.) odpovídal skutečnosti. Kontrolní orgán řídící osoby

---

<sup>264</sup> Viz. blíže vymezení obsahu zprávy o vztazích dle Usnesení (Rc) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 17.12.2014 sp. zn. 29 Cdo 3701/2012.

<sup>265</sup> Srov. HAVEL, B. § 82 [Obsah zprávy o vztazích]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 267, marg. č. 2.; LASÁK, J. 2.1.1 Zvláštní kontrolní činnosti v působnosti dozorčí rady. In: ŠTENGLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 561, marg. č. 1919.

<sup>266</sup> Viz. DOLEŽIL, T. § 82 [Obsah zprávy o vztazích]. In: LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*.

však v mezích vyhotovení zprávy o vztazích a jejího následného přezkumu bude zpravidla hrát minimální či žádnou roli, jelikož mu zákon neukládá žádnou obecnou ani zvláštní kontrolní povinnost k takovému přezkumu. V rámci dialogu a efektivní spolupráce mezi představenstvem a dozorčí radou řídicí osoby (dualistický systém vnitřní struktury) pak přichází v úvahu užití kontrolního oprávnění ve vztahu k výkonu působnosti představenstva řídicí osoby týkající se jednotného řízení osob řízených – vyhotovujících zprávu o vztazích.

Učinila-li řízená osoba v daném účetním období právní jednání na popud řídicí osoby (tj. v mezích ust. § 79 odst. 2 nebo prostřednictvím koncernového pokynu dle ust. § 81 odst. 1 z.o.k.), mám za to, že takové jednání bylo realizováno v rámci "koncernové" působnosti představenstva řídicí osoby, a tudíž je dozorčí rada řídicí osoby oprávněna realizaci takového jednání kontrolovat. Stále však platí, že dozorčí rada řídicí osoby není oprávněna vykonávat svou dohledovou (kontrolní) působnost přímo vůči orgánům řízené osoby a musí tak učinit prostřednictvím (žádosti) představenstva řídicí osoby. Jak již bylo uvedeno, zákon nepředpokládá, že představenstvo řídicí osoby odmítne žádosti dozorčí rady řídicí osoby ke spolupráci a kontrole vyhotovení zprávy o vztazích řízené osoby vyhovět. Důsledek takového odmítnutí pak bude záviset na síle postavení dozorčí rady řídicí osoby (tj. zdali ji např. stanovy opravňují k personální obměně představenstva řídicí osoby v rámci personální působnosti či svěřují zvláštní kontrolní oprávnění vyžadující předchozí stanovisko dozorčí rady (prostřednictvím představenstva) řídicí osoby k finální podobě zprávy o vztazích (či výroční zprávy – srov. § 84 odst. 2 z.o.k.) řízené osoby. Tím spíše je v zájmu řídicí osoby (resp. její dozorčí rady) provést dodatečný přezkum zprávy o vztazích z pohledu koncernových vztahů a vypořádání újm, odpadla-li tato povinnost na úrovni řízené osoby (§ 83 odst. 3 z.o.k.). Zákon k seznámení se se zprávou o vztazích a stanoviskem dozorčí rady řízené společnosti opravňuje výslovně *společníky ovládané osoby* (§ 84 odst. 1 z.o.k.).

Řídicí osoba, pokud není sama společníkem ovládané osoby, musí využít prostředky jednotného řízení (řídicího vlivu) vůči: (i) společníkovi ovládané (řízené) osoby; či přímo (ii) orgánům řízené osoby. Přístup k informacím může řídicí osoba zajistit prostřednictvím tzv. dvojitého mandátu členů (viz. ust. § 441 odst. 2 z.o.k. – jedná-li se o člena představenstva; a ust. § 459 odst. 2 z.o.k. – jedná-li se o správní radu; a ust. § 451 odst. 2 z.o.k. – jedná-li se o dozorčí radu).

**Příklad:** Člen dozorčí či správní rady řídicí osoby, který současně vykonává funkci člena dozorčí rady řízené osoby pověřené přezkumem zprávy o vztazích, tak bude v rámci dozorčí rady, povinné přezkoumat zprávu o vztazích (§ 83 odst. 1 z.o.k.), profitovat ze znalosti aspektů

jednotného řízení a právních jednání, realizovaných na popud řídicí osoby. Takový člen dozorčí rady bude jistě vázán povinností mlčenlivosti a loajalitou vůči řízené osobě. To mu však nebrání využít informace o jednáních realizovaných řízenou osobou v koncernovém zájmu za účelem dosažení: (i) splnění své povinnosti v rámci přezkumu zprávy o vztazích dozorčí radou (§ 83 odst. 1 z.o.k. neuplatní-li se výjimka dle ust. § 83 odst. 3 z.o.k.); (ii) souladu s požadavky zákona pro řádné vypracování zprávy o vztazích (§ 82 odst. 1 z.o.k.); (iii) korektního (odpovídajícího skutečnosti) přehledu rizik a povinností k náhradě újmy vzniklé v důsledku jednotného řízení (§ 82 odst. 4, § 71 odst. 2, a § 72 odst. 1 z.o.k.).

Byť se přezkum zprávy o vztazích kontrolním orgánem řízené osoby za splnění podmínek dle ust. § 83 odst. 3 z.o.k. nevyžaduje (tj. řídicí osoba má jediného společníka nebo všichni její společníci jsou osobami jednajícími ve shodě), není vyloučeno aby řídicí osoba za použití řídicího vlivu prosadila (prostřednictvím přijetí úpravy stanov v důsledku rozhodnutí valné hromady či rozhodnutí jediného společníka/akcionáře v působnosti valné hromady) povinnost kontrolního orgánu řízené osoby k přezkumu zprávy o vztazích i v takovém případě. Bude pak otázkou, zdali řídicí osoba v rámci založení povinnosti k přezkumu zprávy o vztazích vymezí parametry přezkumu, které bude dozorčí rada při jeho realizaci povinna dodržet. Domnívám se, že poskytnutí rámce, v jakém má dozorčí rada řízené osoby realizovat přezkum zprávy o vztazích, může být pro účely vyrovnání koncernové újmy jakousi druhotnou úrovní revize správnosti, bude-li ji řídicí osoba považovat za potřebnou. Řídicí osoba, resp. člen jejího představenstva či dozorčí rady, tak bude moci např. prostřednictvím dvojitých mandátů přímo přezkoumávat obsah zprávy o vztazích. Otázkou pak samozřejmě zůstane, do jaké míry bude takový člen dozorčí rady řízené osoby oprávněn při výkonu své funkce v řízené osobě využívat informace, jež obdržel jakožto člen voleného orgánu řídicí osoby. V takovém případě bude tento člen dozorčí rady řízené osoby vždy nucen posoudit, zdali pro výkon své funkce v rámci řízené osoby nevyužívá informaci, která podléhá povinnosti mlčenlivosti, resp. v důsledku jejíhož vyzrazení či užití by mohl porušit své fiduciární povinnosti ve vztahu k řídicí osobě (a naopak).

#### 3.4.4.2.4. Přezkum výkonu působnosti představenstva na žádost

Zákon pro utvrzení kontrolních oprávnění a transparentnosti ve vztazích akcionářů ve společnočnostech s rozdrobenou vlastnickou strukturou opravňuje tzv. kvalifikované akcionáře (§ 370 z.o.k.) k podání žádosti dozorčí radě o **přezkum působnosti představenstva v dané záležitosti** (platí samozřejmě pouze pro dualistický systém vnitřní struktury akciové společnosti). Kvalifikovaný akcionář je tudíž oprávněn si **předmětnou kontrolu působnosti představenstva**

**vynutit.**<sup>267</sup> Formu ani náležitosti žádosti zákon nestanoví a ponechává ji na vůli kvalifikovaného akcionáře. Teorie však doporučuje volbu písemné formy, prostřednictvím které bude kvalifikovaný akcionář následně lépe schopen prokázat obsah žádosti (zejména bude-li žádost odmítnuta z důvodu přezkumu záležitosti, jež nespadá do působnosti valné hromady apod.).<sup>268</sup>

Přezkum působnosti představenstva musí dozorčí rada provést bez zbytečného odkladu a o jeho výsledku **informovat kvalifikovaného akcionáře** – nejpozději však **do dvou (2) měsíců** od podání žádosti (§ 370 z.o.k.). LASÁK<sup>269</sup> poznamenává, že dozorčí rada provádějící přezkum působnosti představenstva na popud kvalifikovaného akcionáře by následně v souladu se svou povinností dle ust. § 449 odst. 1 z.o.k. seznámit všechny akcionáře společnosti s výsledkem daného přezkumu. V mezích koncernových vztahů je oprávnění kvalifikovaného akcionáře požádat o přezkum působnosti představenstva obdobné úpravě přezkumu zprávy o vztazích znalcem, kterého jmenuje soud (§ 85 z.o.k.) – pro který však zákon stanoví požadavek vážných důvodů na straně společníka/akcionáře kvalifikovaného v rozsahu vyžadovaném ust. § 85 odst. 1 z.o.k.<sup>270</sup>

Žádost kvalifikovaného akcionáře je však formulována jako ochranný prvek menšinových akcionářů. Pohlížíme-li na užití přezkumu působnosti představenstva z pohledu jednotného řízení, je pravděpodobné, že řídicí osoba bude disponovat efektivnějším způsobem pro provedení kontroly výkonu působnosti představenstva řízené osoby. Přezkum působnosti představenstva řízené osoby bude relevantní zejména v otázkách jednotného řízení a jeho realizace na úrovni řízené osoby. Je-li řídicí osoba držitelem podílů v řízené osobě (v rozsahu vyžadovaném ust. § 365 z.o.k.) a současně kvalifikovaným akcionářem, bude oprávněna uplatnit právo na přezkum působnosti představenstva řízené osoby napřímo. Ve víceúrovňovém podnikatelském seskupení koncernového typu (např. kde řídicí osoba je mateřskou společností a řízená osoba je společností vnukovskou) pak bude k uplatnění práva na přezkum působnosti představenstva řízené osoby osoba řídicí nucena využít řídicího vlivu v dceřiné společnosti (tj. společnosti držící podíly v řízené společnosti, která je současně kvalifikovaným akcionářem) a nepřímou uplatnění práva na přezkum působnosti představenstva prosadit.

<sup>267</sup> Srov. ŠTENGLLOVÁ, I. § 370 [Přezkoumání působnosti představenstva]. In: ŠTENGLLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 731, marg. č. 1.

<sup>268</sup> K formě a náležitostem žádosti o přezkum působnosti představenstva dozorčí radou viz. FILIP, Václav, LASÁK, Jan. § 370 [Právo žádat o přezkoumání výkonu působnosti představenstva]. In: LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*; ŠTENGLLOVÁ, I. § 370 [Přezkoumání působnosti představenstva]. In: ŠTENGLLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 731, marg. č. 2.

<sup>269</sup> Viz. LASÁK, J. 2.1.1 Zvláštní kontrolní činnosti v působnosti dozorčí rady. In: ŠTENGLLOVÁ, I., DĚDIČ, J., LASÁK, J., PIHERA, V., LÁLA, D. et al. *Akciové společnosti*, s. 562, marg. č. 1919.

<sup>270</sup> Shodně FILIP, V., LASÁK, J. § 370 [Právo žádat o přezkoumání výkonu působnosti představenstva]. In: LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*.

Z pohledu výkonu dohledového (kontrolního) oprávnění dozorčí rady řídicí osoby (v rámci dualistického systému vnitřní struktury akciové společnosti) může být výše uvedený proces k prosazení přezkumu působnosti představenstva řízené osoby funkční jako nepřímý prostředek kontroly na úrovni řízené osoby. Dozorčí rada řídicí osoby však stejně jako jiných případech nemá přímé kontrolní oprávnění vůči orgánům řízené osoby a není oprávněna přezkum působnosti představenstva osoby řízené požadovat. Pokud se však představenstvo řízené osoby realizuje činnosti, které jsou projevem jednotného řízení (§ 79 odst. 2 z.o.k.), přičemž představenstvo řídicí osoby (jakožto původce a zprostředkovatel jednotného řízení v zastoupení řídicí osoby) má povinnost poskytnout dozorčí radě řídicí osoby veškerou součinnost pro řádný výkon její dohledové (kontrolní) působnosti.

**Příklad:** Řídicí osoba (prostřednictvím představenstva) udělí řízené osobě (dále jen „**ŘO 1**“) koncernový pokyn spočívající v prominutí dluhu jiné řízené osobě (dále jen „**ŘO 2**“), která je součástí téhož koncernu. ŘO 2 v důsledku takového prominutí dluhu využije finanční prostředky pro expanzi na čínský trh. Řídicí osoba pak v rozsahu ust. § 72 odst. 1 z.o.k. nahradí ŘO 1 újmu vzniklou prominutím vnitroskupinového dluhu, a to poskytnutím peněžitého příplatku mimo základní kapitál ŘO 1.<sup>271</sup> Jelikož jsou informace ohledně podmínek prominutí dluhu rozhodující pro řízení finančních otázek koncernu, je dozorčí rada řídicí osoby oprávněna požadovat po představenstvu řídicí osoby, aby v působnosti kvalifikovaného akcionáře ŘO 1 požádala o přezkum působnosti představenstva ŘO 1 ve věci prominutí dluhu – neboli přezkoumala, že k prominutí dluhu ŘO 2 řádně došlo a peněžitý příplatek mimo základní kapitál byl řídicí osobou opodstatněně poskytnut.

#### 3.4.4.2.5. Přezkum rozhodnutí o odmítnutí vysvětlení

Akcionář je ve smyslu ust. § 357 odst. 1 z.o.k. „*oprávněn požadovat a obdržet na valné hromadě od společnosti vysvětlení záležitostí týkajících se **společnosti nebo jí ovládaných osob, je-li takové vysvětlení potřebné pro posouzení obsahu záležitostí zařazených na valnou hromadu nebo pro výkon jeho akcionářských práv na ní.***“ (zvýrazněno autorem). Vysvětlení akcionáři na valné hromadě, vzhledem k volbě vnitřního systému akciové společnosti, poskytuje představenstvo (§ 357 z.o.k.) či správní rada.<sup>272</sup> Představenstvo či správní rada řídicí osoby tak musí vždy v souladu s povinností péče řádného hospodáře posoudit, zdali poskytnutí vysvětlení

<sup>271</sup> Za podmínky ust. § 163 a násl. z.o.k., který se uplatní obdobně i na právní úpravu akciové společnosti.

<sup>272</sup> Srov. ŠUK, P. § 360 [Přezkum splnění podmínek pro odmítnutí vysvětlení]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 713, marg. č. 1.

akcionáři nebude mít za následky vznik újmy řídicí osobě či jí ovládaným (řízeným) osobám. Vyhodnotí-li představenstvo či správní rada řídicí osoby, že je vysvětlení možné poskytnout okamžitě na valné hromadě a pro účely výkonu akcionářských práv týkajících se záležitostí zařazených na pořad valné hromady, musí tak učinit v souladu se zásadou přímého poskytnutí vysvětlení.<sup>273</sup> V opačném případě musí představenstvo či správní rada řídicí osoby poskytnutí vysvětlení z důvodů uvedených v ust. § 359 z.o.k. odmítnout.

Bylo-li poskytnutí vysvětlení dle ust. § 359 z.o.k. odmítnuto, může se akcionář, který se účastnil valné hromady a uplatnil na ní své právo na vysvětlení,<sup>274</sup> ve smyslu ust. § 360 odst. 2 z.o.k. obrátit na dozorčí radu<sup>275</sup> s požadavkem na přezkum rozhodnutí představenstva o odmítnutí vysvětlení. V případě, že o odmítnutí poskytnutí vysvětlení rozhodla správní rada v monistickém systému řízení akciové společnosti, právo na přezkum takového rozhodnutí akcionáři ve smyslu ust. 360 odst. 2 z.o.k. nenáleží.<sup>276</sup> Dozorčí rada řídicí osoby zpravidla rozhodne o přezkumu rozhodnutí o odmítnutí vysvětlení přímo na valné hromadě, ledaže to není možné, pak do pěti pracovních dnů ode dne konání valné hromady.<sup>277</sup>

### **3.5. Koncernový zájem a jeho role při vymezení působnosti kontrolního orgánu**

#### **3.5.1. Koncernový zájem**

Pojem koncernového zájmu (§ 79 odst. 2 z.o.k.) je funkčně spojen s jednotným řízením koncernu, tedy vlivem řídicí osoby na činnost osoby řízené. Účelem řídicího vlivu je dlouhodobé prosazování koncernových zájmů v rámci jednotné politiky koncernu, čímž má být dosaženo synergie v oblasti koordinace a koncepčního řízení alespoň jedné z významných složek nebo činností v rámci podnikání koncernu. Koncernový zájem lze dle dikce zákona systematicky zařadit jako podmnožinu jednotné politiky koncernu. Takový koncernový zájem však zpravidla nebude uvnitř koncernu existovat izolovaně, ale bude se střetávat s dílčími zájmy napříč skupinou. Souhlasím s ČERNOU, že *„zájem koncernu není prostou sumou zájmů členů koncernu. Ty se ostatně mohou lišit a protirečit si. Stejně tak jej nelze ztotožňovat se zájmem řídicí osoby, a to ani kdyby byla jediným společníkem řízených obchodních korporací.“*<sup>278</sup> Pohlížíme-li tedy na koncernový zájem jako na souhrn zájmů řídicí a řízené osoby, pravděpodobně ke kvalifikaci

<sup>273</sup> Viz. Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 15. 8. 2019, sp. zn. 8 Cmo 85/2019.

<sup>274</sup> Srov. Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 4. 2. 2019, sp. zn. 50 Cm 163/2018.

<sup>275</sup> Poznámka autora: Účast členů dozorčí rady na valné hromadě je z důvodu plnění povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře povinná, ledaže jsou k neúčasti dány důležité důvody – srov. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2020, sp. zn. 27 Cdo 481/2019.

<sup>276</sup> Srov. ŠUK, P. § 360 [Přezkum splnění podmínek pro odmítnutí vysvětlení]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 714, marg. č. 9.

<sup>277</sup> Ust. § 360 odst. 2 z.o.k.

<sup>278</sup> ČERNÁ, S. *O koncernu, koncernovém řízení a vyrovnání újmy*, s. 33-41.

koncernového zájmu nedospějeme. Zájem koncernu musí být nepochybně výsledkem souhrnu a vzájemného vyvažování dílčích zájmů a hodnot: (i) řídicí osoby, (ii) řízené osoby, a (iii) koncernu jako celku. Souhrn výše uvedených znaků koncernového zájmu označují např. ČECH a ŠUK pojmem „zájmová jednota“<sup>279</sup>.

Mám za to, že koncernový zájem lze určit za pomoci tzv. zájmového roztříštění, tedy (i) vyčleněním dílčích aspektů individuálního zájmu každého člena koncernu v rozsahu, v jakém jsou tyto dílčí aspekty sobě navzájem podobné a shodují se, a dále (ii) funkčním provázáním těchto dílčích aspektů individuálních zájmů členů koncernu. Zájmovou separací v důsledku roztříštění individuálních zájmů členů koncernu dojde k formaci koncernového zájmu, který představuje jednotný zájem seskupení. V tomto ohledu lze hovořit o zájmové jednotě, tedy koncernovém zájmu oproštěném o individuální zájmy členů koncernu (tj. řídicí i řízené osoby).<sup>280</sup> Takový zájem by měl odrážet komplexní cíl, za kterým byl koncern vytvořen,<sup>281</sup> tedy zájem související s prosazením podnikatelského záměru.<sup>282</sup>

### 3.5.2. Typy koncernových struktur a jejich vliv na intenzitu koncernového zájmu

Vliv na účinné nastavení mechanismů kontroly, resp. případné rozšíření hranic kontrolní působnosti orgánů na úrovni řídicí osoby (či koncernu per se), bude mít bez pochyb i typ vlastnické struktury koncernu. Ukazatelem kontrolních oprávnění v koncernu bude jistě i určení: (i) kdo je řídicí osobou, (ii) kolik má koncern řídicích osob, (iii) prostřednictvím jakých nástrojů realizuje řídicí osoba/ řídicí osoby jednotné řízení, (iv) jaká je funkce řídicí osoby/řídicích osob, (v) jakou funkci plní jednotlivé řízené osoby, a (vi) jaké je nastavení vztahů mezi jednotlivými členy koncernu.

Seskupení obchodních korporací, jejichž vzájemné vztahy se zákonodárce pokouší regulovat v ust. § 71 až 91 z.o.k., představují typicky vysokou úroveň různorodosti. Právní rámec označený v předmětné části z.o.k. dílem podnikatelská seskupení umožňuje vytvořit jednoduché seskupení obchodních korporací<sup>283</sup> až po složité vlastnické struktury o tisících členech.<sup>284</sup> Ideální příklad pro účelné prosazování jednotného řízení koncernu představuje

<sup>279</sup> ČECH, P., ŠUK, P. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*, s. 223.

<sup>280</sup> Srov. shodně ČERNÁ, S. *O koncernu, koncernovém řízení a vyrovnání újm*, s. 33-41; a ČECH, P., ŠUK, P. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*, s. 223.

<sup>281</sup> Srov. tamtéž.

<sup>282</sup> Viz. DOLEŽIL, T. §79. In. 85. LASÁK, Jan. § 446 In: LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*, s. 629 – 637.

<sup>283</sup> Srov. DEMAN, Robin, JORISSEN, Ann, LAVEREN, Eddy. Board Monitoring in a Privately Held Firm: When Does CEO Duality Matter? The Moderating Effect of Ownership. Online. *Journal of Small Business Management*. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/jsbm.12251>. [citováno 2020-10-27].

<sup>284</sup> Viz. YASUI, Takahiro. Corporate Governance of Financial Groups. Online. *OECD Corporate Governance Working Papers*. Dostupné z: <https://doi.org/10.1787/5jlv1m6zq3nx-en>. [citováno 2020-10-27].

tzv. pyramidová vlastnická struktura,<sup>285</sup> kdy na vrcholu stojí konečný a jediný vlastník koncernu, jako osoba řídící, jež v přímé řadě drží 100 % vlastnických podílů v osobách řízených. Setkáváme se ale i s roztríštěnými vlastnickými strukturami, kdy např. řídící osoba drží většinový podíl v řízené osobě A, která drží většinový podíl v řízené osobě B, které dále drží většinový podíl v řízené osobě C. Absence 100% majetkové účasti napříč koncernem jednoznačně vede k přímo úměrnému snížení efektivity jednotného řízení, a tedy i možnosti účelně prosadit koncernový zájem napříč seskupením.

### **Příklad**

Akciová společnost (řídící osoba) drží 75 % akcií v řízené společnosti A, společnost A drží 60% podíl ve společnosti B, společnost B drží 80% podíl ve společnosti C. Tato vlastnická struktura umožňuje řídící osobě realizovat jednotné řízení na úrovni společnosti C pouze s efektivitou 36 % (=70%x60%x80%).<sup>286</sup>

Byť je koncern typem vertikálního podnikatelského seskupení, nevylučuje právní úprava distribuci dílčích prvků jednotného řízení mezi více než jednou osobou řídící. Lze se proto setkat s horizontálním seskupením řídících osob, kdy každá z nich realizuje jednotné řízení koncernu prostřednictvím dílčí významné složky, která jí byla pro účely zajištění řádného fungování seskupení v rámci podnikání koncernu svěřena.

### **3.5.3. Prosazování koncernového zájmu**

#### **3.5.3.1. Jednotná politika a koordinace**

Koordinaci a koncepční řízení alespoň jedné z významných složek nebo činností v rámci podnikání koncernu realizuje řídící osoba prostřednictvím jednotné politiky koncernu. Jednotná politika v rukách řídící osoby představuje rámec a prostředek pro dosažení koncernových zájmů.<sup>287</sup> Dlouhodobá strategie prosazování koncernových zájmů však musí naplňovat již uvedený požadavek dlouhodobosti a účelnosti (§ 79 odst. 2 z.o.k.). Nelze hovořit o jednotném řízení koncernu za předpokladu, že řídící osoba vykonává vliv nahodile, nesystematicky a bez toho, aby

---

<sup>285</sup> Viz. PELLICANI, Damasceno Aline, KALATZIS, Aquiles Elie Guimarães, ALDRIGHI, Dante Mendes. Family Control, Pyramidal Ownership and Investment-Cash Flow Sensitivity: Evidence from an Emerging Economy. Online. *Emerging Markets Finance and Trade*. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/1540496X.2019.1648249> [citováno 2020-10-27].

<sup>286</sup> Viz. PELLICANI, D. A., KALATZIS, A. E. G., ALDRIGHI, D. M. *Family Control, Pyramidal Ownership and Investment-Cash Flow Sensitivity: Evidence from an Emerging Economy*.

<sup>287</sup> ČERNÁ, S. O koncernu, koncernovém řízení a vyrovnání újm, s. 33-41.



prostřednictvím takového vlivu naplňovala požadavky pro dosažení podnikatelských cílů seskupení.<sup>288</sup>

Kvalifikačním předpokladem jednotné koncernové politiky je dále koordinace a koncepční řízení alespoň jedné z významných složek nebo činností v rámci koncernu. Z.o.k. v tomto ohledu pracuje pouze s podmínkou jedné významné složky/činnosti koncernu, která je dostatečná pro naplnění požadavků existence koncernu, a představuje tudíž cíl jednotného řízení seskupení. Souhlasím s ČERNOU, že „*tuto podmínku nepochybně splňuje společné financování toků, které ovlivňuje i ostatní složky činnosti členů koncernu.*“<sup>289</sup> Dle DOLEŽILA mezi významné složky nebo činnosti náleží zejména „*nákup, odbyt, marketing, finance (např. řízení cash-flow a likvidity), investiční či personální politika.*“<sup>290</sup>

### 3.5.3.2. Pokyny sledující koncernový zájem v rámci koncernu

Řídící osoba je v rámci zákonné výjimky oprávněna udělovat orgánům řízené osoby tzv. řídicí (koncernový) pokyn. Oprávnění k udělení řídicího pokynu je privilegiem řídicí osoby spadající do rámce jejího podnikatelského uvážení – tedy není povinna tohoto privilegia využít. „*Na druhé straně, pokud by řízené osobě nedávala žádné pokyny, ani nenastavila jiné ovlivňující nástroje svého koordinačního působení, mohlo by to vést ke ztrátě koncernové kvality vzájemného vztahu. Koncern totiž není seskupením vzniklým jednou provždy a koncernová kvalita vztahů mezi jeho členy je něco, co – řečeno s mírnou nadsázkou – musí řídicí osoba stále obhajovat.*“<sup>291</sup>

### 3.5.3.3. Požadavek kontroly prosazování koncernového zájmu

K efektivnímu a účelnému prosazování koncernového zájmu je nezbytné, aby řídicí osoba, popř. její orgány, disponovaly oprávněními, na jejichž základě bude možné průběžně ověřovat řádné prosazování koncernových zájmů na úrovni řízených osob. V případech, kdy nebude řídicí osoba považovat výslovná zákonná oprávnění pro realizaci kontrolních oprávnění za dostatečná, lze zvážit zavedení mechanismů kontrolní činnosti nad rámec interní či externí kontroly přímo do zakladatelských dokumentů členů koncernu.

Pochybení, zanedbání či nerefluktování požadavků řídicí osoby realizovaných v rámci jednotného řízení na úrovni řízené osoby může zapříčinit negativní dopad na komplexní prosazování koncernového zájmu skupiny, a to např. v podobě finanční ztráty, reputace koncernu

<sup>288</sup> Srov. DOLEŽIL, T. §79. In. LASÁK, Jan. § 446 In: LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*, s. 629 – 637.

<sup>289</sup> ČERNÁ, S. O koncernu, koncernovém řízení a vyrovnání újm, s. 33-41.

<sup>290</sup> DOLEŽIL, T. §79. In. LASÁK, Jan. § 446 In: LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*, s. 629 – 637.

<sup>291</sup> ČERNÁ, S. O koncernu, koncernovém řízení a vyrovnání újm, s. 33-41.

na trhu či ztráty konkurenceschopnosti vůči ostatním soutěžitelům.<sup>292</sup> Pokud v důsledku aktivity řízených osob dochází nebo může dojít k ohrožení či zmaření koncernového zájmu, musí být řídicí osoba oprávněna takovému jednání zamezit a předně se o jeho existenci v předstihu dovědět.

### 3.5.4. Prostředky kontroly prosazování koncernového zájmu

#### 3.5.4.1. Vnitřní kontrola ze strany obligatorních orgánů řídicí osoby

Domnívám se, že aby bylo možné považovat prosazování jednotného řízení (§ 79 odst. 2 z.o.k.) za účelné, bude nutné v určité fázi jeho realizace podrobit dílčí aspekty řídicího vlivu kontrole ze strany řídicí osoby. Taková kontrola může být z hlediska časové struktury, jak jsme již nastínili výše: (i) **předběžná** [např. v případech, kdy je vyžadován předchozí souhlas kontrolního orgánu k určitým právním jednáním statutárního orgánu, u nichž to vyžaduje zákon nebo společenská smlouva (§ 49 z.o.k.)]; (ii) **průběžná** (vázaná na projevy řídicího vlivu s dlouhodobějším charakterem realizace, např. strategie jednotné politiky koncernu přijaté ve formě usnesení valné hromady na úrovni každého člena koncernu);<sup>293</sup> nebo **následná** [prováděná opakovaně po završení určitého období či mezníku, který je rozhodující pro realizaci jednotného řízení – jako např. přezkum konsolidované účetní závěrky (§ 447 odst. 3 z.o.k.) sestavené představenstvem akciové společnosti (§ 435 odst. 4 z.o.k.), nebo uzavření smlouvy o prodeji nemovitosti na základě pokynu řídicí osoby.<sup>294</sup> Není však vyloučeno, že orgán provádějící kontrolu prosazování jednotného řízení bude kontrolní činnost s ohledem na dílčí aspekty řídicího vlivu kombinovat.

Byť jsou otázky vnitřní organizační struktury kapitálových společností funkčně provázány s působností jednotlivých orgánů, nelze s odkazem na kontrolní působnost automaticky přiřadit kontrolní působnost ve vztahu k prosazování koncernového zájmu či jednotného řízení *per se* kontrolnímu orgánu řídicí osoby. Jako příklad může sloužit kontrola prosazování strategie jednotné politiky koncernu. Výše jsem již uvedl, že jednotná politika koncernu představuje rámec pro realizaci koncernového zájmu, kdy: (i) strategii koncernové politiky schválily nejvyšší orgány členů koncernu (tedy valné hromady či jediný společník/akcionář při výkonu působnosti valné hromady), a nebo (ii) je jednotná politika koncernu dostatečně čitelná bez nutnosti jejího formálního zachycení v písemné podobě (jelikož zákon písemnou formu nevyžaduje). Domnívám se, že v obou zmíněných případech bude kontrola prosazování jednotné politiky koncernu náležet řídicí osobě, jako osobě pověřené tuto politiku ve

<sup>292</sup> Srov. YASUI, T. *Corporate Governance of Financial Groups. Online*, s. 13.

<sup>293</sup> ČERNÁ, S. *O koncernu, koncernovém řízení a vyrovnání újm*, s. 33-41.

<sup>294</sup> Shodně ŠTENGLOVÁ, I. HAVEL, B. § 51. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 150.

skupině účinně prosazovat (§ 79 odst. 2 z.o.k.). Z.o.k. však prostředky kontroly prosazování jednotné koncernové politiky výslovně neuvádí. Byla-li řídicí osoba prostřednictvím řídicího vlivu schopna efektivně zajistit ukotvení strategie jednotné koncernové politiky, měla by provádět kontrolní činnost obdobnými nástroji řídicího vlivu. Naplňování schválené strategie jednotné koncernové politiky lze na úrovni valné hromady regulovat prostřednictvím výslovné či nevýslovné hrozby odvolatelnosti členů statutárního orgánu [§ 190 odst. 2, písm. c) z.o.k., a § 421 odst. 2, písm. e) z.o.k.].<sup>295</sup> Prostředkem odvolatelnosti však může řídicí osoba disponovat pouze za předpokladu, že může sama v rámci působnosti valné hromady členy statutárního orgánu řízené osoby odvolat nebo za použití řídicího vlivu rozhodnutí valné hromady řízené společnosti ovlivnit. Kontrolu jednotné politiky koncernu v uvedeném případě vykonává řídicí osoba prostřednictvím svého statutárního orgánu, a to z pozice společníka či akcionáře řízené osoby, případně užitím řídicího vlivu, kdy v obou případech kontrolní působnost není svěřena kontrolnímu orgánu.

#### **3.5.4.2. Kontrola řídicích pokynů v reflexi koncernového zájmu**

Pokyny řídicí osoby v rámci koncernu představují zákonnou výjimku ze zákazu zásahu do obchodního vedení, která je zákonem obecně stanovena pro členy statutárního orgánu společnosti s ručením omezeným (§ 195 odst. 2 z.o.k.) a akciové společnosti (§ 435 odst. 3 z.o.k.).<sup>296</sup> Pokyny v rámci koncernu nejsou pouze nástrojem jednotného řízení, ale zároveň jeho projevem. I přesto, že zákon o obchodních korporacích výslovně udělování řídicích pokynů umožňuje, nehovoří o způsobu a prostředcích kontroly jejich realizace.

Doktrína považuje řídicí pokyny za závazné.<sup>297</sup> Řízená osoba je tedy pokyn řídicí osoby ve smyslu ust. § 81 odst. 1 z.o.k. povinna vykonat, ledaže by byly naplněny podmínky ust. § 81 odst. 2 z.o.k. a člen orgánu řízené osoby by splněním řídicího pokynu k obchodnímu vedení porušil svou povinnost jednat s péčí řádného hospodáře (§ 52 odst. 1 z.o.k.). Zákon hovoří o udělování řídicích pokynů k obchodnímu vedení<sup>298</sup> (§ 81 odst. 2 z.o.k.) orgánem řídicí osoby orgánům osoby řízené. Nositelem působnosti k udělení řídicího pokynu k obchodnímu vedení tak musíme rozumět řídicí osobu. Zákonodárce pouze označil osoby, které jsou za řídicí osobu

<sup>295</sup> Shodně. Tamtéž.

<sup>296</sup> Viz. ČECH, P., ŠUK, P. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*, s. 227.

<sup>297</sup> Viz. ČECH, P., ŠUK, P. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*, s. 228; konzultace s prof. JUDr. Stanislavou Černou, CSc. ze dne 12.10.2020; ŠTENGLOVÁ, Ivana. Pokyny týkající se obchodního vedení kapitálových obchodních společností. *Sborník Karlovarské právnické dny*. 2014, č. 22, s. 37-47; ZVÁRA, Michael. Udělení pokynů jednatelům společnosti s ručením omezeným ve vztahu k obchodnímu vedení společnosti v českém a rakouském právu. *Obchodněprávní revue*. 2019, č. 4, s. 85-90. ISSN 1803-6554.

<sup>298</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2004, sp. zn. 29 Odo 479/2003, publikovaný ve sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod číslem: 80/2005, v němž Nejvyšší soud poznamenal, že obchodním vedením „je řízení společnosti, tj. zejména organizování a řízení její podnikatelské činnosti, včetně rozhodování o podnikatelských záměrech.“

oprávněny pokyny v rámci koncernu udělit (§ 81 odst. 2 z.o.k.). Řídicím vlivem disponuje řídicí osoba nikoli její orgán jako zprostředkovatel její vůle (srov. § 151 odst. 1 o.z.).<sup>299</sup> Na straně řízené osoby však bude adresátem řídicího pokynu orgán statutární, resp. orgán do jehož působnosti náleží obchodní vedení, jak jsem již uvedl výše.

Hledáme-li pravidlo, které opravňuje řídicí osobu provést kontrolu uděleného řídicího pokynu na straně orgánu řízené osoby, v zákoně o obchodních korporacích jej nenajdeme. Jedná se o mezeru v zákoně, kterou lze překlenout výkladem. Kontrolu řídicího pokynu zákon řídicí osobě výslovně nezakazuje (srov. § 1 odst. 2 o.z.). „*Nelze-li právní případ rozhodnout na základě výslovného ustanovení, posoudí se podle ustanovení, které se týká právního případu co do obsahu a účelu posuzovanému právnímu případu nejbližšího.*“<sup>300</sup> Aplikací logického argumentu *a maiori ad minus* se domnívám, že pokud ust. § 81 odst. 1 z.o.k. opravňuje řídicí osobu k udělení řídicího pokynu k obchodnímu vedení, a tímto způsobem zákonodárce legalizuje zásah do obchodního vedení, tím spíše by měla být řídicí osoba následně oprávněna realizaci řídicího pokynu kontrolovat.

Otázkou však zůstává, zdali je řídicí osoba zmíněnou kontrolní působností nadána *ex lege*, popř. kterému z orgánů řídicí osoby kontrolní působnost v rámci realizace řídicích pokynů náleží. S odkazem na vnitřní organizační strukturu kapitálových společností je kontrolní působnost primárně svěřena obligatornímu kontrolnímu orgánu. Např. dozorčí rada akciové společnosti v rámci své působnosti dohlíží na výkon působnosti představenstva a na činnost společnosti (§ 446 odst. 1 z.o.k.). Nikdo však není oprávněn udělovat dozorčí radě pokyny týkající se její zákonné povinnosti kontrolovat působnost představenstva (§ 446 odst. 3 z.o.k.). Řídicí osoba by tudíž nemohla prostřednictvím svého kontrolního orgánu udělit dozorčí radě řízené osoby pokyn k provedení kontroly působnosti představenstva řízené osoby za účelem prověření realizace uděleného řídicího pokynu. Zákon udělení kontrolního pokynu dozorčí radě akciové společnosti neumožňuje, a dokonce to výslovně vylučuje.

Řídicí osobě se nabízí možnost využít v případě: (i) společnosti s ručením omezeným práva na informace (§ 155 a násl. z.o.k.), a (ii) akciové společnosti právo na vysvětlení (§ 357 a násl. z.o.k.); nachází-li se sama v pozici společníka či akcionáře, jako adresát uvedených informačních

---

<sup>299</sup> ČECH, P., ŠUK, P. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*, s. 227; ČERNÁ, S. *O koncernu, koncernovém řízení a vyrovnání újmy*, s. 33-41.

<sup>300</sup> Ust. § 10 odst. 1 občanského zákoníku. Nelze v tomto ohledu chápat jako výkladovou kreativitu *contra legem*, jak ji popisuje PELIKÁNOVÁ, Irena, PELIKÁN, Robert. § 10. In: 14. ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef; ŠEŠINA, Martin; WAWERKA, Karel et al. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. 1563 s. ISBN 978-80-7598-656-6; a dále též LAVICKÝ, Petr. § 10. In: LAVICKÝ, Petr, BODEČKOVÁ, Jana, BREJCHOVÁ, Gabriela, BRIM, Luboš, ČERNÝ, Michal et al. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 99. ISBN 978-80-7400-529-9.

práv. Právo na informace (§ 155 z.o.k) představuje širší kontrolní nástroj společníka k získání informací o společnosti, nahlížení do dokladů společnosti či kontrole údajů obsažených v předložených dokladech, než má k dispozici akcionář v rámci práva na vysvětlení (§ 357 z.o.k.).<sup>301</sup> Společníci jsou nad to ze zákona výslovně oprávněni informační povinnost jednatele, resp. společníkům náležející právo na informace, ve společenské smlouvě rozšířit. Právo na vysvětlení v akciové společnosti (§ 357 z.o.k.) však akcionáře omezuje co do potřeby vysvětlení pro posouzení záležitostí zařazených na valnou hromadu nebo pro výkon jeho akcionářských práv. Nad rámec uvedeného nutno zmínit, že „*akcionář jej vykonává ve svém vlastním zájmu, a nikoli v zájmu valné hromady jako orgánu společnosti.*“<sup>302</sup>

Domnívám se tedy, že řídicí osoba je za účelem zajištění existenční kontinuity koncernu (v koncernovém zájmu) oprávněna požádat o informace či vysvětlení týkající se plnění řídicích pokynů.<sup>303</sup> Toto kontrolní oprávnění společníka či akcionáře (prostřednictvím práva na informace či vysvětlení) však považuji za neefektivní, jelikož jej lze uplatnit pouze ve vztahu mezi statutárním orgánem a orgánem nejvyšším, kterým nemusí být vždy současně obsazen řídicí osobou. Právní úprava akciové společnosti podmiňuje uplatnění práva na vysvětlení existencí potřeby: (i) posouzení obsahu záležitostí zařazených na valné hromadě, či (ii) výkonu akcionářských práv na valné hromadě. Uvedená informační oprávnění nemusí být vždy vzhledem k potenciální časové urgentnosti řídicích pokynů dostatečná. Lze si představit, že bude-li napříč koncernem, pro naplnění požadavků koncernového zájmu, nutno uzavřít smlouvu o spolupráci s konkrétním dodavatelem služeb, a řídicí osoba řízeným osobám pokyn k uzavření smlouvy v souladu s ust. § 81 odst. 1 z.o.k. udělí, nemůže být považováno za přiměřené, aby řídicí osoba byla oprávněna realizaci řídicího pokynu zkontrolovat až při výkonu svých práv na valné hromadě společnosti. Kontrola řídicího pokynu řídicí osobou, která není v postavení společníka či akcionáře řízené společnosti, tak nebude s ohledem na určení oprávněných osob vůbec přicházet v úvahu. Mám však za to, že řídicí osoba je oprávněna kontrolu uděleného řídicího pokynu provést prostředky, které ji zákon svěřuje pro samotné udělení tohoto řídicího pokynu (§ 81 odst. 1 z.o.k.).<sup>304</sup> Takový postup je obhajitelný s ohledem na prosazování koncernových

---

<sup>301</sup> Srov. obdobnou argumentaci LASÁKA k nahlížení do dokladů dceřiných společností (LASÁK, J. *Kontrola řízení a správy akciové společnosti a postavení dozorčí rady*, s. 146.)

<sup>302</sup> FILIP, V. LASÁK, J. §357. In: LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*, s. 1615 – 1643.

<sup>303</sup> Srov. DEWAELEHEYN, Nico, VAN HULLE, Cynthia. Capital structure adjustments in private business group companies. Online. *Applied Financial Economics*. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/09603107.2012.654912> [citováno 2020-10-27].

<sup>304</sup> Optikou LASÁKA by byl nepřijatelný výklad kontrolního oprávnění realizace koncernového pokynu zakazující provedení kontroly, resp. i konkretizovaný pokyn stanovující parametry realizace provedení kontroly – viz. LASÁK, J. *Kontrola řízení a správy akciové společnosti a postavení dozorčí rady*, s. 168.

zájmů a zajišťování kontinuity koncernu.<sup>305</sup> S ohledem na otázku působnosti orgánů řídicí osoby se domnívám, že iniciátorem kontroly realizace řídicího pokynu (§ 81 odst. 1 z.o.k.)<sup>306</sup> může být jak kontrolní orgán řídicí osoby, tak její statutární orgán, jako přímý zprostředkovatel vůle řídicí osoby prosazující koncernový zájem.<sup>307</sup> Prosazování koncernového zájmu náleží do obchodního vedení,<sup>308</sup> jež na úrovni řízené osoby ovlivňuje „průběžnou pravidelnou správu záležitostí společnosti a jejího podniku.“<sup>309</sup> Kontrolu prosazování koncernového zájmu lze proto chápat jako jistou výseč obchodního vedení<sup>310</sup>, kdy kontrola uděleného řídicího pokynu může být esenciální pro účely prosazení koncernového zájmu (ve formě vyvození důsledků z dosavadní nečinnosti v rámci realizace řídicího pokynu či udělením sekundárního řídicího pokynu, za účelem reparace nedostatků pokynu primárního). Panuje-li doktrinální shoda v otázce závaznosti uděleného pokynu k obchodnímu vedení, musí být kontrola realizace řídicího pokynu nutně provedena formou pokynu k obchodnímu vedení. V takovém případě bude orgán řízené osoby "kontrolním" pokynem k poskytnutí informací o prosazování koncernového zájmu vázán, a bude tedy nucen požadované informace řídicí osobě poskytnout. Pokud bychom ale dovodili, že mechanismus kontrolního řídicího pokynu nelze aplikovat, bylo by nutné na pokyn pohlížet optikou koncernových příkazů, doporučení, rad, nebo interních směrnic,<sup>311</sup> jako projevů řídicího vlivu.<sup>312</sup> Lze si představit, že kontrolní mechanismus prosazování koncernového zájmu bude v rámci skupiny zakotven přímo v zakladatelském právním jednání členů koncernu.

### 3.6. Výbory kontrolního orgánu akciové společnosti a jejich role v koncernu

Orgány akciové společnosti mohou v rámci své organizační struktury zřizovat nejrůznější poradní či iniciativní útvary pro vybraná odborná témata. Tyto poradní/iniciační složky

---

<sup>305</sup> Viz. The Informal Company Law Expert Group (ICLEG). *Report on the recognition of the interest of the group*. Online. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/icleg\\_recommendations\\_interest\\_group\\_final\\_en\\_0.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/icleg_recommendations_interest_group_final_en_0.pdf) [citováno 2020-10-27].

<sup>306</sup> PUFFENDORF, Samuel. *On the Duty of Man and Citizen according to Natural Law* (Cambridge Texts in the History of Political Thought) (J. Tully, Ed.; M. Silverthorne, Trans.). *Cambridge: Cambridge University Press*. s. 110. ISBN: 9781316160800.

<sup>307</sup> Obdobně např. ELIÁŠ, Karel. Hodnotový výklad zákona a inspirace ze starých textů. *Bulletin advokacie*. 2010, č. 9, s. 25-31. ISSN 1210-6348.

<sup>308</sup> Srov. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 4. 2006, sp. zn. 5 Tdo 94/2006; a HAVEL, Bohumil. Quo vadis obchodní vedení. *Obchodněprávní revue*. 2010, č. 3, s. 70-74. ISSN 1803-6554.

<sup>309</sup> Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 3. 2005, č. j. 4 Afs 24/2003-81.

<sup>310</sup> Viz. „pojmem obchodní vedení je tedy třeba rozumět tvorbu vůle uvnitř společnosti“ in ŘEHÁČEK, Oldřich. Jednání členů představenstva akciové společnosti a obchodní vedení akciové společnosti. *Bulletin advokacie*. 2008, č. 5, s. 22-27. ISSN 1210-6348.

<sup>311</sup> ČERNÁ, S. *O koncernu, koncernovém řízení a vyrovnání újm*, s. 33-4.

<sup>312</sup> Obdobně řeší i HAVEL ve vztahu k atrahování obchodního vedení a závaznosti zásahů do něj (tedy pokud není zásah závazný a zákon jej nezakazuje, má pouze doporučující charakter: HAVEL, B. *Chiméra neproniknutelnosti obchodního vedení ve společnosti s ručením omezeným (?)*, s. 151-155; a dále KRECHT, Jaroslav. K normativní imperfekci. *Právní rozhledy*. 2014, č. 19, s. 676-678. ISSN: 1210-6410.

organizační struktury volených orgánů akciové společnosti označujeme jako (expertní)<sup>313</sup> výbory.<sup>314</sup> Funkční zaměření výboru bude odvislé od role a postavení orgán, jež výbor zřizuje (v dualistickém systému vnitřní struktury akciové společnosti – dozorčí rada; a v monistickém systému vnitřní struktury akciové společnosti – správní rada).

### 3.6.1. Působnost a organizační struktura výborů kontrolního orgánu v koncernu

Standardy a pravidla pro zřizování výborů vyplývají z principů řádné správy a řízení společnosti *corporate governance* (srov. podkapitulu 2.1.) a v rámci evropské právní úpravy jsou sjednoceny především prostřednictvím DK ze dne 15. února 2005 ve vztahu k potírání rizik spojených se střetem zájmů.<sup>315</sup> DK ze dne 15. února 2005, jakožto nezávazný právní předpis v podobě *soft law*, vymezuje tři základní výbory pro společnosti kótované na burze:

- **výbor pro jmenování;**
- **výbor pro odměňování;**
- **výbor pro audit.**<sup>316</sup>

Principy řádné správy a řízení společnosti (*corporate governance*) pak v nejrůznější podobě rozpracovávají strukturu tvorby expertních výborů **dle charakteru členění příslušného voleného orgánu** (správní rady, jakožto voleného orgánu s řídicí/výkonnou působností, tedy odpovědností k obchodnímu vedení; a dále pak dozorčí rady, jakožto voleného orgánu s kontrolní/nevýkonnou působností) na **výkonné výbory** (*executive committees*) a **nevýkonné výbory** (*non-executive committees*).

Dozorčí rada či správní rada (dle systému vnitřní struktury akciové společnosti) řídicí osoby v rámci podnikatelského seskupení koncernového typu pak může přistoupit ke zřízení jakéhokoliv typu výboru, který vzhledem k zaměření (podnikatelské) činnosti členů koncernu bude považovat za vhodný, jako například:

---

<sup>313</sup> Viz. čl. 9.1 Kodexu správy a řízení společností ČR (2018). Online. s. 43. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/ministerstvo/kariera-a-vzdelavani/vzdelavani/odborne-studie-a-vyzkumy/2019/kodex-spravy-a-rizeni-spolecnosti-cr-201-34812>. [citováno 2024-2-27].

<sup>314</sup> LASÁK, J. § 446 [Působnost dozorčí rady]. In LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*.

<sup>315</sup> Srov. Oddíl II bod 5. Organizace ve výborech správních orgánů In: *Doporučení Komise ze dne 15. února 2005 o úloze nevýkonných členů správní rady nebo členů dozorčí rady a o výborech správní nebo dozorčí rady společností kótovaných na burze*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32005H0162>. [citováno 2024-2-27].

<sup>316</sup> Srov. Oddíl II bod 5. Organizace ve výborech správních orgánů In: *Doporučení Komise ze dne 15. února 2005 o úloze nevýkonných členů správní rady nebo členů dozorčí rady a o výborech správní nebo dozorčí rady společností kótovaných na burze*. Dostupné (online) na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32005H0162>. [citováno 2024-2-27]; a dále LASÁK, J. § 446 [Působnost dozorčí rady]. In: LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*.

- **výbor pro rizika (řízení rizik):**<sup>317</sup>
  - úkolem výboru pro rizika je „*poskytovat podporu dozorčí radě nebo správní radě pro celkový současný a budoucí přístup společnosti k riziku, její strategii v oblasti rizik a akceptované míře rizika a být tomuto orgánu nápomocen při provádění kontroly nad realizací uvedené strategie osobami s řídicí pravomocí.*“<sup>318</sup> (zvýrazněno autorem). Výbor pro rizika hraje klíčovou roli při formování vnitřních předpisů<sup>319</sup> členů koncernu (řídicí a řízené osoby či osob) ve vztahu k dodržování právních předpisů či průmyslových norem a standardů pro řízení rizik (tzv. *risk management*).<sup>320</sup> Rozsah, v jakém výbor pro rizika poskytuje poradenství dozorčí či správní radě řídicí osoby, bude odviset od rozsahu otázek, které spadají do jeho poradní působnosti – pokud je např. zřízen výbor pro finanční otázky, musí jistě rizika vyplývající pro koncern a řídicí osobu v rámci finančních otázek (finančního reportingu, konsolidace účetních závěrek apod.) spadat do působnosti specializovaného finančního výboru;
  - rizika identifikovaná v rámci kontrolní působnosti výboru pro rizika bude zpravidla výbor **komunikovat vůči výboru pro audit** (pro zajištění kontroly a přijetí nápravných opatření spočívajících v mitigaci rizik např. prostřednictvím činnosti interního auditu či obdobného opatření ze strany statutárního orgánu) **ústně** (v rámci společného jednání obou výborů) či **písemně** (např. pravidelným zasíláním zápisu z jednání výboru pro rizika výboru pro audit);
- **výbor pro mediaci:**
  - hlavním úkolem výboru pro mediaci bude řešení konfliktů vyplývajících z výkonu působnosti dozorčí či správní rady (v rozsahu výkonu kontrolních/dohledových oprávnění). Pokud pro přijetí určitého rozhodnutí není dosažena nezbytná většina [srov. § 449 odst. 2 z.o.k. (dozorčí rada) a § 461 odst. 1 z.o.k. (správní rada) – většina hlasů přítomných členů, ledaže

<sup>317</sup> Srov. čl. 9.5 Kodexu správy a řízení společností ČR (2018). Online. s. 43. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/ministerstvo/kariera-a-vzdelavani/vzdelavani/odborne-studie-a-vyzkumy/2019/kodex-spravy-a-rizeni-spolecnosti-cr-201-34812>. [citováno 2024-2-27].

<sup>318</sup> Tamtéž.

<sup>319</sup> Poznámka autora: Vnitřní předpisy koncernu budou mít zpravidla podobu interně závazných směrnic, kterými se musí zaměstnanci členů koncernu řídit.

<sup>320</sup> Srov. např. ISO 31000 Risk management. Online. Dostupné z: <https://www.iso.org/iso-31000-risk-management.html>. [citováno 2024-2-27].



stanovy určí vyšší počet], může výbor pro mediaci navrhnout dozorčí či správní radě řešení k nalezení shody nad obsahem daného rozhodnutí. **Příkladem** může být (v rámci dualistického systému vnitřní struktury akciové společnosti) návrh na odvolání člena představenstva, o kterém v mezích personální působnosti přiznané stanovami rozhoduje dozorčí rada (§ 438 odst. 2 z.o.k.);

- **výbor pro inovace a technologie, výbor pro finanční otázky (výbor pro inovace a finanční otázky):**
  - Struktura a rozsah působnosti výboru zahrnujícího inovace, technologie a finanční otázky bude odviset od požadavku: (i) **specializace jednotlivých členů výboru**; a (ii) **množství agendy** spadající pod jednotlivé oblasti specializace. Je proto na vůli dozorčí či správní rady řídicí osoby vyčlenit veškeré výše uvedené otázky do individuálního výboru, popřípadě pověřit několik výborů dílčí působností nad konkrétními oblastmi agendy. Dozorčí či správní rada však musí při formování výborů zajistit, aby v rámci vnitřních pravidel pro jednání výborů a komunikace jejich výstupů byla zajištěna **přímá linka komunikace a koordinace návrhů a doporučení** kontrolnímu orgánu řídicí osoby;<sup>321</sup>
  - Výbor pro inovace a finanční otázky bude zpravidla pověřen poradenstvím v záležitostech: (i) (mimo jiné akvizičního) **financování**; (ii) **fúzí a akvizic**; (iii) založení tzv. **joint-ventures**; (iv) **strategických investic**; a (v) odprodeje majetku či jeho převodu na třetí osobu (včetně převodu/prodeje podílů v ovládaných/řízených společnostech; převodu/prodeje závodu či jeho části apod.). Jako takový se bude vyjadřovat k otázkám finanční situace společnosti a finančního plánování (např. stanovení rozpočtu společnosti zohledňujícího obecný výhled pro následující rok včetně individuálních investic).
  - Spadá-li do působnosti dozorčí rady **udělit předchozí souhlas s právním jednáním** představenstva, může být výbor oprávněn k: (i) poskytnutí návrhu na udělení či neudělení souhlasu dozorčí radě; případně (ii) udělení či neudělení souhlasu přímo, má-li dostatečný počet členů vyžadovaný pro

---

<sup>321</sup> Srov. např. otázku důležitosti informačních vazeb souvisejících s efektivním fungováním správy společnosti zejména v monistickém systému řízení jak popisuje MALÝ, M. In: HURYCHOVÁ, K., BORSÍK, D. *Corporate governance: kolektivní monografie*, s. 59.

přijetí rozhodnutí dozorčí rady a byla-li mu tato působnost určena vnitřním předpisem či rozhodnutím dozorčí rady při zřízení výboru.

- **výbor pro udržitelný rozvoj:**

- je-li zřízen výbor pro udržitelný rozvoj,<sup>322</sup> bude jeho stěžejním cílem poskytovat poradenství dozorčí radě v otázkách zmírnění (ekonomických) dopadů činnosti společnosti na životní prostředí. Výbor pro udržitelný rozvoj lze zřídit jako samostatný výbor s komunikačním propojením napříč ostatními výbory dozorčí či správní rady, popřípadě výkonem jeho působnosti pověřit dozorčí radu (a její výbory) jako celek.

- **výbor pro lidské zdroje a kulturu:**

- úkolem výboru pro lidské zdroje a kulturu je zabývat se primárně problematikou ve vztahu k zaměstnancům (tj. tzv. *human resources*). V koncernu na úrovni řídicí osoby pak bude role výboru klíčová zejména vzhledem k utvrzování tzv. "firemní kultury" kombinující v nadnárodních koncernech aspekty národnostních kultur a hodnot koncernu (např. zaměření na kulturu koncernu ve vztahu k technologickému rozvoji a inovacím, výkonnostním zaměřením zaměstnanců a jejich firemních cílů, diverzitu ve vztahu k národnostním a jiným menšinám a související integrace);
- výboru může být svěřena i externí spolupráce s univerzitami a organizacemi produkujícími potenciální lidské zdroje pro koncern. Je-li na úrovni řídicí osoby zřízena odborová organizace, lze výboru též svěřit působnost v otázkách komunikace a řešení záležitostí ve vztahu k odborové organizaci.

- **výbor pro strategické a koncepční řízení:**

- v dualistickém systému vnitřní struktury akciové společnosti společnosti bude úkolem výboru dozorčí rady připravovat stanoviska pro dozorčí radu a vyjadřovat se k návrhům představenstva týkajících se strategie (jejího základního zaměření) a koncepčních otázek společnosti či koncernu;

---

<sup>322</sup> Srov. Ministerstvo životního prostředí. *Udržitelný rozvoj*. Online. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/cz/udrzitelny\\_rozvoj](https://www.mzp.cz/cz/udrzitelny_rozvoj). [citováno 2024-2-27]; a dále Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2464 ze dne 14. prosince 2022, kterou se mění nařízení (EU) č. 537/2014, směrnice 2004/109/ES, směrnice 2006/43/ES a směrnice 2013/34/EU, pokud jde o podávání zpráv podniků o udržitelnosti. Online. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32022L2464>. [citováno 2024-2-27].

- v monistickém systému vnitřní struktury akciové společnosti lze předpokládat zaměření činnosti výboru v rámci formování strategie z pohledu statutárního (výkonného orgánu), a tedy přímo se podílet na vytváření jejího celkového obsahu;
- **výbor pro provozní záležitosti:**
  - výbor pro provozní záležitosti bude zpravidla příslušný k řešení záležitostí interních procesů a provozních záležitostí (zajišťování prodeje, reklama a propagace, nákup surovin a služeb, IT)<sup>323</sup> řídicí osoby a popřípadě aspektů jednotného řízení vůči řízeným osobám. Konkrétní rozsah svěřené působnosti bude odvislý od lokalizace výboru (tj. zejména druhu vnitřního systému akciové společnosti) v rámci dozorčí či správní rady.
- **výbor pro zahraniční expanzi (*Go-To-Market*):**
  - hlavním úkolem výboru pro zahraniční expanzi je podpora a poradenství ohledně strategie vstupu řídicí osoby či řízené osoby v rámci koncernové expanzní politiky na zahraniční trh, což mimo jiné bude zahrnovat i komunikaci s orgány veřejné moci. Lze předpokládat, že výbor pro zahraniční záležitosti bude významně spolupracovat s výborem pro provozní záležitosti (v otázkách marketingové strategie, nákupu a prodeje surovin a služeb apod.) a výborem pro rizika (ohledně dodržování lokálních právních předpisů a průmyslových standardů dle příslušného trhu);
- **Výbor pro ESG:**
  - Klíčovou úlohou výboru bude poskytování poradenství dozorčí či správní radě (vzhledem k volbě systému vnitřní struktury společnosti) týkající se environmentální, sociální a správní politiky společnosti (dále jen „ESG“ neboli *Environment, Social and Governance*), kterou v rámci evropského práva zavádí tzv. Zelená dohoda pro Evropu,<sup>324</sup> jakožto součást strategického růstu Evropské Unie.

<sup>323</sup> Srov. otázku ohledně nákupu automobilu společností dle Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2007, sp. zn. 29 Odo 1108/2005 ve spojení s Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2015, sp. zn. 29 Cdo 5330/2014; a dále např. ŠTENGLOVÁ, I. § 435 [Postavení představenstva]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 927.

<sup>324</sup> Srov. Směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2464 ze dne 14. prosince 2022, kterou se mění nařízení (EU) č. 537/2014, směrnice 2004/109/ES, směrnice 2006/43/ES a směrnice 2013/34/EU, pokud jde o podávání zpráv podniků o udržitelnosti. Online. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32022L2464>. [citováno 2024-2-27].

- Z pohledu správní rady (v monistickém systému vnitřní struktury) pak bude výbor poskytovat komplexní poradenství v záležitostech vymezené a implementace požadavků ESG, které je správní rada z pozice statutárního orgánu povinna zajišťovat, jakožto součást činnosti společnosti (kontrola dodržování požadavků ESG v rámci společnosti či napříč hierarchickým uspořádáním koncernu bude zpravidla náležet výboru pro rizika a výboru pro audit – a jeho praktická realizace zejména internímu auditu). Rolí výboru v rámci dozorčí rady (v dualistickém systému vnitřní struktury) pak bude dohledová (kontrolní) působnost vůči představenstvu společnosti a její činnosti, zdali dodržuje požadavky ESG.

V rámci podnikatelského seskupení koncernového typu a jednotného řízení platí, že výbory mohou být zřízeny napříč vnitřní organizační strukturou koncernu (na úrovni řídicí i řízené osoby či osob). **Působnost výboru** je odvislá od působnosti orgánu, v rámci něhož je výbor zřízen. Pro sjednocení a zajištění efektivity a synergií v rámci koncernu může být právě informační a koordinační vazba mezi jednotlivými výbory členů koncernu zajištěna prostřednictvím mnohočetnosti mandátů (chcete-li dvojíých mandátů).

Představenstvo či správní rada (dle typu vnitřní struktury) řídicí osoby v rámci výkonných výborů zpravidla pověří své příslušné členy, do jejichž oboru na základě rozhodnutí takového orgánu daná záležitost náleží,<sup>325</sup> aby řídili a rozhodovali (a případně i dozorovali) záležitosti daného oboru v rozsahu jim přiznané působnosti. **Vedení daného oboru a související kontrola** je následně realizována **samostatně**.<sup>326</sup> Prvkem efektivní koordinace a informační synergie v koncernu pak bude hierarchická struktura zaměstnaneckých vztahů napříč koncernem (vztah nadřízenosti a podřízenosti zaměstnanců zpravidla potírající hranice řízené společnosti či územní lokalizace zaměstnance). Tuto formu označujeme jako tzv. unitární formu organizace koncernu.<sup>327</sup>

**Příklad č. 1:** Právní oddělení je zřízeno v rámci koncernu jakožto servisní služba (součást servisní společnosti, kterou je řízená osoba). Zaměstnanec právního oddělení je na základě pracovního poměru **zaměstnancem řízené osoby**. Funkčně však v rámci koncernového zaměření

<sup>325</sup> Srov. ust. § 156 odst. 2 o.z.; a dále pak JANŮ, P. § 156 [Rozhodování v kolektivním orgánu]. In: PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V., BAJER, J., BALARIN, J. et al. *Občanský zákoník*, marg. č. 6.

<sup>326</sup> Srov. JOSKOVÁ, Lucie. Rozdělení působnosti v rámci kolektivního orgánu a jeho dopad na odpovědnost. *Bulletin advokacie*, 2014, č. 7-8, s. 46-50. ISSN: 1210-6348.

<sup>327</sup> Viz. ŠTAŇKO, S. 1. Volba organizačního uspořádání. In: ŠTAŇKO, S. *Právní postavení člena statutárního orgánu řízené akciové společnosti*, s. 30, marg. č. 82.

právního oddělení **odpovídá zaměstnanci řídicí osoby** zastávajícímu pozici *General Counsel*. *General Counsel* je v rámci vertikální delegace a principu podřízenosti odpovědný členu představenstva řídicí osoby do jehož oboru náleží problematika právních záležitostí koncernu (*Legal Affairs*).

**Příklad č. 2:** Řídicí osoba zřídila v rámci správní rady výbor pro audit (který není samostatným orgánem společnosti). Členem výboru pro audit je výkonný člen správní rady odpovědný za obor kontroly, auditu, interního auditu a dodržování souladu s právními předpisy a průmyslovými standardy (*compliance*). Tomuto členovi správní rady jsou v důsledku vertikální delegace a zaměstnanecké podřízenosti odpovědní zaměstnanci vrcholného managementu řídicí osoby s pracovní pozicí: (i) Vedoucí oddělení interního auditu (*neboli také Chief Audit Executive Officer*); a (ii) *Chief Compliance Officer*. Zaměstnanci oddělení interního auditu jsou dále zpravidla podřízeni Vedoucímu interního auditu a zaměstnanci řídicí osoby. Oddělení je *compliance* je v rámci jednotné politiky koncernu zřízeno na úrovni řízených osob, kdy zaměstnanci oddělení *compliance* odpovídají funkčně zaměstnanci řídicí osoby na pozici *Chief Compliance Officer* a z pozice zaměstnance řízené osoby pak standardně statutárnímu orgánu řízené osoby.

Orgány řídicí osoby však mohou přistoupit k obsazení výborů volených orgánů řízené osoby: (i) vrcholovými zaměstnanci řídicí osoby; či přímo (ii) členy volených orgánů řídicí osoby. Obdobně tomu bude v případě dozorčí rady v rámci dualistického systému vnitřní struktury akciové společnosti.

## **4. Dodatečné kontrolní mechanismy bránící zájmy akcionářů a investorů**

### **4.1. Postavení a role interního auditu v rámci kontrolních mechanismů koncernu**

Tato kapitola se zaměřuje na základní aspekty institucionalizace funkce Interního auditu v rámci koncernu a jeho jednotlivých členů, přičemž si klade za cíl: (i) nalézt odpovědi na základní otázky role Interního auditu v koncernu a na něm participujících členech; (ii) definovat základní funkce Interního auditu; a konečně (iii) analyzovat a poskytnout komplexní obraz možností lokalizace funkce Interního auditu v rámci koncernu s přihlédnutím k efektivnímu výkonu této funkce.

Analýza Interního auditu, jakožto kontrolního mechanismu (nejen) jednotného řízení, porovnává funkční aspekty Interního auditu z pohledu evropského, švýcarského a českého korporálního práva, a dále též poskytuje obecný přehled sumarizující koncepcí Interního auditu

zajišťující efektivní výkon a naplnění role této kontrolní funkce, včetně popisu alokace odpovědnosti za nápravu kontrolních nálezů.

#### 4.1.1. Interní audit jako kontrolní funkce

Před podřazením či alokací funkce Interního auditu ke konkrétnímu orgánu (akciové) společnosti je nutné definovat roli a účel Interního auditu jakožto kontrolního mechanismu či procesu koncernové kontroly. Obecně platí, že Interní audit je nezávislá, objektivní, ujišťovací a konzultační činnost navržená s cílem zlepšit organizační fungování společnosti s akcentem na prvky jednotného řízení. Interní audit dále pomáhá společnosti dosahovat jejích cílů tím, že přináší systematický, disciplinovaný přístup k hodnocení a zlepšování účinnosti procesů řízení rizik, kontroly a správy.<sup>328</sup>

Povinnosti svěřené funkci Interního auditu úzce souvisí s řádným dodržováním pravidel řádné správy a řízení společnosti (a samozřejmě též koncernu jako celku). Role Interního auditu spočívá v pomocné funkci statutárního orgánu společnosti, který je pověřený zajištěním požadavků řádné správy (*corporate governance*).<sup>329</sup> Řídící osoba (či členové koncernu napříč jeho vnitřní strukturou) je pozitivně motivována zavést nezbytné kontrolní mechanismy za účelem zajištění splnění všech regulatorních požadavků a požadavků vyplývajících pro ni z právních předpisů (např. požadavek jednotné kontroly vztahující se k vysoce regulovaným odvětvím průmyslu jakožto bankovníctví, farmacie a podobně, kdy řídící osoba může nést regulatorní odpovědnost za činnost členů koncernu).

#### 4.1.2. Role Interního auditu

Základní úlohou Interního auditu v rámci jednotlivých členů koncernu (řídící osoby a osob řízených) směřující k naplňování obecných cílů a zájmů koncernu je nezávisle a objektivně:

- **vyhodnocovat přiměřenost, efektivitu a účinnost systému vnitřní kontroly společnosti (koncernu)** – hodnotící role Interního auditu přímo souvisí s jeho pozicí v rámci kontrolních mechanismů společnosti (koncernu), jelikož má za cíl poskytovat: (i) nezaujatý a nezávislý pohled na schopnost společnosti (jednotlivých členů koncernu) naplňovat zákonné požadavky; a současně (ii) přehled efektivitu procesů

---

<sup>328</sup> THE INSTITUTE OF INTERNAL AUDITORS. Mandatory Guidance. *Definition of internal auditing*. Online. 2021. Available from: <https://global.theiia.org/standards-guidance/mandatory-guidance/Pages/Definition-of-Internal-Auditing.aspx>. [citováno 2021-10-03].

<sup>329</sup> BRENDER, Nathalie, YZEIRAJ, Bledi, FRAGNIERE, Emmanuel. The management audit as a tool to foster corporate governance: an inquiry in Switzerland. Online. *Managerial Auditing Journal*. 2015, 30(8/9), 790. Dostupné z: <https://doi.org/10.1108/maj-03-2014-1013>. [citováno 2021-11-07].

řízení rizik, kontroly a správy realizovaných na úrovni orgánů společnosti nabytých touto působností (např. výbory pro audit apod.);

- **identifikovat příležitosti ke zlepšení efektivity procesů řízení rizik, kontroly a správy** – např. vytvořením rámce či struktury vnitřní kontroly a následováním uznávaných mezinárodních standardů pro činnost Interního auditu;<sup>330</sup>
- **podporovat podnikatelské aktivity společnosti za účelem podstupování "chytrých" rizik a předcházení vzniku nežádoucích událostí** – včetně akceptace rizik a realizace podnikatelských operací v souladu s požadavky právních předpisů, např. dle pravidel podnikatelského úsudku,<sup>331</sup> povinnosti řádné péče<sup>332</sup> a v souladu se zjištěními Interního auditu jakožto poradní funkce společnosti.<sup>333</sup>

Interní audit tvoří tzv. třetí linii obrany podle modelu *Three Lines of Defense* (vedle linie Operačního řízení a Řízení rizik a Compliance).<sup>334</sup> Je pak na odpovědnosti statutárního orgánu společnosti, aby v rozsahu povoleném právními předpisy bylo zajištěno že, Interní audit má veškerou nezbytnou působnost k naplnění účelu své role (včetně splnění kvalifikačních požadavků z pohledu personálního obsazení Interního auditu, tj. zejména dostatečných znalostí a dovedností k zajištění řádného výkonu této funkce).<sup>335</sup> Rozsahu působnosti Interního auditu může být ovlivněn lokalizací funkce v rámci vnitřní struktury společnosti (tj. pověřením některého z obligatorních orgánů společnosti výkonem funkcem Interního auditu či zřízením fakultativního orgánu společnosti nabytého působností Interního auditu a souvisejícími kontrolními činnostmi).

Zřízení funkce Interního auditu by mělo být jednou z předních priorit statutárního orgánu k zajištění požadavků řádné správy a řízení společnosti (*corporate governance*) a následování

---

<sup>330</sup> THE INSTITUTE OF INTERNAL AUDITORS. *The Three Lines of Defense in Effective Risk Management and Control*. Online. IIA Position Paper. 2013. Dostupné z: <https://global.theiia.org/standards-guidance/recommended-guidance>. [citováno 2021-11-07].

<sup>331</sup> BAYLESS, Manning. The Business Judgement Rule in Overview. Symposium: Current Issues in Corporate Governance. Online. *Ohio State Law Journal*. 1984, vol. 45, Issue 3, 615-628. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/ohslj45&i=627>. [citováno 2021-10-03].

<sup>332</sup> BRUNER, Christopher M. Is the Corporate Director's Duty of Care a 'Fiduciary' Duty? Does it Matter? Online. *SSRN Electronic Journal*. 2013. ISSN 1556-5068. Dostupné z: doi:10.2139/ssrn.2237400. [citováno 2021-10-03].

<sup>333</sup> MUSTAFA, Fairouz Mohammed, AL-NIMER, Munther Barakat. The Association between Enterprise Risk Management and Corporate Governance Quality: The Mediating Role of Internal Audit Performance. Online. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. 2018, 9(4), 1387. ISSN 2068-696X. Dostupné z: doi:10.14505/jarle.v9.4(34).27. [citováno 2021-10-04].

<sup>334</sup> THE INSTITUTE OF INTERNAL AUDITORS. *The Three Lines of Defense in Effective Risk Management and Control*. IIA Position Paper.

<sup>335</sup> VADASI, Christina, BEKIARIS, Michalis, ANDRIKOPOULOS, Andreas. Corporate governance and internal audit: an institutional theory perspective. *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*. Online. 2019, 20(1), 175–190. Dostupné z: <https://doi.org/10.1108/cg-07-2019-0215>. [citováno 2021-11-07].

mezinárodních standardů pro Interní audit. Nutno dodat, že funkce Interního auditu se může stát cenným partnerem pro statutární orgán realizující obchodní vedení společnosti, jelikož napomáhá statutárnímu orgánu dodržovat povinnosti vyplývající pro společnost z právních předpisů (zejména požadavky *Compliance*) a zajišťovat řádnou správu a řízení společnosti (*corporate governance*).

#### 4.1.3. Interní audit ve vnitřní struktuře společnosti

Při posuzování podmínek pro efektivní lokalizaci funkce Interního auditu do struktury společnosti (a kontrolního mechanismu koncernu) je nezbytné: (i) určit základní parametry této lokalizace; a (ii) identifikovat potenciální umístění Interního auditu splňující kumulativně definované základní parametry:

- Umožnění řádného a efektivního výkonu působnosti (tj. s ohledem na plnění činností / svěřených úkolů) funkce Interního auditu;
- Určení rozsahu kontrolních činností / kontrolní působnosti obligatorních orgánů společnosti: (i) do nichž by mohl výkon působnosti Interního auditu zasahovat; (ii) k nimž by mohl být výkon působnosti Interního auditu přidružen či je subsumovat; (iii) které by mohly působnost Interního auditu zastřešovat; a
- Existence požadavků právních předpisů na zřízení funkce Interního auditu a jeho lokalizaci (včetně determinace působnosti, formy, odpovědnosti atd.).

Vzhledem k výše uvedenému se domnívám, že funkci Interního auditu (jakožto kontrolní činnost či process) lze lokalizovat tak, že jejím výkonem je pověřen:

- **Statutární orgán** (tj. představenstvo či správní rada) společnosti, kde efektivnost výkonu působnosti vyplývá z přímo z odpovědnosti členů statutárního orgánu a jejich fiduciárních povinností;<sup>336</sup>
- **Kontrolní orgán** (např. dozorčí rada) společnosti zřizovaný obligatorně, který dohlíží na výkon působnosti statutárního orgánu a na činnost společnosti a souvisejících podnikatelské činnosti, což platí převážně v německy mluvících jurisdikcích

---

<sup>336</sup> DI GENNARO, Mauro. The Role of Internal Audit on Corporate Governance. Case: Fiat Group. Online. *International In-House Counsel Journal*. 2007, vol. 1, no. 2, Winter 2007, [i]-[vii]. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/iihcj1&i=274>. [citováno 2021-10-03].



v souvislosti s dualistickým systémem vnitřní struktury společnosti (který reguluje i tuzemské korporální právo);<sup>337</sup>

- **Fakultativní orgán** společnosti zřízený výhradně pro účely výkonu působnosti funkce Interního auditu (a současně respektující statusové otázky vnitřní struktury společnosti), a které se nepřekrývají s působností obligatorních orgánů společnosti.<sup>338</sup>

#### 4.1.3.1. Statutární orgán pověřený výkonem Interního auditu

Povinnosti a působnost statutárního orgánu obecně (např. z pohledu českého a švýcarského práva) spočívají v řízení podnikatelské činnosti společnosti neboli obchodním vedení, a další působnosti svěřené statutárnímu orgánu: (i) zákonem; (ii) společenskou smlouvou / stanovami; nebo (iii) rozhodnutí orgánu veřejné moci.<sup>339</sup>

S ohledem na otázky (horizontální a vertikální) delegace působnosti statutárního orgánu: (i) horizontálně mezi jednotlivé členy statutárního orgánu<sup>340</sup>, což má za následek horizontální rozdělení působnosti uvnitř statutárního orgánu; a/nebo (ii) směrem dovnitř společnosti vedoucí k vertikální delegaci působnosti; může být funkce Interního auditu zřízena jako: (i) poradní sbor či výbor statutárního orgánu; nebo (ii) oddělení/odboru Interního auditu společnosti, jehož vedoucí pracovník odpovídá přímo odpovědnému členovi statutárního orgánu či seniornímu managementu společnosti (např. finančnímu řediteli atd.).

Při analýze působnosti statutárního orgánu (včetně práv a povinností jeho jednotlivých členů) podle švýcarského práva nelze zcizit či převést následující oprávnění členů statutárního orgánu:

- **Obchodní vedení společnosti** včetně oprávnění k vydávání veškerých nezbytných interních předpisů jakožto směrnic, činnosti související s přípravou valné hromady společnosti a následnou realizací / prosazením jejích usnesení;
- **Určení vnitřní struktury společnosti** (které odráží horizontální a vertikální delegaci působnosti);

---

<sup>337</sup> KRANE, Ronja, EULERICH, Marc. Going Global: Factors Influencing the Internationalization of the Internal Audit Function. Online. *SSRN Electronic Journal*. 2019. Dostupné z: <https://doi.org/10.2139/ssrn.3385346>. [citováno 2021-11-07].

<sup>338</sup> Viz. DĚDIČ, Jan, and Vlastimil PIHERA. Odpovědnost členů výboru pro audit. Online. *Auditor*. 2(2020), 12-23. ISSN: 1210-9096. Dostupné z: <https://www.kacr.cz/file/6004/2020-auditor-2.pdf>. [citováno 2021-10-03]; a ust. § 163 občanského zákoníku.

<sup>339</sup> Viz. například článek 39 Nařízení Rady (ES) č. 2157/2001 ze dne 8. října 2001 o statutu evropské společnosti (SE). Online. EUR-Lex. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32001R2157>. [citováno 2021-10-03]; ust. § 716 švýcarského občanského zákoníku nebo ust. § 162 a 163 občanského zákoníku.

<sup>340</sup> Srov. ust. § 156 odst. 2 občanského zákoníku.

- **Zajištění systémů účetnictví, finanční kontroly a finančního plánování** vyžadovaných pro řízení společnosti;
- **Jmenování a odvolání osob pověřených obchodním vedením a zastupováním společnosti** (v mezích vertikální delegace působnosti statutárního orgánu);
- **Dohled nad osobami pověřenými obchodním vedením společnosti**, zejména s ohledem na dodržování zákonných požadavků, stanov, provozních předpisů a směrnic.<sup>341</sup>

Statutární orgán je oprávněn delegovat některé své povinnosti vyplývající z obchodního vedení (příprava a plnění rozhodnutí statutárního orgánu, monitoring transakční agendy atd.) na výbory zřízené v rámci statutárního orgánu, mezi své jednotlivé členy či na osoby stojící mimo statutární orgán. Takovou delegací se však samotní členové statutárního orgánu nezbavují svých povinností, a proto musí být zajištěn příslušný systém řízení odpovědnosti za jednotlivé delegované aktivity.<sup>342</sup>

Funkce Interního auditu zřízená jakožto poradní výbor / komise či výbor pro audit, a tedy přímo podřízená statutárnímu orgánu, má silný mandát k řádnému výkonu své kontrolní působnosti (jakožto prodloužená ruka statutárního orgánu).<sup>343</sup>

#### 4.1.3.2. Kontrolní orgán pověřený výkonem Interního auditu

Působnost obligatorně zřizovaného kontrolního orgánu obecně spočívají v dohledu nad: (i) výkonem působnosti statutárního orgánu; a (ii) činností společnosti. Hlavní úlohou kontrolního orgánu je provádět kontrolu napříč společností a její vnitřní organizační strukturou, a dále přistoupit k aktivaci svých dozorčích oprávnění a kontrolních mechanismů, vyžadují-li to právní předpisy či vnitřní požadavky systému řízení rizik a řádné kontroly či správy společnosti.

Kontrolní orgán společnosti (tj. dozorčí rada, hovoříme-li o dualistickém systému vnitřní struktury akciové společnosti) je oprávněn zřizovat výbory či poradní komise ze svých členů zajištění efektivní distribuce kontrolních odpovědností a činností kontrolního orgánu včetně revize a dohledu nad kontrolními mechanismy společnosti (či koncernu, hovoříme-li o kontrolním orgánu řídicí osoby).<sup>344</sup> Společnost může být taktéž povinna ke zřízení výboru pro audit na základě

<sup>341</sup> Srov. dále ust. § 716a odst. 1 švýcarského občanského zákoníku.

<sup>342</sup> Srov. ust. § 716a odst. 2 švýcarského občanského zákoníku.

<sup>343</sup> CLARK, Myrtle, GIBBS, E. Thomas, SCHROEDER, G. Richard. How CPAs evaluate internal auditors. *The CPA Journal (pre-1986)*. 1981, Vol. 51 No. 7, s. 10.

<sup>344</sup> LASÁK, J. § 446. In: LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*, s. 2566.

existence zvláštních podmínek (např. je-li společnost subjektem veřejného zájmu<sup>345</sup>).<sup>346</sup> Tento požadavek byl zaveden směrnicí EU o auditu, přičemž okamžité dopadl na více než 300 000 společností, u nichž založil povinnost k povinnému auditu.<sup>347</sup>

Přijetí směrnice EU o auditu se promítla do českého právního prostředí přijetím zákona o auditorech, jehož cílem je zajištění řádné transpozice směrnice EU o auditu do českého právního prostředí. Jak je uvedeno výše, povinnost zřídit výbor pro audit souvisí s naplněním požadavku na straně společnosti být tzv. subjektem veřejného zájmu. Takový postup kritizovala např. ČERNÁ<sup>348</sup>, neboť dle jejího názoru zákon o auditorech ani jiný právní předpis neurčují, jaké je postavení výboru pro audit ve vnitřní struktuře společnosti [s ohledem na působnost výboru pro audit, je-li (i) jí pověřen nově zřízený orgán společnosti existující mimo obligatorní statutární či kontrolní orgán; nebo (ii) zřízena jakožto dodatečná působnost statutárního či obligatorního kontrolního orgánu společnosti. Obdobnou analýzu povinnosti zřízení výboru pro audit (tj. ve světle požadavku zákona o auditorech, který se uplatní vůči subjektům veřejného zájmu) z hlediska koncepční lokalizace této funkce provedli též DĚDIČ a PIHERA<sup>349</sup>. Kritizovaná nejasná transpozice požadavku na zřízení výboru pro audit může být problematickou, srovnáme-li např. lokalizaci výboru pro audit z pohledu švýcarského práva, kde lze konstatovat, že švýcarskou praxí je převážně alokovat funkci Interního auditu právě v rámci výboru pro audit.<sup>350</sup>

#### 4.1.4. Institucionalizace Interního auditu v rámci koncernu

Dojde-li ke zřízení funkce Interního auditu na úrovni osoby řídící a osob řízených (v praxi často nazývané jakožto lokální úroveň kontroly představovaná jednotlivými řízenými osobami v individuálních jurisdikcích, a dále globální/mezinárodní úroveň představovaná zejména řídící osobou), musí být efektivní výkon funkce Interního auditu zajištěn institucionalizací a uznáním mechanismu koncernové kontroly (tj. v tomto případě prostřednictvím Interního auditu)

---

<sup>345</sup> Viz. také Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 537/2014 ze dne 16. dubna 2014 o specifických požadavcích na povinný audit subjektů veřejného zájmu a o zrušení rozhodnutí Komise 2005/909/ES. Online. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32014R0537>. [citováno 2024-14-04].

<sup>346</sup> SEVERA, Tomáš. Povinnost zřídit výbor pro audit a kdo ji má. Online. *Interní auditor*. 2016. 2/2016. 2-6. Dostupné z: <https://www.interniaudit.cz/download/diskuze/pdfclanky/diskuse.12-povinnost-severa-tomas.pdf>. [citováno 2021-10-03].

<sup>347</sup> DELOITTE. *EU audit legislation*. Online. 2016. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Audit/gx-deloitte-eu-audit-legislation-overview.pdf>. [citováno 2021-10-03].

<sup>348</sup> ČERNÁ, Stanislava. Výbory pro audit v zahraničních a tuzemských akciových společnostech. *Obchodněprávní revue*. 2010, vol. 8, 223-232. ISSN 1803-6554.

<sup>349</sup> DĚDIČ, J, PIHERA, V. *Odpovědnost členů výboru pro audit*, s. 12-23.

<sup>350</sup> DELOITTE. *Audit Committees in Switzerland, Insights and Perspectives*. Online. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ch/Documents/audit/ch-en-audit-audit-committees-in-switzerland.PDF>. [citováno 2021-11-07].

individuálně na úrovni každého člena koncernu. Pokud je výbor pro audit zřízen povinně dle směrnice EU o auditu (např. v České republice podle zákona o auditorech), je kontrolní působnost výboru pro audit v rámci koncernu realizována v rozsahu vyžadovaném příslušnými právními předpisy.

V případě, že se koncern v čele s řídicí osobou rozhodne zřídit funkci Interního auditu v rámci každého ze svých jednotlivých členů (tj. jak v rámci osob řídicích tak řízených) dobrovolně bez existence zákonného požadavku, musí být zajištěno, aby byla úloha Interního auditu mohla být nerušeně realizována napříč koncernem. K dosažení institucionalizace Interního auditu v koncernu může řídicí osoba využít svého řídicího vlivu a prosadit zřízení Interního auditu na úrovni osob řízených, a to zejména s ohledem na výkon společnických/akcionářských práv v řízených osobách a souvisejícího vlivu.<sup>351</sup>

Zřízení koncernové funkce Interního auditu (tj. na úrovni řídicí osoby) s působností výkonu kontroly na úrovni řízených osob (tj. tuzemských či zahraničních řízených osobách) odráží problém centralizace a internacionalizace funkce Interního auditu. Byť funkce Interního auditu lokalizovaná na úrovni koncernu (centralizovaná kontrola) bude jistě poskytovat: (i) unifikaci standardů kontrolní činnosti; a (ii) objektivní přístup vůči všem členům koncernu bez rozdílu (zejména z důvodu absence rizika loajality interního auditora vůči auditovanému členovi koncernu – řízené osobě, je-li Interní audit vykonáván s mezinárodním prvkem),<sup>352</sup> tzv. globální interní auditor (zastupující zájmy koncernu na úrovni řídicí osoby) by potenciálně postrádal potřebné znalosti lokálních právních předpisů, které budou předmětem výkonu jeho přezkumu či interní kontroly. Globální funkci Interního auditu (realizovanou centralizovaně ze strany řídicí osoby) a související výkon kontroly mohou usnadnit následující faktory: (i) tzv. Druhá linie obrany neboli *Second Line of Defence* (tj. oddělení řízené společnosti zajišťující funkci řízení rizik a compliance), spolupracující s Interním auditem, je-li vyžadována znalost lokálních právních požadavků a; (ii) statutární orgán řízené osoby (který na úrovni řízené osoby uděluje oprávnění k činnostem Interního auditu a deleguje příslušné kontrolní a podpůrné činnosti na zaměstnance řízené osoby k zajištění nezbytné součinnosti – podpora oddělení Compliance a dalších podpůrných funkcí s ohledem na shromáždění podkladů a koordinaci činností atd.). Naproti tomu obligatorní kontrolní orgán řídicí osoby obecně: (i) nemá přímé oprávnění nahlížet do veškeré dokumentace řízené osoby (v mnoha případech by musela být vyžadována součinnost statutárního

---

<sup>351</sup> BÁLEK, J. *Kontrola prosazování koncernových zájmů ze strany orgánů řídicí osoby*. In ŠKRABKA, J., VACUŠKA, L. *Právo v podnikání vybraných členských států Evropské unie*, s. 12-22.

<sup>352</sup> KRANE, R., EULERICH, M. *Going Global: Factors Influencing the Internationalization of the Internal Audit Function*.

orgánu řídicí a řízené osoby); a (ii) není oprávněn ukládat povinnosti zaměstnancům společnosti a vyžadovat jejich spolupráci mimo rozsah své zákonem vymezené působnosti.

S ohledem na přístup praxe a právní uspořádání mezinárodních koncernů a jejich kontrolních mechanismů se domnívám, že nejúčinnějším či chcete-li nejefektivnějším způsobem institucionalizace Interního auditu v koncernu je: (i) zřízení Interního auditu jakožto funkční divize (v rámci vertikální delegace) přímo odpovědné statutárnímu orgánu (za předpokladu, že se Interní audit nezřizuje na základě zákonného požadavku); a dále (ii) uznání funkce Interního auditu na úrovni jednotlivých členů koncernu. Řídicí osoba, prostřednictvím svého statutárního orgánu, je z titulu jednotného řízení koncernu a možnosti prosazení řídicího vlivu schopna prosadit takovou institucionalizaci a uznání funkce Interního auditu na úrovni řízených osob v rámci jednotné politiky koncernu a koncernového zájmu, tj. přijetí zásad stanovených valnými hromadami řízených osob včetně akčního a sanačního plánu Interního auditu pro jednotlivá období.<sup>353</sup> Statutární orgán řídicí osoby (přímo prostřednictvím výkonu působnosti valné hromady řízených osob popř. nepřímo prosazením řídicího vlivu a ovlivnění obsahu rozhodnutí valné hromady či jediného akcionáře/společníka s ohledem na diverzitu vnitřní struktury koncernu) může jednotně koordinovat institucionalizaci a uznání funkce Interního auditu napříč celým koncernem.

Identifikuje-li Interní audit (lokalizovaný na úrovni řídicí osoby) v rámci své kontrolní působnosti nedostatek, který je nutné napravit, může představenstvo či správní rada řídicí osoby přijmout opatření vedoucí k jejich nápravě. V rámci vztahů vnitřní organizační nadřízenosti a podřízenosti lze s odkazem na praxi předpokládat, že Interní audit primárně informuje o nálezů statutární orgán řízené (kontrolované) osoby a uloží mu společně s plánem nápravných opatření časový limit pro jejich realizaci (lze-li identifikovaný nález napravit). Není-li ani v dodatečném řase pro nápravu plán nápravných opatření plně přijat, informuje Interní audit představenstvo či správní radu o předmětu nálezů a výsledku realizace plánu nápravných opatření (v ideálním případě společně s identifikací zika vyplývajícího z nerealizace předmětného nápravného opatření). Představenstvo či správní rada řídicí osoby bude následně oprávněna přijmout sanační opatření (využít jednotného řízení k udělení koncernových pokynů či přímo/nepřímo zajistit personální obměnu statutárního orgánu kontrolované řízené osoby).

## 4.2. Lead Independent Director

---

<sup>353</sup> Poznámka autora: Období realizace interního auditu bude odvislé od rozsahu a předmětu interního auditu. Vzhledem k různorodým oblastem realizace kontroly tak obdobně jako je tomu při realizaci kontrolní působnosti kontrolního orgánu může být období realizace členěno na plánované kvartální kontroly, kontroly individuální či kontroly rozložené do kontrolního plánu účetního období.

Cílem této podkapitoly je představit koncept funkce tzv. Lead Independent Directora (neboli LID)<sup>354</sup>, historické konotace jeho vzniku a následného pronikání do kontinentálního právního prostředí (zejména s úzkým zaměřením na právní regulaci EU, Spolkové republiky Německo a České republiky). Kapitola též analyticky rozebírá definiční a funkční znaky LID dle amerického korporálního práva, a dále metodou komparace porovnává možnosti jeho začlenění do struktury akciové společnosti dle německého a českého práva. Nosným bodem textu je pokusit se odpovědět na klíčové otázky této inkorporace, zejména: (i) zdali je možné funkci LID začlenit do struktury akciové společnosti evropského (případně německého a českého) korporálního práva; (ii) do jaké míry a rozsahu lze americký model přijmout (tj. zcela pouze v příslušné části); a (iii) jak dosáhnout jeho efektivního začlenění do struktury akciové společnosti, má-li být dosaženo naplnění účelu funkce LID; případně (iv) jaké dopady má zřízení funkce LID na dodržování principů řádné správy a řízení společnosti (*corporate governance*)?

Koncept funkce LID byl založen ve Spojených státech Amerických a regulatorně živán zejména prostřednictvím SEC, která jej začlenila do zákona o investičních společnostech z roku 1940 (*Investment Company Act of 1940*)<sup>355</sup>. Dále docházelo k prohlubování konceptu LID nejen konstantní judikaturou amerických soudů,<sup>356</sup> ale i regulatorními pravidly americké *New York Stock Exchange* (NYSE) a *NASDAQ* burzy cenných papírů.<sup>357</sup> Nutno však uvést, že koncept LID se váže zejména k požadavkům regulace společnosti: (i) jejichž akcie jsou veřejně obchodovány na burze<sup>358</sup>; (ii) které spadají pod regulatorní dohled SEC; a (iii) pro něž SEC stanoví zvláštní pravidla za účelem zajištění ochrany investorů a udržitelnosti obchodování na trhu s cennými papíry.<sup>359</sup>

Jedním z těchto požadavků je právě nezávislost členů statutárního (výkonného) orgánu a s ním související ustanovení tzv. *independent directors* (neboli nezávislých členů statutárního orgánu). Podmínky dopadající na formování statutárního orgánu, zejména parametry absence střetu zájmů a zajištění nezávislosti jeho členů, a dále personální zastoupení tzv. *independent*

---

<sup>354</sup> LID může být v praxi nazýván různě – může se vyskytovat např. v podobě: *lead director, lead independent director, lead outside director, lead trustee, presiding director*.

<sup>355</sup> Investment Company Act of 1940, 15 U.S.C. Online. §§ 80a-1, 80a-2(19), 80a-10 (2012). Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/COMPS-1879/pdf/COMPS-1879.pdf>. [citováno 2022-12-18].

<sup>356</sup> Např. Rozhodnutí Klein v. HIG Capital (2018), Oracle Corp. Derivative Litig. (2018), Homefed Corp. Stockholder Litig. (2020), Voigt v. Metcalf (2020), J.P. Morgan (2005) and In re Goldman Sachs (2011), United Food and Commercial Workers Union v. Zuckerberg. Online. Dostupné z: <https://www.clearygotlieb.com/news-and-insights/publication-listing/the-delaware-courts-evolving-view-of-director-independence>. [citováno 2022-12-18].

<sup>357</sup> ELBERG, Shana, LAUKITIS, Lisa, MAYER-CESIANO, Maxim. Meagher & Flom LLP. What Exactly Is an Independent Director?. Online. 17. 3. 2022, *Harvard Law School Forum on Corporate Governance*. Dostupné z: <https://corpgov.law.harvard.edu/2022/03/17/what-exactly-is-an-independent-director/>. [citováno 2022-12-18].

<sup>358</sup> Neboli společnosti kótované na burze.

<sup>359</sup> Srov. Mise SEC. Online. Dostupné z: <https://www.sec.gov/about/what-we-do>. [citováno 2022-12-18].

*directors* ve statutárním orgánu, upravují již zmínění *New York Stock Exchange* (NYSE)<sup>360</sup> a NASDAQ<sup>361</sup> odlišně. NYSE požaduje, aby byl statutární orgán veřejně obchodovaných společností tvořen z většiny právě zmíněnými *independent directors*, přičemž výbor pro audit a odměňování těchto společností musí tvořit výhradně tito nezávislí členové.<sup>362</sup> Naproti tomu NASDAQ požadavek ustavení výboru výhradně z nezávislých členů statutárního orgánu stanoví pouze pro schvalování transakcí představující střet zájmů.<sup>363</sup>

Jak již bylo uvedeno, stěžejní rolí SEC je především ochrana investorů. K jejímu efektivnímu zajištění SEC reguluje situace, ve kterých funkci předsedy statutárního orgánu (*Chairman of the Board*) a vrchního výkonného člena managementu společnosti (*Chief Executive Officer*, neboli CEO)<sup>364</sup> zastává totožná osoba. SEC stanoví, že statutární orgán společnosti v uvedené situaci zvolí z řad *independent directors* statutárního orgánu tzv. LID, jehož rolí je: (i) koordinovat aktivity *independent directors*; a (ii) vykonávat povinnosti a práva v rozsahu určeném statutárním orgánem společnosti (blíže viz. níže).<sup>365</sup>

SEC se mimo jiné též zasadila o implementaci hlubší kontroly finančních otázek veřejně obchodovaných společností, a to prostřednictvím federálního zákona USA – tzv. Sarbanes-Oxley Act of 2002, jehož úkolem je chránit akcionáře, zaměstnance a veřejnost před účetními chybami a podvodnými finančními praktikami. Adresáty SOA, a tedy osobami odpovědnými za dodržování těchto pravidel, jsou z povahy věci auditoři, účetní a dále osoby jimž je v rámci horizontální delegace svěřena odpovědnost za finanční otázky společnosti (tj. např. osoby pověřené statutárním orgánem k vedení finanční a obdobné agendy – pozice CFO neboli finančního ředitele a jemu podřízené osoby).

---

<sup>360</sup> Viz. NYSE, 303A.01 *Independent Directors*, In *NYSE Listed Company Manual*. Online. Dostupné z: [https://nyseguide.srorules.com/listed-company-manual/document?treeNodeId=csh-da-filter!WKUS-TAL-DOCS-PHC-%7B0588BF4A-D3B5-4B91-94EA-BE9F17057DF0%7D--WKUS\\_TAL\\_5667%23teid-69](https://nyseguide.srorules.com/listed-company-manual/document?treeNodeId=csh-da-filter!WKUS-TAL-DOCS-PHC-%7B0588BF4A-D3B5-4B91-94EA-BE9F17057DF0%7D--WKUS_TAL_5667%23teid-69). [citováno 2023-06-04].

<sup>361</sup> Viz. NASDAQ Stock Market, požadavky *corporate governance*. Online. Dostupné z: <https://listingcenter.nasdaq.com/rulebook/nasdaq/rules/nasdaq-5600-series>. [citováno 2023-06-04].

<sup>362</sup> GORDON, Jeffrey N. The Rise of Independent Directors in the United States, 1950-2005: Of Shareholder Value and Stock Market Prices. Online. *Stanford Law Review* 59, no. 6 (2007), s. 1468. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/40040395>. [citováno 2023-06-04].

<sup>363</sup> Tamtéž. GORDON, J. N. *The Rise of Independent Directors in the United States, 1950-2005: Of Shareholder Value and Stock Market Prices*, s. 1468.

<sup>364</sup> Role CEO v angloamerickém právním prostředí představuje vrchního člena vedení společnosti (leadershipu), který je odpovědný přímo statutárnímu orgánu společnosti a zodpovídá za strategické řízení společnosti, a tedy zejména za plnění jejího strategického plánu. Nutno však doplnit, že CEO není členem statutárního orgánu, ale pouze osobou odpovědnou za výkon svěřené funkce v rámci horizontální delegace.

<sup>365</sup> Srov. U.S. Securities and Exchange Commission – Lead Independent Director Charter. Online. Dostupné z: [https://www.sec.gov/Archives/edgar/data/1726711/000121390021033346/ea142958ex99-2\\_aditx.htm#:~:text=The%20Lead%20Independent%20Director%20coordinates,Board%20of%20Directors%20may%20determine](https://www.sec.gov/Archives/edgar/data/1726711/000121390021033346/ea142958ex99-2_aditx.htm#:~:text=The%20Lead%20Independent%20Director%20coordinates,Board%20of%20Directors%20may%20determine). [citováno 2023-06-04].

#### 4.2.1. Role a postavení LID

Chceme-li vymezit působnost LID v rozsahu práv a povinností vyplývajících z výkonu této funkce, lze ji shrnout do klíčových oblastí jako je: (i) zvyšování výkonnosti a efektivity funkce statutárního orgánu (zejména s ohledem na udržování informačních toků mezi orgány/jejich členy a akcionáři/investory<sup>366</sup> společnosti při současném zachování efektivity principů *corporate governance*); (ii) zvyšování kvality a produktivity vztahu mezi LID a předsedou statutárního orgánu (*Chairman of the Board*); a (iii) stabilizace výkonu funkce statutárního orgánu v době krize společnosti (zejména s odkazem na překonání doby, kdy není funkce předsedy statutárního orgánu (*Chairman of the Board*) obsazena a dochází k výběru/volbě nového předsedy. Případně také můžeme hovořit o okamžiku ekonomické ne-výkonnosti společnosti na trhu a souvisejících požadavcích akcionářů/investorů, které odporují směřování „obchodního“ vedení společnosti ze strany statutárního orgánu.<sup>367</sup>

SEC vymezuje působnost (resp. práva a povinnosti)<sup>368</sup> LID rozsahu funkčního pojetí této role jejich vyčleněním do následujících kategorií:

- **Procesní oprávnění ve vztahu k jednání statutárního orgánu:**
  - právo předsedat veškerým jednáním statutárního orgánu, kterých se neúčastní předseda statutárního orgánu (*Chairman of the Board*), a to včetně výkonných zasedání *independent directors*;
  - právo svolat jednání *independent directors*, určovat pořad těchto jednání a předsedat jim;
  - právo hlasovat o schválení rozsahu informací a jejich obsahu k poskytnutí statutárnímu orgánu, včetně jejich kvality, množství, vhodnosti a aktuálnosti;
  - právo hlasovat o schválení programu jednání statutárního orgánu;
  - právo hlasovat o schválení četnosti jednání statutárního orgánu a plánu budoucích jednání (včetně zajištění dostatečné časové dotace pro projednání veškerých bodů programu jednání).

---

<sup>366</sup> PLOUHINEC, Marion. Legal & General Investment Management Ltd., The Role of the Lead Independent Director. Online. Harvard Law School Forum on Corporate Governance, 25.11.2018, s. 1. Dostupné z: <https://corpgov.law.harvard.edu/2018/11/25/the-role-of-the-lead-independent-director/>. [citováno 2022-12-10].

<sup>367</sup> HSU, Yuan-Teng Lee, LIN, Cheng-Few, NING, Chih-Yung Tang. Lead Independent Director and Earnings Management. Online. *European Financial Management*, 28. 4. 2022, Forthcoming, In SSRN. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4095513>. [citováno 2022-12-18].

<sup>368</sup> Srov. U.S. Securities and Exchange Commission. *Lead Independent Director Charter*.



- **Povinnost k zajištění součinnosti:**
  - povinnost vystupovat jakožto prostředník mezi *independent directors* a předsedou statutárního orgánu (*Chairman of the Board*);
- **Oprávnění vyplývající z poradní funkce:**
  - oprávnění doporučit výboru pro jmenování, výboru pro řádnou správu a řízení společnosti (*corporate governance*) a předsedovi (*Chairman of the Board*) kandidáty pro personální obsazení výborů statutárního orgánu a včetně pozice předsedy;
  - oprávnění: (i) provést společně s předsedou výboru pro jmenování a řádnou správu a řízení společnosti *interview* všech kandidátů ucházejících se o pozici předsedy a (ii) předložit výsledné doporučení těmto výborům k projednání;
- **Povinnost ve vztahu k investorům:**
  - povinnost být k dispozici pro potřeby konzultace či přímé komunikace s akcionáři/investory;
- **Další práva a povinnosti:**
  - právo na vyžádání si informace či právní rady, je-li nezbytná pro řádný výkon funkce LID; LID může tohoto práva využít i externě (poptat dle vlastního výběru externí právní poradenství) na náklady společnosti, považuje-li to LID za vhodné;
  - právo, po konzultaci s *independent directors*, navrhnout změny rozsahu vymezení práv a povinností LID a předložit je statutárnímu orgánu ke schválení.

S ohledem k výše uvedenému lze uzavřít, že funkce LID, jak ji vymezuje SEC, představuje jakousi roli „mediátora či strážce nezávislosti“ uvnitř statutárního orgánu, která zastřešuje *independent directors* a zajišťuje informační synchronizaci mezi investory, statutárním orgánem a jeho předsedou (*Chairman of the Board*).<sup>369</sup> Přihlédneme-li k definičním znakům LID, platí, že bude vždy jedním z *independent directors*, a tedy členem statutárního orgánu společnosti.

#### 4.2.2. LID v evropském právním prostředí

---

<sup>369</sup> PLOUHINEC, Marion. *The Role of the Lead Independent Director*, s. 1.

Pokud bychom chtěli aplikovat koncept funkce LID jeho umístěním do kontextu kontinentálního práva, resp. práva EU, a ověřit, zda jej lze efektivně začlenit do konceptu akciové společnosti v tomto právním rámci (primárně s akcentem na německé a české korporální právo), musíme předně provést analytickou komparaci podmínek nezávislosti a působnosti LID ve světle angloamerické právní úpravy.<sup>370</sup> Na úrovni EU lze obdobnou úpravu reflektující principy *corporate governance* nalézt pouze ve formě tzv. "soft law", a tedy zejména DK ze dne 15. února 2005. I přesto, že má DK ze dne 15. února 2005 pouze doporučující charakter, přehledně ukotvuje problematiku přítomnosti a úlohy nevýkonných členů správní<sup>371</sup> a dozorčí rady<sup>372</sup> včetně (mimo jiného) požadavků jejich nezávislosti.<sup>373</sup> Významným rozdílem úpravy vnitřní struktury akciové společnosti amerického a evropského práva je právě dualita vnitřních systémů, tedy systému monistického a dualistického.

DK ze dne 15. února 2005 však nevymezuje rozdíly mezi jednotlivými systémy vnitřní struktury - právě naopak, stanoví sjednocující požadavky prohlubující principy *corporate governance* (tj. určuje aspekty efektivního výkonu funkce členů nevýkonných orgánů, včetně otázek jejich nezávislosti a odborné způsobilosti, jejich vnitřní organizace a pravidel pro vytváření a konečně i procedurální otázky výborů správní či dozorčí rady).

Po obsahové stránce pak DK ze dne 15. února 2005 rozlišuje tři zásadní oblasti, ve kterých je řádný výkon dohlížecí úlohy nevýkonných členů správní či dozorčí rady rozhodující - vzhledem k vysoké pravděpodobnosti existence střetu zájmů. Patří mezi ně: (i) jmenování členů správního orgánu<sup>374</sup>; (ii) odměňování členů správního orgánu; a (iii) audit. Tyto oblasti následně otevírají otázku nejen postavení a působnosti kontrolního či dozorčího orgánu společnosti, nýbrž i jejich jednotlivých výborů v rámci struktury společnosti. DK ze dne 15. února 2005 ale jistě není transpozicí SEK do evropského právního prostředí, ale jakýmsi apelem k dodržování principů *corporate governance* pro společnosti kótované na burze. SEC reguluje především problematiku nezávislosti členů voleného orgánu společnosti (tzv. *independent directors* se zastřešující rolí

---

<sup>370</sup> Resp. požadavků na ustavení funkce LID, jak je uvádí U.S. Securities and Exchange Commission. *Lead Independent Director Charter*. (viz. výše).

<sup>371</sup> Dle čl. 2.4 DK ze dne 15. února 2005 se „nevýkonným členem správní rady“ rozumí jakýkoliv člen správního orgánu společnosti (v monistickém systému) kromě výkonného člena správní rady, který se nepodílí na každodenním řízení společnosti.

<sup>372</sup> Dle čl. 2.6 DK ze dne 15. února 2005 se „členem dozorčí rady“ rozumí jakýkoliv člen dozorčího orgánu společnosti (v dualistickém systému).

<sup>373</sup> Nad rámec uvedeného pak DK ze dne 15. února 2005 vyzývá členské státy EU k posílení úlohy nevýkonných členů správní rady nebo dozorčí rady dohlížet nad výkonem funkce výkonných členů správní rady a představenstva, a to zejména při aktivitách představujících střet zájmů mezi členy těchto orgánů a obchodní korporací.

<sup>374</sup> Dle čl. 2.2 DK ze dne 15. února 2005 se „členem správního orgánu“ rozumí jakýkoliv člen správního, řídicího nebo dozorčího orgánu společnosti.

LID), a tedy bez ohledu na výkonnou či nevýkonnou roli člena. DK ze dne 15. února 2005 oproti tomu stanoví pravidla výhradně pro nevýkonné členy správní či dozorčí rady, kdy jejich nezávislost formuje pouze jako jeden z požadavků doporučeného profilu člena správního orgánu, přičemž funkci LID neupravuje výslovně vůbec.

#### 4.2.2.1. LID v rámci právní úpravy akciové společnosti dle německého práva

Budeme-li hledat regulaci LID na úrovni členských států, může být inspiračním zdrojem právě německé právo obchodních společností, respektive principy řádné správy a řízení společnosti vtělené do DE CG Kodexu<sup>375</sup>. Obdobně jako v případě DK ze dne 15. února 2005 platí, že DE CG Kodex výslovně problematiku LID výslovně neupravuje. Poskytuje však doporučení pro volbu členů statutárního a kontrolního orgánu (dozorčí rady),<sup>376</sup> stanovení podmínek nezávislosti členů dozorčí rady,<sup>377</sup> jejich působnosti<sup>378</sup> apod.

I přes absenci výslovné regulace LID poukazuje německá doktrína na postupné pronikání této funkce do německého akciového práva prostřednictvím utvrzování principů *corporate governance*. Vliv na formování funkce LID má původ v přeshraničních aktivitách nadnárodních koncernů, které byli historicky v důsledku své podnikatelské činnosti na území Spojených států<sup>379</sup> podřízeny požadavkům SEC. Důsledkem pro členy koncernu pak byla aktivace požadavků SEC, případně se podnikatelské seskupení dobrovolně podřídilo principům *corporate governance* či přistoupilo k jejich *ad hoc* inkorporaci na základě požadavku investorů.<sup>380</sup> Nutno však poznamenat, že německé akciové právo co do vnitřní struktury akciové společnosti vychází historicky z dualistického systému řízení, a tedy funkčního oddělení statutárního a kontrolního orgánu. Byť, jak je uvedeno níže, k pronikání funkce LID do německého akciového práva fakticky dochází, je potřeba koncept z pohledu SEC revidovat a přizpůsobit již zmíněné dualitě systému vnitřní struktury akciové společnosti, která může být pro určitá práva či povinnosti LID (v rozsahu definovaném SEC) blokující či v rozporu se zákonem (srov. např. právo LID předsedat jednáním

---

<sup>375</sup> Viz. German Corporate Governance Code 2022. Online. Dostupné z: [https://www.dcgk.de/files/dcgk/usercontent/en/download/code/220627\\_German\\_Corporate\\_Governance\\_Code\\_2022.pdf](https://www.dcgk.de/files/dcgk/usercontent/en/download/code/220627_German_Corporate_Governance_Code_2022.pdf). [citováno 2022-12-18].

<sup>376</sup> Srov. oddíl C. I. – III. DE CG Kodex.

<sup>377</sup> Srov. oddíl C. II. DE CG Kodex.

<sup>378</sup> Srov. oddíl A. II. DE CG Kodex.

<sup>379</sup> Např. prostřednictvím lokalizace podniku (odštěpného závodu či jiné právní formy podnikatelské lokalizace – např. přítomností člena koncernu řízené nebo řídicí osoby) na území Spojených států.

<sup>380</sup> HENNING, Peter, HENNIKE, Peter. Lead Independent Director. *BOARD - Zeitschrift für Aufsichtsräte in Deutschland*, 22. 8. 2022, 4/2022. s. 170.

statutárního orgánu). HENNING a HENNKE<sup>381</sup> nastiňují časovou linii a úroveň pronikání funkce LID do německého práva následovně:

- 1) **Krok 1:** Zřízení či existence funkce LID v rámci vnitřních struktur mezinárodních společností působících na území Německa (tj. prostřednictvím organizační složky/odštěpného závodu, dceřiné společnosti, kdy ke vzniku funkce LID došlo v důsledku skutečnosti nevyplývající z německého práva – tzv. faktická existence LID);
- 2) **Krok 2:** Zřízení funkce LID v rámci vnitřní struktury akciové společnosti, tj. na základě: (i) změny stanov upravující práva a povinnosti LID; a nebo (ii) rozhodnutí dozorčí rady o určení jednoho ze svých členů k výkonu funkce LID. Akciová společnost k takovému kroku přistoupila (či k němu inklinuje) zejména v případech, kdy:
  - a. do funkce předsedy dozorčí rady je zvolena osoba nenaplňující veškerá kritéria nezávislosti (např. dle ustanovení § 100 odst. 2 bod 4 AktG,<sup>382</sup> které stanoví, že členem dozorčí rady nelze zvolit osobu, která v posledních dvou letech vykonávala funkci člena statutárního orgánu, ledaže nominaci k volbě takové osoby členem dozorčí rady navrhnou akcionáři držící podíl ve společnosti s nímž je spojeno více než 25 % hlasovacích práv ve společnosti) a existuje reálná potřeba zajistit kontrolu nezávislosti výkonu funkce předsedy dozorčí rady; nebo
  - b. akciová společnost prochází transformací<sup>383</sup> (např. přeměnou právnické osoby ve formě odštěpení se vznikem nové společnosti) v jejímž důsledku bude pozici předsedy dozorčí rady nástupnické společnosti zastávat osoba nenaplňující požadavky nezávislosti dle DE CG Kodexu, což může vyústit v upřednostnění zájmů rozdělované společnosti na úkor akcionářů/investorů společnosti nástupnické;
- 3) **Krok 3:** Vznik kodexů či doporučení upravujících principy *corporate governance*, jako např. DE CH Kodex, DK ze dne 15. února 2005, Bankovní principy Corporate

---

<sup>381</sup> HENNING, Peter, HENNKE, Peter. *Lead Independent Director*, s. 170.

<sup>382</sup> Srov. Německý akciový zákon. Online. Dostupné z: [https://www.gesetze-im-internet.de/englisch\\_aktg/](https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_aktg/). [citováno 2023-01-07].

<sup>383</sup> Rozuměj přeměnou obchodní společnosti. V českém právním prostředí je problematika regulována zákonem o přeměnách.

Governance<sup>384</sup> za kombinace faktické a právní institucionalizace<sup>385</sup> funkce LID v praxi přispěla k funkčnímu začlenění konceptu LID do německého právního řádu (tj. prostřednictvím jeho užití za podmínek prohlubujících principy *corporate governance*), a proto LID v chápání německého korporálního práva již není jen pouhým teoretickým konceptem.

a. Jako příklady výše uvedeného lze uvést:

- i. Siemens Energy AG<sup>386</sup> - funkci LID zastává člen dozorčí rady;
- ii. Fresenius Medical Care<sup>387</sup> - funkci LID zastává člen dozorčí rady;
- iii. SAP SE<sup>388</sup> - funkci LID zastává člen dozorčí rady (v rámci dualistické struktury evropské společnosti).

Na pozitivní dopady implementace konceptu LID do vnitřní struktury akciové společnosti, především v rámci dozorčí rady, poukazuje STOBBE<sup>389</sup>, a to zejména s ohledem na situace, které mají za následek absenci nezávislosti na straně předsedy dozorčí rady. Vzhledem k tomu, že ultimátním úkolem LID je být právě korektorem nezávislosti (může-li být nezávislosti právě na straně předsedy dozorčí rady ohrožena), a dále zprostředkovatelem zájmů akcionářů/investorů. S ohledem na dualistický systém vnitřní struktury akciové společnosti však nelze do německého konceptu LID přejímat veškerá práva a povinnosti LID specifikované dle pravidel SEC. Domnívám se, že zejména procesní oprávnění vztahující se k jednání statutárního orgánu nelze v dualistickém systému vnitřní struktury (tzv. *two-tier-system*) pro rozpor se samotným konceptem

---

<sup>384</sup> Komise pro bankovní dohled Basilej. Guidelines Corporate Governance Principles for Banks. Online. 7/2015. In [www.bis.org](http://www.bis.org). Dostupné z: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d328.pdf>. ISBN 978-92-9197-126-8. [citováno 2023-01-07].

<sup>385</sup> Viz. zřízení funkce LID z pohledu mezinárodních standardů *corporate governance* (vtělení práv a povinností do zakladatelských dokumentů akciové společnosti, regulace procedurálních práv a povinností LID) a faktického funkčního zapojení funkce LID do kontrolní činnosti akciové společnosti.

<sup>386</sup> Zápis z jednání dozorčí rady společnosti Siemens Energy AG (*Supervisory Board of Siemens Energy AG*). Online. 2020. Dostupné z: <https://assets.siemens-energy.com/siemens/assets/api/uuid:3188aad8-cc55-4401-b254-c39104c94f91/se-ag-hv2021-broschure-aufsichtsrat-en-web.pdf>. [citováno 2022-12-18].

<sup>387</sup> Zápis z jednání dozorčí rady společnosti Fresenius Medical Care (*Supervisory Board of Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA*). Online. Dostupné z: [https://www.freseniusmedicalcare.com/fileadmin/data/com/pdf/investors/Hauptversammlung/2021/Beschreibung\\_Lead\\_Independent\\_Director\\_EN.pdf](https://www.freseniusmedicalcare.com/fileadmin/data/com/pdf/investors/Hauptversammlung/2021/Beschreibung_Lead_Independent_Director_EN.pdf). [citováno 2023-06-18].

<sup>388</sup> SAP – Lead Independent Director FAQ. Online. Dostupné z: <https://www.sap.com/investors/en/governance.html?pdf-asset=a6e8bed8-197e-0010-bca6-c68f7e60039b&page=1>. [citováno 2022-12-18].

<sup>389</sup> STOBBE, Antje. Why German companies should embrace the role of lead independent director. Online. *Allianz Global Investors*. 31. 3. 2022. Dostupné z: <https://www.allianzgi.com/-/media/allianzgi/globalagi/editorial/german-lead-independent-directors/202206-astobbe-lead-independent-directors.pdf?rev=69e2870323bd4005804d7fd149852bb0&hash=C8D3D3930422D97CE14026E80DFEA28C>. [citováno 2022-12-18].

oddělení výkonného (představenstva) a kontrolního orgánu (dozorčí rady) jednoznačně aplikovat.<sup>390</sup> Z povahy moderační a komunikační role má (i jak ukazují výše uvedené případy inkorporace LID do německého právního prostředí) blíže k funkčnímu doplnění role dozorčí rady než představenstva.<sup>391</sup> Tento závěr platí tím spíše posoudíme-li požadavek nezbytné úrovně nezávislosti členů jednotlivých orgánů, kterou alokace LID na příslušné místo v rámci organizační struktury akciové společnosti vyžaduje.<sup>392</sup> Dozorčí radě je zákonem svěřena kontrola činnosti představenstva, účetnictví společnosti<sup>393</sup> a oprávnění k udělení předchozího souhlasu k určitým typům obchodních transakcí.<sup>394</sup> Funkce dozorčí rady tedy obecně představuje jakousi prodlouženou a nezávislou ruku akcionářů a doplňuje jejich kontrolní roli.

Koncept LID však může být funkční i v ostatních aspektech naplňování účelu této role prostřednictvím utváření nezávislosti kontrolní role dozorčí rady,<sup>395</sup> jako např.:

- Existují-li pochybnosti či bylo-li prokázáno, že předseda dozorčí rady nenaplnuje požadavky nezávislosti, odborné kvalifikace či řádně neplní svěřené povinnosti vyplývající pro něj z výkonu funkce, může dojít ke vzniku konfliktu mezi předsedou dozorčí rady a akcionáři/investory. Úkolem LID, jakožto moderátora konfliktu, bude umožnit otevřenou komunikaci a zprostředkovat obavy či pochybnosti akcionářů/investorů představenstvu a dozorčí radě.
- V případě personální změny v osobě předsedy dozorčí rady může LID: (i) vystupovat v pozici dočasné kontaktní osoby pro požadavky představenstva, dotazy akcionářů či investorů pro zajištění kontinuity při předávání „moci“; a následně (ii) předsedat nominační komisi při procesu výběru nového předsedy dozorčí rady a přispívat tak k zajištění nezávislosti a transparentnosti nominačního procesu bez vlivu původního předsedy.

---

<sup>390</sup> Srov. WILLI, Joachim. The Liability of Supervisory Board Directors in Germany. Online. *International Lawyer (ABA)*, vol. 25, no. 1, Spring 1991, s. 43. HeinOnline. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/intlyr25&i=55>. [citováno 2023-06-11].

<sup>391</sup> Alokace LID mezi funkce dozorčí rady však směřuje zejména k dualistickému systému vnitřní struktury akciové společnosti podle německého práva (srov. německý *Aktiengesetz (AktG)*).

<sup>392</sup> Srov. SAENGER, Ingo. Conflicts of Interest of Supervisory Board Members in a German Stock Corporation and the Demand for Their Independence. Online. *Corporate Governance Law Review*, vol. 1, no. 1, 2005, pp. 150-152. HeinOnline. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/crpgvvrn1&i=162>. [citováno 2023-06-11].

<sup>393</sup> Viz. ust. § 111 odst. 1), 2) německého akciového zákona, ve znění pozdějších předpisů. Online. Dostupné z: [https://www.gesetze-im-internet.de/englisch\\_aktg/](https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_aktg/). [citováno 2023-06-11].

<sup>394</sup> Viz. ust. § 111 odst. 4) německého akciového zákona, ve znění pozdějších předpisů. Online. Dostupné z: [https://www.gesetze-im-internet.de/englisch\\_aktg/](https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_aktg/). [citováno 2023-06-11].

<sup>395</sup> Viz. obdobně v přirovnání k monistickému systému vnitřní struktury akciové společnosti ve Spojeném království Velké Británie - BORKOVEC, A. *Akciová společnost a rozptýlené vlastnictví*, s. 123.

#### 4.2.2.2. LID v rámci právní úpravy akciové společnosti dle českého práva

Obdobně jako v případě německé právní úpravy akciové společnosti se v českém korporacním právu budeme potýkat s aspekty dualistického systému vnitřní struktury (srov. ust. § 396 a násl. ZOK), který však oproti německému modelu (opomeneme-li právní úpravu evropské společnosti) doplňuje i systém monistický.<sup>396</sup> Dovolím si vzhledem k výše uvedenému tvrdit, že funkční začlenění LID do dualistického systému řízení akciové společnosti podle německého a českého modelu nebudou provázet zásadní rozdíly. Působnost dozorčí rady akciové společnosti<sup>397</sup> spočívající v dohledu nad výkonem působnosti představenstva a nad činností společnosti je obdobná rozsahu působnosti dle německého akciového práva.<sup>398</sup> Co do vymezení působnosti LID mám za to, že moderační a komunikační působnost LID není dodatečným rozšířením působnosti dozorčí rady, avšak pouze sub-kategorií kontrolní působnosti, která mimo jiné vyplývá z principů řádné správy a řízení společnosti.<sup>399</sup> Při definování mezí působnosti dozorčí rady ŠTENGLOVÁ tvrdí, že ji mohou „... *stanovy ještě rozšířit, nemohou to však učinit na úkor působnosti jiného povinně zřizovaného orgánu.*“<sup>400</sup> Ustanovení § 438 odst. 1 ZOK například umožňuje, aby na dozorčí radu byla přenesena působnost k volbě a odvolání členů představenstva. Tento vliv na chod a řízení akciové společnosti LASÁK nazývá „*personální působnost*.“<sup>401</sup> Nedomnívám se však, že by funkce LID obecně zasahovala do působnosti jiných orgánů společnosti, jelikož pouze utvrzuje řádný výkon působnosti svěřené dozorčí radě. Problematickou by se stala v okamžiku atrakce procedurální působnosti LID (tj. zejména oprávnění předsedat jednání představenstva, určovat pořad jeho jednání a hlasovat na jednáních představenstva). Taková atrakce působnosti by byla z povahy věci nezákonná (a dopadaly by na ni důsledky absolutní neplatnosti)<sup>402</sup>, jelikož náleží výhradně členům představenstva a nelze ji delegovat mimo statutární orgán.<sup>403</sup>

Monistický systém řízení akciové společnosti prostřednictvím správní rady (ust. § 44 odst. 2; § 456 odst. 2 ZOK), jíž přísluší obchodní vedení a dohled nad činností společnosti, v sobě

---

<sup>396</sup> Srov. ust. § 396 zákona o obchodních korporacích; ŠTAŇKO, Silvie. Český model správy akciové společnosti – zlatá střední cesta?. *Obchodněprávní revue*, 2021, č. 4, s. 249-254. ISSN 1803-6554.

<sup>397</sup> Viz. ust. § 44 odst. 2; § 446 odst. 1 zákona o obchodních korporacích.

<sup>398</sup> Viz. ust. § 111 odst. 1) - 6) německého akciového zákona.

<sup>399</sup> Viz. čl. 6.1 – 7.2. Kodex správy a řízení společností ČR.

<sup>400</sup> ŠTENGLOVÁ, I. § 446 [Působnost]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 947, marg. č. 1.

<sup>401</sup> LASÁK, J. § 446. In: LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*.

<sup>402</sup> Srov. ust. § 1 odst. 2 občanského zákoníku.

<sup>403</sup> Srov. ust. § 159 odst. 2 občanského zákoníku.

obdobně jako americký model kombinuje výkonnou a kontrolní působnost statutárního orgánu. Začlenění funkce LID do struktury správní rady proto může být provedeno efektivněji než v případě dualistického systému vnitřní struktury akciové společnosti (tj. včetně procesních oprávnění při jednání správní rady). Člen správní rady zastávající funkci LID však stále musí splňovat požadavky nezávislosti, což může být komplikací v případě, kdy zastává současně výkonnou i kontrolní funkci člena správní rady.<sup>404</sup>

Řešením může být právě horizontální delegace výkonné a nevýkonné (kontrolní) působnosti správní rady mezi její členy (viz. § 156 odst. 2 o.z. - rozdělení působnosti členů správní rady do jednotlivých oborů) a zachování jakési vnitřní duality správní rady. ŠTENGLOVÁ upřesňuje, že „není však samozřejmě vyloučeno, aby sama správní rada nebo stanovy akciové společnosti postupovaly podle § 156 odst. 2 ObčZ a rozdělily působnost mezi členy správní rady tak, že některý (či někteří) bude vykonávat působnost statutárního orgánu a jiní působnost orgánu kontrolního.“<sup>405</sup> Obdobný názor zastává i LASÁK, pokud uvádí, že „povinnost rozdělit funkce v rámci monistického systému na výkonné a nevýkonné členy může vyplývat ze zvláštního právního předpisu, případně (jako soft law) z kodexů corporate governance.“<sup>406</sup> Praktickým příkladem může být např. požadavek na obsazování správní rady investičních společností a samosprávných investičních fondů, který stanoví personální požadavek pro oddělení řídicí (výkonné) funkce a kontrolní (nevýkonné či dohledové) funkce na nejvyšší úrovni obsazení správní rady samosprávného investičního fondu či investiční společnosti s monistickým systémem vnitřní struktury.<sup>407</sup> Stále však platí, že na působnost správní rady v otázkách určování základního zaměření obchodního vedení a základního zaměření dohledu nad činností společnosti nelze uplatnit výjimku § 156 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů ohledně horizontální a vertikální delegace, jelikož ji zákon výslovně zakazuje (§ 456 odst. 4 ZOK)<sup>408</sup>. Domnívám se, že interní separace působnosti výkonné a kontrolní působnosti správní

---

<sup>404</sup> Viz. čl. 13. DK ze dne 15. února 2005.

<sup>405</sup> ŠTENGLOVÁ, I. § 456 [Správní rada]. In: ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích*, s. 967, marg. č. 10.

<sup>406</sup> LASÁK, J. § 456. In: LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*.

<sup>407</sup> Viz. Stanovisko ČNB K obsazení správní rady investičních společností a samosprávných investičních fondů z hlediska řídicího a kontrolního systému. Online. 2. 3. 2022, ID: RS2022-03, In *cnb.cz*. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/legislativni-zakladna/stanoviska-k-regulaci-financniho-trhu/RS2022-03/#:~:text=t%C5%99i%20%C4%8Dlenny%2C%20nebo-,v%20p%C5%99i%C3%ADpad%C4%9B%20jednoho%20v%C3%BDkonn%C3%A9ho%20%C4%8Dlena%20spr%C3%A1vn%C3%AD%20rady%20a%20jedn%C3%A9%20jin%C3%A9,SIF%20m%C3%A1%20nejm%C3%A9n%C4%9B%20dva%20%C4%8Dlenny.> [citováno 2022-12-10].

<sup>408</sup> Obdobně DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan. Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otazníky (2. část). *Obchodněprávní revue*, 2013, č. 4, s. 97-105. ISSN 1803-6554.



rady, resp. horizontální delegace, bude nutným předpokladem pro začlenění funkce LID do monistického systému vnitřní struktury akciové společnosti – mezi nevýkonné členy správní rady, kde existuje vyšší pravděpodobnost k naplnění požadavku nezávislosti.<sup>409</sup> Není však ale vyloučeno, že by funkci LID mohl zastávat výkonný člen správní rady, byť se s takovou podobou institucionalizace v německém a českém právním prostředí zatím nesetkáváme.

Možnou otázku k dalšímu zkoumání by mohla představovat též problematika institucionalizace LID mimo obligatorní strukturu orgánů společnosti, a tedy její vyčlenění do fakultativního orgánu. Tento text však nemá za cíl tuto zabývat se touto problematikou jelikož není s ohledem na sub-kategorizaci funkce LID pod kontrolní působnost dozorčí či správní rady nezbytná.

Z výše uvedených závěrů je patrné, že funkce LID má pro akciovou společnost přidanou hodnotu plnící roli tzv. „strážce nezávislosti“, která stojí na principech řádné správy a řízení společnosti (*corporate governance*) a tyto principy utvrzuje. Z postupného pronikání funkce LID do kontinentálního právního prostředí je zřejmé, že korporáčnímu právnímu rámci již tato funkce není cizí, byť rozsah její působnosti odvisí od volby typu vnitřní struktury akciové společnosti (dualistického či monistického systému řízení). Dualistický systém vnitřní struktury akciové společnosti funkci LID limituje v procesní působnosti, která se vztahují k jednání představenstva (předsedání jednáním statutárního orgánu, určování jejich pořadu či podílení se na hlasování na těchto jednáních). LID bude proto z povahy duality statutárního a kontrolního orgánu omezen v působnosti, která má za cíl zajistit kontinuitu činnosti statutárního orgánu v případě absence jeho předsedy. Naopak funkční spojení statutárního a kontrolního orgánu v rámci monistického systému vnitřní struktury akciové společnosti tento problém potírá. Výkon funkce LID proto bude efektivnější co do jeho začlenění a nerušeného výkonu funkce v monistickém systému řízení akciové společnosti než systému dualistickém. Nelze však říci, že by dualistický systém řízení z funkce LID nemohl profitovat, jelikož např. německá korporáční praxe ukazuje pravý opak. Lze předpokládat, že po německém vzoru bude funkce LID pronikat i do českého právního prostředí, jelikož slouží ke zmírnění obav akcionářů či investorů, zajištění transparentnosti, udržení kontinuity a nezávislosti při hájení zájmů akcionářů či investorů, přičemž české korporáční právo je na pronikání tohoto trendu legislativně připraveno.

---

<sup>409</sup> Srov. čl. 6.2.1 Kodexu správy a řízení společností ČR.

## 5. Závěr

Hlavním výzkumným cílem této disertační práce bylo podrobně analyzovat působnost kontrolního orgánu akciové společnosti řídicí koncern, a to včetně rozsahu práv a povinností jeho členů v rámci právní úpravy koncernu, jakožto podnikatelského seskupení, v reflexi jeho formování, struktury a koncernových vztahů. S ohledem na výše uvedené lze tvrdit, že postavení kontrolního orgánu akciové společnosti řídicí koncern je (zejména ve vztahu ke kótovaným společnostem a mezinárodním koncernům) významně formováno na základech principů *corporate governance*. Mezi stěžejní prvky efektivity mechanismů koncernové kontroly patří vnitro-společenská spolupráce mezi představenstvem a dozorčí radou řídicí osoby spočívající ve vzájemné koordinaci hlavní strategie společnosti a významných změnách řízení společnosti, jež prostupuje celou koncernovou strukturou. Ta se dále projevuje prostřednictvím preventivní kontroly dozorčí rady řídicí osoby (např. prosazení a realizace preventivní kontrolní působnosti v podobě předchozího souhlasu) či kvazi-konzultační funkce dozorčí rady řídicí osoby (zejména při stanovami založené povinnosti dozorčí rady vydávat v konkrétním případě stanovisko a související povinnosti představenstva poskytovat dozorčí radě včasné a dostatečné informace pro řádný výkon její kontrolní činnosti).

V rámci vytyčeného výzkumného cíle jsem si položil jednu hlavní a několik dílčích výzkumných otázek.

Předně jsem si položil otázku, jaké je postavení kontrolního orgánu akciové společnosti řídicí koncern v rámci české právní úpravy. Pro řádnou klasifikaci kontrolního orgánu akciové společnosti jsem posuzoval vnitřní strukturu obligatorních orgánů akciové společnosti ve světle dualistického a monistického systému řízení. Dospěl jsem k závěru, že o obligatorním kontrolním orgánu akciové společnosti lze hovořit pouze v případě, kdy je zvolen dualistický systém vnitřní struktury akciové společnosti, v němž kontrolní působnost vykonává dozorčí rada (srov. § 446 a násl. z.o.k.). V případě monistického systému vnitřní struktury akciové společnosti platí, že akciová společnost nemá obligatorní kontrolní orgán, ale správní radu nadanou kombinovanou působností statutárního a kontrolního orgánu (§ 456 odst. 1 a 2 z.o.k.). Dále jsem se zabýval analýzou dílčích aspektů role a postavení dozorčí rady akciové společnosti řídicí koncern, jež je přímo odvislé od: (i) role řídicí osoby při realizaci jednotného řízení; a dále též (ii) působnosti představenstva řídicí osoby; jelikož tyto aspekty představují mantinely tzv. rozšířené (koncernové) kontrolní působnosti dozorčí rady řídicí osoby. S ohledem na: (i) formování a pravidla vnitřní struktury orgánů akciové společnosti řídicí koncern; (ii) absenci právní osobnosti koncernu (pouze cíleně vytvořeného ekonomického celku); a současně i (iii) právní samostatnost řídicí a řízené osoby; jsem dospěl k závěru, že dozorčí radu řídicí osoby nelze považovat za "koncernovou"

dozorčí radu, jelikož její působnost je ohraničena výlučně právní integritou řídicí osoby. Obecně proto platí, že působnost kontrolního orgánu řídicí osoby se bez dalšího v důsledku vzniku koncernu a existence jednotného řízení v "koncernovou" kontrolní působnost netransformuje. Kontrolní (resp. dohledová) působnost dozorčí rady řídicí osoby se však v důsledku existence koncernu rozšiřuje. V důsledku tzv. zrcadlového efektu se kontrolní působnost dozorčí rady řídicí osoby (tj. ve vztahu ke kontrole výkonu působnosti představenstva a činnosti řídicí osoby) rozšíří identicky, a dochází tudíž přímo úměrně k rozšíření dohledového (kontrolního) oprávnění dozorčí rady řídicí osoby sledujícím výkon působnosti představenstva řídicí osoby. Koncernová kontrolní působnost dozorčí rady sleduje koncernovou působnost představenstva [co do jednotného řízení, koordinace a určování jednotné politiky koncernu, včetně (přímého/nepřímého) nakládání s podíly v řízených společnostech a vypořádání zisku či ztráty]. To však nesmí znamenat ultimátní zásah či převzetí dohledové (kontrolní) působnosti kontrolního orgánu řízené osoby.

V návaznosti na postavení a roli dozorčí rady řídicí osoby jsem si dále položil otázku, zdali tuzemská právní úprava koncernu (resp. podnikatelských seskupení) umožňuje zřídit v rámci koncernu tzv. "nejvyšší či ústřední" kontrolní orgán s dozorčími oprávněními vůči jednotlivým členům koncernu. Vzhledem k právní úpravě podnikatelských seskupení, resp. koncernu, a přístup české (a speciálně též německé a rakouské) právní nauky klasifikující koncern jakožto ekonomickou jednotku tvořenou seskupením právně samostatných obchodních korporací, jsem v reflexi komparativního pohledu jednotlivých právních řádů dospěl k závěru, že tuzemská právní úprava zřízení tzv. "koncernového kontrolního orgánu", v podobě kontrolního orgánu obligatorního, neumožňuje. Členové koncernu si společně se začleněním do koncernu ponechávají svou vlastní autonomii a vnitřní strukturu obligatorních orgánů respektující právní samostatnost členů koncernu. Jednotná (dodatečná) vnitřní struktura koncernu, v rámci které by docházelo ke vzniku nových koncernových orgánů a současně k přenosu působnosti obligatorních orgánů řízených osob na obligatorní orgány osoby řídicí tudíž v důsledku jednotného řízení ze zákona nevzniká. Nelze však opomenout, že v důsledku činnosti řídicí osoby a realizace jednotného řízení (projevujícího se např. udělováním a kontrolou koncernových pokynů, prosazením koncernové preventivní kontroly v podobě předchozího souhlasu apod.) bude docházet k dodatečné (rozšířené) koncernové kontrole ze strany dozorčí rady řídicí osoby (realizované prostřednictvím představenstva řídicí osoby). Taková kontrola však nesmí mít za cíl suplovat obligatorní kontrolní působnost náležející kontrolním orgánům řízených osob. V rámci jednotného řízení a organizační struktury koncernu jsem dále analyzoval aspekty zřízení fakultativního orgánu řízené osoby, jehož členem je právě řídicí osoba. Takový fakultativní orgán "koncernového charakteru" nesmí přejímat základní působnost obligatorních orgánů řízené osoby, avšak může sloužit jako dodatečný

informační kanál pro zprostředkování koncernové strategie, koordinačních a koncepčních otázek a naopak poskytovat řídicí osobě obraz o realizaci koncernových zájmů a jednotné politice koncernu. Vzhledem k omezené míře možného zásahu do právní samostatnosti řízené osoby a statusovému charakteru základní působnosti obligatorních orgánů řízené osoby je vymezení působnosti fakultativního orgánu klíčové (tj. jaký je konkrétní účel a role řídicí osoby ve vnitřní struktuře řízené osoby).

Dále jsem si položil za cíl vymežit, jaká kontrolní oprávnění svěřuje tuzemská právní úprava řídicí osobě (resp. jejímu kontrolnímu orgánu) ve vztahu ke konkrétnímu právnímu jednání statutárního orgánu řízené osoby spadající do tzv. "koncernové kvalifikace". Po bližší analýze tuzemské právní úpravy v komparativním pohledu s německým a rakouským akciovým právem jsem jako efektivní kontrolní oprávnění řídicí osoby identifikoval a vymezil oprávnění spadající do preventivní kontrolní působnosti kontrolního orgánu, tj. předchozí souhlas k určitému právnímu jednání orgánu statutárního (srov. ust. § 49 odst. 1 z.o.k.). Tuzemská právní úprava dozorčí radě řídicí osoby v obecné rovině však neumožňuje vyhradit si (předchozí) souhlas s určitým typem právních jednání (srov. § 49 odst. 1 z.o.k.) s účinky na úrovni řídicí či řízené osoby bez dalšího. Není však vyloučeno, aby stanovy (akciové) řídicí společnosti takové oprávnění dozorčí radě výslovně založily (tj. vymezily hranice preventivní kontrolní působnosti dozorčí rady řídicí osoby ve vztahu k představenstvu řídicí osoby, a to zejména prostřednictvím konkrétního katalogu právních jednání či rámcově ponechali prostor k jeho specifikaci v díkci dozorčí rady řídicí osoby). Problematickým se však může zdát prosazení (preventivního) kontrolního oprávnění kontrolního orgánu řídicí osoby na úrovni osoby řízené, jehož realizaci napříč koncernem zákon výslovně nereguluje. Zákon reguluje problematiku koncernových pokynů (ve smyslu § 81 odst. 1 z.o.k.), které však není oprávněn udělit kontrolní orgán řídicí osoby kontrolnímu orgánu osoby řízené. Aby mohl být koncept udělení (předchozího) souhlasu kontrolního orgánu k právnímu jednání tzv. "koncernové kvalifikace" funkční, musí spolu příslušné kontrolní orgány (řídicí a řízené osoby) spolupracovat prostřednictvím statutárních orgánů řídicí a řízené osoby. Má-li dozorčí rada řídicí osoby udělit souhlas (prostřednictvím představenstva řídicí osoby) s právním jednáním osoby řízené, musí od řízené osoby (resp. jejího statutárního orgánu) obdržet informace nezbytné k řádnému posouzení takové žádosti, včetně jejích implikací pro ostatní členy koncernu, koncern jako celek či funkční část koncernu, která může být takovým rozhodnutím zasažena. Totéž platí v případě, kdy předchozí souhlas s právním jednáním naplňující znaky "koncernové kvalifikace" uděluje dozorčí rada řízené osoby v případě, kdy její preventivní kontrolní působnost ve smyslu ust. § 49 odst. 1 z.o.k. byla založena stanovami, které vymezily katalog právních jednání "koncernové kvalifikace" vyžadující právě předchozí souhlas na úrovni řízené osoby. Bez náležité

synergie a spolupráce statutárního a kontrolního orgánu řídicí a řízené osoby nemůže být koncept tzv. koncernového souhlasu efektivní, jelikož bude postrádat dostatečnou a nezbytnou informační výměnu mezi řídicí a řízenou osobou. Za další aspekt dohledové činnosti dozorčí rady řídicí osoby lze považovat kontrolu řídicích (koncernových) pokynů ovlivněnou intenzitou a rozsahem koncernového zájmu. Provedl jsem proto analýzu tvorby a závaznosti koncernových pokynů, a dále též efektivitu prostředků jejich kontroly. S ohledem na efektivitu kontroly ze strany řídicí osoby jsem jako nejúčinnější oprávnění dozorčí rady řídicí osoby ke kontrole realizace koncernových pokynů vyhodnotil právě její kooperační linku vůči představenstvu řídicí osoby. Dozorčí rada řídicí osoby je tak oprávněna požádat představenstvo řídicí osoby (v rámci kontroly výkonu jeho působnosti) o provedení kontroly realizace koncernového pokynu, kterou představenstvo provede prostředky pro samotné udělení původního (kontrolovaného) řídicího pokynu (§ 81 odst. 1 z.o.k.).

Dále jsem si položil otázku, jaká práva a povinnosti náleží členovi kontrolního orgánu akciové společnosti řídicí koncern ve vztahu k řízeným osobám. Role a působnost dozorčí rady řídicí osoby je v rámci koncernu dvojitá: (i) dozorčí rada řídicí osoby dohlíží primárně na výkon působnosti představenstva řídicí osoby a na činnost společnosti (§ 446 odst. 1 z.o.k.); a dále (ii) dohlíží na výkon působnosti představenstva řídicí osoby ve vztahu jednotnému řízení koncernu – k čemuž jí náleží příslušná kontrolní oprávnění. Pro oba uvedené případy dozorčí rada řídicí osoby usiluje o efektivní implementaci kontrolních mechanismů na úrovni: (i) řídicí osoby; i (ii) řízených osob. Konkrétní výše práv a povinností člena dozorčí rady řídicí osoby vůči řízeným osobám úzce souvisí s podvořením se projevům řídicího vlivu na straně orgánů řízených osob (nezávisle na skutečnosti, zdali je akceptace vlivu faktická či smluvní - projevující se obdobou ovládací smlouvy). Za hybatele koncernové kontrolní působnosti lze považovat koncernový zájem, který představuje zájmovou jednotu koncernového směřování. Řídicí osoba však existenci koncernového zájmu obhájí projevy jednotného řízení (s akcentem na koncernové pokyny). Dozorčí rada řídicí osoby sledující realizaci kontrolní oprávnění ve vztahu ke sledování koncernového zájmu řízenou osobou musí disponovat oprávněním obrátit se na představenstvo řídicí osoby, které jakožto prostředník musí požadavku dozorčí rady v realizaci individuálního kontrolního oprávnění (jako je např. kontrola řídicích pokynů) vyhovět. Člen dozorčí rady řídicí osoby však jako takový žádnými zvláštními právy a povinnostmi vůči řízeným osobám přímo nedispuje. V důsledku "zrcadlového efektu" na úrovni řídicí osoby směřuje linka kontrolní působnosti dozorčí rady řídicí osoby vůči představenstvu řídicí osoby. Představenstvo řídicí osoby bude však vždy tzv. mezičlánkem přenášejícím a realizujícím kontrolní působnost ve vztahu k řízeným osobám.

A konečně jsem si položil otázku, jak působí vyšší míra kontroly ze strany kontrolního orgánu řídicí osoby na omezení odpovědnosti člena statutárního nebo kontrolního orgánu řízené osoby při porušení fiduciárních povinností. Vzhledem k právní samostatnosti členů koncernu, jsem dospěl k závěru, že vyšší míra kontroly (byť působící v určitých případech invazivněji ve vztahu k řízené osobě) nemá ze zákona za důsledek omezení odpovědnosti za případné porušení fiduciárních povinností členů volených orgánů řízené osoby. Účinky dodatečné koncernové kontroly (v podobě kontroly realizace koncernového pokynu, otázek preventivní kontroly v podobě předchozího souhlasu k právnímu jednání či dodržování "vnitropodnikové smlouvy" mezi řídicí a řízenou osobou) v mezích tuzemského korporálního práva neumožňují členům volených orgánů řízené osoby být zbaveni či omezeni na odpovědnosti za porušení svých fiduciárních povinností (srov. ust. § 81 odst. 2 z.o.k.). Obdobný závěr lze přijmout i v případě porušení zavedeného mechanismu vyžadujícího předchozí souhlas řídicí osoby (či dozorčí rady řízené osoby) na základě katalogu právních jednání "koncernové kvalifikace" ve stanovách řízené osoby) k právnímu jednání statutárního orgánu osoby řízené. Účinnek vyšší kontroly ze strany řídicí osoby (resp. její dozorčí rady realizující kontrolu prostřednictvím představenstva) povede k vyvození důsledků ze strany řídicí osobou, nebudou-li volené orgány řízené osoby dodržovat požadavky vymezené řídicí osobou (např. prosazení personální obměny členů statutárního či kontrolního orgánu řízené osoby). V mezích právní úpravy koncernových pokynů (srov. § 81 odst. 1 a 2 z.o.k.) však platí, že bude-li statutárním orgánem řízené osoby dodržen a realizován koncernový pokyn, zproští se jeho člen odpovědnosti za újmu, prokáže-li, že mohl rozumně předpokládat splnění podmínek pro koncernové vypořádání újmy (dle § 72 odst. 1 a 2 z.o.k.).

Vzhledem k výše uvedenému se domnívám, že výzkumný záměr této disertační práce byl splněn. Nezbyvá mi proto nic jiného než doufat, že tato práce bude hodnotným příspěvkem do odborné debaty týkající se (zejména) problematiky postavení dozorčí rady akciové společnosti řídicí koncern v tuzemském právním prostředí a poslouží i právní praxi při formování zakladatelských právních jednání kapitálových společností provázaných vztahy jednotného řízení.

## Seznam zkratek

<b>AU CG Kodex</b>	Austrian Code of Corporate Governance. Online. Dostupný z: <a href="https://www.corporate-governance.at/uploads/u/corpgov/files/code/corporate-governance-code-012023.pdf">https://www.corporate-governance.at/uploads/u/corpgov/files/code/corporate-governance-code-012023.pdf</a> . [citováno 2023-04-30].
<b>DE CG Kodex / Německý kodex corporate governance</b>	Deutsches Aktieninstitut e.V. <i>Regierungskommission Deutscher Corporate Governance Kodex</i> . Online. Dostupné z: <a href="https://www.dcgk.de//files/dcgk/usercontent/en/download/code/220627_German_Corporate_Governance_Code_2022.pdf">https://www.dcgk.de//files/dcgk/usercontent/en/download/code/220627_German_Corporate_Governance_Code_2022.pdf</a> . [citováno 2023-04-30].
<b>Doporučení komise ze dne 15. února 2005</b>	Doporučení Komise ze dne 15. února 2005 o úloze nevýkonných členů správní rady nebo členů dozorčí rady a o výborech správní nebo dozorčí rady společností kótovaných na burze. Dostupné z: <a href="https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32005H0162&amp;from=ES#:~:text=%E2%80%9Enev%C3%BDkonn%C3%BDm%20%C4%8Dlenem%20spr%C3%A1vn%C3%AD%20rady%E2%80%9C%20se,spole%C4%8Dnosti%20(v%20dualistick%C3%A9m%20syst%C3%A9mu)%3B">https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32005H0162&amp;from=ES#:~:text=%E2%80%9Enev%C3%BDkonn%C3%BDm%20%C4%8Dlenem%20spr%C3%A1vn%C3%AD%20rady%E2%80%9C%20se,spole%C4%8Dnosti%20(v%20dualistick%C3%A9m%20syst%C3%A9mu)%3B</a> . [citováno 2023-04-30].
<b>Kodex správy a řízení společností ČR / Kodex ČR</b>	Czech Institute of Directors. <i>Kodex správy a řízení společností ČR (2018)</i> . Online. 2018. ISBN 978-80-270-4403-0. Dostupné z: <a href="https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/2018_Kodex-spravy-a-rizeni-spolecnosti-CR.pdf">https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/2018_Kodex-spravy-a-rizeni-spolecnosti-CR.pdf</a> . [citováno 2023-04-30].
<b>LID</b>	Lead Independent Director.
<b>novela zákona o obchodních korporacích</b>	Zákon č. 33/2020 Sb. kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony.
<b>Nejvyšší soud</b>	Nejvyšší soud České republiky.
<b>německý akciový zákon / německý AktG</b>	Aktiengesetz vom 6. September 1965 (BGBI. I S. 1089), das zuletzt durch Artikel 13 des Gesetzes vom 11. Dezember 2023 (BGBI. 2023 I Nr. 354) geändert worden ist.

<b>občanský zákoník / o. z.</b>	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
<b>obchodní zákoník / ObchZ</b>	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
<b>rakouský akciový zákon / rakouský AktG</b>	Bundesgesetz vom 31. März 1965 über Aktiengesellschaften (BGBl. Nr. 98/1965), das zuletzt durch das Gesetz vom 26. Juli 2017 (BGBl. I Nr. 107/2017) geändert worden ist.
<b>Sarbanes-Oxley Act of 2002 / SOA</b>	H.R.3763 - Sarbanes-Oxley Act of 2002. Online. Dostupné z: <a href="https://www.congress.gov/bill/107th-congress/house-bill/3763">https://www.congress.gov/bill/107th-congress/house-bill/3763</a> . [citováno 2022-12-18].
<b>SEC</b>	Americká komise pro cenné papíry a burzu ( <i>U.S. Securities and Exchange Commission</i> ).
<b>Směrnice EU o auditu</b>	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/43/ES ze dne 17. května 2006 o povinném auditu ročních a konsolidovaných účetních závěrek, o změně směrnic Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS a o zrušení směrnice Rady 84/253/EHS. Online. EUR-Lex. Dostupné z: <a href="https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32006L0043">https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32006L0043</a> . [citováno 2021-10-03].
<b>švýcarský občanský zákoník</b>	SWISS CONFEDERATION 220 Federal Act of 30 March 1911 on the Amendment of the Swiss Civil Code [ <i>220 Bundesgesetz betreffend die Ergänzung des Schweizerischen Zivilgesetzbuches</i> ].
<b>zákoník práce</b>	Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.
<b>zákon o investičních společnostech a investičních fondech / z.i.s.i.f.</b>	Zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů.
<b>zákon o auditorech</b>	Zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
<b>zákon o obchodních korporacích / z.o.k.</b>	Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů.
<b>Zákon o podnikání na kapitálovém trhu / z.p.k.t.</b>	Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.
<b>zákon o přeměnách</b>	Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů.



**zákon o účetnictví /  
z.ú.**

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění  
pozdějších předpisů.

**zákon o veřejných rejstřících /  
z.v.r.**

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících  
právnických a fyzických osob a o evidenci  
svěřenských fondů, ve znění pozdějších předpisů.

**zákon o zadávání veřejných zakázek /  
z.v.z.**

Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných  
zakázek, ve znění pozdějších předpisů.

## Seznam použitých zdrojů

### Monografie

1. BORKOVEC, Aleš. *Akciová společnost a rozptýlené vlastnictví*. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-7502-019-2.
2. ČECH, Petr a ŠUK, Petr. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Praha: Ivana Hexnerová - Bova Polygon, 2016. ISBN 978-80-7273-177-0.
3. ČERNÁ, Stanislava; ŠTENGLOVÁ, Ivana a PELIKÁNOVÁ, Irena. *Právo obchodních korporací*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8.
4. DĚDIČ, Jan a LASÁK, Jan. *Právo kapitálových obchodních společností: přehled judikatury s komentářem*. Praha: Linde, 2010. ISBN 978-80-7201-781-2.
5. DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7478-961-8.
6. EICHLEROVÁ, Kateřina. *Rekodifikace obchodního práva - pět let poté*. Praha, 2019. ISBN 978-80-7598-426-5.
7. HENDRYCH, Dušan; BĚLINA, Miroslav; FIALA, Josef; ŠÁMAL, Pavel; ŠTENGLOVÁ, Ivana et al. *Právní slovník*. 3. podstatně rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-059-1.
8. HURYCHOVÁ, Klára a BORSÍK, Daniel. *Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-654-9.
9. KALSS, Susanne, KUNZ, Peter. *Handbuch für den Aufsichtsrat*. Österreich. 2016. 2. Auflage. Facultas (Verlag). s. 1742. ISBN: 978-3-7089-1362-9.
10. LASÁK, Jan. *Kontrola řízení a správy akciové společnosti a postavení dozorčí rady*. Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN: 978-80-7676-566-5.
11. POKORNÁ, Jarmila; LASÁK, Jan a KOTÁSEK, Josef. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN: 978-80-7400-867-2.
12. RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. Praha: Linde, 2008. ISBN: 978-80-86131-75-7.
13. ROZEHNAL, Aleš. *Obchodní právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN: 978-80-7380-524-1.
14. ŠTAŇKO, Silvie. *Právní postavení člena statutárního orgánu řízené akciové společnosti*. 2023.

15. ŠTENGLOVÁ, Ivana; DĚDIČ, Jan; LASÁK, Jan; PIHERA, Vlastimil; LÁLA, Daniel et al. *Akciové společnosti*. V Praze: C. H. Beck, 2023. ISBN: 978-80-7400-914-3.

### Komentáře

1. LASÁK, Jan; DĚDIČ, Jan; POKORNÁ, Jarmila a ČÁP, Zdeněk. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN: 978-80-7598-881-2.
2. LASÁK, Jan., DĚDIČ, Jan., POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, SKÁLOVÁ, Jana et al. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*. Systém ASPI. Wolters Kluwer. ASPI\_ID KO90\_2012CZ. Dostupné z: [www.aspi.cz](http://www.aspi.cz). ISSN: 2336-517X.
3. BĚLOHLÁVEK, Alexander J.; HORÁČEK, Tomáš a HORAČEK, Vít. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN: 978-80-7380-451-0.
4. DAVID, Ondřej, DEVEROVÁ, Lenka, DOLANSKÁ BÁNYAIOVÁ, Lucie, DVOŘÁK, Jan, DVOŘÁK, Tomáš, et al. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654)*. Online. Systém ASPI. Wolters Kluwer. ASPI\_ID KO89\_a2012CZ. Dostupné z: [www.aspi.cz](http://www.aspi.cz). ISSN: 2336-517X. [citováno 2023-3-5].
5. EMMERICH, Volker a HABERSACK, Mathias. *Aktien- und GmbH-Konzernrecht: [Kommentar]*. 6., überarb. Aufl. München: C.H. Beck, 2010. ISBN: 978-3-406-59905-7.
6. GRIGOLEIT, Hans Christoph; EHMANN, Erik; RIEDER, Markus S.; GANSMEIER, Johannes; SCHWENNICKE, Andreas et al. *Aktiengesetz: Kommentar*. 2. Auflage. München: C.H. Beck, 2019. ISBN: 978-3-406-68983-3.
7. HEIDEL, Thomas. (Hrsg.). *Aktienrecht und Kapitalmarktrecht*. 6. Auflage. Nomos. 2024, Buch, Kommentar. 3293 s. ISBN: 978-3-7560-0091-3.
8. KROPFF, Bruno a SEMLER, Johannes. *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz*. Bd. 3, §§ 76-117 AktG, MitbestG, § 76 BertVG 1952. 2. Aufl. München: Beck, c2004. ISBN 3-406-45303-1.
9. KROPFF, Bruno a SEMLER, Johannes. *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz*. Bd. 1, §§ 1-53. 2. Aufl. München: Beck, c2000. ISBN: 3-406-45301-5.
10. KROPFF, Bruno a SEMLER, Johannes. *Münchener Kommentar zum Aktiengesetz*. Bd. 1, §§ 1-53. 2. Aufl. München: Beck, c2000. ISBN: 3-406-45301-5.
11. SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a DEVEROVÁ, Lenka. *Právnícké osoby v novém občanském zákoníku: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013. ISBN: 978-80-7400-445-2.

12. ŠTENGLOVÁ, Ivana; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, Filip; KUHN, Petr a ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích: komentář. 2. vydání 2017. V Praze: C.H. Beck, 2017. ISBN: 978-80-7400-540-4.
13. ŠTENGLOVÁ, Ivana; HAVEL, Bohumil; CILEČEK, Filip; KUHN, Petr a ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích: komentář. 3. vydání. Praha: Beck, 2020. ISBN: 978-80-7400-799-6.
14. ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef; ŠEŠINA, Martin; WAWERKA, Karel et al. Občanský zákoník: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019-. 1563 s. ISBN: 978-80-7598-656-6.
15. LAVICKÝ, Petr, BODEČKOVÁ, Jana, BREJCHOVÁ, Gabriela, BRIM, Luboš, ČERNÝ, Michal et al. *Občanský zákoník: komentář. I., Obecná část (§ 303-654)*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. ISBN: 978-80-7400-852-8.
16. LAVICKÝ, Petr; HANDRLICA, Jakub; SPÁČIL, Jiří; HULMÁK, Milan; FIALA, Roman et al. *Občanský zákoník ...: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2013-. ISBN: 978-80-7400-287-8.
17. PETROV, Jan; VÝTISK, Michal a BERAN, Vladimír. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. ISBN: 978-80-7400-747-7.
18. PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír, BAJER, Jan, BALARIN, Jan et al. *Občanský zákoník*. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022.
19. PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023.

#### **Sborníky a příspěvky ve sborníku:**

1. BÁLEK, Jiří. Kontrola prosazování koncernových zájmů ze strany orgánů řídicí osoby. In ŠKRABKA, Jan a VACUŠKA, Lukáš (ed.). *Právo v podnikání vybraných členských států Evropské unie. Sborník příspěvků k XII. ročníku mezinárodní vědecké konference*. Praha: TROAS, s.r.o., 2020, s. 12-22, ISBN: 978-80-88055-10-5.
2. BÁLEK, Jiří. Position and role of internal audit within the business group controlling mechanisms. In ŠKRABKA, Jan a GRMELOVA, Nicole (ed.). *Challenges of Law in Business and Finance. Conference proceedings 13th International Scientific Conference "Law in Business of Selected Member States of the European Union"*. Bucharest, Paris, Calgary: ADJURIS – International Academic Publisher, 2021, s. 147-157, ISBN: 978-606-95351-1-0 (E-Book).

3. PRÁVO V PODNIKÁNÍ VYBRANÝCH ČLENSKÝCH STÁTECH EU (KONFERENCE) (12. : 2020 : PRAHA, Česko). *Právo v podnikání vybraných členských států Evropské unie: sborník příspěvků k XII. ročníku mezinárodní vědecké konference = Law in business of selected member states of the European Union*. Praha: Troas s.r.o, 2020. ISBN: 978-80-88055-10-5. ISSN 2571-4082.
4. ŠTENGLOVÁ, Ivana. Pokyny týkající se obchodního vedení kapitálových obchodních společností. In: *Sborník Karlovarské právnické dny*. č. 22. Praha: Linde, 2014. s. 37-47. ISBN: 978-80-7502-029-1.

### Odborné články

1. BÁLEK, Jiří. Lead Independent Director – strážce nezávislosti, či přežitek corporate governance?. *Právní rozhledy*, 2023, č. 15-16, s. 547-551. ISSN: 1210-6410.
2. BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Autonomie vůle v civilním právu, její ústavněprávní základ a upřednostnění částečné neplatnosti právního jednání před neplatností celkovou. *Právní rozhledy*, 2020, č. 23-24, s. 801-808. ISSN: 1210-6410.
3. BORKOVEC, Aleš. Corporate governance v roce 2004: inspirace z OECD. *Bulletin advokacie*, 2005, č. 2, s. 52-55. ISSN: 1210-6348.
4. ČECH, Petr, ČERNÁ, Stanislava. Ke způsobům prosazování rozhodujícího vlivu v ovládané akciové společnosti, jeho podmínkám a důsledkům. *Obchodněprávní revue*, 2009, č. 1, s. 10-17. ISSN 1803-6554.
5. ČERNÁ, Stanislava. Ovlivnění jako klíčový pojem českého koncernového práva. *Rekodifikace & praxe*. 2014, roč. 2, č. 1, s. 14–17. ISSN 1805-6822.
6. ČERNÁ, Stanislava. O variantách uspořádání podnikatelského seskupení. 1/2015. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno. s. 14-18. ISSN: 1805-2789.
7. ČERNÁ, Stanislava. Kde jsou hranice obchodního vedení?. *Právní fórum*, 2008, č. 11, s. 453-459. ISSN: 1214-7966.
8. ČERNÁ, Stanislava. O koncernu, koncernovém řízení a vyrovnání újmy. *Obchodněprávní revue*, 2014, č. 2, s. 33-41. ISSN 1803-6554.
9. ČERNÁ, Stanislava. Výbory pro audit v zahraničních a tuzemských akciových společnostech. *Obchodněprávní revue*, 2010, č. 8, s. 223-232. ISSN 1803-6554.
10. DĚDIČ, Jan, LASÁK, Jan. Monistický systém řízení akciové společnosti: výkladové otázky (2. část). *Obchodněprávní revue*, 2013, č. 4, s. 97-105. ISSN 1803-6554.

11. DĚDIČ, Jan, and Vlastimil PIHERA. Odpovědnost členů výboru pro audit. Online. *Auditor*. 2(2020), 12-23. ISSN: 1210-9096. Dostupné z: <https://www.kacr.cz/file/6004/2020-auditor-2.pdf>. [citováno 2021-10-03].
12. ELIÁŠ, K. Hodnotový výklad zákona a inspirace ze starých textů. *Bulletin advokacie*. 2010, č. 9, s. 25-31. ISSN 1210-6348.
13. POKORNÁ, Jarmila. Dozorčí rada akciové společnosti a ochrana práv menšinových akcionářů. *Bulletin advokacie*, 2003, č. 1, s. 68-72. ISSN 1210-6348.
14. GÜRLICH, Richard. Akciová společnost – představenstvo a dozorčí rada. *Novinky z rekodifikace - advokátní kancelář GÜRLICH & Co.*, 2014, č. 28, s. 1.
15. GRUBER, Johannes Peter. Die Zustimmung des Aufsichtsrats im Konzern. *Aufsichtsrat aktuell*. 2/2021.
16. HAVEL, Bohumil. Chiméra neproniknutelnosti obchodního vedení ve společnosti s ručením omezeným (?). *Obchodněprávní revue*, 2019, č. 6, s. 151-155. ISSN: 1803-6554.
17. HAVEL, Bohumil. Quo vadis obchodní vedení. *Obchodněprávní revue*. 2010, č. 3, s. 70-74. ISSN: 1803-6554.
18. HURYCHOVÁ, Klára. OECD zveřejnila revidované Principy corporate governance. *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 10, s. 302-304. ISSN: 1803-6554.
19. JOSKOVÁ, Lucie. Rozdělení působnosti v rámci kolektivního orgánu a jeho dopad na odpovědnost. *Bulletin advokacie*, 2014, č. 7-8. ISSN: 1210-6348
20. KRECHT, Jaroslav. K normativní imperfekci. *Právní rozhledy*. 2014, č. 19, s. 676-678. ISSN: 1210-6410.
21. NEMANSKÝ, Jan. Přenesení působnosti provést organizační změnu na dozorčí radu – je to dobrý nápad?. *Bulletin advokacie*, 2023, č. 7-8, s. 37-40. ISSN: 1210-6348
22. SEVERA, Tomáš. Povinnost zřídit výbor pro audit a kdo ji má. Online. *Interní auditor*. 2016. 2/2016. 2-6. Dostupné z: <https://www.interniaudit.cz/download/diskuze/pdfclanky/diskuse.12-povinnost-severa-tomas.pdf>. [citováno 2021-10-03].
23. ŠTAŇKO, Silvie. Český model správy akciové společnosti – zlatá střední cesta?. *Obchodněprávní revue*, 2021, č. 4, s. 249-254. ISSN 1803-6554.
24. ŠUK, Petr. Kogentnost a dispozitivita korporátního práva – hledání hranic. *Ad Notam*, 2019, č. 3, s. 3-12. ISSN: 1211-0558.
25. REUTER, Alexander. Entlastet die Zustimmung des Aufsichtsorgans den Geschäftsleiter im Rahmen der Business Judgment Rule?. *Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht*. 2/2023.

26. ŘEHÁČEK, Oldřich. Jednání členů představenstva akciové společnosti a obchodní vedení akciové společnosti. *Bulletin advokacie*. 2008, č. 5, s. 22-27. ISSN 1210-6348.
27. PIHERA, Vlastimil, KOKEŠ, Jiří. Výbor pro audit v aktuální perspektivě českého práva obchodních korporací. *Obchodněprávní revue*, 2019, č. 9, s. 213-218. ISSN 1803-6554.
28. ZVÁRA, M. Udílení pokynů jednatelům společnosti s ručením omezeným ve vztahu k obchodnímu vedení společnosti v českém a rakouském právu. *Obchodněprávní revue*. 2019, č. 4, s. 85-90. ISSN 1803-6554.

### **Zahraniční odborné články:**

1. BAYLESS, Manning. The Business Judgement Rule in Overview. Symposium: Current Issues in Corporate Governance. Online. *Ohio State Law Journal*. 1984, vol. 45, Issue 3, 615-628. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/ohslj45&i=627>. [citováno 2021-10-03].
2. BRENDER, Nathalie, YZEIRAJ, Bledi, FRAGNIERE, Emmanuel. The management audit as a tool to foster corporate governance: an inquiry in Switzerland. Online. *Managerial Auditing Journal*. 2015, 30(8/9), 790. Dostupné z: <https://doi.org/10.1108/maj-03-2014-1013>. [citováno 2021-11-07].
3. BRUNER, Christopher M. Is the Corporate Director's Duty of Care a 'Fiduciary' Duty? Does it Matter? Online. *SSRN Electronic Journal*. 2013. ISSN 1556-5068. Dostupné z: doi:10.2139/ssrn.2237400. [citováno 2021-10-03].
4. CLARK, Myrtle, GIBBS, E. Thomas, SCHROEDER, G. Richard. How CPAs evaluate internal auditors. *The CPA Journal (pre-1986)*. 1981, Vol. 51 No. 7.
5. DEMAN, Robin, JORISSEN, Ann, LAVEREN, Eddy. Board Monitoring in a Privately Held Firm: When Does CEO Duality Matter? The Moderating Effect of Ownership. Online. *Journal of Small Business Management*. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/jsbm.12251>. [citováno 27.10.2020].
6. DEMAN, Robin, JORISSEN, Ann, LAVEREN, Eddy. Board Monitoring in a Privately Held Firm: When Does CEO Duality Matter? The Moderating Effect of Ownership. Online. *Journal of Small Business Management*. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/jsbm.12251>. [citováno 2020-10-27].
7. DEWAELEHEYN, Nico, VAN HULLE, Cynthia. Capital structure adjustments in private business group companies. Online. *Applied Financial Economics*. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/09603107.2012.654912>. [citováno 2020-10-27].

8. DI GENNARO, Mauro. The Role of Internal Audit on Corporate Governance. Case: Fiat Group. Online. *International In-House Counsel Journal*. 2007, vol. 1, no. 2, Winter 2007, [i]-[vii]. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/iihcj1&i=274>. [citováno 2021-10-03].
9. DUBE, Indrajit. Is Corporate Governance the Answer to Corporate Structural Failure?. Online. *US-China Law Review*, vol. 8, no. 5, 2011. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/uschinalrw8&i=422>. [citováno 2023-04-30].
10. ELBERG, Shana, LAUKITIS, Lisa, MAYER-CESIANO, Maxim. Meagher & Flom LLP. What Exactly Is an Independent Director?. Online. 17. 3. 2022, *Harvard Law School Forum on Corporate Governance*. Dostupné z: <https://corpgov.law.harvard.edu/2022/03/17/what-exactly-is-an-independent-director/>. [citováno 2022-12-18].
11. GORDON, Jeffrey N. The Rise of Independent Directors in the United States, 1950-2005: Of Shareholder Value and Stock Market Prices. Online. *Stanford Law Review* 59, no. 6 (2007). Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/40040395>. [citováno 2023-06-04].
12. HENNING, Peter, HENNIKE, Peter. Lead Independent Director. *BOARD - Zeitschrift für Aufsichtsräte in Deutschland*, 22. 8. 2022, 4/2022.
13. HERTIG, Gerard. Corporate Governance in the United States as Seen from Europe. Online. *Columbia Business Law Review*, vol. 1998, no. 1, 1998. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/colb1998&i=43>. [citováno 2023-04-30].
14. HOPT, Klaus J. Corporate Governance in Europe: A Critical Review of the European Commission's Initiatives on Corporate Law and Corporate Governance. Online. *New York University Journal of Law and Business*, vol. 12, no. 1, 2015. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/nyujolbu12&i=143>. [citováno 2023-04-30].
15. HSU, Yuan-Teng Lee, LIN, Cheng-Few, NING, Chih-Yung Tang. Lead Independent Director and Earnings Management. Online. *European Financial Management*, 28. 4. 2022, Forthcoming, In SSRN. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4095513>. [citováno 2022-12-18].
16. KALSS, Susanne. Leitung und Überwachung im Konzern, *Aufsichtsrataktuell*. Wien: Linde, 3/2009.



17. KRANE, Ronja, EULERICH, Marc. Going Global: Factors Influencing the Internationalization of the Internal Audit Function. Online. *SSRN Electronic Journal*. 2019. Dostupné z: <https://doi.org/10.2139/ssrn.3385346>. [citováno 2021-11-07].
18. MENDOZA, Jose Miguel, VAN DER ELST, Christoph, VERMEULEN, Erik P.M. Entrepreneurship and Innovation: The Hidden Costs of Corporate Governance in Europe. Online. *South Carolina Journal of International Law and Business*, vol. 7, no. 1, 2010, s. 2. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/scjilb7&i=3>. [citováno 2023-04-30].
19. MUSTAFA, Fairouz Mohammed, AL-NIMER, Munther Barakat. The Association between Enterprise Risk Management and Corporate Governance Quality: The Mediating Role of Internal Audit Performance. Online. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. 2018, 9(4), 1387. ISSN 2068-696X. Dostupné z: doi:10.14505//jarle.v9.4(34).27. [citováno 2021-10-04].
20. PLOUHINEC, Marion. The Role of the Lead Independent Director. Online. *Harvard Law School Forum on Corporate Governance*, 2018. Dostupné z: <https://corpgov.law.harvard.edu/2018/11/25/the-role-of-the-lead-independent-director/>. [citováno 2022-12-10].
21. SAENGER, Ingo. Conflicts of Interest of Supervisory Board Members in a German Stock Corporation and the Demand for Their Independence. Online. *Corporate Governance Law Review*, vol. 1, no. 1, 2005. HeinOnline. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/crpgvrn1&i=162>. [citováno 2023-06-11].
22. SCHIMA, Georg. Zustimmungsvorbehalte als Steuerungsmittel des Aufsichtsrates in der AG und im Konzern, *GesRZ*. 2012.
23. STOBBE, Antje. Why German companies should embrace the role of lead independent director. Online. *Allianz Global Investors*. 31. 3. 2022. Dostupné z: <https://www.allianzgi.com/-/media/allianzgi/globalagi/editorial/german-lead-independent-directors/202206-astobbe-lead-independent-directors.pdf?rev=69e2870323bd4005804d7fd149852bb0&hash=C8D3D3930422D97CE14026E80DFEA28C>. [citováno 2022-12-18].
24. SPEECKAERT, Patrick. Corporate Governance in Europe. Online. *Fordham Finance, Securities & Tax Law Forum*, vol. 2, 1997. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/fjcf2&i=41>. [citováno 2023-04-30].
25. PELLICANI, Damasceno Aline, KALATZIS, Aquiles Elie Guimarães, ALDRIGHI, Dante Mendes. Family Control, Pyramidal Ownership and Investment-Cash Flow

- Sensitivity: Evidence from an Emerging Economy. Online. *Emerging Markets Finance and Trade*. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/1540496X.2019.1648249>. [citováno 2020-10-27].
26. PLOUHINEC, Marion. The Role of the Lead Independent Director. Online. *Harvard Law School Forum on Corporate Governance*, 2018. Dostupné z: <https://corpgov.law.harvard.edu/2018/11/25/the-role-of-the-lead-independent-director/>. [citováno 2022-12-10].
27. PUFFENDORF, Samuel. On the Duty of Man and Citizen according to Natural Law (Cambridge Texts in the History of Political Thought) (J. Tully, Ed.; M. Silverthorne, Trans.). Cambridge: *Cambridge University Press*. ISBN: 9781316160800.
28. VADASI, Christina, BEKIARIS, Michalis, ANDRIKOPOULOS, Andreas. Corporate governance and internal audit: an institutional theory perspective. *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*. Online. 2019, 20(1), 175–190. Dostupné z: <https://doi.org/10.1108/cg-07-2019-0215>. [citováno 2021-11-07].
29. YASUI, Takahiro. Corporate Governance of Financial Groups. Online. OECD Corporate Governance Working Papers. Dostupné z: <https://doi.org/10.1787/5jlv1m6zq3nx-en>. [citováno 2020-10-27].
30. WILLI, Joachim. The Liability of Supervisory Board Directors in Germany. Online. *International Lawyer (ABA)*, vol. 25, no. 1, Spring 1991. HeinOnline. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/intlyr25&i=55>. [citováno 2023-06-11].
31. WILLIAMSON, Oliver. Corporate Governance. Online. *Yale Law Journal*, vol. 93, no. 7, 1984. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/ylr93&i=1219>. [citováno 2023-04-30].
32. WITTING, Chroastian. THE CORPORATE GROUP: SYSTEM, DESIGN AND RESPONSIBILITY. Online. *The Cambridge Law Journal*. 2021; 80(3):587-588. doi:10.1017/S0008197321000787. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/camlj80&id=809&collection=journals&index=>. [citováno 2024-1-6].

### **Tuzemské právní předpisy:**

1. Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

2. Zákon, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony
3. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
4. Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.
5. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů.
6. Zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech), ve znění pozdějších předpisů.

#### **Doporučující a doprovodné tuzemské prameny práva:**

1. Czech Institute of Directors. Kodex správy a řízení společností ČR (2018). Online. 2018. ISBN: 978-80-270-4403-0. Dostupné z: [https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/2018\\_Kodex-spravy-a-rizeni-spolecnosti-CR.pdf](https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/2018_Kodex-spravy-a-rizeni-spolecnosti-CR.pdf). [citováno 2023-04-30].
2. Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).
3. Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony.

#### **Zahraniční právní předpisy:**

1. Aktiengesetz vom 6. September 1965 (BGBl. I S. 1089), das zuletzt durch Artikel 13 des Gesetzes vom 11. Dezember 2023 (BGBl. 2023 I Nr. 354) geändert worden ist
2. Bundesgesetz vom 31. März 1965 über Aktiengesellschaften (BGBl. Nr. 98/1965), das zuletzt durch das Gesetz vom 26. Juli 2017 (BGBl. I Nr. 107/2017) geändert worden ist
3. H.R.3763 - Sarbanes-Oxley Act of 2002, [online]. [cit. 2022-12-18]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/bill/107th-congress/house-bill/3763>
4. Investment Company Act of 1940, 15 U.S.C. §§ 80a-1, 80a-2(19), 80a-10 (2012). Online. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/COMPS-1879/pdf/COMPS-1879.pdf>. [citováno 2022-12-18].
5. SWISS CONFEDERATION 220 Federal Act of 30 March 1911 on the Amendment of the Swiss Civil Code [220 Bundesgesetz betreffend die Ergänzung des Schweizerischen Zivilgesetzbuches].

## Právní předpisy Evropské Unie:

1. Doporučení Komise ze dne 15. února 2005 o úloze nevýkonných členů správní rady nebo členů dozorčí rady a o výborech správní nebo dozorčí rady společností kótovaných na burze. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32005H0162>. [citováno 2024-2-27].
2. Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2464 ze dne 14. prosince 2022, kterou se mění nařízení (EU) č. 537/2014, směrnice 2004/109/ES, směrnice 2006/43/ES a směrnice 2013/34/EU, pokud jde o podávání zpráv podniků o udržitelnosti. Dostupné (online) na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32022L2464>. [citováno 2024-2-27].
3. Nařízení Rady (ES) č. 2157/2001 ze dne 8. října 2001 o statutu evropské společnosti (SE). Online. EUR-Lex. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32001R2157>. [citováno 2021-10-03].
4. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 537/2014 ze dne 16. dubna 2014 o specifických požadavcích na povinný audit subjektů veřejného zájmu a o zrušení rozhodnutí Komise 2005/909/ES. Online. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32014R0537>. [citováno 2024-14-04].

## Judikatura

1. Rozhodnutí Klein v. HIG Capital (2018), Oracle Corp. Derivative Litig. (2018), Homefed Corp. Stockholder Litig. (2020), Voigt v. Metcalf (2020), J.P. Morgan (2005) and In re Goldman Sachs (2011), United Food and Commercial Workers Union v. Zuckerberg. Online. Dostupné z: <https://www.clearygottlieb.com/news-and-insights/publication-listing/the-delaware-courts-evolving-view-of-director-independence>. [citováno 2022-12-18].
2. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 8. 2004, sp.zn. 29 Odo 479/2003.
3. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 8. 2004, sp. zn. 29 Odo 479/2003.
4. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR dne 27. 2. 2007, sp. zn. 29 Odo 1108/2005.
5. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. 29 Cdo 4276/2009.
6. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne: 30.11.2010, Sp. zn. / Č.j.: 29 Cdo 3376/2009.
7. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 4. 2012, sp. zn. 29 Cdo 3223/2010.
8. Rozsudek (Rc) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 25.01.2012 sp. zn. 29 Cdo 3661/2010.
9. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 1. 2012, sp. zn. 29 Cdo 134/2011.
10. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 10. 2015, sp. zn. 29 Cdo 250/2015.

11. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 6. 2018, sp. zn. 29 Cdo 3325/2016.
12. Rozsudek (Rc) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 21.11.2018 sp. zn. 29 Cdo 5943/2016.
13. Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 4. 2. 2019, sp. zn. 50 Cm 163/2018.
14. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 9. 2019, sp. zn. 31 Cdo 1993/2019.
15. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 3. 2005, č. j. 4 Afs 24/2003-81.
16. Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 15. 8. 2019, sp. zn. 8 Cmo 85/2019.
17. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 10. 3. 2010, sp. zn. 29 Cdo 2533/2008.
18. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 12. 2005, sp. zn. 29 Odo 149/2005.
19. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 4. 2006, sp. zn. 5 Tdo 94/2006.
20. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3139/2007.
21. Usnesení (Rc) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 17.12.2014 sp. zn. 29 Cdo 3701/2012.
22. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2014, sp. zn. 29 Cdo 1104/2014.
23. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2015, sp. zn. 29 Cdo 5330/2014
24. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 3. 2017, sp. zn. 29 Cdo 4095/2016.
25. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2020, sp. zn. 27 Cdo 481/2019.
26. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2021, sp. zn. 27 Cdo 2887/2020.
27. Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 19. 4. 2021, sp. zn. 22 Co 75/2021.

#### **Dodatečné internetové zdroje:**

1. Austrian Code of Corporate Governance. Online. Dostupný z: <https://www.corporate-governance.at/uploads/u/corpgov/files/code/corporate-governance-code-012023.pdf>. [citováno 2023-04-30].
2. Deutsches Aktieninstitut e.V. *Regierungskommission Deutscher Corporate Governance Kodex*. Online. Dostupné z: [https://www.dcgk.de//files/dcgk/usercontent/en/download/code/220627\\_German\\_Corporate\\_Governance\\_Code\\_2022.pdf](https://www.dcgk.de//files/dcgk/usercontent/en/download/code/220627_German_Corporate_Governance_Code_2022.pdf). [citováno 2023-04-30].
3. DELOITTE. EU audit legislation. Online. 2016. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Audit/gx-deloitte-eu-audit-legislation-overview.pdf>. [citováno 2021-10-03].
4. DELOITTE. Audit Committees in Switzerland, Insights and Perspectives. Online. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ch/Documents/audit/ch-en-audit-audit-committees-in-switzerland.PDF>. [citováno 2021-11-07].

5. Jazyková poradna Ústavu pro jazyk český. Pojem Řídící. Online. Dostupné z: [https://dotazy.ujc.cas.cz/odpovedi/?id\\_klicove\\_slovo=1159&filter=1](https://dotazy.ujc.cas.cz/odpovedi/?id_klicove_slovo=1159&filter=1). [citováno 2024-05-01]
6. Komise pro bankovní dohled Basilej. Guidelines Corporate Governance Principles for Banks. Online. 7/2015. In [www.bis.org](http://www.bis.org). Dostupné z: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d328.pdf> . ISBN 978-92-9197-126-8. [citováno 2023-01-07].
7. Mise SEC. Online. Dostupné z: <https://www.sec.gov/about/what-we-do>. [citováno 2023-06-04].
8. NASDAQ Stock Market, požadavky corporate governance. Online. Dostupné z: <https://listingcenter.nasdaq.com/rulebook/nasdaq/rules/nasdaq-5600-series>. [citováno 2023-06-04].
9. NYSE, 303A.01 Independent Directors, In NYSE Listed Company Manual. Online. Dostupné z: [https://nyseguide.srorules.com/listed-company-manual/document?treeNodeId=csh-da-filter!WKUS-TAL-DOCS-PHC-%7B0588BF4A-D3B5-4B91-94EA-BE9F17057DF0%7D--WKUS\\_TAL\\_5667%23teid-69](https://nyseguide.srorules.com/listed-company-manual/document?treeNodeId=csh-da-filter!WKUS-TAL-DOCS-PHC-%7B0588BF4A-D3B5-4B91-94EA-BE9F17057DF0%7D--WKUS_TAL_5667%23teid-69). [citováno 2023-06-04].
10. OECD. G20/OECD Principles of Corporate Governance. Online. OECD Publishing, Paris, 2015. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264236882-en>. [citováno 2023-04-30].
11. Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj („*Organisation for Economic Co-operation and Development*“). Online. Dostupné z: <https://www.oecd.org/about/>. [citováno 2024-05-01].
12. SAP – Lead Independent Director FAQ. Online. Dostupné z: <https://www.sap.com/investors/en/governance.html?pdf-asset=a6e8bed8-197e-0010-bca6-c68f7e60039b&page=1>. [citováno 2022-12-18].
13. Stanovy ČEZ, a.s. Online. Dostupné na: [https://www.cez.cz/edee/content/file/investori/stanovy\\_cez\\_cz.pdf](https://www.cez.cz/edee/content/file/investori/stanovy_cez_cz.pdf). [citováno 2024-02-27].
14. Stanovisko ČNB K obsazení správní rady investičních společností a samosprávných investičních fondů z hlediska řídicího a kontrolního systému, ze dne 2. 3. 2022, ID: RS2022-03. Online. In [cnb.cz](http://cnb.cz). Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/legislativni-zakladna/stanoviska-k-regulaci-financniho-trhu/RS2022-03/#:~:text=t%C5%99i%20%C4%8Dleny%2C%20nebo->

- [.v%20p%C5%99%C3%ADpad%C4%9B%20jednoho%20v%C3%BDkonn%C3%A9ho%20%C4%8Dlena%20spr%C3%A1vn%C3%AD%20rady%20a%20jedn%C3%A9%20jin%C3%A9,SIF%20m%C3%A1%20nejm%C3%A9n%C4%9B%20dva%20%C4%8Dleny.](#) [citováno 2022-12-10].
15. Škoda Auto, a.s. *Výroční zpráva 2023*. Online. Dostupné z: [https://cdn.skoda-storyboard.com/2024/03/Skoda\\_Auto-Annual\\_Report-2023\\_CZ\\_eeb13d52.pdf?s\\_aid=951hilhf-5xcr-5vy3-kvxp-hq5dmjsop8a2\\_260\\_1](https://cdn.skoda-storyboard.com/2024/03/Skoda_Auto-Annual_Report-2023_CZ_eeb13d52.pdf?s_aid=951hilhf-5xcr-5vy3-kvxp-hq5dmjsop8a2_260_1). [citováno 2024-03-31].
16. U.S. Securities and Exchange Commission – Lead Independent Director Charter. Online. Dostupné z: [https://www.sec.gov/Archives/edgar/data/1726711/000121390021033346/ea142958ex99-2\\_aditx.htm#:~:text=The%20Lead%20Independent%20Director%20coordinates,Board%20of%20Directors%20may%20determine](https://www.sec.gov/Archives/edgar/data/1726711/000121390021033346/ea142958ex99-2_aditx.htm#:~:text=The%20Lead%20Independent%20Director%20coordinates,Board%20of%20Directors%20may%20determine). [citováno 2023-06-04].
17. The Informal Company Law Expert Group (ICLEG). Report on the recognition of the interest of the group. Online. Dostupné z: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/icleg\\_recommendations\\_interest\\_group\\_final\\_en\\_0.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/icleg_recommendations_interest_group_final_en_0.pdf). [citováno 2020-10-27].
18. ISO 31000 Risk management. Online. Dostupné z: <https://www.iso.org/iso-31000-risk-management.html>. [citováno 2024-2-27].
19. Ministerstvo životního prostředí. Udržitelný rozvoj. Online. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/cz/udrzitelny\\_rozvoj](https://www.mzp.cz/cz/udrzitelny_rozvoj). [citováno 2024-2-27].
20. THE INSTITUTE OF INTERNAL AUDITORS. *Mandatory Guidance*. Definition of internal auditing. Online. 2021. Available from: <https://global.theiia.org/standards-guidance/mandatory-guidance/Pages/Definition-of-Internal-Auditing.aspx>. [citováno 2021-10-03].
21. Zápis z jednání dozorčí rady společnosti Siemens Energy AG (Supervisory Board of Siemens Energy AG). Online. 2020. Dostupné z: <https://assets.siemens-energy.com/siemens/assets/api/uuid:3188aad8-cc55-4401-b254-c39104c94f91/se-ag-hv2021-broschure-aufsichtsrat-en-web.pdf>. [citováno 2022-12-18].
22. Zápis z jednání dozorčí rady společnosti Fresenius Medical Care (Supervisory Board of Fresenius Medical Care AG & Co. KGaA). Online. Dostupné z: [https://www.freseniusmedicalcare.com/fileadmin/data/com/pdf/investors/Hauptversammlung/2021/Beschreibung\\_Lead\\_Independent\\_Director\\_EN.pdf](https://www.freseniusmedicalcare.com/fileadmin/data/com/pdf/investors/Hauptversammlung/2021/Beschreibung_Lead_Independent_Director_EN.pdf). [citováno 2023-06-18].

**Konzultace:**

1. Konzultace autora s prof. JUDr. Stanislavou Černou, CSc. ze dne ze dne 13.09.2022.
2. Konzultace autora s prof. JUDr. Stanislavou Černou, CSc. ze dne ze dne 11.12.2023.



## Název, abstrakt a klíčová slova v českém jazyce

### Postavení kontrolního orgánu akciové společnosti řídicí koncern

#### Abstrakt

Postavení kontrolního orgánu akciové společnosti řídicí koncern (zejména ve vztahu ke kótovaným společnostem a mezinárodním koncernům ovlivněných principy *corporate governance*), je stěžejní problematikou akciového práva, které se doposud tuzemská právní doktrína významně nevěnovala. Předkládaná disertační práce je proto věnována především rozsahu působnosti kontrolního orgánu akciové společnosti řídicí koncern ovlivněné existencí koncernových vztahů a analýze souvisejících funkčních prvků kontrolních mechanismů koncernu.

Metodologické zázemí pro řešení problematiky postavení kontrolního orgánu akciové společnosti řídicí koncern, a tedy teoretické vědecké metody výzkumu, tvoří zejména metoda analýzy (tj. klasifikační analýza, vztahová analýza a kauzální analýza) a kombinovaně i komparace a indukce. V návaznosti na vědecké metody užitě pro shromáždění jednotlivých poznatků byla pro účely zobecnění získaných závěrů následně užitá vědecká metoda syntézy (v podobě analyticko-syntetických poznávacích postupů), abstrakce a dedukce. Ve vztahu k výkladu právního textu, resp. jeho interpretace, byl použit výklad jazykový, logický, formálně systematický, subjektivně historický a objektivně teleologický společně s výkladem komparativním. Při užití komparativního výkladu (v návaznosti na vědeckou metodu komparativní) bylo zohledněno především právo německé a rakouské (okrajově pak v dílčích podkapitolách i právo švýcarské, právo Spojených států amerických či Evropské Unie).

Hlavním výzkumným cílem práce bylo analyzovat, jaké je postavení kontrolního orgánu akciové společnosti (tj. dozorčí rady) řídicí koncern. Lze uzavřít, že působnost dozorčí rady řídicí akciové společnosti se ve vztahu ke koncernovému řízení v rámci dualistického systému zrcadlově promítá (srov. zrcadlový efekt) do výkonu působnosti představenstva řídicí osoby. Správní rada, jakožto monokratický orgán monistického systému řízení akciové společnosti, realizuje svou kontrolní působnost napříč vnitřní strukturou koncernu jednodušeji, jelikož jí přímo náleží oprávnění statutárního orgánu kontrolní mechanismy a dohledová oprávnění za pomoci jednotného řízení prosadit.

Kromě úvodu a závěru je disertační práce rozdělena do tří částí. Každá část je dále členěna do kapitol (a dále též podkapitol) vnitřně strukturovaných až do pěti úrovní obsahu disertační práce.

Část 2 předně vymezuje hranice fenoménu (principů) *corporate governance* a jeho vliv na formování práv a povinností kontrolního orgánu v dualistickém a monistickém systému řízení

akciové společnosti. Část (a její kapitoly) blíže rozebírá efektivní a účinnou koncepci kontroly a postavení kontrolního orgánu, která je vnímána jako primát moderní akciové společnosti. Analyzována je samotná působnost dozorčí rady akciové společnosti ve vztahu k jednotlivým právům a povinnostem jejích členů a konečně i tvorba fakultativních orgánů.

Část 3 ve vztahu k jednotnému řízení a postavení kontrolního orgánu řídicí osoby podává obraz komplexnosti matrixu vnitřních vztahů podnikatelského seskupení v kvalitě koncernu a právních/faktických vztahů jeho členů. V reflexi komparativního pohledu do německého a rakouského akciového práva autor vymezuje kvalifikaci kontrolního orgánu akciové společnosti řídicí koncern z pohledu doplňkové "koncernové" působnosti vůči řízeným osobám v korporacním právu tuzemském. Zcela klíčovým aspektem efektivní implementace kontrolních mechanismů: (i) řídicí osoby; a (ii) řízených osob; představuje spolupráce představenstva a dozorčí rady řídicí osoby a s ní související podvolení se projevům řídicího vlivu ze strany orgánů řízených osob (nezávisle na skutečnosti, zdali je akceptace vlivu faktická či smluvní - projevující se obdobou ovládací smlouvy). Za hybatele koncernové kontrolní působnosti lze považovat koncernový zájem, který představuje zájmovou jednotu koncernového směřování. Dodatečně je rozebrána i působnost a organizační struktura nejrůznějších poradních či iniciativních útvarů/odborů pro vybraná odborná témata, které orgány akciové společnosti mohou v rámci své organizační struktury zřizovat. Tyto poradní/iniciační útvary organizační struktury volených orgánů akciové společnosti označujeme jako (expertní) výbory. Akciové společnosti, jejichž akcie jsou kótované na burze, vytváření zpravidla výbor pro jmenování, odměňování a audit.

Část 4 rozebírá a vyzdvihuje důležitost funkční koncepce komunikace s investory včetně prostředků prosazení instrumentů nezávislosti do struktury obligatorních orgánů (především) akciové společnosti s akcentem na prvky *corporate governance*. Praxe promítá prvky dodatečné (investiční/akcionářské) nezávislosti do funkcí Interního auditu a tzv. (*Lead*) *Independent Director*. Zřízení Interního auditu na úrovni řídicí osoby s působností výkonu kontroly ve vztahu k řízeným osobám odráží problém centralizace a internacionalizace funkce Interního auditu. Efekt prolamování vlivu akcionářů či investorů (převážně v akciových společnostech s monistickým systémem řízení) je dále analyzován i ve vztahu k funkci *Lead Independent Director*, jehož role vnáší mediační a poradenské mechanismy do vnitřní organizace volených orgánů akciové společnosti. Lze konstatovat, že funkčně je tato role efektivnější v monistickém systému řízení akciové společnosti, avšak i pro dualistický systém přináší řadu výhod.

V závěru jsou shrnuty poznatky získané analýzou výzkumných otázek a současně též odpovědi na jednotlivé výzkumné otázky, které představují stěžejní závěry pro dosažení výzkumného cíle disertační práce.

**Klíčová slova: koncern, kontrolní orgán, jednotné řízení**

## **Název, abstrakt a klíčová slova v anglickém jazyce**

### **Position of a supervisory body of a joint-stock company managing a business group**

#### **Abstract**

The position of the supervisory body of a joint-stock company managing the business group (especially in relation to listed companies and international business groups influenced by the principles of corporate governance), is a key issue of law of joint-stock companies, which has not been significantly addressed by domestic legal doctrine so far. The presented dissertation is therefore mainly devoted to: (i) the scope of powers of the supervisory body of the joint-stock company managing the business group, which is influenced by the existence of group relations; and simultaneously (ii) the analysis of the related functional elements of the control mechanisms of the business group.

The methodological background for solving the issue of the position and role of the supervisory body of the joint-stock company of th managing the business group, and therefore the theoretical scientific research methods, is formed mainly by the method of analysis (i.e. classification analysis, relational analysis and causal analysis) and a combination of comparison and induction. In connection with the scientific methods used for the collection of individual findings, the scientific method of synthesis (in the form of analytical-synthetic cognitive procedures), abstraction and deduction was subsequently used for the purpose of generalizing the obtained conclusions. In relation to the interpretation of the legal text, a linguistic, logical, formally systematic, subjectively historical and objectively teleological interpretation was used together with a comparative interpretation. When using a comparative interpretation (following the comparative scientific method), German and Austrian law was taken into account (marginally, in sub-chapters also Swiss law, the law of the United States of America and law of the European Union was also considered).

The main research objective of the dissertation was to analyze the position and role of the supervisory body of the joint-stock company (i.e. the supervisory board) managing the business group. It can be concluded that the competence (powers) of the supervisory board of the managing joint-stock company is mirrored (cf. mirror effect) in relation to group management within the dualistic system in the performance of the competence (powers) of the board of directors of the managing joint-stock company. The administrative board, as a monocratic body of a monistic management system of a joint-stock company, realizes its supervisory powers across the internal structure of the business group more simply, since it is directly empowered (as the statutory body) to enforce supervisory mechanisms and supervisory powers through the unified management.

In addition to the introduction and conclusion, the dissertation is divided into three chapters. Each chapter is further divided into sub-chapters internally structured up to five further levels.

Chapter 2 primarily defines the boundaries of the phenomenon (principles) of corporate governance and its influence on the formation of the rights and duties of the supervisory body in the dualistic and monistic system of joint-stock company management. The chapter analyzes in more detail the effective concept of supervision and the position of the supervisory body, which is perceived as the primacy of a modern joint-stock company. The very competence of the supervisory board of a joint-stock company in relation to the individual rights and obligations of its members is analyzed, as well as the creation of facultative bodies.

Chapter 3, in relation to the unified management and the position of the supervisory body of the managing (controlling) entity, provides a view on the complexity of the matrix of internal relations of the business group and the legal/factual relations of its members. Reflecting a comparative view of German and Austrian stock law, the author defines the qualification of the supervisory body of a joint-stock company managing a business group from the point of view of additional "business group" powers vis-à-vis controlled (managed) entities in domestic corporate law. A very key aspect of the effective implementation of control mechanisms of the: (i) controlling (managing) entity; and (ii) controlled (managed) entities; represents the cooperation of the managing entity's board of directors and supervisory board. Such cooperation is associated with submission of the bodies of the controlled (managed) entities to the influence of the controlling (managing) entity (regardless of whether the acceptance of influence is factual or contractual - manifested in a control contract). The driving force of the group's control powers is the group's interest, which represents the unified interest in the group's strategic direction. Additionally, the scope and organizational structure of additional advisory or initiative departments/units for selected professional topics are also described. Elected bodies of a joint-stock company are free to establish such departments within their organizational structure. We refer to these advisory/initiative units of the organizational structure of the elected bodies of the joint-stock company as (expert) committees. Joint-stock companies, whose shares are listed on the stock exchange, usually create a committee for appointment, remuneration and audit.

Chapter 4 analyzes and highlights the importance of a functional concept of communication with shareholders and investors, including the means of enforcing independence instruments in the structure of the obligatory bodies of joint-stock companies with an emphasis on elements of corporate governance. In practice, elements of additional (investment/shareholder) independence are reflected into the functions of Internal Audit and the so-called (Lead) Independent Director.

The establishment of Internal Audit at the level of the managing (controlling) entity with the power to exercise control in relation to managed (controlled) entities reflects the problem of centralization and internationalization of the Internal Audit function. The effect of breaking through the influence of shareholders or investors (mainly in joint-stock companies with a monistic management system) is further analyzed in relation to the position of Lead Independent Director, whose role brings mediation and advisory mechanisms into the internal organization of the elected bodies of the joint-stock company. It can be stated that, functionally, this role is more effective in the monistic management system of a joint-stock company, but it also brings a number of advantages for a dualistic system.

In the conclusion, the findings obtained from the analysis of the research questions are summarized, as well as the answers to the individual research questions, which represent the key conclusions for achieving the research goal of the dissertation.

**Klíčová slova: Business Group, Supervisory Board, Unified management**